ئایا بەم زمانە زبرە داکۆکی لە ئاین دەکرێت؟.. گەران هەڵەبجەیی

هەر ئاینێک گەر نەیتوانی شوێنکەوتوانی خۆی فێری مێرانە و ڕێز و ئاخافتنی جوان و دیالۆگی هێمنانە بکات،گەر نەیتوانی پێچەکیان بکات بەکەمترین و سەرەتاییترین زانیاری تا لەبری جنێو و زمانی زبر بەرگری لە ئاینەکەیانی پێ بکەن ،ئەوە بەدەنیاییەوە ئەو ئاینە لەو ڕووەوە شکستی هێناوەو نەیتوانیوە ئیمانداری خاوەن هزر و ئەقڵ تەندرووست بەرهەم بهێنێت.
کارەساتە بەرهەمـی ئـاینەکی پتـر لە [١٤٠٠]سـاڵە سوپـایەک لە ئیمانداری دەمشڕو دەم هەڕاش و بەدئەخلاق بێت،کە پەلاماری داروبەر دەدەن. تەنها شتێک ئەم ئاینە بەخشیوێتی پێیان بەهرەی جنێودان و سوکایەتیە کە پسپۆڕن تێیدا.
ئەوەی ئاگاداری سۆشیال میدیابێت دەرک بەوەدەکات کە ژمارەیەکی یەکجار زۆر لەو گەنجە مسوڵمانانەی کە هەگبەیان بەتاڵەو سەرەواوەک لە مێشک و هزریاندا نیە ، بەردەوام پەلاماری هەرکەسێک دەدەن کە گچکەترین ڕەخنە لە ئاینەکەیان بگرێت ،یاخود تێبینیەکی لۆژیکانە لەمەڕ بۆچوونی مەلایەک بدات،یا پۆستێک بکات کە بەدڵی ئەوان نەبێت .هەر جـوێنەو کردەیەکـی کەمینـایەتی یـا کەلـتووری بەفلتەری ئاینەکەیانـدا تێنەپەڕێـت و لەکنیـان قەبـوڵکراو نەبـێت ئەوە دژە دینەو دەبێ نەفرەتی لێ بکرێت ،ئیدی دەدرێتە بەر لێزمەی جنێو.
ئەمانە خاوەنی زمانێکن لەزبری و پیسیدا وێنەی نیە،جۆرە جنێوێک بەکاردەهێنن کەلە فەرهەنگی هیچ کەلتوورێکدا بوونی نیە.
بەحسابی خۆیان بەم زمانە بەگەنە داکۆکی لە ئاینەکەیان دەکەن ،لە نازانن کە ئەنجامەکەی پێچەوانە دەبێتەوە ، کە هێنانی شەرمەزاریە بەخۆیان و ئاینەکەیان و زیاتر خەڵک دەکەنە نەیاری خۆیان.
بەنـدە لە مێـژە بەرکەوتنـم لەگەڵ ئەم جۆرە مێشـک وشـک و دواکەوتـووانەدا هەیە، جنێـو و زمـانە پۆخڵەکەیـان هەنـدەی سەردەرزیەک نیگەرانم ناکات و هەرگیز لە ڕێبازو قەناعەتم پاشگەزم ناکاتەوە ، تالەژیاندام لەسەر هەمان میتود بەردەوام دەبم.
ئەم جنێو فرەشانە لەخەسڵەتی بەدڕەوشتی و جۆری جنێودانداهاوبەشن و پەروەردەی یەک مەدرەسەی داڕماون,جـا مـن جنێوەکانیـان یـا کۆمێنتەکانیـان لەچەنـد خاڵێکـدا کۆدەکەمەوە،ئەو دەمە بۆتـان

دەردەکەوێت کە چەند داماون.

·تۆ کەسێکی مولحیدی دژ خواو پێغەمبەرە قورئان و ئیسلامیت.

·ڕۆژی محاسەبە لەودنیا دەتبینم کە چیت بەسەردێت.

·ئیسلام هەر لە پێشکەوتندایە تۆش لەداخا بمرە.

·دیارە تۆ حەزت لە ژنی بەرەڵا و خۆڕووتکردنەوە هەیە.

·باشترین ڕێزلەئافرەت لەئیسلامدا هەیە

·بۆیە بەلای کچە قەحبەکانی دیسکۆو باڕەکان

·بۆباسی خراپەکانی جولەکەو مەسیحی ناکەیت؟

·کەسەنزیکەکانت بەرەڵڵان بۆیە تۆش داکۆکی لە ئافرەتی بەرەڵا دەکەیت.

سەیر ئەوەیە زۆربەی ئەم گەنجانە لە جەرگەی ئەوروپا دەژین کەچی هیچ سودێکیان لەو کەلتوورە شارستانییە وەرنەگرتوە لەڕووی تۆلێڕانس و بەرامبەر قەبوڵکردنەوە، بەڵکو وەک میزی هوشتر بەدواوە گەڕاونەتەوە ،مێشکیان بە خورافیان ئاخێنراوە..

ڕەفتارەی ئەم گەنجانە لە بەدەسەڵاتیدا ئاوا تووندڕەون،خۆگەر دەسەڵاتیان هەبێت داعش ئاسا هەرکەس بچوکترین ڕەخنە لە ئاینەکەیان بگرێت سەری دەبڕن.

زۆرترین ژمارەیان تەنها بۆ جنێودانێک بەمن لەفەیس بووک ئەکاوەنتێکی فەیکی درووست کردوە ، نەناو نە وێنە نە پۆست نەبرادەر ،بەکوورتیەکەی ئەکاونتێکی پاک و تەمیزە، ئەمەش دەلالەت لەترسنۆکی و ناجوامێری و جەبانیان دەکات،جاگەر کەسێک ئاینی خۆی بوێت دەبێ نەترسێت و بە ئاشکرا داکۆکی لێبکات نەک بەترسنۆکی و بێناو و ئەکاونتی ساختە.

سەیر لەهەندێک لە ناوەکانە کە نازانن چ ناوێکی فەیک بۆ خۆیان داتاشن ،ناوی وای تێدایە جێگەی هەم پێکەنین و هەم بەزەییە،یاخود کوڕە و ێنەی ژنی داناوە کە توانیم دوانیان ئاشکرا بکەم ،ئیدی پاش نووسینی جنێوەکانیان واڵەساختەکەش ئاسەواری نامێنێت.

سەبارەت بە جنێوەکانیش ببورن کە نمونەیان داناگرم ئەویش لەبەر دوو هۆ ،یەکەم زۆرن نزیکەی [٨٠٠] جنێوە ،دووەم زۆر قێزەوەن و بەکەڵکی باسکردن نایەن ،کەبەداخم لەدەمی کەسانیک دەرچوون کە خۆیان بە موسوڵمانی عەیار [٢٤] دەزانن.

دڵنیام ئەم سوپا جنێوفرۆشەی مسوڵمانان بەر لە ئاشنابوونیان بە مەلا تووندڕەوەکان بەنمونەی مەلا هـەڵۆ،مەلا مەزهەر مەلاکانی دیکەی هاوشێوەیان ئەمانە گەنجی پاک و بەڕەوشت بوون بەڵام ئەو مەلا تووندڕەوانە فێری ئەم جۆرە ڕۆچوونەی ئەخلاقیان کردوون ، بەجۆرێک مێشکیان شتوونەتەوە کەدژی هەموو جوانی و بۆنەو کردەیەکن کە

پەیوەندی بە نەتەوەی کوردەوە هەبێت یا جیهانی بێت.
ئەم نووسینەم بە وتەیەکی دالای لاما کۆتایی پێدەهێنم کە دەڵێت:
[ئامانجی ئاین ئەوەیە کە کۆنترۆڵی خۆت بکەیت و چاودێری هەڵەکانت بکەیت نەک ڕەخنەو لێپرسینەوە لە کەسانی تر.]

پێناسەیەکی زانستیانە بۆ شکستییەکانی دەسەڵاتی جووت حیزب.. گۆران هەڵەبجەیی

بەو پرسیارە دەست پێدەکەم کە دەڵێت[ئایا دەسەڵاتی کوردی شکستخواردووە؟] بێ ڕامان هەموومان دەڵێین بەڵێ شکستخواردووە.
گەر بێین دادوبێدادی خەڵک،گلەیی و ڕەخنە وناڕەزایی،تادەگاتە ئاستی زمانی زبری هاوڵاتیان ،گەر هەموو ئەمانە بکەینە پێوەر ئەوە بەدڵنیاییەوە ئاماژەن بە شکستی دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی.
بەڵام ئایا ئەم پێناسەیە بەسە بۆ ئەوەی بڵێین دەسەڵاتی کوردی لەگێژاوی شکستیدا دەخوڵێتەوە؟ جا بۆ ئەوەی پێناسەو خەسڵەتی دەسەڵاتی شکستخواردوو کە مەبەستمان دەسەڵاتی هەرێمی کوردستانە،وەک خۆی پێناسە بکەین ، پێویستمان بە تەعریفە نێودەوڵەتییەکان هەیە،کە دەکرێ وەک چوارچێوەیەکی ستانداری جیهانی وەریان بگرین.
ئەو چوارچێوەی کە ئەمڕۆ لە جیهاندا باوە و وەک پێوەری جیهانی زانستی بۆ پێناسەی دەسەڵاتە شکستخواردووەکان تەعامولی پێدەکرێت، دێین دەیبەین بە باڵای دەسەڵاتی چووت حیزبدا، تا بزانین ئەو چوارچێوە دەیانگرێتەوە یا نا. جا من هەوڵدەدەم لەچەند خاڵێکدا کۆیان بکەمەوە.

١.لە زانستی سیاسی و پەیوەندییە نێودەوڵەتییەکاندا حکوومەتی شکستخواردوو (یان دەوڵەتی شکستخواردوو) بەو دەسەڵاتە ناوەندییە دەگوترێت کە سەروەری و کۆنترۆڵی خۆی بەسەر خاکەکەیدا لەدەستداوە، و ناتوانێت ئەرکە سەرەتاییەکانی حوکمڕانی و پارێزگاری لە هاووڵاتیانی خۆی بکات.

٢.لەدەستدانی شەرعی ومتمانەی خەڵک، بێتوانایی دەوڵەت لە سەپاندنی ئاسایشی ناوخۆ و پاراستنی سنوورەکانی، سەرهەڵدانی میلیشیا[هێزی چەکدارەی دەرەوەی هێزە فەرمییەکان]، زیادبوونی تۆڕەکانی تاوانی ڕێکخراو کە ڕکابەری دەسەڵاتی ناوەندی دەکەن.

٣.لاوازی یا نەمانی کاریگەری شەرعیەتی دامودەزگاکان، نەبوونی سەروەری یاسا، بەربڵاوی گەندەڵی لە هەموو سەکتەرو بوارەکاندا بێنرخبوونی دەسەڵاتی دادوەری ، بێتوانایی ئیداری لە بڕیاردان یان جێبەجێکردنی بڕیاری سیاسی .

٤.بێ توانایی لە پێشکەشکردنی خزمەتگوزارییە سەرەتاییەکان، شکستی تەواو لە دابینکردنی پێداویستییە سەرەکییەکان بۆ دانیشتووان، وەک کارەبا، ئاوی خواردنەوە، چاودێری تەندروستی، پەروەردە و ژێرخانی سەکتەرەکانی تر.

٥.تێکچوونی ئابووری گشتگیر، کەمبوونەوەی بەرهەمی ناوخۆیی بەهۆی نەبوونی پشتگیری لەلایەن دامووەزگا فەرمییەکانەوە، داڕمانی کارەساتبارانەی دراوی نیشتمانی، هەڵاوسانی زۆر و باڵادەستی ئابووری نافەرمی و چالاکییە نایاساییەکان.

٦.تێکچوونی شیرازەی کۆمەڵگا و ئاوارەبوونی هێزی ئایندە {گەنجان}، توندبوونەوەی ململانەی نەتەوەیی یان تائیفی، زیادبوونی ڕێژەی کۆچی زۆرەملێ لە ناوخۆدا، لاوازبوونی هەستی نیشتمانی بەهۆی سەرقاڵی بە کێشە زۆرەکانی ڕۆژانەوە. [حیزب،خێڵ،ناوچە، کەسانی خاوەن نفوز و هێزی چەکدار]، ئەمانە دەبنە جێگرەوەی ناسنامەو دامەزراوە فەرمییەکان.
چوارچێوەی ستاندارد:
دامەزراوە و توێژینەوە نێودەوڵەتییەکان وەک (سندوقی ئاشتی)، لە ڕێگەی پێوەرەکانی دەوڵەتە شکستخواردووەکانەوە، بە پێوانەکردنی تایبەتمەندییەکانی شکستخواردوو و پتر پشت بە سەکتەرەکانی، ئابووری و سیاسی دەبەستن .لەڕێگەی ئەم پێوەرانەوە ڕیزبەندی وڵاتان دەکەن لە بواری شکستیدا کە تا ڕادەیەکی گونجاو دەیسەلمێنن کە هەندێک لە حکومەتەکان چەندە نزیکن لە لەدەستدانی کۆنترۆڵ و سەقامگیری.
پشتبەستن بەم پێناسە باوەی پێکراوە، دەتوانین بڵێین دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی لە پتر لە[٣٠] ساڵەی تەمەنی حکومڕانیاندا، بەشی شێریان بەردەکەوێت ومەزنترین شکستخواردوون، سەیر لەوەدایە لەبری هەوڵدان بۆ چارەسەر یا کەمکردنەوەیان ، بەپێچەوانەوە هەمووساڵێک

شکستیەکانیان کەڵەکەترو زیاتربووە.

ئایا {گرۆنلاند}یش ماددەی هۆشبەر بەرهەم دێنێت؟.. گۆران هەڵ□ بجەیی

دەمێک دەسەڵاتێک سەرقاڵی ئەنجامدانی کارێکی نایاسایی، نا شەرعی، نا ئینسانی دەبێتت، کەدەشێت لەشێوەی ڕووخاندنی حکومەتێک، ڕفاندنی بەرپرسێکی باڵا، تەرۆرکردنی کەسایەتیەکی سیاسی، دروستکردنی پشێوی لە وڵاتێکی نەیاردا بێت، لەوکاتەدا ئەو دەسەڵاتە پێویستی بە بەهانە، پاساو، هۆکاردەبێت بۆ بەجێگەیاندنی پلانەکەی، جادەشێت ئەم پاساوە لەکاتی جێبەجێکردندا یاخود پاش ئەنجامدانی بخرێتەڕوو. دیارە بەهانە هێنانەوە بۆ ئەو جۆرە کارانە ئاسانە، چونکە گەر دەسەڵاتێک هێندە بەتوانا بێت کارێکی وا مەترسیدار ئەنجامبدات کەواتە هۆنینەوەی پاساویش ئاسانە.

دەستگیرکردنی سەرۆکی فەنزویلا {مادۆرۆ}.

پاساوی ترامپ بۆدەستگیرکردنی مادۆرۆ گوایە بەهۆی ناردنی مادەی هۆشبەرەوەیە لە فەنزویلاوە بۆ ئەمریکا، لەگەڵ هەندێک وردەتۆمەتی دیکە. ئەوەەی کەمێک شارەزایی لەدونیای سیاسەتدا هەبێت و لە {لۆژیکی هێز}ی ئەمەریکا تێبگات کە وەک زلهێزێکی جیهانی بۆ گ□یشتن بە ئامانجەکانی پەیڕەوی دەکات، تێدەگات کە پاساوەکان زۆر دوورن لە واقیعەوە.

سەیر لەوەدایە بێ ئەوەی ترامپ هەست بەخۆی بکات هەر خودی خۆی بەدرۆخستەوە، دەمێک گووتی کۆمپانیا نەوتیەکانمان ئامادەن بۆ کارکردن لە فەنزویلا، کەواتە مەسەلەکە پەیوەندی بە مادەی هۆشبەرەوە نیە چونکە ترامپ باش دەزانێت سەرچاوەی هەناردەکردنی مادەی هۆشبەر چ وڵاتێکەو چ جۆرە باندێکی لەپشتە .

بەڵکو مەسەلەکە نەوتی ڤەنزوێلایە کە دەرکەوتووە خاوەنی[٣٠٣] ملیارد بەرمیلە کە بەیەکەم یەدەک هەژماردەکرێت لەجیهاندا.

هەر پەیوەست بەم باسەوە مۆدۆرۆ بەرلەدەستگیرکردنی گووتی ئەمەریکا

چاوی بڕیوەتە نەوتەکەمان کە بەشی سەدساڵ دەکات.
گەر ترامپ هێندە جددیە بە بەگژاچوونی سەرچاوەکانی مادەی هەشبەر کە وەک خۆی گووتی ساڵانە [٣٠٠] هەزار گەنجی ئەمریکی دەکووژێت، بۆچی [خوان ئۆرلاندۆ] سەرۆکی پێشوی هندۆراسی ئازادکرد کە بە تۆمەتی تێوەگلان بە بازرگانی کۆکاینەوە ساڵی [٢٠٢٢] لە لایەن حکومەتی هندۆراسەوە بە هەمان تۆمەت ڕادەستی ئەمەریکا کرا؟کەواتە ئەو بەهانە یا پاساوەی مادەرەی لەسەر فڕێنراوە هیچ بنەمایەکی ڕاستی نیە .

[گرێنلاند] بۆ؟
ترامپ ناتوانێت ئامانجەخراپەکانی خۆی بشارێتەوە ، ئەوەبوو هەر لەمیانەی قسەکردنی دەربارەی مادەرە لەدەمی دەرچوو یا بەئەنقەست بوو وەک پەیامێک بە دانمارکیەکان ،گووتی [گرێنلاند]یش بەدەست دەنین،دیارە بەدەستهێنانیش تەنها لەڕێگەی داگیرکردنەوە دەبێت.
خۆ ئەو دوورگەیە ماددەی هەشبەری لێ نیە،ئیدی بۆچی ترامپ دەخوازێت داگیری بکات؟کەواتە لێرەدا مەبەستەکە باشتر ڕووندەبێتەوە کە زۆر دوورە لە مادەی هەشبەر،بەڵکو مەسەلەکە دیسان نەوت و شتی ترە.
ساڵی پار ترامپ دووسێ جار داوای کڕینی ئەو دوورگەیەی کرد،دانمارکیەکان سەرەتا واتێگەشتن کەترامپ شۆخی دەکات ، بەڵام دەمێک تێگەشتن کە ترامپ بەجدیەتی ئەوجا کەوتنە خۆیان،هەردوو دەسەڵاتی دانمارک و دوورگەکەش گووتیان[وڵاتەکەمان بۆ فرۆشتن نیە].
بەڵام دیارە ترامپ سوورە لەسەر بردنی ئەو دوورگەیە ، بەهەرجۆرێک بێت ،کە من هیوادارم هەرگیز ڕوونەدات.

لەوانەیە بپرسن ئەی بۆچی ترامپ چاوی بڕیوەتە ئەم دوورگەیە؟
ساڵانێک لەمەوبەر پاش کنەوپشکنین دەرکەوت کە نەوتێکی زۆر لە دوورگەکەدا هەیە ، پێدەچێت ئەم هەواڵە گەشتبێتە لای ترەمپ.
هۆکاری دووەم پێگەی ستراتیجی دوورگەکەیە لە ڕووی سیخوڕی و سەربازیەوە.لەدەمی [جەنگی سارد]دا چەندین وێستگەی سیخوری و ڕاداری ئەمریکی و ناتۆ جێگیرکرابوون،مەزنترینیان بنکەی ئەمریکی [توولە]بوو ، دانمارک بە ئەم بنکانەکرێی وەردەگرت.
بەڵام پاش نەمانی بلۆکی سۆشیالست و کۆتایی جانگی سارد ئەو بنکانەش پێویستیان نەماو هەڵگیران.
جا ئێستا ترامپ دەیەوێت ئەو بنکە سیخوڕیانە دژبە ڕوسیا دابمەزرێنێتەوە،چونکە ئەو دوو هێزە هەرگیز متمانەیان بەیەکتر نیەو نابێت.

هەڵوێستی حکومەتی دانمارک چیە؟

دانمارک وڵا تێکی گچکەیە تواناکانیان سنووردارە بەتایبەتی لەڕووی سوپاوە،وەک بزانم جگەلە پۆلیس هیچ هێزێکی دانمارک لەسەر ئەو دوورگەیە بوونی نیە.کەواتە بەهیچ جۆرێک شەڕی ئەمریکای پێ ناکرێت، وێرای ئەمە هەردوو وڵات ئەندامی ناتۆن کەبۆیان نیە دژبەیەک بجەنگن .

سەرۆک وەزیرانی دانمارک[میتە فرەدریکسن] و بەرپرسانی دیکەی حکومەت زۆربەجددی قسەکانی ترەمپ وەردەگرن، شڵەژانیان پێوەدیارە تا ئێستا تەنها هەڵوێستیان نەرمە ڕەخنەیە لەترامپ و داوای وەستانی ئەوجۆرە لێدوانانەدەکەن لێی.

گرۆنلاند بە فاکت

بەر پتر لە هەزارسال□ ک□ [ڤیکینگەکان] تا ڕادەیەک کۆنترۆڵی دەریاکانیان کردبوو ،بەردەوام بەدووی شوێنی نوێدا دەگەڕان ،جا لە یەکێک لەو گەڕانەدا دانمارکیە ڤیکینگەکان ئەو دوورگەیان دۆزیەوەو ناویان نا [گرۆن لاند] واتە وڵاتی سەوزایی ،کەوانیە و بەردەوام بەست□□ک□ ،ئیدی لەوساتەوە بووەتە بەشێک لەدانمارک.

[گرۆنلاند] گەورەترین دوورگەی جیهانە کە پانتاییەکەی [٢،١]ملیۆن چوارگۆشەیە،لەدانمارکەوە بۆ گەشتن بەو دوورگەیە بەفڕۆکە [٧] کاتژمێر دەخایەنێت.ئیسلاند و کەنەدا نزیکترین دراوڕسێی ئەو دوورگەیەن .دانیشتوانەکەی نێوان [٥٠-٦٠]هەزارکەسە.

جۆرێک لەسەربەخ□یان هەیە و خاوەنی پەرلەمان و ئەحزابن.لەڕووی ئابووریەوە دانمارک بەخێویان دەکات چونکە دوورگەیەکی سپیی پۆشە و خاوەن کەشێکی ساردە،خەڵکەکەی توانای بەرھەم هێنانی دەسکێک کەوەریان نیە.

ئەم مرۆڤانە جێگەی شانازین..

گۆران هەڵەبجەیی

پاش ڕووخانی ڕژێمە دیکتاتۆرو چەوسێنەرەکەی بەشار ئەسەد لەسوریا،لەلایەن میدیاو سۆشیال میدیای جیهانی و عەرەبی و دەفەرەکەوە گرنگیەکی تایبەت بەم ڕووداوە درا.
بەهۆی ئەوەی کوردانی ڕۆژئاوا بەرکەوتەی ڕاستەوخۆیان بەو گۆڕانکاری و ڕووداوانەوە هەیە ،ئاساییە کە ئەوانیش بگرێتەوە .بەوەی کوردانی ڕۆژئاوا لەمێژە خاوەنی کیانێکی سەرکەوتوون ، جا ئەوئەزموونە سەرکەوتووە بە دەسەڵاتدارانی تورکیا هاوکات بە دەسەڵاتەکەی شەرع جێگەی نیگەرانیەو وەک مەترسیەک بەسەر دەوڵەتەکانیان تێی دەڕوانن ،بۆیە بەتایبەت تورکیا بە بەرنامەیەکی هەمەلایەن هەوڵی لەناوبردنی دەدا، دەمێک دەرکەوت ئەو هەوڵە شکستی خوارد ئیدی هەوڵی لاوازکردن و ناشیرین کردنی دەدەن ،کە تا ئێستاش بەردەوامە.بەوەی ئێمە شارەزایمان لە زمانی تورکیدا نیە بۆیە نازانین لەمیدیای تورکیدا چ باسە بەڵام دڵنیام مشتومڕی گەرمی لەبارەوە دەکرێت.

ئەوەی ئێمە لەڕێگەیانەوە هەڵوێستی تورکیا وەک دەسەڵات و نوخبەی ڕوناکبیر بزانین میدیا عەرەبیەکانە کە بەردەوام نووسەر،شرۆڤەکار،ڕۆژنامەنووسانی تورکی عەرەب زمان بەشداری تێدا دەکەن.
شایانی ئاماژەیە ژمارەیەک لەو بەشداربووانە عەرەبی سورین و شوناسنامەی تورکیان وەرگرتوەو بەشێک لە ناوی خۆیان گۆڕیوە بە تورکی .
چەند دەزگایەکی میدیایی عەرەبی پانتاییەکی فراوانیان بە ئەم مەبەستە تەرخان کردوە ،بۆ وێنەی [العربیە بەهەردوو کەناڵەکەیەوە،الجزیرە بەهەردوو کەناڵەکەیەوە،بی بی سی عرەبی ،سکای نیوز وچەنەد کەناڵێکی دیکە]. دەمێک بەرنامەکان پەیوەندیان بە سێکووچکەی{تورکیا،سوریا،ڕۆژئاوا} دەبێت ئیدی ئاساییە دوو لە میوانەکان تورکێک و کوردێک بن، جاروباریش میوانێکی عەرەبی شۆڤێنی یا مسوڵمانی ئیخوانی لەم بەرنامانەدا بەشدار دەبن..
لەکوردەکانیش چەند بەڕێزێک بەردەوام بەشداریان هەیە کە زۆربەیان ڕۆژئاواین ،دەمێک ئەم بەڕێزانە قسەدەکەن گەوهەر لەزاریان دێتە دەر،پەیڤەکانیان حساب بەکراون ،بەرسیڤەکانیان بە تورکە شۆڤێنستەکان هێندە بەهێزن هێندە دەمکووتکەرن هێندە حاشاهەڵنەگرن وەک داکووتانی بزماروایە بە تەختەدا .دەمێک ئەم بەڕێزانە دەدوێن

تەنانەت پێشکەشکارانی بەرنامەکانیش ناتوانن سەرسامی خۆیان بشارنەوە کە ئەویش بە گوزارشتی سیمایاندا دەردەکەوەت. مرۆق بە گوێگرتن لێیان ئارام و ئاسودە دەبێت،هاوکات شانازی بە کوردبوونی خۆیەوە دەکات کە ئەم کەسە بەتوانایانە هاوزمان و هاونەتەوەین.
کاتێک ئەم بەڕێزانە دەدوێن قسەکانیان هێندە کاریگەرو لۆژیکن بەتایبەت کە بە فاکت و بەڵگە تورکەکان بێ دەنگ دەکەن ،ئیدی ئەوانیش هیچیان پێنیە بە قەناعەت پێکردنی بەرێوەبەری بەرنامەو و بینەر تەنها هەڵچوون و سوکایەتی نەبێت.زۆر جا کاردەگاتە ئەوەی بەڕێوەبەری بەرنامەکە بەهۆی سنوربەزاندنیان لە ئادابی دیالۆگ ناچار دەبێت ڕایانبگرێت.هەریەک لەم کوردانە لەچەندین بواری تردا کاردەکەن،وەک مامۆستای زانکۆ ،شاعیرو ڕۆماننووس، ،نووسەر ،ئەکادیمیست . ئەو زمانەی قسەی پێدەکەن لەئاستێکی باڵادایە،دەتوانم بڵێم هێندە بەجوانی وپاراوی قسەدەکەن لەوانەیە عەرەبەکانیش نەگەن بەو ئاستە.
چەند جێگەی دڵخۆشیە ئەمەی کورد خاوەنی ئەم جۆرە سیاسیانەین کە لە سەنگەرێکی تۆکمەو مەزنەوە داکۆکی لە نەتەوەکەیان دەکەن و جێگەی متمانەن بەوەی کە هەرگیز ئەو سەنگەرە چۆڵ ناکەن. بەڵێ ئەوە جێگەی شانازیمانن و دڵسۆزیتان بەرز دەنرخێنین.
ناوی هەندێک لەو تورکانەی لە بەرنامانەدا بەشداری دەکەن: محمد زاهد گول،ئەکتای یڵماز،مستەفا ئۆزجان،تەها ئۆغلۆ،بکیر ئاتاجان[ئەم بەکیرە زۆر بە ئەدەب و بە ئەتەکێتە و ئیلتیزام بە بەرنامەوە ناکات، لەهەمووی خۆشتر جێ بەخۆی ناگرێت و بەردەوام دەجوڵێت و بەدەنگی بەرز قسەدەکات و زاری پێدەبێت لە کەف ،هەندە ڕەگەزپەرستە وای بۆدەچم بەهۆی کوردەوە لە خەفەتدا ڕۆژێک دڵی بوەستێت،کارەسات لەوەدایە ئەم ڕەگەزپەرستە بەڕێوەبەری پەیمانگای هزرە لە ئەستەنبوڵ].
سەبارەت بە شداربوانی کوردیش ئەم ئەستێرە گەشانەم لەیادە ،جا داوای لێبووردن لەهەر بەڕێزێک دەکەم کە لەو بەرنامانەدا بەشداری هەبووەو ناویم یاداشت نەکردوە .
دکتۆر سەربەست نەبی،شهرزاد ئێزیدی،شقان خابووریی،ڕۆستەم مەحمود،شۆڕش دەروێش ،نەواف خلیل ، وتاد.

پێگەی ئەخلاق لە سیاسەت و حیزبایەتیدا ، هەڕەشە و ترس وەک بەشێک لە ژیانی حیزبایەتی.. گۆران هەڵەبجەیی

ئەوەی زانراوە سیاسیەکان لەهەموو جیهاندا گرنگیەکی ئەوتۆ بە ئەخلاق نادەن و زۆرجار دەیکەنە قوربانی مەرامە سیاسیەکانیان. مکافیللی{١٤٦٩-١٥٢٧} لەبارەی ئەخلاقی دەسەڵاتدارانەوە دەڵێت[گەر بە سیاسیەکت گووت تۆ بێ ئەخلاقیت، ئەوە سوکایەتی نیە بەڵکو پیاهەڵدانە]، یاخود لە شوێنێکی تردا دەڵێت{سیاسەت هیچ پەیوەندی بە ڕەوشتەوە نیە} ،مەبەستی ئەوەیە کە ئەودوو دەستەواژەیە پێکەوە هەڵناکەن. لەڕۆژهەڵاتی نێویندا زینگەکە زۆر لەبارە بۆ وەلانانی پرەنسیپەکانی ئەخلاق و پێشێلکردنی مافی مرۆڤ. هەرێمی کوردستان ئەو دەڤەرەیە کە بەقێزەوەنترین شێوە ئەخلاق لەژێرپێ دەنرێت.

گەر ئەخلاق ، ڕەوشت ، مەرامە بخەینە نێو چوارچێوەیەکی گونجاو و پێناسەیەکی شایستەی بکەین بەبەردا، ئەو دەمە وێنەکە ڕوونتر دەردەکەوێت، وەک ئەم نمونانەی خوارەوە:

- دەمێک سیاسیێک، سەرۆکی حیزبێک بەر لەهەڵبژاردن کۆمەڵێک بەڵێنی ڕەنگاوڕەنگ بەخەڵک دەدات و پاشان هیچی لە جێبەجێ ناکات،کەواتە ئەمە بێ ئەخلاقیە.
- حیزبێک سەرکردەیەک داهاتی وڵات بدزێت و خۆیی و دەوروبەری شاهانە بژین و خەڵکیش نغرۆی هەژاری بێت ،بەدڵنیاییەوە ئەمە بێ ئەخلاقیە.
- گەر حیزبێک بەهەڕەشە یا دەسکەوت و مووچەی چەور ئەندامەکانی ڕاگرتبێت ئەوە بێ ئەخلاقیە.
- سەرکردەیەک لە بەردەم میدیاکاندا هەڕەشەی قورس لە لایەنەکەی تربکات ، بەڵام لەژوورەداخراوەکاندا لەسەرهەموو شتێک ڕێبکەون، ئەمەش بێ ئەخلاقیە.
- سەرکردەیەک نەتوانێت شارستانیانە لەگەڵ موخالیفەکانی خۆی ڕەفتار بکات و بە یەکاڵاکردنەوەی کێشەکان پەنا بە هێزبەرێت، ئەوە بێئەخلاقیە.
- حیزبێک بەرگەی ڕەخنەی هاوڵاتیان نەگرێ و بەشێوەیەکی

دڕاندانە پاش فڕاندیان بیانکووژن، ئەمەش دەچێتە خانەی بێ ئەخلاقیەوە.

- دەنگ کڕینی کەسانێک کە سوور دەزانن فڕیان بەسەر دڵسۆزی و بیروباو□□و□ نیەو تەنها پارە هۆکارە، بەمەش دەوترێت بێ ئەخلاقی.
- حیزبێک تەنها بیر لە دزی بکاتەوەو ژیانی هاوڵاتیانیش هیچ بایەخێکی نەبێت لەکنیان ،گەر ئەمە بێ ئەخلاقی نەبێت چیە؟
- گەر دوو حیزب دەستیان نا بێتە بینەقاقای کۆمەڵگاو سەرجەم دام و دەزگاو دامەزراوەکان لەژێر هەژموونی حیزب و سەرکردەکانیانابن، بێگومان ئەمەش جۆرێکە لە بێ ئەخلاقی.
- لە دامەزراندنی فەڕاشێکەوە تا وەزیرێک بە ڕەزامەندنی حیزب بێت ئەمەش بێ ئەخلاقیە.
- حیزبێک لە کردنەوەی دوکانێکی شەربەت فرۆشیەوە تا دەگاتە مۆڵ و کۆمپانیاکان پشکی ه□ بێت دیارە بێ ئەخلاقیە.
- حیزبێک سامانی وڵات بە ژێر زەوی و سەرزەوی و هەوایی لەسەر خۆی تاپ□ بکات بێئەخلاقیە.
- نەوەی سێیەمی سەرکردە باڵاکانی حیزبێک، ملیۆنێرو ملیادیارو خاوەنی زانکۆ،کەناڵی ت□ق□،ه□زارەها دۆنمی زەوی ،ڕێکخراوی هەمەجۆر و فڕۆکەی تایبەتبن،ئەوە ئەوپەڕی بێئەخلاقیە.

+بۆهەر شکستیەک کە خەڵک باجەکەی دەدات، بێ شەرمانە پاساوی بۆ به□ن□وە، تەنها وەک بێئەخلاقی پێناسەی بۆدەکرێت.

- تەزویر ل□ هەڵبژاردنەکاندا بەخەبات حساب بکرێت بێگومان بێئەخلاقیە.
- فەرمانی دراوسێ دوژمنەکانت جێبەجێ بکەیت بەڵام ئامادن□بیت بچوکترین داوای خەڵکەکەت جێبەجێ بکەیت،ئەمەش ترۆپکی بێ ئەخلاقیە.
- منداڵانی جیلی سێی سەرکردەکانی بنەماڵە کە هیچ پۆستێکی ئیداری و حیزبیان نیە ، دەستیان لە زۆرێک لەسەرکردەکانی هەمان حیزب و هەر وەزیرێک زیاتر دەڕوات ولەسەردانەکانیاندا فەرشی سوریان بۆرادەخەن و ئەفسەرە پلەدارەکان س□□اوی سەربازیان بۆدەکەن. ئەمەش دیسان بێئەخلاقیە.
- گچەکەترین خزمەتگوزاریان پێشکەش نەکردوە، کەچی شکستیەکانیان ب□ نرخی سەرکەوتن دەفرۆشنەوە.

+تادوێنی ئەوانە بەشێک بوون لە جەستەی هێزە بێبەزەیی و داپڵۆسێنەرەکەت کەچی بەهۆی ناکۆکیتەوە لەگەڵ ئامۆزاکەت بەقێزەوەنترین و دڕندانە ترین شێوە ڕەفتارت لەگەڵیان کرد لە کووشتن، ئەشکەنجە ،سوکایەتی،ڕووتکردنەوە،سووتاندن و ،

تاد، بم کاران‌تان ئخلاقتان لسنوور تپاند.
[هش و ترس وک بشک ل ژیانی حیزبایتی]
لکن یکتی و پارتی ئندام هیچ بهاو مکانیکی نی بکو ئندامان بریتین ل جستیکی ب بزاوت و مشککی زوت کراو، ئندامان کیلی گوایین ،هردم ل ئامادباشیدان ب جبج کردنی فرمانی سروان . لدخکی پ لترس و دواوکدا دژین.ئندامانی ئم دووحیزب هرگیز ناتوانن ئاسوود بژین، ئویش بهی ئو فشار دروینی لسریان. ئم وشی نو ئم دووحیزب دلالت ل ئوپی ب متمانیی دکات لسرو ب ئندامکانیان. دمک لسرو هش ل ئندامانیان دکن ک لکاتی دنگداندا ونی دنگدانک بگرن،گر ئوکارنکن دب چاوی یک لم سزایان بکن،دکردن لکار،بینی مووچی بندیوار،گواستنوی بشونکی دوور،دابزاندنی پلی حیزبی و وزیفی و سزای دیکش.جا ئم نموونیکی حاشاهنگر ل ب متمانیی.
هرحیزبک گر نیتوانی کشکی لبار ب ئندامکانی فراهم بکات ، ئو ئازادییان پندات خنبگرن یا ای جیاوازی خیان دربب ،کواتا ئو حیزب نی بکو بندیخانی ئقی.

تنها ب ئوی بدکتر بانگم بکن.. گران هبجیی

لباشووری کوردستان لو دمی یکتی و پارتی قرخی دساتیان کردوو،هیچ کایو بوارک نماو کدستیان ب نبردبت و ورانیان نکردبت. گر ئم دستوردان و موداخلی ب ووپزیشکیدا بوای واتبمبستی خزمت و گشکردن بوای ئو جگی دستخشی و پزانین دبوو.

گر هرنتویک نیتوانی سکتری خوندن بباشی برت بوو و سرکوتوونبوو تیدا ئو بدنیایو ئایندیکی تاریک

چاوەڕێی هەم بوارەکەو هەم وڵاتیش دەکات.
لە باشووری کوردستان بواری خوێندن لە قۆناغی بنەڕەتییەوە تا دوای زانکۆش کە ماستەرو دکتۆرایە، لەلایەن هەردوو حیزبی دەسەڵاتدارەوە بێ بەها کراوە.
وەک پێشتر ئاماژەم پێدا خراپبوونی دۆخی سێکتەری خوێندن دەگەڕێتەوە بۆ دەسەڵاتدارانی هەردوو حیزب کە بەمەبەست کراوەو دەکرێت، ئەویش لەپێناوی ئاسانکاری بۆخۆیان بۆ وەرگرتنی شەهادەی ساختە.واتە هەموو پرۆسەکەیان کردە قوربانی چەند دکتۆرایەکی ساختە.
مەبەستیش لەوەرگرتنی شەهادەی ساختە کە بە تەکلیفەک و بڕێک پارە کەسێک وەری دەگرێت، بۆ ئەوەنیە کە پاشان خزمەتی پێ بکات، چونکە ناتوانێت وناشخوازێت، بەڵکو تەنها یەک مەبەستی هەیە و زۆرش گرنگە، ئەویش تا پێی بڵێن {دکتۆر} کە لەپێنای ئەم ناوەوە خۆی لە ئاستێکی باڵادا دەبینێت کەلەواقیعدا ئاستێکی ساختەیە.
ئەوەی سەیرە بوونی ئەو گشت خاوەن دکتۆرایەی نێو هەردوو حیزبە، کەس نازانێت لە چ بوارێکدا وەریان گرتوە و خۆیشیان هەرگیز باسی ناکەن، چونکە شەرم لە باسکردنی دەکەن.
ئەم دووحیزبە جگە لە کاری باشە لەهەموو کارێکی خراپدا مونافەسەی یەکتر دەکەن، لەم بوارەشدا هەمان شتە بەوەی گەر ئەندامەکی سەرکردایەتی یەکێک لەودووحیزبە دکتۆرایەکی ساختەی وەرگرتبێت، ئەوە ڕویداوە کە یەکێکی ئەولاش وەری گرتبێت.
هەر بەم هۆیەوە لەدوای ڕاپەڕینەوە تا ئێستا بواری خوێندن لەئاستێکی زۆر زۆر داتەپیو و خراپدایە، بەنمونە دەرچوانی زانکۆ شارەزاییەکی ئەوتۆیان لەبوارەکەی خۆیاندا نیە.
یەکێک لەو لایەنانەی لە ناشیرین کردن و خراپکردنی ئاستی خوێندن بەشدارە، هەندێک زانکۆی ئەهلین، ئەمانە بەمەبەستی چنگ کەوتنی بڕێک پارە بێ ڕەچاوکردنی پرەنسیپ ومەرج و ئسوڵیاتی بەخشینی دکتۆرا، هەڕەمەکی دەیبەخشن. ئەوەی جێی داخە ئەو کەسانەی کە ئەوشەهادە ساختانە دەبەخشن بزانن یا نا خیانەت لە پیشەکەیان دەکەن و بێڕێزیش بە زانست.
بێ گوێدانە ئاکامە خراپەکانی کارەکانیان ئەوکەسانە ئامادەن لە پێناو بڕێک پارەو سوپاسگوزاریدا لەسەر تێکدانی ئاستی خوێندن بەردەوامبن. ئەوانە زۆر باش دەزانن کە ئەو کەسەی ماستەر یا دکتۆراکەی پێدەبەخشن لەو ئاستەدا نیەو شایستەش نیە.
ئەوەی زانراوە هەندێک لەو زانکۆ ئەهلیانەی ئەوجۆرە شەهادانە دەبەخشن سەر بە دەسەڵات و دووبنەماڵەکەن. ئەو زانکۆیانە ماستەر بە[٣] هەزاردۆلار و دکتۆرا بە[٥] هەزاردۆلار دەفرۆشن.

دەمێک بەخشینی زانست و گەشەکردنی لە وڵاتە دواکەوتوەکاندا بووە پارە ئەوە دەستی لێ بشۆ ،چونکە لەم حاڵەدا پارە دەبێتە ئامرازی سەرەکی و زانستیش دەبێتە پاشکۆ.
ئەم گەندەڵییە تەنها هەندێک لە زانکۆ ئەهلییەکانی هەرێمی نەگرتوەتەوە ، بەڵکو بڕێک زانکۆی ئەهلی گرتوەتەوە کە بارەگاکانیان لە ئەوروپایە و خاوەنەکانیان عەرەبن، ئەمانەش هەڵپەیانە تا بەشێک لەو کێکەیان بەر بکەوێت.
ئەم زانکۆیانە بەمەبەستی بەدەستهێنانی پارە چەند کەسێکی بێویژدانیان خستوەتەکار کە پێیان دەڵێن دکتۆر یا پرۆفیسۆر ، تا ئەوجۆرە شەهادانە لە هەندێک لەشارەکانی عێراق وە بەتایبەتی لەهەرێمی کوردستان ببەخشن.
یەکێک لەو زانکۆیانەی هەندەران کە لەم کارە قێزەوەنەوە تێوەگلاوە ناوی [ئەکادیمیای ئەلبەرگ بۆزانست] ه کە خاوەنەکەی کەسێکی عێراقیە بەناوی طلال ئەکرەم.{ ئەلبەرگ باژێڕکە دەکەوێتە باکووری وڵاتی دانمارکەوە}. چەند مانگێک لەمەوبەر بەناوی ئەم ئەکادمیەوە دکتۆرایان بەخشیە کەسێک کە نە بەهەقی خۆی ئامادەیی تەواو کردوە نە دەوامی زانکۆی کردوە نە ماستەری هەیە ، کەچی لەماوەی چەندکاتژمێرێکدا بەزەبری پارە کردیانە دکتۆر.
دووشتی سەیر سەرنجمیان ڕاکێشا، یەکەمیان ناوی تێزی دکتۆراکەیەتی کە جێگەی پێکەنینە [پەیوەندی سیاسی نێو دەوڵەتی و کاریگەری لەسەر بەشداری وەرزشی] .{العلاقات السیاسیة الدولیة وە انعکاساتها علی المشارکات الریاضیة} . کەسێک دەبوو ببێتە خاوەنی ئەم تێزە کە بەلای کەمەوە[کۆلیژی پەروەردەی وەرزشی] تەواو کردبێت یاخود شارەزایی لە چالاکیە وەرزشیەکانی جیهانیدا هەبێت ، بەتایبەتی {ئۆلۆمپیاد} ،دڵنیام ئەو شارەزایی لە هیچیاندا نیە . خاڵی دووەم ئەو کەسانەی کەسەرپەرشتی تێزەکەیان کردوە ، بڕواناکەم هیچیان شارەزاییان لە وەزش یاخود لە خولەکانی ئۆلۆمپیاتدا هەبێت کە گەورەترین و گرنگترین ڕووداوی وەرزشیە لەسەر ئاستی جیهان. کەواتە ئەمەش کەماسیەکی تری ئەو بەخشینەیە.
ئەم کارەی ئەکادیمیای تەکنەلۆجی ئەلبەرگ بێڕێزیە بە پیرۆزترین بوار کە خوێندنە، بەم کارەی هیچ جیاوازیەکی نیە لەگەڵ ئەو زانکۆیانەی عێراق کە دکتۆرای ساختە دەبەخشن.
بەئەم مەبەستە پەیوەندیم بە سەرەکی ئەم ئەکادیمیایەوە کرد[دکتۆر طلال] تا لەوبارەوە ڕوونکردنەوە بدات، بەڵام نەچوەژێرباری و ئامادەنەبوو هیچ ڕوونکردنەوەیەک بدات.
سەرەتا نکولی لەوەی کرد کە بەناوی ئەکادیمیاکەیانەوە ئەو دکتۆرایە بەخشرابێت ، بەڵام دەمێک وێنەکانم نارد بۆی هیچ وەڵامێکی

نەبوو، پاشان بەبەهانەی نەخۆشی و بەکاتی کۆتایی بەگفتوگۆکە هێنا ،لەڕۆژانی ئایندەدا چەندین جار هەوڵمدا پەیوەندی پێوەبکەم لە بێسوود بوو. تەنانەت وەڵامی ئەو پرسیارانەشی نەدایەوە کە لەسەر پێشنیاری خۆی ناردمن بۆی.
هۆکاری وەڵامنەدانەوەش ئەوەیە کە ناتوانێت نکولی لەوکارەبکات کەلە سلیمانی کراوە،خۆ گەر نکولی لێ نەکات ئەودەمە لەڕووی یاساییەوە لەسەری دەکەوێت چونکە دەزانێت کە کارێکی نایاسایی و نازانستی کردوە.

بافە بەڕێگەی دیکتاتۆرەکاندا.. گەڕان هەڵەبجەیی

[بەچەکی دیموکراتیم کووشت- هیتلەر]
پاش ئەوەی لە هەڵبژاردنەکانی ساڵی [١٩٣٣] دا حیزبەکەی هیتلەر {حیزبی کارگەرانی نەتەوەیی سۆشیالستی ئەڵمانیا-نازیەت} زۆرینەی دەنگەکانی پەرلەمانی هێنا ، ئەوەبوو بەتەنها حکومەتی پێک هێنا . ئەم سەرکەوتنە هیتلەری دووچاری حاڵەتی لەخۆبایی بوون کرد،ئیدی دەستی وەڵا بوو بە جێبەجێ کردنی پلانە مەترسیدارەکەی کە لەمێژبوو چاوەڕێی دەکرد . ئەوانەی ئاگاداری مێژووی ئەوسەردەمەن دەزانن کەئەو پلانەی هیتلەر چ ئاکامێکی کارەساتباری بۆ جیهان بەگشتی و ئەوروپا بەتایبەتی و گەلی ئەڵمانیا بەتایبەتیتر هەبوو.
سەرەتا پلانەکەی لەناو خۆی ئەڵمانیا جێبەجێ کرد ، بەوەی هەرچی حیزب و ڕێکخراو و ئۆرگان هەیە هەرهەموویانی هەڵوەشاندەوە ، ئەندامە باڵاکانی خستە بەندیخانە یا کەمپە بەدناوەکان.
ئەو حیزبانەی بەر ئەم شاڵاوە کەوتن بریتی بوون لە پارتی کۆمۆنیست،سۆشیال دیموکرات،دیموکراتی مەسیحی و حیزبە موحافیزکارەکان، بەمجۆرە جگە لە حیزبەکەی خۆی هیچ حیزبێک بوونی نەما.
پاش چەند ساڵێک هەموو ئەڵمانیا یەک ڕەنگی پێشی ئەویش ڕەنگی نازیەت بوو، هاوکات یەک سومبڵ، لەگەڵ،ئاڵا فەرزکرا ئەویش ئاڵاو لۆگۆی نازیەت بوو.
هیچ دەنگێکی موعارەزە یا ڕەخنە نەما ، هەرکەسێک ناڕەزایی لەبارەی

هەر شتێکەوە دەرببەیایە و بگەشتایەتەوە دەمی پۆلیس یا{گستاپۆ}ئەوە لەناویان دەبرد ،خەڵک شانسی هەبووایە لەبری گووشتن لەبەندیخانەیان توند دەکرد،یاخود هەرکەسێک بەنی حیزبە قەدەغەکراوەکانی لەبهاتایە، چارەنووسی زۆر دژواردەبوو. بەم جۆرە نازیەکان ترس و تۆقندنیان لەهەموو قوژبنێکی وڵاتدا چاندبوو،هەناسەی ئازادی بەتەواوەتی خەفەکرابوو.

دکتاتۆرەکان سیمایان جیاوازە ، بەڵام ڕەفتارو ئامانجیان یەکە ئەویش کۆکردنەوەی دەسەڵاتی ڕەهایە لەدەستی کەسی یەکەمدا و بەڕێوەبردنی وڵات بە جەور و ستەم وچەوساندنەوە.

دەخوازم ئەودۆخەی ئەڵمانیای سەردەمی هیتلەر ، بەتایبەتی ڕووەناوخۆییەکەی و ئەزموونی دەسەڵاتی دیکتاتۆرەکان گرێ بدەم بە ئێستای دۆخی زۆنی سەوزەوە.

ئەوەی تا ئێستا سەرەتاکانی بەدیارکەوتووە ئەوەیە کە ئاماژەکان و هەنگاوەکان لەمەملەکەتی سەوز بەهەمان ئاراستە دەڕۆن کە هیتلەر و دەسەڵاتە دیکتاتۆرەکان گرتیانەبەر.

- سەرەتا پاڤڵ لە نێو حیزبەوە دەستی پێکرد،ئەوەبوو زۆربەی ئەندامە ناڕازیەکانی دوورخستەوە ، یاخود پەروپاکەی کردن، بەمەش بووە تاکەسی بڕیاردەر لە نێو یەکێتیدا.
- دەمێک زانی کۆنترۆڵی تەواوی حیزبی کردوە ئەوجا کەوتە وەزەی هێزە چەکدارەکان و هەموویانی خستە ژێر باڵی خۆی، بەجۆرێک بە ڕەزامەندی ئەو، کەس نەیدەتوانی هێز بجوڵێنێت.
- هاوکات ئەوسەرکردانەی یەکێتی کەخاوەنی هێزی تایبەت بوون ئەوانیشی هەڵوەشانەوە یا کەمیکردنەوە، بەشێوەیەک کە ترس و کاریگەریان نەما.
- سەرجەم دەزگاکانی ڕاگەیاندن کەلەسەر یەکێتی حساب بوون یاسەبەری یەکێتی بوون ،هەموویانی بەستەوە بەخۆیەوە ، یا کەسانێک دەیانبەن بەڕێوە کە گوێڕایەڵی خۆین .

  +بەپتر سەپاندنی دەسەڵاتی خۆی بەشێوەیەکی خێراتر لە ڕێگەی میدیاوە ، کەنالی{٨}ی تایبەت بەخۆی دامەزراند..

  +ڕاگەیاندنی سەربەخۆ یا ئەهلی کەجاران تا ڕادەیەک ئازادانە بواری کارکردنیان بۆڕەخسابوو ،ئەوانیش سنووردارکران ،بەوەی بەهۆی سوکە ڕەخنەوە لە خودی باڤڵ یا قوبادی برای گەچڕەیان پێ دەگرتن ودەدرانە دادگا، یاخود سزایەکی قورسی دارایی دەدران.
- ڕاگەیاندنەکانی موعارەزەش لەدەستی پاڤڵ و حیزبەکەی

بەدوورنەبوون ، بەهۆی ڕەخنەکانیان لەسەرانی یەکێتی و خودی باڤڵ ، فشاری بەردەوامیان لەسەر بوو تا ئاستی هەڕەشە، هەر بەم هۆیەوە بەشێک لەو میدیایانە بە دوورکەوتنەوە لە گێچەڵی پاڤڵ خۆیان سانسۆرکرد .

+سەبارەت بە ڕێکخراوەجەماوەرییەکانیش، بەپێشنیاری خودی پاڤڵ کەسانێکی گوێڕایەڵ کرانە بەرپرسیان کە لە فەرمانی سەرووی خۆیانەوە دەرنەدەچوون.

▪ لێسەندنەوەی مافی لێدوان بە میدیاکان لەزۆربەی سەرکردە سیاسی و سەربازی و ئەمنییەکان و هێشتنەوەی لەدەستی خۆی و قوبادی برای و یەکدوو کەسی دیکەی سەرکردەی جێ متمانە.

▪ خۆپیشاندان و گردبوونەوەی ناڕەزایی بوونەسەراب، بەجۆرێک گەر ڕێگەیان بەئەنجامدانی بدایە ئەوە زۆر زۆر سنووردار دەکران ، پۆلیس و دژەتیرۆر ڕێگەیان بە دیاری دەکردن کەچۆن و لەکوێ دەستپێبکات و کەی کۆتایی بێت ، بەمەش ئەو چالاکیانە لە ماهیەت و ئامانج و مەبەست بەتاڵ دەبوونەوە.

▪ دیارە ئەوجۆرە چالاکیانە پێویستیان بە ڕوپۆشی میدیایی هەیە،لەمەشدا میدیاکاران دووچاری سووکایەتی ،لێدان،کامێراو مۆبایل شکان و گرتن دەبوونەوە.

▪ بێ دەسەڵاتکردن و سووک و ڕسواکردنی دەزگاکانی دادوەری ، بەچەشنێک ئەو دادوەرانە بوونەتە گەمەی دەستی پاڤڵ.

+دواخانە بڵاوکردنەوەی ترس و ئیرهابە لە نێو یەکێتییەکاندا بەوانەی هەندەرانیشەوە ،زۆرجار بیستوومانە یا خوێندوومانەتەوە کە لەسەر لایکێک یا کۆمێنتێک خاوەنەکەی سزادراوە یا هەڕەشەی لێکراوە.

تەنها کۆسپێک لەڕێگەی باڤڵدا مابوو تا ببێتە دیکتاتۆرێکی [فول مواسەفات] بوونی لاهوربوو کە وەک نەیارێکی سەرسەخت بەرامبەر پاڤڵ وەستابوو. باڤڵ باش دەیزانی تەنها بە لادانی ئەو شەقامەکەی تەواو بەتەخت دەبێت.

بەدەرفەتێکی گونجاو دەگەڕا تا لەو کۆسپەش ڕزگاری ببێت،ئەوبوو لە شەڕەکەی لالەزاردا لەو کۆسپەش دەربازبوو.

ئەم هەنگاوانەی باڤڵ ڕێک لەهەنگاوەکانی هیتلەر ، مۆسۆلینی ، سەددام و دیکتاتۆرەکانی دیکە دەچن.

مێژوو سەلماندویەتی کە هیچ دیکتاتۆرێک بە زەبروزەنگ و چەوساندنەوە نەیتوانیوە خەڵک لەخۆی ڕازیبکات،یاخود ئاسایش و ئارامی و پێشکەوتن مەیسەر بکات، بەڵکو مەرگی خۆی و دەسەڵاتەکەی نزیک کردوەتەوە. کەم نەبوون ئەو دیکتاتۆرانەی وایان نیشاندەدا کە لەکن خەڵک زۆر خۆشەویستن بەڵام مێژوو

پێچەوانەکەی سەلماند.
دەبێ پاڤێل بەوە نەخڵەتێت کە لە دەرکەوتنێکدا لێرەولەوێ هەندێک گەجەرو گووجەرو بندیوار گەر س□لفی□کیان لەگەڵدا گرت ،واتێبگات کە خۆشەویستی نێو جەماوەرە.
جاگەر پاڤێل ئەمجۆرە حکومڕانیە لە تاکڕەوی و تۆتالیتارزم بە ڕێگایەکی درووست و سەرکەوتوو بزانێت ،ئەوە زۆر بەهەڵەدا چووە.
خەڵک نان و کارو ئازادی و پاراستنی کەرامەت و ژیانێکی ئاسودەی دەوێت کەلە ئێستادا نەلەزۆنی سەوز و نەلەزۆنی زەرد بوونیان نیە.

بیرەوەریەکانی مووسا عەنتەر ،وەک بەشێک لە دیرۆکی خوێناوی نەتەوەیەک.. گۆران هەڵ□ بجەیی

{گەر زمانەکەم مەترسی بێت بۆسەر پایەکانی دەوڵەتەکەت،کەواتە وڵاتەکەت لەسەر خاکەکەی من بونیاد ناوە- مووسا عەنتەر}

من کەسێکم زۆر ئارەزوی خوێندنەوەی بیرەوەری دەکەم، بەتایبەت هی ئەو کەسانەی کە ڕۆڵ و نەخشیان لە کایەکانی مرۆڤاتیدا هەبووە و هەیە ،ئیدی لەسەر ئاستی لۆکالی بێت یا جیهانی. لەو ڕووەوە هەرچیم دەست کەوتبێ خوێندومەتەوە ،خوێندنەوەیان سوود بەخش بوون هەمیش چێژ بەخش.
نوێترین کتێب کە خوێندمەوە کتێبی{بیرەوەریەکانی مووسا عەنتەر} بوو بە قەوارەی[٦٣٨] لاپەڕە کە لە کاک سەلام محەمەدی هاوڕێم قەرز کرد بوو .
مووسا عەنتەر مرۆڤێکی ڕووناکبیری هەمەڕەنگ بوو، بەو واتایەی لە زۆر بواردا خۆی دەبینیەوە ،لەوانە سیاسەت،نووسین و ڕۆژنامەگەری،زمان،یاسا،پرۆژەی بازرگانی.
ئەو کەسانەی یاداشتنامە یا بیرەوەری یاخود ژیاننامەی خۆیان دەنووسنەوە ،هەر یەکەیان بە ستایل و شێواز و فۆرمی تایبەتی خۆی

دەنووسێت و پێی ناسراوە . لەخوێندنەوەی بیرەوەریەکانی مووسا عەنتەردا خۆم لەبەردەم جۆرێکی نوێ لە گێڕانەوەی ژیاننامەدا بینیەوە کە جیاوازە لەوانەی کە پێشتر خوێندومنەتەوە. بۆنمونە مووسا عەنتەر بەوجۆرە باسی خۆی نەکردوە کە وەک قارەمان خۆی نمایش بکات ، بەڵکو هەندە زوومی خستووەتە سەر خودی خۆی کە خزمەتی پەرەگرافەکەی کردوە، ئەو وابەستەنەبووە بە کات و ڕۆژەوە ، لە کویدا بەگونجاوی زانیبێت باسی ئەوڕووداو و کەسانەی کردوە کە بەرکەوتنی لەگەڵیاندا هەبوو، ئیدی بەجارێک بووبێت یا بەچەندین جار. مەبەستم ئەوەیە بە پێی سیاقی زەمەنی ڕووداوەکانی یاداشتت نەکردوە بەڵکو بە پێی پێویستی و گرنگیان باسی کردون. مووسا عەنتەر سیاسەتمەنداری کوردی باکوور، لەڕێگەی ئەو کتێبەوە توانیویەتی هەرچی ناسەرو ستەم و چەوساندنەوە و کووشتار کە لە دیرێکی پڕخوێناوی نەتەوکەیدا ڕویانداوە بەخوێنەری بناسێنێت .

ئاپە مووسا لە باسکردنی ئەو فشارو ئەشکەنجەو گرتن و نکولی کردن لە مافی نەتەوەکەیدا کە خودی خۆی بەشی شەری بەرکەوتووە بەشێوەیەکی سادە بەڵام پڕمانا و هەندێک جاریش لە قالبی کۆمیدیدا باسکردوە، بۆنمونە لە دەمی یەکێک لە دادگایکردنیدا دادوەر لێی دەپرسێت ،چ کارەیت؟ ئەویش لە وەڵامدا دەڵێت [کوردایەتی]،دادوەریش واتەدگات کە قەشمەری پێ دەکات بۆیە لێی دووبارەدەکاتەوە، ئەویش بۆی ڕوونەدەکاتەوە دەڵێت[لەسەر کوردایەتی دادگایی دەکرێم،لەسەرکوردایەتی سکاڵا لەدژم تۆمارکراوە،لەسەر کوردایەتی دژایەتی دەکرێم،لەسەر کوردایەتی چەندین جار بەند کراوم،لەسەر کوردایەتی نەفی دەکرێم ،لە سەر کوردایەتییە کە ناتوانم ژیانێکی ئاسوودە بژیم]،کەواتە ڕاستم گووتووە کە پیشەم کوردایەتیە.

خەسڵەت یاخود بەهرەیەکی دیکەی ئەو مرۆڤە مەزنە ئەوەبوو کە لەکاتی خۆیدا و زۆر بەخێرایی وەڵامی نەیارانی داوەتەوە ، بەتایبەت ئەوانەی بەنێی سووکایەتی لەقسەکانیان یاخودلە پرسیارەکانیان هاتوە، ئەو بەجۆرێک بەرسیقی داونەتەوە کە دەمبەستی کردوون.

ئەو تێکۆشەرە مەزنە تائەو ڕۆژەی تیرۆریان کرد پشویەکی نەدا ، ژیانێکی ئاسایی لەتەک خێزانەکەیدا نەژیا ، بەڵام هەرگیز کۆڵی نەداو بێزار نەبوو، چونکە دەیزانی ئەوە باجی کوردبوونە دەیدا. ئەو بەردەوام بەڕێگەی دادگاو بنکەکانی پۆلیسەوە بووە،لەزۆربەی باژێڕەکانی تورکیادا دەسیەی هەبووە ،لەدەسیەیەک دەربازدەبوو لەشوێنەکی تر دەسیەیکی تری بۆ کراوەتەوە .

لەسەر شتی وابە مانـاو بە نرخ لەپێچینەوە ولەپرسینەوەیان لەگەڵداکردوە کە عەقڵ قەبوڵی ناکات. وەک خۆی ئاماژەی پێداوە، لەسەرووبەختی جەنگی جیهانی دووەمدا قەیرانی خۆراک لەتورکیا پەیدا

دەبێت، بۆئەوەی خۆی و ئەو خوێندکارە کوردانەی لەو بەشە ناوخۆییەدا لە ئەستەمبوڵ دەژیان کە ئاپێ موسا خاوەنداری کردوە، بۆئەوەی برسی نەبن، دەنێرن لە گوندەکانی کوردستانەوە لەلایەن کەسوکاریانەوە خواردنی وشکەیان بۆبێت وەک ساوەر، نیسک، نۆک و پیاز. لەسەر ئەمە سکاڵای لەسەر تۆماردەکەن،
بەبەهانەی ئەوەی کە گوایە خوێندکارە کوردەکان فێردەکات تا خواردنی ئیستانبوڵ نەخۆن ، هاوکاتهانیان دەدات تا خواردنە نەتەوەییەکانی کورد لە بیر نەکەن. ئاپێ مووسا دەڵێئێمە لەنەبوونیدا ئەو خواردنانەمان دەخواد، کەچی ئەوەی خەبەری لێداین هەروەها پۆلیسیش خستبوویانە قاڵبی سیاسەتەوە.جا لەسەر ئەوە جارێکی دیکە بانگهێشتی بنکەی پۆلیس کرابوو.
زۆر جار بیرەکەمەوەو لەخۆم دەپرسم کە چۆن بەرگەی ئەو هەموو مەینەتیەی گرتووە ؟ وەڵێ دەمێک ئاوڕێک لە دیرۆکی سەخت و دژوارو پڕ تراژیدیای نەتەوەکەم دەدەمەوە، دەگەمە ئەو ڕاستیەی کەدەڵێت هەر تاکێکی کورد گەر بەشێک لە غەمی نەتەوەکەی کردەکۆڵ ،ئیدی ژیان و چارەنووسی دەبەسترێتەوە بە چارەنووسی نەتەوەکەیەو دەبێتە بەشێک لێی ،کەواتە ژیانی هێژا مووسا ئاوێنەی گەلەکەی بووە ،یاخود کورد واتەنی ژیانی مووسا [مشتێک بووە لە خەروارێک] .
ئەوەی جێگەی ئاماژەیە ئەوەیە لەگەڵ ئەو هەموو نەهامەتی و ناهەقی و ئەشکەنجە دەروونی و جەستەیدا کە ڕووبەڕووی بوونەتەوە هەرگیز ورەی بەرنەداوەو لەتێکۆشان سارد نەبووەتەوە ،هاوکات ئەم حاڵەتەی نەکردوەتە کەرەستەیەک بۆ دژایەتی کردنی گەلی تورک، بەڵکو تەنها دەسەڵاتداران و دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی تاوانبارکردوە،هەربەهۆی ئەم هەڵوێستە جوانەیەوە هاوسۆزی کۆمەڵێک ڕوونا کبیری تورکی بۆخۆی ڕاکێشاوە : لەوانە ئیسماعیل بێشکچی،عەزیز نەسین،نازم حیکمەت ،پرۆفیسۆر سەروەر تانیللی وکەس و لایەنە چەپەکانی تورکیاش .
لەپاش خوێندنەوەی بیرەوەریەکان لەلایەن پرۆفیسۆر ساروەر تانیللیەوە نامەیەکی دەستخۆشی بۆ مووسا دەنووسێت و لەبڕگەیەکدا دەڵێت[ئەو ستەم و چەوساند□ن□وەو ئازاردانەی دووچاری خۆت و نەتەوەکەت بوون ، گەر ١% ی ڕاستبن ئەوە شەرمەزاریە بۆ دەسەڵاتدارانی وڵا تەکەم، بەڵام دڵنیام کە ١٠٠% هەموویان ڕاستن ،بۆیە من ئەوە بەتاوان دەناسێنم.]
دەسەڵاتدارانی تورک دەیانزانی کە مووسا عەنتەر کەسێکی زیرەک و بیرتیژەو بەئاگاوە دەجوڵێتەوە،هەرگیز بەهانەی نەداوە بەدەستەوە ،هەربۆیەش زۆربەی جارەکان لەدادگاکان بێ تاوان دەردەچوو.
ئەو دەمەی هاوژینەکەی فرانسۆ میتران{دانیال میتران}بەسەردانێک لەتورکیا دەبێت، بەڕێز مووسا عەنتەر دەبینێت ،گفتوگۆ دەربارەی

ڕەوشی خراپی کورد دەکەن،پاشان خانمە دانیال بانگهێشتی مووسا دەکات بۆ فەڕەنسا بەمەبەستی بەشداری لە کۆنفرانسێک دەربارەی دۆزی کورد.
پاش ماوەیەک قیزەو داوەتنامەی پێدەگات،دەمێنێتەوە سەر ڕەزامەندی [میت] ، ئەوانیش کەمێک بەهانەی پێدەگرن،مەبەستیش ئەوەیە کە ڕێگەی سەفەری لێبگرن کە هەرواش بوو. دوا بیانو پێ ئەوەبوون تۆ بەر لەچەندساڵێک قاچاخچێتیت کردووە،ئەویش وەرای ئەوەی پێکەنینی بەو تۆمەتە دێت ، داوای بەڵگەدەکات،پێی دەڵێن بەڵگەکان لە فەرمان باژێڕەوە،ئەویش سەفەری هەمان باژێڕە دەکات،لەوێ پێی دەڵێن تۆ هیچ دۆسیەکت لای ئێمە نییە،ئیدی تێدەگات کە هەوڵدان بێ هودەیە بۆیە واز لە مەسەلەی سەفەر دەهێنێت .
سەیری سەخافەتی کاربەدەستانی تورک بکەن هەر تۆمەتی قاچاخچێتی مابوو بیدەنە پاڵی ،خۆشبەختانە بە هەوڵ و توانا و لێهاتوویی خۆی هەموو تۆمەتەکانی بەدرۆ دەخستەوە.
ئاپی مووسا ڕۆژنامەنووسێکی کاراو چالاک بووە ،وەک سەرنووسەر چەندین ڕۆژنامەی بەڕێوە بردوە ،یاخود ئەو ڕۆژنامانەی ئەو کاری تێداکردوون پڕفرۆشترین ڕۆژنامە بوون. لەڕووی بیروبۆچوونی سیاسیەوە سەربە مەدرەسەی چەپ بووە و وەک چەپێکی کورد ماوەیەک ئەندامی{پارتی کرێکارانی تورکیا}و بەربژێریان بووە بۆ یەکێک لە هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی تورکیا.
ئەوەی پتر دەسەڵاتدارانی تورکیای تووڕەو سەغڵەت کرد کتێبەکەی یاخود شانۆنامەکەی بوو بەناوی [برینی ڕەش]+. ئەم کتێبە وەرگێڕدرایە سەر چەندین زمانی ئەوروپی ،تەنانەت لەسوید کردیانە دەقێکی شانۆیی و لەسەر شانۆ نمایش کرا، بەڵام لە تورکیا قەدەغەکراو لە بازاڕەکاندا کۆکرایەوە.
وەزیری ئەودەمەی تەندرووستی[١٩٥٩] دەربارەی نەخۆشی برینی ڕەش گووتبووی هەرکار خواردنەوەی ئاوی پیسە نەک گەنمی ژەهراوی،
نازم حیکمەتیش لە مەسکەوە بابەتێک دەنووسێت بەناوی[ئابەووچوونەکەی وەزیری تەندرووستی].
مووسا عەنتەر وەرای ئەوەی نووسەرو ڕۆژنامەنووسێکی بەتوانا و سەرکەوتووبوو ،هاوکات خاوەنی ئەقڵێکی کاراو تیژبوو بوو، بەتایبەتی زرنگی لە خوێندنگا،وەڵامی گونجاو بۆ پرسیارەکان،بەرزی توانای بەڕێوەبردنی پڕۆژەی بازرگانی گچکە یا مەزن و زۆر بواری دیکە.
بەکوردی و کورتی مووسا عەنتەر دیارێکی مەزن بوو بۆ گەلی کورد،بەڵام بەداخەوە نەژادپەرستانی تورک بەرگەی ئەو ڕاستیانەیان نەگرت کە دەیخستنە ڕوو،جا بۆئەوەی ئەم مرۆڤە مەزنە پایەکانی ئەو دەوڵەتە فاشیە زیاتر هەڵنەتەکێنێت و پتر ئابڕوویان نەبات ، بڕیاری

تەرۆرکردنیان دا.
لە ڕێکەوتی [٢٠/٩/١٩٩٢] مووسا عەنتەر لە هۆتێلێک دەبێت لە دیاربەکر،کەسێک دێتە لای و داوای لێدەکات کە کێشەی نێوان دوو لایەن چارەسەربکات،ئەویش لەدڵپاکی خۆیەوە قەبوڵی دەکات ، بەتەکسیەک لەگەڵ بکوژەکە دەچنە ئەو کۆڵانەی کەگوایە ئەو ماڵەی تێدایە کە ڕێکەوتنەکەی تێدا ئەنجام دەدرێت، لەناکاو ئەوکەسەی لەگەڵیدا بووە لەناو کۆڵانێکی تاریکدا چەند فیشەکێک دەنێت بە مووسا عەنتەرەوەو و گیان لەدەست دەدات.
وەک هەندێک لە میدیای تورکی بڵاویان کردەوە ئەوانەی لەپشت تەرۆرکردنەوەکەوەبوون گرووپی[ژیتەم]ن ، ئەوەی سەیرە لەپای ئەو تاوانە قێزەوەنە دەسەڵات هیچ هەنگاوێکی جددی نەناو دۆسیک□یان داخست.وەک خوێند□و□ تەنانەت بەخاک سپاردن و پرسەکەی زۆر سنووردار کرابوو.
دواوتەم ئەوەیە کە ئەم کتێبە تەنها یاداشتنامەی کەسێک نیە ، بەڵکو بریتیە لە هەڵدانەوەی لاپەڕەکانی دیرۆکی نەتەوەیەکی زوڵم لێکراو لە بەشێکی کوردستان کە باکوورە،ئەو زوڵمەی تائێستاش بەردەوامە،وەلێ ئەوەی ما□ی شان□ازیە لەبەرامبەردا بەرەنگاربوونەوەش بەردەوامە.
سەرنج/ دەربارەی [+برینی ڕەش] هیچ نانووسم چونکە لە کتێبەکەدا باس کراوە،هیوادارم لەدەرفەتێکدا بیخوێننەوە.
*موسا عەنتەر، لە ساڵی ١٩٢٠ لە گوندی (زقینگێ) ی سەر بە شارۆچکەی نوسەیبینی پارێزگای مێردین، لەدایک بووە، دایکی موسا عەنتەر یەکەم موختاری ژن بووە لە تورکیا، لەساڵی ١٩٤٤ ژیانی هاوسەری پێکھێناوەو خاوەنی دوو کوڕو کچێک بووە، بە ناوەکانی عەنتەر و دیجلە و ڕەشێ.

دیسان ئاسۆ حاجی قووڕمیش کرایەوە.. گۆران هەڵەبجەیی

سەعد قوڕەیش دەربارەی نووسەرە قەڵەمفرۆشەکان دەڵێت :{ل□□ ق□ناغێکدا کە ستەم دەگاتە ئاستێکی باڵا ، ئەو دەمە کایەی ڕوو ناکبیری دەبێتە کاڵایەک بەئاسانی لەلایەن ڕوو ناکبیری

بەئەزموونەوە هەڕاج دەکرێت،ئەو ڕووناکبیرەی کە خۆی وەک (خاوەن پیشە) دەبینێت نەک وەک خاوەن پەیامێک کە لەوانەیە نرخەکەی لەدەستدانی ژیانی بێت.}

د.عەبدولکەریم بەکاریش لەم بارەوە دەڵێت[ڕووناکبیری ڕەسەن ئەوکەسەیە کە هەڵگری ڕاستییە بەرامبەر بە هێزی ستەمکار، ڕووناکبیری ساختەش ئەوکەسەیە کە نانی لەسەر وەستانیەتی لەگەڵ زاڵمدا دژ بە زوڵم لێکراو]

کارەسات لەوەدایە خەت بەڕووناکیر و نووسەر بزانیت و داکۆکی لە دەسەڵاتیکی گەندەڵ و ستەمکار بکەیت. لەوە کارەساتتر ئەوەیە کە ئەو نووسەرە تەواو دڵنیایە لەوەی کە خودی خۆیشی بڕوای بەو قسانە نیە.

لەهەردوو زۆنی زەردو سەوز چەندین قەڵەم بەدەست هەن کە هەردەم وەک پاسەوانی سەرکردەکان لەئامادەباشیدان بە پیاهەڵدان و جوانکردنی ڕووخساری ڕەشی سەرکردەکانیان ئەمانە هەرچی بەهای ئەخلاق و ئینسانی و ویژدانی هەیە لەدەستیان داوە،تەنها شتێک کەلەدەستیان نەداوە خەسڵەتی (ماستاوکردنە)بەسەرەوەی خۆیان. یەکێک لەم ویژدان فرۆشانە کەسێکە سەربەزۆنی زەرد بە نێوی {ئاسۆ حاجی}،ئەم کەسە لەوجۆرە [کەیلەنووسەرانەیە] کە کوردستان ئاوبیبات،خەڵک لەوە زیاتر هەژاربێت،مووچە نەبێت،خزمەتگوزارییەکان وەک ئاو کارەبا تەندرووستی خوێندن ڕێگاوبان لە خراپترین دۆخدابن ،ئەم مێش میوانی نیەو ویژدانی مردووی نابزوێنێت،بەڵام گەر کەسێکی باڵای حکومی یا حیزبی سەربە پارتی جوڵەیەک بکات ئەم خێرا وەک بووکە شووشەی قووڕممیشکراو دەکەوێتە جوڵە.

قووڕمیشکردنەوەی ئەمجارەی دەربارەی [دەسکەوتە مەزن و ستراتیژییەکەی] مەسرور بارزانییە کە لە واشنگتۆن وەک ڕێبوار وەلی دەڵێت (لەسەر بەتانییەکی تەحالووف] واژۆ کراوە.

ئەم قەڵەمە رسواو سوکانە ئامادەن مەڕوویەک بکەنە فیلێک لەبەرژەوەندی دەسەڵات ،خۆ گەر بەپێچەوانەوە کەماسی و شکستی بێت ئەوە بەبەهای دەکەن.

ئەز ناچمە ناو تەفاسیلی پیاهەڵدانەکەی ئاسۆ حاجی کە بەر لە چەندڕۆژێک لە ماڵپەڕی شارپرێس بە ناونیشانی{ئەو گرێیەی مەسرور بارزانی لەئەمەریکا کردیەوە} پۆستی کردبوو،بەڵکو تەنها ئەو بەگانەی لێوەردەگرم کە سوود بەم وتارەم دەگەیەنن.

سەیری ئەم بڕگەیە بکەن کە چەند گاڵتەجاڕییە ،چەند وێرانیە کەدەڵێت: (لەدوا ڕۆژەکانی ئەو کابینەیەی مەسرور بارزانی بە ماوەی نزیکەی شەش ساڵە سەرۆکایەتی دەکات، دەسکەوتەکانی گەیاندە ئاستێک، کە

خەڵکی کوردستان بەئومێدو خۆشحاڵیەوە چاوەڕێن کە سەرۆکا یەتی
کا بین□ یەکی بەهێزترو پڕ دەسکەوتتری لێبکەن.)
ئاخر بێ ویژدان بەچ ڕوویەکەوە باسی دەسکەوت دەک□ی□ت ؟ ئایا
نەتبیستوە لە خەڵک و تەنا نەت هەندێک لەپارتیەکانیش بەدزیەوە
دەڵێن شکستخوارترین کابینە ئەم کابینەی مەسرور بووە. مەبەستت کام
دەسکەوتە؟ بێ کار□ بایی، بێ ئاویی، ب□ م□ووچەیی
،ناداد پەروەری،زیادبوونی دزی و گەندەڵی، نەمانی فەزای
ئازادی،کووشتنی نەیاران، بەندکردنی ڕەخنەگران.
یا تەخشان و پەخشانکردنی داهاتی هەرێم بەئارەزووی خۆی،داگیرکردنی
زەوی خەڵک و دەوڵەت و پێدانی بەنرخی تۆڵەکە بە مافیاکانی پارتی،
نازانم چیترت بۆ بنووسم.

لەم بڕگەیەشدا ئاسۆ نووسیویەتی:
{لەو چەند ساڵەی ڕابردوو، مەسرور بارزانیو کابینەکەی ڕو بەڕوی
ئاڵنگاریو فشارو هێرشی زۆر توند بونەوە، بەڵام ئەوانە تەنها بونە
هێزێک بۆ ئەوەی دەستبەرداری ستراتیژییەتی بونیادنان نەبێت،
لەڕێگەی ڕاستکردنەوەی هێڵی خواری حوکمڕانیو گرتنەبەری ڕێگەی
دروست بۆ گرەنتیکردنی ئایندەیەکی گەش بۆ کوردستان.}
دیارە ئەم ئاسۆیە لەهەسارەیەکی دی دەژی واباسی ئالنگاری و فشارو
هێرشی تووند دەکات.خۆزگە بمزانیایە ئەو فشارانە لە چ لایەنێکەوە
دێن ، ئەودەمە پێناسەیەکی گونجاوم بۆدەکرد،ئاخر کێ دەوێرێت
بچوکترین ڕەخنە بگرێت بەتایبەتی لە زۆنی زەرد ؟ گەر شتی وا
ڕوویدات هەر بەڕۆژی ڕوناک دەیفڕێنن و بەدەردی سەردەشت عوسمانی
دەبەن ،خۆگەر مەبەستی یەکێتی بێت ئەوە ئەوان لەحکومەتدا بەشدارن
،ناڕازیەکانیان تەنها بۆڵە بۆڵەو هیچی تر .
سەبارەت بە دەستەواژەی {ڕاستکردنەوەی هێڵی خواری حکومڕانی ،دیارە
مەبەستی کابینەکانی پێشوی نێچیرە ،پێم وایە ئەمەش پەیامێکە بۆ
ڕێگەخۆشکردن بۆبەردەوامی مەسرور لەکابینەی داهاتوودا.
حەقیقەتێک هەیە پێویستە بیڵێم ئەویش ئەوەیە هەرچی کابینە هەیە
بەخواری هاتوون ، هەر کابینیەکی نوێ دامەزرابێت لە کۆتایدا
خواروخێچیەکەی لەوەی پێشتر زیاتر بووە ،بە دانپیانانی خەڵکی
هەرێم ئەم کابینە بەسەرچووەی مەسرور لەهەموویان خوارترە ،بەجۆرێک
خوارە کە هەرگیز ڕاست نا بێتەوە.
لەکۆتایدا دەڵێم مۆراڵ ویژدان پێویستن بۆمر□ق تا ڕاستیەکانی پێ
ببینێت ،خۆگەر نەبوون ئەودەمە حسابی مرۆڤێکی زیانبەخشی بۆدەکرێت.

نیگەران م□ب□ن ،ئەوان باشتر ڕەوشەکە هەڵدەسەنگێنن. گۆران هەڵ□ بجەیی

لەپاش ب□□اوبوونەوەی هەواڵی واژۆکردنی ڕێکەوتننامەی نێوان جەنەراڵ مەزڵوم عەبدی ،فەرماندەی هێزەکانی سوریای دیموکرات و ئەحمەد شەرع،سەرۆکی کاتی سوریا ،سەدەها بۆچوون و شرۆڤە سۆشیال میدیای تەنی.

من لێرەدا تەنها تیشک دەخەمەسەر لایەنی کوردی کە پانتاییەکی زۆری لە سۆشیال میدیا داگیرکرد ،بەتایبەتی فەیسبووک.

دەمێک ڕووداوێک گۆڕانکاریەک کارەساتێک لە ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی نەتەوەیەکدا دێتە ئارەوە و وێنەیەکی تەواو نوێ خۆی نیشان دەدات، ئەو دەمە ئاساییە لەبارەیەوە بیروراو بۆچوونی جیاواز و هەڵوێستی هەمەجۆر گوزارشت لەخۆیان بکەن.

سەبارەت بەو ڕێکەوتنە سێ جۆر هەڵوێست ودەربڕینم بەدی کرد کەئەمانەن:

جۆری یەکەم زۆر نەرێنی و تاڕادەیەکیش ڕەشبینیان پێوە دیارە ،بەداخەوە بڕێکیان لە قاڵبی سوکایەتیدا و بە ئاشبەتاڵ شوبهاندویانە، کە ئەمەش دەلالەت لەکوورتبینی دەکات لە خوێندنەوەی ڕەوشی ڕۆژئاوادا.

بەدڵنیاییەوە لەم گرووپەدا کەسانی خەمخۆرو لایەنگری ئەو ئەزموونەی □□ژئاوا هەن ،وەڵێ پێچەوانەکەیشی هەن کەهیوادارم کەمین□ بن.

جۆری دووه□م زیاتر نیگەرانی پێوەدیارە کە هەڵقوڵاوی دڵسۆزی و پەرۆشیانە بۆ ئەو ئەزموونە سەرکەوتووە و ناخوازن لەنێو بچێت ،بەڵام پێدەچێت ڕووکەشیانە شرۆڤەیان بۆ ڕێکەوتنەکە کرد بێت و حسابیان بۆ ئەوبەندانە نەکرد بێت کە ئاشکرانەکراون ،کەئەمەش لەزۆرێک لەڕێکەوتنەکاندا هەن .

جۆری سێیەم ئەوانەن کە جیاواز لەدووگرووپەکە خوێندنەوەیەکی واقیعیانەو ژیرانەیان بۆ ڕێکەوتنە کە کردوو□و پێشوازی لێدەکەن.

هەوڵدەدەم لێرەدا بۆچوونی خۆم سەبارەت بەو ڕێکەوتنە دەرب□م کە هەردوو لایەنی ئەرێنی و نەرێنی لەخۆ دەگرێت .

لایەنە ئەرێنییەکان:

1. یەکەمجارە لە مێژووی دەوڵەتی سوریادا لە بەڵگەنامەیەکی فەرمیی دەوڵەتدا دان بەبوونی کوردا دەنرێت.کە پێویستە پاشان لەدەستووردا جێگیربکرێت.
2. ئەم دانپیانانە دەروازەیەکە بۆ مامەڵەی و پەیوەندی راستەوخۆی وڵاتان لەگەڵ هەسەدە و هێزە سیاسییەکانی ڕۆژئاوا.
3. گەڕانەوەی ئاوارەکوردەکانی عەفرین ،سەری کانی،گرەسپییی و شوێنەکانی دیکە .
4. هێزی چەکداریی [هەسەدە] هەرگیز هەڵناوەشێتەوە ، بەڵکو یەکدەخرێت و ناوەکی دیکەی پێدەدرێت ، یەکخستن جیاوازە لەگەڵ هەڵوەشاندنەوە.
5. ڕەوشی کەمپەکانی هۆڵ و ڕۆژ لەژێرکۆنترۆڵی خۆیاندا دەمێنێتەوە، بەسەرچاوە ئابورییەکانیشەوە.
6. ئەم ڕێکەوتنە هەرگیز لە بەرژەوەندی تورکیادا نییەو تورکیا گۆشەگیر دەکرێت،واتە ئەمە لێدانێکە لە پێگەی تورکیا ، چونکە هەوڵ و ئامانجی تورکیا نەمانی ئەوکیانەبوو ، بەڵام ئێستا نەک هەرمایەوە بەڵکە شەرعیەتیشی وەرگرت .ئەم هەڵوەستەی تورکیا لەوەدا دەرکەوت کە درەنگ ڕای خۆیان دەربڕی کە بەهیچ جۆرێک پیرۆزبایی تێدا نییە،هاوکات ڕایانگەیاند کە هێرشەکانیان بەسەر ڕۆژئاوا بەردەوام دەبێت.

7.دەرکەوت کە ئەمەریکا ڕۆڵی هەبووە لەم ڕێکەوتنەدا ئەمەش بەخۆی جۆرێک لە هێز ومتمانە دەبەخشێتە ڕێکەوتنەکە.
8.ڕاگرتنی شەڕ لە هەموو بەرەکانی جەنگدا بەتایبەت لە بەنداوی تشرین،گەر ئەم خاڵە سەربگرێت ئەوە دەسکەوتێکی مەزن دەبێت بۆ هەسەدە.
9.زۆرێک لە ڕێکەوتنەکان دەستەیەک یا چەند خاڵێکی هاوپێچی ئاشکرانەکراوی لەگەڵدایە کە پاشان لیژنە تایبەتمەندییەکان کار بۆ جێبەجێکردنیان دەکەن. کەواتە ئەم ڕێکەوتنە تەنها بریتی نییە لەو خاڵە ئاشکرایانە.
10.ئەم ڕێکەوتنە پێگەی کورد لە جیهاندا بەهێز دەکات،بەتایبەت لەڕۆژهەڵاتی ناوین.

خاڵە نەرێنییەکان :

1. هیچ ڕێککەوتنێک نییە کە هەردوولا چیان بوێت پێی بگەن، بەڵکو بە سەرکەوتنی ڕێککەوتنەکە پێویستە هەردوولا تەنازولات بە یەکتری بکەن.کەواتە بەدووری نازانم هەسەدەش لەهەندێک داواکاری خۆی تەنازول بکات.

2. لەدیرێکی دانوستانەکاندا ڕوویداوە کە هەندێکیان شکستی هێناوە ئەویش بەهۆی پاشگەزبوونەوەی لایەنێک لەلایەنەکان.لەم حاڵەتەدا گەر پاشگەزبوونەوە ڕوویدات بە بۆچوونی من لە تەرەفی دەسەڵاتی دیمەشقەوە دەبێت.

3. لەدیرێکی حکومڕانی سوریادا هەر حیزبێک دەسەڵاتداربووبێت دژی گەلی کورد بووە و لە مافی هاوڵاتیبوون بێبەشی کردون، بەتایبەت حیزبە نەتەوەییەکان بەنمونەی حیزبی بەعس ، بەڵام حیزب و لایەنە ئاینییەکانیش بەدەرنەبوون لە دژایەتی کوردی سوریا ، بەڕای من هیچ جیاوازیەکیان لەگەڵ بەعسدا نەبووە و دوژمنایەتی خۆیان بە ڕاشکاوانەو ئاشکرا دەربڕیوە ، بەتایبەتی ئیخوانەکان،جا ئەمانەی ئێستاش کە درێژکراوەی قاعیدە و جەبهەی نووصرەن ،هەمان هەڵوێستی دوژمنکارانەیان بەرامبەر بەکورد بەگشتیی هەبووە ،گەر گۆڕانکاری بەسەر سیاسەت و هەڵوێستیاندا نەیەت ئەوە ئاستەنگ بۆ ئەم ڕێکەوتنە دێتە پێش و دەردەکەوێت کە بەهۆی نالەباری ڕەوشەکە ئەو دژایەتیان خەفەکردوە .

4. گەر هەر ڕێکەوتنێک ڕەنگدانەوەی قەناعەتی تەواو نەبێت و وەک پێداویستیەکی چارەسەری هەمیشەیی سەیرنەکرێت، ئەوە هەر دەرفەتێکی گونجاو بێتە ئاراوە ئەودەمە بە پاشگەزبوونەوە بەئاسانی پاساو دەدرێتەوە ،کەواتە گرنگە ئەم ڕێکەوتنە وەک ستراتیج سەیربکرێت نەک وەک تاکتیک.

5. لەئێستادا ئەحمەد شەرع لەژێر کۆنترۆڵ و کاریگەری ئەردۆغاندایە،جا بەدووری نازانم ئەردۆغان کار بۆ تێکدانی ئەم ڕێکەوتنە بکات، چونکە بەهیچ جۆرێک لەبەرژەوەندی تورکیادا نییە.

لەکۆتایدا گەرەکمە بڵێژم ئەوەی هەردەم دڵخۆشی کردووم ئەوەیە کە کوردانی دەسەڵاتدارانی ڕۆژئاوا لە کوردانی هیچ پارچەیەکی دیکەی کوردستان ناچن ، بەتایبەت دەسەڵاتدارانی باشوور. ئەوان بە بەرژەوەندی و لەپێناوی خەڵکدا حکومڕانی دەکەن نەک بۆ بەرژەوەندی خۆیان .مەسەلەی ئاشبەتاڵ لەفەرهەنگیاندا نییە، پاشەکشەو چەکدادان بە دوژمن لەکەلتوریاندا نییە.

گەر ئەم ڕێکەوتنە سەری گرت ئەوە بەهەردوولا بەسودە و

ڕۆژئاوا پێدەنێتە قۆناغێکی نوێوە،خۆگەر شکستی هێنا کە ئومێدەوارم ئەوە ڕوونادات ئەوە ئەوان بەچەک و هێزو توانای خۆیانەوە لەجێی خۆیانن و درێژە بە خەبات دەدەن، لە خزمەت و پێشخستن و ئاوەدانیدا بەدەوام دەبێن. ئەوان ئەزمونێکیان دامەزراندووە کە پایەکانی ڕۆچووەو بەهیچ هەڵناکەنرێت،هاوکاتت ڕێزی جیهانیان بەخۆیان ڕاکێشاوە .
هەسەدەو هێزە سیاسیەکانی ڕۆژئاوا توانیان لەماوەی چەند ساڵێکدا موعجیزە درووست بکەن کە لە باشوور بە سەدەیە زیاتر نەیانتوانیوە کارێکی وابکەن هاووڵاتیان ئاسودەو ڕازی بکەن.
کەواتە با گومانمان لەدڵسۆزیان نەبێت متمانەیان پێبکەین، با ڕێگەبدەین خۆیان چۆن دەخوازن لەبەرژەوەندی خۆیان بڕیاربدەن ،چونکە ئەوان لەدۆخەکەدا دەژین و باشتر شارەزان.
تاوانبارکردنیان بە ئاشبەتاڵ هەرگیز لەجێی خۆیدا نیە و ناهەقیە .
هاوکات بانیگەرانیەکانمان پشتبەستووبێت بەخوێندنەوەیەکی درووست و واقیعی بۆ بارودۆخی ڕۆژئاوا و سوریا بەگشتی و وڵاتانی دوروبەر.
بالەحکومداندا پەلەنەکەین و چاوەڕێ بکەین بزانینن ئایندە چی پێیە ،بەشبەحاڵی خۆم تەنها هێندەم لەدەست دێت کەهیوای سەرکەوتن و سەرفرازیان بۆبخوازم.

گۆران هەڵەبجەیی

لە گروپێکی گچکەوە بۆ لوتکە.. گۆران هەڵەبجەیی

دەمێک لە نۆڤەمبەری ساڵی[١٩٧٨]ی سەدەی ڕابردوودا چەند گەنجێکی باکوور کە ژمارەیان لەپەنجەکانی دەستێک تێپەڕی نەدەکرد،سەرکێشیەکی مەزنیان کرد، ئەویش دامەزراندنی حیزبێکی سەرچڵ و شۆڕشگێڕ بوو بەناوی{پارتی کرێکارانی کوردستان}.
ئەودەمەی ئەو گەنجە خوێنگەرمانە ئەم هەنگاوەیان هاوێشت هەرگیز بیریان لەوە نەکردبوویەوە کە ئەم حیزبە لە ئایندەدا تورکیای

ئەندامی ناتۆ ،لەڕووی ئابوری وسەربازیەوە ماندوو دەکات و دەبێتە هۆی قەیرانێکی هەمەلایەن بۆیان .
ئەوەش لەهزریاندا نەبوو کە لەجیهاندا دەناسرێن و دەبنە ژمارەیەکی گرنگ لە نێو هاوکێشەکانی دەڤەرەکە. یانژی دەبنە بابەتی گەرمی میدیاجیهانیەکان و ناوەندە سیاسی و حکومیەکان.
دیارە گەر لەودەمەدا ژینگەیەکی لەبار لەتورکیا بۆ کاری حیزبی لەئارادابووایە ، ئەو چەند گەنجە پاش چەند سالێک ئەڵتەرناتیڤێکی دیکەیان هەڵنەبژارد کەئەویش پەنابردن بوو بۆچەک.
تورکیا وەک دەوڵەت لەپاش ئاوابوونی خۆری ئیمپراتۆریەتی عوسمانی و دامەزراندنی دەوڵەتی مەدەنی لەسەردەستی کەمال ئەتاتورک ،ئیدی کەڵەکەکانی دەسەڵاتێکی دیکتاتۆر، نەژادپەرست،نادادپەروەر چەقەنرا . لەو مێژووەوە تا ئەم سەردەمەش هەرئەتنیک و نەتەوەیەک داوای مافی خۆی کردبێت لەوانە میللەتی کورد ئەوە بەدەنداترین شێواز سەرکووتکراوە. هەر ئەمەش بوو وای لە (پەک) کرد بۆ داکۆکی لە بوونی گەلەکەیان چەک هەڵگرن.
میللەتی زیندو و خاوەن کەرامەت هەرگیز ڕێگەنادات سوکایەتی و چەوساندنەوە ببێتە میتۆدێکی چەسپاو ، هەرگیز ملکەچی واقیعی سەپێنراو نابێت، بەڵکو بەهەر شێوازێک بێت داکی لەخۆی دەکات،ئەمەش لە شۆڕش و سەرهەڵدانە بەردەوامەکانی باکوردا بەجۆرستەبوون ،کە بەداخەوە سەرجەمیان زەربەدەندانە خامۆش کران.
بە بەرەنگاربوونەوەی دەسەڵاتدارانی تورکییای ڕەگەزپەرەست ،ئەم حیزبە سالەی [١٩٨٤] بە ڕابەرایەتی بەڕێز عەبدوڵا ئۆجەلان یەکەم بڵەسەی شۆڕشی چەکداری هەڵکرد .ئەم شۆڕشە بە میتۆدێکی نوێ و لە بەرگێکی ئایدۆلۆجیای چەپی سەردەمیانەو شۆڕشگێڕانەدا خۆی نمایش کرد. ،ئیدی لەودەمەوە تائێستا بڵێسەی ئەو گڕە بەندترو مەزنتر دەبێت .
شۆڕشی پارتی کرێکاران تەنها لە ڕێکخستنێکی پڕدسپلین و هێزێکی چەکداریدا قەتیس نەبوو ،بەڵکو بەرهەم هێنەری کەمەڵێک لەداهێنانی سەرکەوتووی ناوازەبوو لە شێوەی ڕێکخراوی پیشەیی و جەماوەی هەمە بواروو هەمەلایەن و هەمە ئەرکدا، لە وێنەی میدیایی ،کەمەڵایەتی،هونەری، کەلتووری،گەنجان،زارۆک ،ژنان،ئینسانی ،ئابووری و چەندین بواری دیکە.. دەتوانم بڵێم وڵاتی ئەورووپی نیە دەستی ئەم ڕێکخراوە پیشەیی و جەماوەریانەی پێنەگەشتبێت.
هاوکات وڵاتێک،کیشوەرێک دەڤەرێکی ئەم جیهانە شکنابەم کە کوردی تێدابژی و کاریگەری ئەم بزافە شۆڕشگێڕانەی لەسەر نەبێت،ئیدی وەک ئەندام و لایەنگر یاخود وەک بوونی چەندین چالاکی و پرۆژەی هەمەجۆر،کە ئیلهامیان لەم بزافە وەرگرتوە.

لەلایەکی دیکەوە ئەم بزافە شۆڕشگێڕە ئەو کۆتوبەندەی شکاند کە دەوڵەتی تورک بەناوی [تەرۆرەوە] کردبوویە ملی، ئێستا وڵاتانی جیهان بەچاوی خۆیان دەڕواننە ئەم بزافە نەک بەچاوی دەسەڵاتدارانی تورک.ڕاستە تا ئێستاش بەهۆی بەرژەوەندیە ئابوریەکانیانەوە ناتوانن مامەڵەی ڕاستەخۆیان لەگەڵ بکەن ، بەڵام داوەتکردنی هاوسۆزو دۆستەکانیان لەلایەن هەندێک وڵاتانی خاوەن سەنگی ئەوروپاوە ، یاخود داکۆکی پەرلەمانتارانی ئەوروپی لە کوردو دۆزەڕەواکەی لەدانیشتنەکانیاندا، یان پێشوازی گەرم بەچەپڵەڕێزان لە سەرکردەسیاسی و سەربازیەکانی ڕۆژئاوا لەلایەن جەماوەری بەرفراوانی وڵاتانی ئەوروپا ، یانژی پێشوازی گەرم لەکەلتوورو گۆرانی کوردی لە جیهاندا ، هەموو ئەمانە دەرەنجامی خەباتی کەڵەکەبووی ئەو شۆڕشەیە بەهەردوو باڵەکەیەوە.

لەسەر ئاستی کوردستانیش هێندە بەسە کە بڵێین ئەم بزافە دۆزی کوردی بردەوەتە ئاستێکی باڵا کە دەتوانم ناوی بنێم {شۆڕشی ناسنامە لە ناخی تاکی کورددا}،ڕوونتر بێژم بەر لەو سەرهەڵدانە تاکی کورد بەتایبەت لە باکوور لەدۆخێکی پڕنائومێدی و فشارو ترسدا دەژیا ، بەجۆرێک نەیاندەوێرا کوردبوونی خۆیان ئاشکرابکەن ، بەڵام ئێستا بەگەنج و بەتەمەنەوە سەربەرزانە و بەشانازیەوە باسی کوردبوونی خۆیان دەکەن و داکۆکی لە ناسنامەی خۆیان دەکەن.،ئەمەش لە کۆبوونەوەکانی دایکانی شەممەو ئاهەنگەکانی نەورۆزی باژێڕەکانی باکوورو ئیستەنبوڵ و چالاکیە هەمەجۆرەکاندا دەردەکەون.

خاڵێکی گرنگ پێویستی بەئاماژەیە ئەویش مەسەلەی شۆڕشە چەکداریەکەی پارتی کرێکارانە ، ئەم شۆڕشە چەکداریە کە بەر لە[٤١]ساڵ بەرپابوو ،وەک پێشتر ئاماژەم پێدا ، مەبەست لێی داکۆکی کردن بوو لەبوون و شوناسی نەتەوەکەیان لەباکوور ،واتە چەک ئامرازبوو بۆگەیشتن بە ئامانج.ئامانجیش بریتی بوو لە گەیاندنی پەیامێک بە دەسەڵاتدارانی یەک لەدوای یەکی تورکیا ،کە دەڵێت ئێوە چەند بەهێزو باڵادەست بن ناتوانن ئیرادەمان بشکێنن ،ناتوانن بێدەنگمان بکەن ، ئێمە بەرەنگارتان دەبینەوە ،زیانتان پێدەگەیەنین،ئارامیتان دەشێوێنین،خەوتان دەزڕێنین.

ئەودەمەی ئەم شۆڕشە چەکداریە سەری هەڵدا ژمارەیان کەم بوو،گەورەترین چەکی دەستیان کڵاشینکۆف بوو،دۆستەکانیان کەم بوون و دوژمنیان زۆر ، بەڵام لە ئێستادا پەکەکە وەک حیزب و وەک هێزی چەکدار لە ئاستێکی باڵادان ، بەو ڕادەی خاوەنی درۆن وچەندین جۆرەچەکی پێشکەوتوون کەهەندێکیان بەرهەمی ئەقڵی خۆیانە. دڵنیام کە دەسەڵاتدارانی باڵای تورکیاش ئەم حەقیقەتە دەزانن و حساب بۆ ئاستی توانای گەریلا دەکەن.

کەواتە هێزی گەریلا بەرەنگاری تورکیایەک بووەتەوە کە دووەم هێزی ناتۆیەو خاوەنی تەکنەلۆجیای سەربازی و هەمووجۆرە چەکێکی پێشکەوتووە .
دەتوانم بڵێم لە ئێستادا پارتی کرێکاران لە پێگەی هێزدایە نەک لاوازی ، دۆست و دوژمن ئەم ڕاستیە دەزانن ، بۆیە دەتوانم بڵێم تورکیا لەڕووی سەربازیەوە چەند بەهێزبێت ناتوانێت کۆتایی بەوهێزە شۆڕشگێرە بهن□ت.
دیارە چوونە نێو پرۆسەی دانووستان بۆ ئاشتی لە مەوقیعی هێزەوە باشترین بژاردەیە ،چونکە لەم حاڵەتەدا سەپاندنی داواکاریەکان گەر هەموویشی نەبێت بواری زیاترە.
لای ئەردۆغان ڕوونە کە {پێ کا کا} لەئێستادا وەک هێزی گەریلا یا وەک هێزێکی سیاسی خاوەن دسپلین نەلاواز دەکرێت و نەلەناودەبرێت ، بۆیە ڕێکەوتن لەگەڵیدا تاکە بژاردەیە و هاوکات بژاردەیەکی ئەقڵا نیشە.
دوا قسەم ئەوەیە گەرئەم ب□زافە شۆڕشگێڕە لە ڕێڕەوی خەباتیدا بەچەندین قۆناغی دژوارو سەختدا گوزەری کردبێت و لە چەند خەباتگێڕێک و ژمارەیەک گەریلاوە گەشتبنە ئەم ئاستە باڵای□ ئ□ستا، کەواتە باترس و خەم دامان□گرێت ودڵنیابین کە ئایندە ل□ بەرژەوەندیا نە.

گۆران هەڵەبجەیی

دەبێ تێبگەن.. گۆران هەڵەبجەیی

حیزب ئامرازێکە بۆ گەشتن بەدەسەڵات وپاشان خزمەتکردنی خەڵک لەو ڕێگەوە،جاگەر حیزبێک ڕاستگۆبوو لەگەڵ خۆی و بەشێکی گرنگی ل□ بەرنامە حیزبیەکەی جێبەجێ کرد کە لەدەمی هەڵبژاردندا یاخود وەک درووشمی حیزبەکەی بەرزی کردوونەتەوە ،ئەوە حسابی حیزبێکی سەرکەوتوو و خاوەن هەڵوێستی بۆدەکرێت.
ئەمجۆرە سیاسەت و حیزبایەتیە ل□ و□□اتە مۆدێرن و پێشکەوتوەکاندا بەتایبەتی ئەوانەی ڕەچاوی پرەنسیپە ستاندرو باوەکانی کاری حیزبی دەکەن و ڕێز لە ئەندام و جەماوەری دەنگدەر دەگرن تا ئاستێکی بەرز پەیڕەودەکرێت.

لە لە سیستەمە تۆتالیتارو دواکەوتوەکاندا کارەکان بەجۆرێکی ترن، بەوەی حیزبەکانی دەسەڵات تاکە هەوڵ و تەقەڵایان مانەوەیە لەدەسەڵات، ئیدی جێبەجێکردنی بەرنامەی ئینتخابی و بەڵێنی خزمەتکردن فلسێک ناهێنێت و پشتگوێی دەخەن.
گەر یەکێتی و پارتی بەنمونە بهێنمەوە ئەو ڕاستیەمان بۆدەردەکەوێت کە ئەم دووحیزبە لە ماوی [٣٤] ساڵی حکومڕانیاندا لەگەڵ بەردەستبوونی ئەو گشت پارەیە کە لەچەندین سەرچاوەوە دەستیان کەوتووە کەچی نەیانتوانیوە یاخود ڕوونتر بڵێم نەیانویستوە خزمەتی خەڵکی پێبکەن ،گەر تاڕادەیەکی کەمیش بێت هەوڵبدەن هاوڵاتیان لەخۆیان ڕازی بکەن.
لەبری ئەوە هەردووحیزب ئیمپراتۆریەتی سامان کۆکردنەوەیان دامەزراند،مافیا ئاسا کەوتنە بەتاڵانبردنی هەرچی سامان و سەرچاوەی ئابووری کوردستان هەیە ،لەبەرامبەردا سیاسەت و حیزب و خەڵک و وڵات و بەرژەوەندی نیشتمان، هەموو ئەمانەیان خستە سندوقەکەوەو قفڵێکی گەورەیان لێداو کلیلەکەیان فڕێدایە بەنداوی دوکانەوە.
بەهۆی ئەوەی ئەم دووحیزبە ئامانجیان کۆکردنەوەی پارەیە ،جا لەو پێناوەدا هەموو ڕێگایەکی نایاسایی و ناشەرعی و نائەخلاقی دەگرنەبەر، باگەر دزینی پارووی دەمی منداڵە هەژارەکانیش بێت.بوار نەماوە دزی تێدانەکەن،شوێن نەماوە گەندەڵی تێدا نەکەن،ڕێگەیەکی ئابووری نەماوە دەستی بۆنەبەن ، کۆنترۆڵی سەرجەم کایە ئابوریەکانیان کردوە، لەو شوێنانەوە بەردەوام پارەیان بەدەست و بەمەش خەرمانی پارەدزراوەکان تابێت بەرزتردەبێتەوە.
سەیرلەوەدایە ڕۆژبەڕۆژ تۆڕە ئابووریەکانیان فراوانتر دەبێت بەوەی بەردەوام پێگە و سەرچاوەی نوێ دەدۆزنەوە بۆ دزی و سەندنی باج و سەرانە.دوکاندار هەیە هەشت نۆ جۆر باج دەدات بە ئەوەی سەری لەدەرکات کە هی چین.
کارگەیشتوەتە ئەوەی دەست بە تاکەسەرچاوەی بژێوی مووچەخۆران و خانەنشینان ببەن.
ئەوە بۆ چەندین ساڵە دەچێت مووچەخۆرانی هەرێم مووچەیەکیان بە ڕێک و پێکی وەرنەگرتوە،دەسەڵات چەندین مووچەی قەرزداری مووچەخۆرانە.لەکاتی چاوەڕێی وەرگرتنی مووچەدا بەتایبەتی خانەنشینان سوکایەتیان پێدەکرێت لەحەسرەتدا لەیان دەمرێت ،کەچی دەسەڵاتداران مێشێک میوانیان نیە. لەهەر وڵاتێکی دیکە ئەوە ڕوویبدایە ،بەتایبەتی لەو وڵاتانەی کەڕامەتی هاووڵاتیان پارێزراوە،دەسەڵات و حکومەتی دووچاری قەیرانی ئەخلاقی دەکرد و حکومەتی پێدەڕوخا.

ئەم مافیانە خۆیان کوڕو کوڕەزاکانیان شاهانەدەزین وخاوەنی ملیارات دۆلارن ،کەچی پێیان قەلسە و سەختە بۆیان گەر مووچەخۆران داوای مافی خۆیان بکەن .هیچ باکیان بەژیانی سەختی خەڵک نیە کە بە چ کوولەمەرگیەک دەژی .لە بەد بەختیدا خەڵکی باشوور ڕووبەڕووی دووحیزبی ویژدان مردوو بوونەتەوە کە ژیانی خەڵک لەوە سەختتریش بێت باکیان پێ نیە و هەرگیز کێشەی ئەوان نەبووەو نیە..
لەم ڕوانگەوە گەشتوومەتە ئەو قەناعەتەی گەر هەموو مامۆستایانی مانگرتوو گیان لەدەست بدەن ،سەرۆکی حکومەت و جێگرەکەی بە خەیاڵیاندا نایەت ،چونکە ئەوەی بەلای ئەوانەوە گرنگە بەردەوامی ماشێنی پەیداکردنی پارەیە لەکارکردن.
یەکێتی و پارتی لەمێژە لە وەهم و خەیاڵدا دەژین، وا تێگەشتوون تاستەم وچەسانەوە و برسیکردن و ناعەدالەتی لەسەر خەڵک زیاتر بێت ،ئەوان باشتر و زیاتتر پێگەی خۆیان بەهێزتر دەکەن . بەڵام دەبێ تێبگەن هەر ئەم وهمە دەبێتە لاوازبوون و لەدەستدانی دەسەڵاتیان . دەبێ تێبگەن پارێزگاری لە دەسەڵات بە چەکداری دەمامکدارو شەقووشەن و کەسانی مشەخۆرو بندیوارو هیچ و پووچ و ستەمکاری ناکرێت. لەوە دڵنیام دوور یا نزیک ،ئیمڕۆ یا سبەی خەڵکی کوردستان لەوە زیاتر ستەمکاریتان قەبوڵناکەن،دەبێ تێبگەن کە ڕۆژێک دێت دەکەونە بەر نەفرەت و بێزاری خەڵک. دەبێ تێبگەن کە تووڕەیی خەڵک لە شکاندنی[قەڵای دەگەڵە] و ڕێکردن بەرەو هەولێر لەلایەن هەودارانی مانگرتوانەوە بەرجەستەبوو کە ئاماژەیە بە هێزی جەماوەرو شکستی هێزی پارتی.

پیاوە بەددەکانی پارتی.. گەڕان هەڵەبجەیی

دانانی کەسانی لەهاتوو شارەزا پرۆفیشیناڵ و خۆشەویست و قەبوڵکراوی خەڵک، یەکێکە لە پرەنسیپەکانی دەسەڵات و حکومەتە سەرکەوتووەکان ، بەتایبەتی گەر قسەلەسەر پۆستە هەستیارەکان وەک وەزیر، پارێزگار، قایمقام ،وتەبێژ، ڕاوێژکاربێت ،چونکە ئەمانە ڕووی دیاری دەسەڵاتن و بەرکەوتنی بەردەوامیان لەتەک خەڵک و میدیاو کەسانی بێگانە هەیە. کارەسات لەوەدایە یەکێتی و پارتی وەک چۆن

دەسەڵاتەکەیان شلۆق و گەندەڵە، هاوکات دوورن لە نمونەی دەسەڵاتی مۆدێرن .

دیارە دەسەڵاتی خراپ و شکستخواردوو تەنها لە پلان و سیاسەت و بڕیاری کەسانی یەکەمدا قەتیس ناخوات بەڵکو شتێکی سرووشتیە کە شۆرببێتەوە بۆ خوارەو ە و پۆستەکانی دیکەش بگرێتەوە ،لەئاکامدا دەبنە ئاوێنەی دەسەڵاتە فاشیلەکە.

لەودەمەوەی ئەم دوو حیزبە کۆنترۆڵی سەرجەم کایەکانی کۆمەڵگاو دەسەڵاتیان کردوە ،دیقەتم داوە بەدەگمەن کەسانی بەموراڵ و شارەزاو خاوەن ئەتەکێتیان ل□ پۆستە گرنگ و هەستیارەکاندا داناوە، سەرجەم یا زۆرینەیان کەسانی{نەخوێنەوار} نەشارەزا لە بوارەکانیاندا،خاوەن زمانی زبرو بێ ئەتەکیەتن.

سێ نمونەی زیندوو ل□ بەردەستدان کە ئەوانیش پێشەوا هەورامانی{وتەبێژی حکومەت و ئومێد خۆشناو{پارێزگاری هەولێر} وکیفاح مەحمود {ڕاوێژکاری} مەسعود بارزانی.

لە هەموو دیرۆکی پارتیدا کەسم نەدیت هێندەی ئەم سیانە بێ شەخسیەت، بێ ئەتەکیەت، نەشارەزا لە کارەکانیاندا،خاوەن زمانی بازاڕی دوور لە عورفی دیبلۆماسی. .

دوێنێ مامۆستایان ،مووچەخۆران، پشتیوانانی مامۆستایانی مانگرتووی سلیمانی، ئەمانە بەرەو هەولێر بەڕێکەوتن تا داواکاریەکانی مانگرتوان بگەیەننە نوێنەرایەتی نەتەوە یەکگرتوەکان ،ئەوەبوو پارتی لەپشتی دێگەڵە بەزەبری هێز ڕێگەی لێیان گرت و نەیانتوانی بەرەو هەولێر بڕۆن.

ئەمە بەشێکی کێشەکەیەو سرووشتی پارتی ناسراوە کە بەهیچ جۆرێک ڕێگە بەوجۆرە چالاکیان□ نادات ،بەتایبەتی دەرکەوت کە ژمارەی ڕێکەران زۆربوون .

کێشەو سکەنداڵە مەزنەکە لە قسەکانی ئومێد خۆشناو و کیفاح مەحموددا یە. کیفاح ئەو مر□قان□ی ب□{قایرۆس} شوبهاندبوو . ئەم پێناسەیە زۆر زۆر دوورە لە ئەخلاق و گوزارشتی کەسێک خۆی بە ڕۆشنبیر بزانێت وبەردەوام میوانی میدیا عەرەبیەکان بێت. چۆن ڕوویدێت لەمەودوا بەخۆی بڵێت ڕوناکبیر؟

ئومێدیش گووتبووی [ئەو میوانانە ڕەزا قورسن و وەریان ناگرین].ئەم قسەبازاڕیەی نەک هەر مانگرتوان و ڕێپێوانانی تووڕە کرد ،بەڵکو ملیۆنان کوردی لەناوەو دەرەوەی کوردستانی هێنایە قسە.ئومێد خۆشناو بەم قسەبازاڕیەی هەندێک لە بەرپرسانی پارتیشی ڕووگیرکرد ،بۆیە هەوڵیان دا فەزاحەتەکەی ڕاست بکەنەوە ،بەوەی گوایە ئەو قسانە تەنها گوزارشتت لەخودی خۆی دەکات. گەر پارتی ئەم خۆشناوە ل□ پۆستە کەی دوورنەخاتەوە ئەوە شەرمەزاری زیاتر بۆ پارتی

دەهێنێت.

هەر پەیوەست بە ئومێد خۆشناوەوە دەمەوێت ئاماژە بەدووخاڵ بکەم ،یەکەم ئەو پارێزگاری هەولێرە، واتە هەرچی قەزاو ناحیەو گوندە دەکەونە ژێر قەڵەمڕەوی پارێزگاری هەولێرەوە. بەڵام هەر کارێک پەیوەندی بە باژێڕی هەولێرەوە هەبێت وەک[باژێڕ] ئەوە دەکەوێتە ژێر دەسەڵاتی [قایمقامەوە] نەک پارێزگار. ئەمە لە هەموو دونیادا وایە، پێم وابێت ئەم پرەنسیپە تەنها لە پارێزگای هەڵەبجە جێبەجێ کراوە.

وای بۆدەچم کەسیان، واتە [قایمقام و پارێزگار]سنووری کار و دەسەڵاتی خۆیان نازانن ،یاخود پێدەچێت کە ئومێد تەجاوزی دەسەڵاتەکانی خۆی کردبێت و لە بەشی قایمقامیش بخوات ،ئەمەش تەنها بەمەبەستی خۆدەرخستن.

دووەم ئەم کابرایە خۆی فڕێدەداتە هەندێک شوێن و هەڵوەستەوە کە لە ئاکامدا خۆی پێ سووک و ڕسوابووە ،ئەمانەش چەند نموونەیەکن: بەخشینەوەی خەیار ،کە لەوکاتەوە ناوی {ئومێدخەیار} بڕاوە بەسەریدا.پێشوازیکردن لە ئارین کوڕی مەسروور ،کە دەزانین ئەم گەنجە هیج پۆستێکی حیزبی و حکومی نیە،ئەوە بوو لەلایەن حیمایەکانی ئارینەوە سوکایەتی پێکراو کەوتە بەر پاڵ.دواشت کەوتنەدوای مەسرور لەکاتی بینینی بەرپرسێکی بێگانەدا ،لەوەشدا حیمایەکانی مەسروور ڕێگریان لێکرد و بەچاوی میدیاکانەوە سوکایەتیان پێ کرد.بەڵام دیارە ئەم ئومێدە وانە وەرناگرێت ،بۆیە بەدووری نازانم لەئایدەدا دووبارەیان بکاتەوە.

سەبارەت بە پێشەوا هەورامانیش شتێکی لە ئومێد کەمترە ،جا بۆ ئەوەی ئەم باسە درێژ نەبێت ئەو هەڵدەگرم بۆ دەرفەتێکی گونجاو.

ڕاکردن لە کوردایەتی و قەبوڵکردنی نامەردی.. گۆران هەڵەبجەیی

{ئیسلامیەکان باشوور بەنمونە}

{خشویستی وات شرف ، ئوشرفش بزرنادرت بکسانک ک
نخوازن-شخ سعید پیران}
[کوردبوون سختی،اکردن لی نامردی- بز ئ-جلان]

گر تکشانت پ ناکرت،گر ناتوت لگ ئازارکانی نتوکتدا بیت ،گر هاوسزی برخوردان و خباتی سختی نتوکت نیت،گر دندیی و فاشیتی ژم داگیرکرکان هستی مردووت نابزونت، تاادیک ئمان ئاسایین چونک شتک تی بستوونیتو ب نتو و نیشمانکتو ،تنها زمان،بام ئوی ئاسایی نی ئم جر مرقان دژ ب خواستی گلکیان کاربکن و ببن چاوساغ و کیلی دوژمنانی خودی نتوی خیان .
لردا بپلی یک مبستم ل ئیسلامیکانی باشوور ، ب ئحزاب و وت و ملاو کسایتی و ژماریکی زر ل ئیماندارا‌ن.ب ئزموونی ابردوودا بمان درکوتوو ک ئم جر مسومانان ئوی جگی بایخ نبت لایان پرسی نتوی،نک هر گرنگی نی لایان بکو همیش دزی نتوکیان کردوت قوربانی ئاینکیان.لکن ئوان مسومانکی میانمار ک هزارها کم دوور لیانو پیرزتر ل کوردکی ب باوی وا تپارز.ئامادن هموو کورد بکن قوربانی واتک،حیزبک،کخراوک یاکسکی مسومان، ئیدی لهرکوی ئم هسارین بت.
ئمان لمژ دااون ل هستی ب خاک و نیشتمان خشویستی ،دتوانم بم هوستیان هاوتریب لگ گ دامزرنرو سرانی ئیخوانی میسر .بنمون حسن بننای دامزرنر دت[هیچ ئینتمایکم ب نیشتمان نی،و سید قطبیش دت{نیشتمان ل مشت خی بگن زیاتر هیچی ترنی.]
لابردوو و ل ئستاشدا ئو هموستم و چوساندنو وانکاری و داگیرکاری و کووشتاری سوپای ئردغان ل عفرین،سری کانی ،گر سپی و دقرکانی باکوور ئنجامیداون ویژدانی مردویانی نجوان و بوشیکیش ئیدانیان نکرد،کچی مسومانک ل دوورترین خای جیهان بکوژرت ئمان شیونی بدگن و میدیاکانیانی خیان پدکن لهاوسزی بی.دنیام ئم مسومان ئردعانیان بلناوچوونی ئو ئزموون سرکوتوی ژئاوا خشحادبن ،بتایبت گر سرکوتوو ئردغانی بناو مسومان بت.
دمک ل گی میدیاکانو بگرمی داککی ل حماس دکن لکنیان زر ئاسایو و بئرککی ئاینی دزانن ،بام دمک دربارکی کوردی ژئاوا یا باکوور پرسیاریان لدکرت ئو دم

یاخۆیان گێل دەکەن یادەڵێن باسەکەمان ئەوەنیە یا خود ئەوە با بەتێکی سیاسیە.

بەویژدانەوە دەڵێم کە ژمارەیەک لەئەندامانی حیزبە ئیسلامیەکان تادەگاتە ئاستی سەرکردایەتی،هەندێک مەلاو وتار خوێن ،پیاوانی ئاینی ناودار، ئیسلامی ئاسایی بێلایەن ،ئەمانە خاوەنی هەڵوێستی نەتەوەیی جوانن و بەردەوام داکۆکی لە خاک و نیشتمان دەکەن و سەرکۆنەی ڕژێمە چەوسێنەرەکان دەکەن ،ئەمانە جێگەی ڕێزو خۆشەویستین و ئومێدەوارم نمونەیان زیادبێت .دوای لێبوردن دەکەم کە ناوی ئەو بەڕێزانە یاداشت ناکەم نەکا ناوی کەسێکیانم لەیاد بچێت ببێت هۆی زویربوونی.

لەولاشەوە هەرچی مەلاو پیاوانی ئاینی تورک هەیە لەدەمی هێرشی سوپای تورکیا بۆداگیرکردنی عەفرین، لەسەرجەم شارو شارۆچکەو گوندەکانی تورکیاوە لەمینبەری هەزارەها مزگەوتەوە نزاوپاڕانەوەیان بۆسەرکەوتنی سوپای تورکیا دەکرد.هەموو گوێمان لەو مەلایانە بوو کەهاواری دەکردو بانگەوازی بۆ سەربازی□ تورکەکان دەکرد و دەیگووت {بەزەیتان بەمارمێلکەدا بێتەوە بەڵام بەزەیتان بەکورددا نەیتەوەو بیانکوژن}.جاگەرئەمە هەڵوێستی ئیماندارێکی لەخواترس بێت ئەی دەبێ کەسێکی ش□ق□نی چیبڵێت؟ دڵنیام کە مەلا تورکەکان سەبارەت بەهەڵوێستیان بەرامبەر بەکورد هەمان هەڵوێستی ئەردۆغان و باخچەلی و حیزبەکانیانەو دەبن□ ش□ق□نیەکی عەیار [٢٤].سەیرلەوەدا بوو لەو چەند هەزار پیاوی ئاینی و مەلایانەی کوردی باشوور ،نەمبیست کەسێک وەڵامی بداتەوە گەر نەرمە وەڵامێکیش بێت .

لەوانەیە مسوڵمانانی کورد نەزانن یا دەزانن و خۆیانی لێ گێل دەکەن کە ڕژێمە یەک لەدوای یەکەکانی تورکیا بە ئەردۆغانیشەوە هەموو کورد بەدوژمن دەزانن ئیدی چەکدار، بێچەک،عەلمانی،ئیسلامی و هەڵگرانی هەر ئاین و مەزهەب و ئایدیایەک بێت.

بۆ جوانکردنی دەسەڵا تەکەی خۆی ،ئەردۆغان چەند کوردێکی خۆفرۆشی مسوڵمان لەکاتی پێویستدا بەکاردەهێنێت ،ئەوانەش درێخیان نەکردوە لەو ڕووەوە و زیاد لە پێویست بەئەرکی جاشایەتی خۆیان هەستاون ، بەنمونەی عەلی قەرەداغی، مەلا ئەحمەدی پێنجوێنی، مەلامەزهەری دەم هەڕاش، مەلاهەڵۆی کەمەرگر، یاخود سەرۆکی حیزبە ئیسلامیەکان وەک سەلاحەدین بەهادین ،علی باپیر عیرفانی مەلا عەلی و هاوفکررەکان و ئەندامەکانیان.

لەهەر چوارپارچەی کوردستان چەند هەزارێک مزگەوت هەن ،ئەمانە لەلایەن مەلاو بانگخوازەوە بەڕێوەدەبرێن، ئەوەی بۆم دەرکەوتووە ئەوەیە کە جگە لە بەشی باشوور سەرجەم مەلاکانی سێ بەشەکەی دیکە هەڵوێستی جوامێرانی□یان هەیەو بەردەوام پشتگیری نەتەوەکەی خۆیان

کردوە، تەنانەت هەندێکیان بەهۆی هەڵوێستی نیشتمانی و نەتەو□یانەوە دووچاری هەڕەش و گرتن و دەرکردن لەمەلایەتی بوونەوە ، بەتایبەتی مەلا بەڕێزەکانی ڕۆژهەڵات،کەچی ئەوانەی باشوور بێهەڵوێسترین ،ترسنۆکترین نامەردترین توێژن.وادیارە ئەو نامەردیەیان پێ قەبوڵە کە بریتیە لەڕاکردن لەکوردایەتی،دەی پیرۆزیان بێت نامەردی و جاشایەتی.

بنەما داتەپیوەکانی مەسعود بارزانی.. گۆران هەڵەبجەیی

{دەوڵەت بەمر□قی نەخوێنەوار بەڕێوە نابرێت}،دکتۆر یوسف محەمەد.
ئەو دەسەڵات و ڕژێمانەی کە حیزبە تۆتالیتاری□کان بەڕێوەیان دەبەن، بەردەوام ڕووبەڕووی کۆمەڵێک قەیران دەبنەوە کە بەرھەمی [ئەنقەستی]خودی خۆیانن.
هەڵسەنگاندنی هەر دەسەڵاتێک لەڕووی شکستی یا سەرکەوتوویی ، بە پێوەری کارەکانی هەڵدەسەنگێنرێت ،گەر سەرکەوتووبوو ئەوە خەرمانی کارە سودبەخشەکانی بەرزدەبێتەوە ،خۆ گەر شکستخواردووبوو ئەوە تای تەرازووی کارە خواروخێچەکانی قووستر دەبێت.
سەیر لەوەدایە ئەو جۆرە ڕژێمانە کە جڵەوەکانیان بەدەست حیزبێک یا دووحیزبی ئەقڵ دواکەوتووەیە کە نامۆن بە هونەری حکومداری مۆدێرن و هاوچەرخ ،وا تێدەگەن کە زۆرسەرکەوتوون و خەڵک لێیان ڕازیەو پێویستە بەردەوام ستایش بکرێن.ئەم بیرکردنەوە نادرووست و ناواقیعیە لەئەنجامی دووری و دابڕانیانەوەیە لە خەڵک.
ئەم بەرپرسە حیزبیانە بەردەوام لەوەهمادژین ،وەهمی عەزەمەت،وەهمی خۆشەویستی نێو خەڵک،وەهمی زەرووریەتی مانەوەیان لەدەسەڵاتدا .ئەمانە خۆیان بەوە دەخڵەت□ن کەلە دەمی دەرکەوتنیاندا هەندێک بندیوارو گەجەروگووجەر چەپڵەیان بۆلێدەدەن یاخود س□لقیان لەگەڵدا دەگرن.
حەقیقەتی ئەم جۆرە سەرکردانە ئەودەمە دەردەکەوێت کە دۆستەکانمان لە غەیرەکورد ، لە خراپی شێوازی بەڕێوەبردنی وڵات ئاگاداردەکەنەوە ،یاخود کاتێک دەنگی ناڕەزایی و بێدادی خەڵکی ستەم لێکراو دەگاتە بارەگاکانیان.

بەو حسابەی پارتی دێرینترین و گەورەترین حیزبە لە باشوور ، ڕەفتارەکانیشی وەک حیزبی بەعس ، دەرەنجامی ئەقڵییەتی پارتی پێشڕەو و خۆ بەمەزنزانینن.

ئەم وەهمە واتە وەهمی[زەعامەت و عەزەمەت] زۆر بەی سەرکردەکانی پارتی گرتوەتەوە بەوەی خۆیان زۆر لە سەرووی خەڵکەوە دەبینن و حسابی ڕەعییەتیان بۆ دەکەن.

مەسعود بەرزانی کە لەدوای کوژرانی ئیدریسی برایەوە سەرۆکی ئەو حیزبەیە، ئەم گشت تەمەنە نەفەری سیاسەت و حیزب بەڕێوەبردنی کردوە وە نەفەری وڵات بەڕێوەبردن. [٣٣]ساڵە لەگەڵ زۆنی سەوز هەرێم دەبەن بەڕێوە،دیارە بەپێی مەوقعی جوگرافیا و نفوز و توانای هێزوپارە ، پارتی پتر کۆنترۆڵی حوکومڕانی بەدەستەوە یە.

ئەم سەرکردەیەی پارتی وڵات بە عەشیرەت تێگەشتوە ،هەر بۆیەش بەعەقڵییەتی سەرۆک عەشیرەت مامەڵە لەگەڵ جوومگەکانی حیزب و حکومەت دەکات .

ئەوەتی ئەم دوو حیزبە دەسەڵاتدارن هەرێمیان نغرۆی قەیرانی قووڵکردوە،لەبری ئەوەی هەوڵبدەن بڕێک لەو قەیرانانە سووک یا چارەسەر بکەن ، دەبینین بەردەوام قەیرانی نوێ دێنە پاڵیان. دەمێکیش دەنگی ناڕەزایی و بێزاری خەڵک بەرزدەبێتەوە ،یەکێک لەم سەرکردە حکومی یا حیزبیانە دێت هەندێک قسەی ناوەڕۆک بەتاڵ بەمیدیاکان دەکات کەهیچ ئەرزشێکیان لای خەڵک نیەو هەرگیز جێگەی بڕوانین، وانیشانی دەدات کە ئاستەنگیەکان گەورەنین و هەنگاو بۆ چارەسەرکردنیان نراوە ، بەمەش لەنرخی کێشەکان کەمدەکاتەوە .

یەکێک لەو کەسانەی کە لەدەمی قووڵبوونەوەی ئاستەنگی و گرفتەکاندا ، دەخوازێت خەڵک چاوەشێ بکات مەسعود بارزانیە.

دوای هەڵبژاردنە پڕ ساختەکارە {دیزاینکراوەکەی}پەرلەمانی کوردستان ،دۆخێکی ئاڵۆز هاتوەتە پێشەوە ،جا ئەم سەرۆکە فاشیلە هاتوەتە مەیدان و قسەی هیچ وپوچ فڕێدەدات کەگوایە [بنەمان] بەچارەسەری دۆخەکە. تۆیەک کە لەدوای ڕاپەڕینەوە هەموو بڕیارە چارەنووسسازەکانت بەدەستبووە،عەرەب واتەنی [کل في کل] خۆت بوویت و ئێستەش هەرخۆتیت ،جا شوێنی خۆیەتی بپرسم بۆچی هەرگیز هەوڵت نەداوە بەپێی {بنەما} عەبقەریەکانت چارەسەری کێشەیەک بکەیت لەو کێشە هەمەجۆرەی کە باری سەرشانی خەڵکی ستەملێکراوی دەستی ئێوەی گران کردوە ؟ خێرە تائێستا خۆت و حیزبەکەت گچکەترین کێشەی هاوڵاتیانتان چارەسەر نەکردوە کەچی ئێستا دەتەوێت بە [فانۆسەکەی عەلادین] چارەسەری بکەیت؟

دڵنیام و زۆرینەی خەڵکی هەرێمیش هاوڕامن کە هەتا ئێوە پاشای عەرشی کەلاوەبن هیچ کێشەیەک چارەسەر ناکەن،چونکە ناتانەوێت. ئەوەی

گرنگە بەلاتەوە [دزی دزی دزیە] کەهەرگیز تێرناخۆن.
سەیر لەوەدایە کەسانێک کە خۆیان بە سیاسەتمەدارو ڕوناکبیرو چەپ دەزانن دێن ئارایشتی ئەم قسە {بێ بنەما}یانەی مەسعود بارزانی دەکەن و دەخوازن بەخەڵکی بفرۆشنەوە.
بەڕاستی کارەساتە سیاسەتمەدارێک کە ئەزموونێکی درێژی لەسیاسەت و حیزبایەتی و دنیای نووسین و شارەزایی دەربارەی ڕووداوەکانی جیهان هەبێت ،کەچی پروپاگەندە بۆ کەسێکی نەخوێندەواری ناسیاسی بکات و ئومێدی چارەسەری کێشە ئاڵۆزەکانی لەسەر هەڵبچنێت.
هەرکەس ئەمەی کردبێت ئەوە شەرمەزاری بۆخۆی و حیزبەکەی و مێژووی خەباتی خودی خۆی د□ن□□ت و لە ماستاوکردنێکی بێمانا بەولاوە هیچی تر نیە، کە لەوانەیە مەبەستێکی بەرژەوەندیدار لەپشتیەوە بێت .
خاوەنی ئەم دەنگە داکۆکیکارانە لە مەسعود بارزانی ، دەبێ بگەنە ئەو قەناعەتە و باش بزانن کە ئەم دەسەڵاتە بنەما□یانەی تالەبانی و بارزانی ڕزیون،گەنیون، ئێکسپایەربوون و شەرعیەتیان لەدەستداوە ،هاوکات تاوانبارن بەوەی کارەساتیان بەسەر خەڵکدا هێناو و پتر لە [٣٣] ساڵە ژیانی خەڵکیان کردوەتە دۆزەخ،جا هەرکەسێکیش لە هەر پێگەیەکدا بێت خۆی لەم حەقیقەتە لادات ئەوە وەک سەرانی هەردووحیزب تاوانبارەو دەکەوێتە بەر نەفرەتی مێژوو ، هەر پیاهەڵدانێک گەر بێ مەبەستیش بێت ئەوە دەچێتە خانەی هەوڵدان بۆ ڕاستکردنەوە و جوانکردنی {بنەما داتەپیوەکان بارزانی}.

گۆران هەڵەبجەیی

گەمژەکانی ئەمەریکا گەمژەکەیان سەرخست.. گۆران هەڵەبجەیی

ئەنجامی هەڵبژارد□ن□کانی ئەمەریکا دەریخست کە [دوناڵد ترامپ]ی سەرمایەدار بەڕێژەی {51%}بەرامبەر بە{47,5} لە[کاملا هاریس]ی بردەوە.زۆربەمان دەزانین کە ئەمەریکا وەک گەورەترین زلهِێزی جیهان لەڕووی ئابووری و سەربازیەوە ،پایەکانی لەسەر بەرژەوەندی وەستاون،دۆست و دوژمنەکانیش بەرژەوەندی دیاریان دەکات کە بەردەوام لە گۆڕانکاریدان. لەوانەیە هەندێک زانیاریی دەربارەی

کارکردنی ماشێنی زەبەلاحترین وڵاتێکی وەک ئەمەریکا لەکن کەسانی سادە کارێکی زەحمەت بێت، لە لەکن ئەوانەی سەرقاڵی سیاسەتن، چۆنیەتی کارکردنی ئەو ماشێنە تاڕادەیەک زانراوە. ڕاستە سەرەکی وڵات لەکۆشکی سپی دادەنیشێت و بەکۆمەڵێک ڕاوێژکاری بەتوانا لەبوارە جیاجیاکاندا دەورەدراوە کە سەرەک بەپێی ڕاوێژ و ڕێنماییان هەندێک بڕیار وەردەگرێت ، بەتایبەت پەیوەست بە بەڕێک لە پرسە ناوەکی و دەرەکییەکان ، بەڵام زۆربەی بڕیارە چارەنووسساز و هەستیارەکان لەدەرەوەی کۆشکی سپی لە لایەن چەند گروپێکەوە وەردەگیرێن کە بەرژەوەندی پێکەوە گرێیداون لەوانە،نوێنەرانی کۆمپانیاکانی بەرهەمهێنانی چەک و کەرەستەکانی جەنگ،نوێنەرانی بانکە زەبەلاحەکان،نوێنەرانی گرووپی فشاری جولەکەی دەستڕۆیشتوو کە بەبەرژەوەندی ئیسرائیل کاردەکەن. جا هەر سەرەکێک بە پێچەوانەی خواستەکانی ئەم [گرووپە کاریگەرانە] ڕەفتار بکات، ئەوە کێشەی بۆدرووست دەکەن یا وەک {کەنەدی }دەیکوژن.

....

لە دیرۆکی سەرۆکەکانی ئەمەریکادا کە ژمارەیان[٤٧] سەرۆکە لە[جۆرج واشنتۆنەوە دەستپێدەکات {١٧٨٩}تا دەگاتە ترامپ ،کەبۆ دووەمجار دەسەڵات دەگرێتە دەست، هیچیان هەندەی ئەم ترامپە گێل و گەمژە نەبوون،هەندەی ئەم ڕاستڕەو وهزردواکەوتوو وەاسست نەبوون،هەندەی ئەم دژە ئافرەت و بێگانە نەبوون.
وەرە تۆ سەرۆکی زەبەلاحترین وڵاتی جیهان بیت کەچی هەندە شارەزایی و زانیاریت دەربارەی مێژوو و سیاسەتی وڵاتان و نەتەوەکان نەبێت کە بتوانیت لەبەردەم میدیاکاندا ڕووی خۆتی پێ سپی بکەیت؟زانیاریەکانی تەنها تایبەتن بەخودی ئەمریکا و لەوە بەدەر شتێکی پێنیە تا لەدەرەوەی سنووری ئەمریکا کاری پێبکات. لەدەورەی پێشودا دەمێک گڵۆپی سەوزی بە ئەردۆغان داگیرساند بەداگیرکردنی سەریکانی و گرێسپی ،ئەوەبوو لە ناوەو دەرەوەی ئەمریکا ڕەخنەیەکی زۆری هاتەسەر،کەچی بەپاساو هێنانەوە بۆ ئەم کارە نامرۆڤانەی ویستی بەچەند قسەیەکی گەمژانە خۆی دەرباز بکات،لەوانە گوایە کوردەکان لەجەنگی دووەمی جیهانیدا هاوکاری سەربازی ئێمەیان نەکردوە،وەک ئەوەی کورد خاوەنی دەوڵەت و سوپایەکی پڕچەک بووبێت.یاخود گووتی کێشەی نێوان کوردو تورک پتر لە{٢٠٠} ساڵەو بەمن چارەسەرناکرێت.تەنها شتێک کە بەڕای خۆی پۆزەتیفە ئەوەبوو کەوتی کوردەکان شەڕڤانی ئازان.بەڵام خۆی لەوەلادا کە ئەو شەڕڤانە ئازایانە پەیوەستیان بە ژیانی ئاسودە و دوور لەهەڕەشەی تورکیا هەیە ،کە پاراستنیان لەئەستۆی ئەمریکادایە.

....

سەبارەت بە گەمژەیی گەلی ئەمەریکا کە زیاتر مەبەستم زەربەی ئەوانەیە کە دەنگیان بە ترامپداوە، بە دەنیایەوە وایە،ئەمەش پەیوەندی بە شێوەژیانیانەوە هەیە.ئەمەریکییەکان زیاتر بەخۆیان دەژین و ئەولەویەت لەلایان خۆشگوزەرانی خۆیانە،کەئەوەش مافی خۆیانە ،وڵاتان و نەتەوەکانی دیکە گرنگییەکی ئەوتۆیان نیە لە کنیان،هەر بۆیەش زانیاریان دەربارەی ڕووداوەکانی جیهان لەزۆر لایەنەوە دەگمەن وکەمە.

....

پێم وابێت سەرەتاکانی ئەم سەدەیەبوو ئەکتەرێکی کۆمیدی دانمارکی بۆ تاقیکردنەوەی ئاستی زانیاری ئەمریکییەکان سەفەری ئەمریکای کرد،لەشەقام و بازاڕەکاندا جۆرەها پرسیاری لە ڕێبواران دەکرد ،ئەوەی لەیادم مابێت ئەم پرسیارانەبوون: مارگرێت تاتشەر کێبوو؟نیلسۆن ماندیلا دەناسیت؟لە ئێستادا کێ سەرۆکی فەڕەنسایە؟کەسیان وەڵامی درووستیان پێنەبوو،دەربارەی کۆچکردوو مارگرێت تاتشەریەکدوانەکیان ئەکتەرە،ئەوانی دیکە وتیان نایناسین ،بەنیلسۆن ماندیلاش هیچیان نەیانزانی کە کێیە ،لەهەمووی سەیرتر کەسێک گووتی ،وابزانم یاریزانی بۆکسێنە.لەهەمووی پێکەناویتر ئەوەبوو دەمێک ئەو ئەکتەرە کۆمیدیە لەبەردەمی {سوپەر مارکێتێکدا} وەستابوو،لەهەندێک لەوانەی پرسی کە دەهاتنەدەرەوە ،پرسیارەکەی ئەمەبوو:]وەک بزانیت ئەم سوپەرمارکێتە {شیری ماسی}یان هەیە؟

ئەم پرسیارەی لە چوارپێنجێک کرد تەنها یەکێکیان بە پێکەنینەوە وەڵامی دایەوە، وەک ئەوەی بڵێ هێندە گەمژەنیم، بەڵام ئەوانی دیکە یادەیانگووت نازانم یاخود دەیانگووت بڕۆژوورەوە خۆت پرسیار بکە.

بۆیە بەدووری نازانم کە زۆرینەی ئەوانەی دەنگیان بەترامپداوە لەم جۆرەبن و وەک خودی ترامپ گەمژەن و شتێکی ئەوتۆ لە دانیا نازانن. تەنها ئومێدم ئەوەیە کە ئەمجارەش ترامپ کوردەکانی ڕۆژئاوا گورگانخوارد نەکات و گورگە بۆرەکەی تورکیایان تێبەرنەدات.

گۆران هەڵەبجەیی

پێویستە ناتانیاهوی یاخی ڕابگیرێت.. گۆران هەڵبجەیی

کەم نین ئەو ڕابەرو سەرکردانەی لەجەنگدا ئەستێرەیان دەدەرەوشتەوە ، ئەوانەی جەنگ بە دەسکەوتێکی ئیلاهی دەزانن بە بەردەوام بوون لە دەسەڵاتەکەیان، هاوکات جەنگ هۆکارێکە بۆ خامۆشکردنی کێشەو قەیرانە ناوخۆییەکان . ئەم جۆرە سەرکردانە ، بەبێ ویست و ئارەزووی دانیشتوانی وڵاتەکە یاری بەچارەنووس و ژیانیانەوە دەکەن ، بۆیە بەردەوام بە هەل دەگەڕێن بۆ هەڵگیرسانی جەنگ. یەکێک لەوانە هیتلەربوو کە بەر لە دەسپێکی چەنگی دووەمی جیهانیدا گووتبووی:
[یەکەم شتی بنەڕەتی بۆ بەدیهێنانی سەرکەوتنی هەمیشەیی ،کارکردنی بەردەوام و ڕێکخراوەییە لە توندوتیژی.]
دیارە چەنگیش بەشێکی سەرەکییە لە مەبەستەکەی هیتلەر ، بەوەی توندووتیژی سیمایەکی سەرەکییە لە هەموو جەنگێکدا .
گومان لەوەدا نییە ئیسرائیلییەکان بەدەسەزی ناسراون بە وڵاتەکەیان ،ئەم دەسەزییەش وایلێکردوون کە بۆ پاراستن و پێشکەوتنی وڵاتەکەیان هەموو شێوازێک بەکاربهێنن تا دەگاتە کاری زۆر نائینسانی .
لەدیرۆکی دەوڵەتی ئیسرائیلدا لەساڵی[١٩٤٨]ەوە تا ئێستا چەندین سەرۆک وەزیر دەسەڵاتداربوون ،لە نێوانیاندا هەبووە توندڕەو بێبەزەیی میانڕەو و هێمن. گەر هەڵەنەبم لەو دیرۆکەدا کەسیان هێندەی{ ناتانیاهۆ} بێ بەزەیی و سادی و شەڕانگیز نەبوون.
ناتانیاهۆ لەو پەڕی ڕاستڕەوەکاندایە،بەپشتگیری حیزبە ئاینییە توندڕەوەکان زۆرترین کات بەسەرۆک وەزیری ماوەتەوە.
ئەم جەنگەی غەزە نیعمەتێک بوو بۆی باری ،تا پلانە مەترسیدارەکەی جێبەجێ بکات ،ئەویش لەناوبردن یا لاوازکردنی هەر وڵات و کیان و لایەنێکە کە بەهەڕەشەیان دەزانێت بەسەر وڵاتەکەی ، بەنمونەی حماس ،حیزب اللە ، حوسییەکان ، ملیشیاکانی سەر بە ئێران لەسوریاو عێراق و خودی ئێرانیش.
هەموو وڵاتێک مافی خۆیەتی بەرگری لەخۆی بکات بۆئیسرائیلیشەوە،بەڵام ناتانیاهۆ ئەم بەرگرییەی لەسنوور دەرکردووە ، وێرانکاری ئەنقەست پەیڕەو دەکات ،زیادەڕۆیی لە پرۆسە سەربازییەکاندا دەکات ، ئەوەتا لەغەزەو لوبنان باڵەخانەکان بەسەر نیشتەجێبوونیاندا دەڕوخێنێت.
مەناعەتی نییە چەندین باڵەخانە تەختی زەوی بکات بە خەڵکەکەیەوە

گەر بزانێت ئەندامەکی حیزبوڵڵە لەیەکێکیاندایە. بەسیستەماتیک یەک لەدوای یەک گوندو باڵەخانەکان لە بەیروت و باشووری لوبنان وێران دەکات کە هەڵەشە نین بەسەر سوپاکەی.
ئەوەی سەیرە ئیسرائیل لە مێژووی خۆیدا حسابی بۆ هیچ وڵاتێک نەکردووە و نایکات، تادەگاتە نەتەوە یەکگرتووەکانیش ،خۆی لەسەری هەموو جیهانەوە دەبینێت ،ئەوەتا بەهۆی ڕەخنەی ئەمینداری گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان{ أنطونيو غوتيريش }،ناتانیاهۆ بە ناشیرینترین شێوە بەرسیڤی دایەوە .هەروەها دەمێک ماکرۆن سەرۆکی فەرەنسا ڕەخنەی لەشێوازی بەڕێوەبردنی جەنگ کرد بەتایبەتی بەکار هێنانی تووندووتیژی زیاد لەپێویست، بەتووندی وەڵامی ماکرۆنی دایەوە .
نوێترین کاری ناتانیاهۆ کە زەربەی وڵاتانی جیهانی نیگەران و تووڕە کرد ،تەقەکردن بوو لە هێزی {یونیفل}ی سەربە نەتەوە یەکگرتووەکان کە بوونیان لە سنوری نێوان لبنان و ئیسرائیل هەیە ،مەبەست لەم تەقەکردنەش بێزارکردنیانە تا ئەو سنوورە چۆڵ بکەن.
زەربەی وڵاتانی ئەوروپی کە سەربازیان لەو هێزەدا هەیە، ئیدانەی ئەم کارەی ئیسرائیلیان کرد ،هاوکات {١٣٦} وڵات کە لەسەر ئاستی جیهان بەشداریان لەو هێزەدا هەیە سەرکۆنەی ئەو کارەی ئیسرائیلیان کرد، بەڵام ناتنیاهۆ گوێی بەو دەنگانە نەداو بەجاری دووەم کارەکەیان دووبارەکردەوە. لە ئەنجامدا بەرپرسی ئەوهێزانە لە لوبنان گووتی، بەهیچ خۆرێک شوێنەکانمان چۆڵ ناکەین ،جا پێدەچێت ناتانیاهۆ حساب بۆ ئەم پەیامەش نەکات چونکە جارێکیتریش ئەو هێزانەی ئاگادارکردوەتەوە کە شوێنەکانیان چۆڵ بکەن ، بەمەرجێک ئەو هێزانە بەبڕیارێکی ئەنجومەنی ئاسایشی سەربە نەتەوە یەکگرتووەکان لەوێن.
تەنها دەوڵەتێک کە کاریگەری لەسەر ئیسرائیل هەبێت و بتوانێت لەهەندێک شوێن ڕایبگرێت ئەمەریکایە، بەڵام وادەردەکەوێت ناتانیاهۆ لە بایدن و دارووددەستەکەیشی یاخیە، بەوەی وەک هەواڵە جیهانیەکان بڵاویان کردوەتەوە بایدن زۆر بەتووڕەییەوە سەرزەنشتی ناتانیاهۆی کردووە کە تەقەیان لەهێزەکانی یونیفل کردووە.
ئەوەی ناتانیاهۆ لە غەزە و لوبنان ئەنجامی دەدات بە پێی یاسا نێو دەوڵەتیەکان دەچێتە خانەی تاوانی جەنگ و تاوانی دژە مرۆڤایەتی.
پێدەچێت ناتانیاهۆ بەنیازبێت دەڤەرەکە بەرەو ئایندەیەکی مەترسیدار ببات و جەنگێکی درێژخایەن بەرپابکات، بۆیە پێویستە بەر لەوەی ئاواتەکەی بەجێبهێنێت سنورێک بۆ یاخیبوونەی دیاری بکرێت.

ئایا بواری ساختەکاری لەهەڵبژاردنەکانی داهاتوودا ماوە؟.. گۆران هەڵەبجەیی

پرسیارێکی جددی هزری زۆر بەمانی داگیرکردوە، پرسیارەکەش ئەوەیە ،ئایا دەکرێ هەڵبژاردنەکانی مانگی ئۆکتۆبەر دووربێت لە ساختەکاری ؟

مەبەست لە لایەنی ساختەکار تەنها یەکێتی و پارتیە چونکە ئامرازەکانی ساختەکاری تەنها لای ئەوانە و هەر ئەوان بەوکارە هەڵدەستن ،لە هەڵبژاردنەکانی پێشوودا لەساختەکاریدا بلیمەت بوون ، ئەنجامەکانیش بەجۆرێ بوون کە ئەوان دەیانخواست.

هۆکارەکانی ئاسانکاری بۆ ساختەکاری لە هەڵبژاردنەکانی پێشوودا زۆرن لەوانە :

+دیاری کردنی ئەندامانی کۆمیسیۆن لەلایەن خۆیانەوە.

+کۆنترۆڵکردنی بنکەکان و زۆربەی چاودێران دیسان لە خۆیان بوون.

+هەژماردن و جیاکردنەوەی دەنگەکان هەر خۆیان بوون .

- بێ ترس دەستکاریکردنی ئەنجامەکان .
  +ڕێگەدان بە دەنگدەرانی سەربەخۆیان بە چەندین جاردەنگدان.
- کۆنترۆڵکردنی بنکە دوورەدەستەکان ئەویش بەهۆی نەبوونی یا کەمی چاودێری سەربەلایەنەکانی دەرەوەی دەسەڵات.
  +بەلێشاو وەرگرتنی دەنگی کوردانی بەشەکانی دیکەی کوردستان، بەتایبەت [هێزی ڕۆژ] ی ڕۆژئاوا و چەکدارانی سەر بە حسین یەزدان پەنا کە هەردوو گروپەکە درووستکراوی پارتین .
- دەستتێوەردانی وڵاتانی دراوسێ لە بەرژەوەندی دوولایەنە حکومڕانەکە ، بەتایبەت ئێران , بۆ درووستکردنی هەزارەها کارتی ساختەی دەنگدان لە بەرژەوەندی یەکێتی.
- مسۆگەرکردنی ١١ کورسی کۆتا بۆپارتی .
- کڕینی دەنگ بەناوی پێدانی ئیمتیازات و خزمەتگوزاری کە تەنها بەڵێنی بەتاڵی بەر لەدانگدان بوون.

▪ ئەنجامدانی گەورەترین ساختەکاری لەکاتی دەنگدانی تایبەتدا.

بۆئەم هەڵبژاردنە هاوکێشەکە جیاوازەو زۆربەی ئەوخاڵانەی سەرەوە کەلەبەرژەوەندی جووت حیزب بوون نەماون یا گۆڕانکاریان بەسەردا هاتوە کەلەدژی خواستی ئەو دولایەنەن.
لەگەڵ ئەوەشدا نیگەرانیمان هەر هەیەو تەواو دڵنیانین کە بەهیچ جۆرێک ساختەکاری ڕوونادات.
سەرچاوەی نیگەرانیەکەشمان لە سرووشتی قێزەوەنی ئەم دوو حیزبەوە سەرچاوەی وەرگرتوە ، بەوەی کە ئەمانە لەمێژووی بوونیاندا چ لەشاخ و چ لەشار هەرگیز نەسڵەمینەتەوە لە ئەنجامدانی تاوان و سەرکووتکردن و ساختەکاری بۆ گەیشتن بەئامانج و مەرامی خۆیان.لەپێناو پاراستنی ئەم دەسەڵاتەیان کە وەک{ماشێنی بەرهەم هێنەری پارە} لێی دەڕوانن ،کە ساڵانە ملیارات دۆلاریان بۆ دەخاتە سەر خەرمانی پارەکانیان،ئامادەن هەموو کارێکی نایاسایی و نائینسانی ئەنجام بدەن.ئەمە جگە لە دەسەڵاتی ڕەها بەسەر کۆمەڵگاو بازاڕو سنورەکان و زەوی و زارو و خاوەنداریەتی هێزی چەکدار بۆسەرکووتکردنی نەیارو دەنگە ناڕەزاییەکان.

کەواتا ئەم دووحیزبە بۆ درێژەدان بەم دۆخە ،جەنگی مان و نەمان دەکەن .
ئامادەن لەو پێناوەدا ملیۆنان دۆلار خەرج بکەن تا ئەگاتە ئاستی جەنگی دەروونی و پروپاگەندەی بێ مانا.
بەندە نیگەرانیەکانم لەم خاڵانەدا کۆدەکەمەوە کە هەندێکیان لەشێوەی پرسیاردان .

▪ ڕاستە بەپێی ئەو ئیجرائاتانەی کۆمیسیۆن دەیگرێتەبەر وانیشان دەدات کە بواری ساختەکاری نەماوە ، بەڵام ئایا گەرەنتی هەیە کە یەکێتی و پارتی بەتەواوەتی ڕێگەی ساختەکاریان لێگیراوە؟
▪ بە قسەکانی باڤێلدا دیارە کە [٢٧] کورسیان مسۆگەر کردوە ،گەر لە ئێرانەوە بەڵێنی پێنەدرا بێت لەم دۆخە وێرانەی حیزبەکەیدا بە چ پێوەرێک باسی [٢٧] کورسی دەکات؟ بۆیە بەدووری نازانم ئێران لەو ڕووەوە هاوکاریان بکات.
+بڕیار وەرگیراوە کە کەس مۆبایل لەگەڵ خۆی نەباتە ژووری دەنگدان ،کە بەڕای من بڕیارێکی درووستە ،جاهیوادارم ئەو بڕیارە بەباشی جێبەجێ بکرێت.

+گەر ئەندامانی کۆمیسیۆن کەسانی سەربەپارتی و یەکێتی تێدابوو گەرەکە بەوردی چاودێری بکرێن.
+گەر ئیمکانیەت هەبوو گەرەکە هەر بنکەیەکی هەڵبژاردن نوێنەری لایەنەکانی بەشداربوو وە چاودێری وڵاتانی ئەوروپی لێبێت.
+جیاکردنەوەی دەنگەکان ڕاستەوخۆ پاش کۆتایی دەنگدان لە بنکەکانی دەنگدان کارێکی باشە ، بەڵام دەبێ دڵنیابن لەوەی کە ئەنجامەکان لە بەغدا لەکۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکان بەفشارو دەستتێوەردانی ئێران بەبەرژەوەندی لایەنێک دەستکاری نەکرێن.

- بەر لەناردنی ئەنجامی دەنگی هەر بنکەیەک بۆ بنکەی سەرەکی لە بەغدا پێویستە ئەنجامەکان بەئامادەبوونی نوێنەرانی سەرجەم لایەنەکان وێنە بگیرێن.
+سەبارەت بەدەنگدانی هیزەچەکدارەکان کە ڕۆژێک پێشتر دەنگدەدەن، بەوردی چاودێری بکرێن چونکە گەورەترین ساختەکاری لەو ڕۆژەدا ڕوودەدات.
- نیگەرانیەکی دیکە دێتە پێشەوە کە دەڵێ، گەر ئەنجامەکان بەدڵی پارتی یا یەکێتی نەبوون و قەبوڵیان نەکرد،لایەنە براوەکان چ هەنگاوێک دەگرنەبەر؟
بەهەرحاڵ ئومێدەوارم ئەم هەڵبژاردنە خاڵی وەرچەرخان بێت بەوەی ئەو دووحیزبە لەدەسەڵات دووربخرێنەوە ،چونکە چیتر خەڵک تەحەمولی نەماوەو بێزاری گەشتوەتە لوتکە.
بەهیوای هەڵبژاردنێکی پاک و دوور لەساختەکاری،بەهیوای فڕێدانی جەلالی و مەلایی بۆ زبڵدانی مێژوو.

گۆران هەڵەبجەیی

ڕێگەی (قودس) بە هەولێردا تێناپەڕێت.. گۆران هەڵەبجەیی

زۆر جار ڕوویداوە لەکاتی بوونی ناکۆکی و ململانێی و جەنگ لە نێوان دەسەڵات و ڕژێم و وڵاتەکاندا لایەنی دیکە خراونەتە نێو جەنگ و

ململانێکانەوە .
ئەم تەوەگلان و بەشدارپێکردنەی لایەنی دیکە دەگەڕێتەوە بۆچەند فاکتەرێک لەوانە:
بەکووشتنەدانی سەربازو کەسانی خۆیان ، نەبونی خواستی بەرەنگاربوونەوەی سەربازی ڕاستەوخۆ ، ترس لە پەرچەکرداری توندو چاوەڕوانەکراوی لایەنی بەرامبەر. نەگونجانی دۆخی سیاسی و ئابووری ناوخۆ.
لەم حاڵەتانەدا لایەنی تەوەگلاو هەر زیانێکی بەربکەوێت بۆ تەوەگلێنەر ئاسایی دەبێت، چونکە خودی خۆی ناگرنەوە.
حاڵەتێکی دیکە لە ململانێکانەدا لێدانی وڵاتێک،کیانێک،هەرێمێک حیزبێکە لەلایەن تەرەفێکی شەڕکەرەوە ، کە حسابی دەست یا هاوپەیمانی بەرەی نەیاری بەدەکرێت. بۆ نمونە حیزبوڵای لوبنان،حوثیەکانی یەمەن،مەلیشیا شیعەکانی عێراق،مەلیشیاکانی سوریا، ئەمانە دەچنە خانەی دەست و هاوپەیمان و درووستکراوی ئێران و لەڕاستیشدا هەروایە.جا لێدانیان لەلایەن ئەمریکاوە یا ئیسرائیل ئامانجی مەشروعن و بەردەوامیش لێدەدرێن.
لەدیدی ئێرانیشەوە دەتوانین کوردانی ڕۆژئاواو باشوور بخەینە خانەی ئەمەریکاوە.
لەم هاوکێشەیەدا لایەنە دژبەرەکان بەتایبەتی ئێران دەخوازێت لە ئەڵقە لاوازەکەوە زیان بە لایەنی بەرامبەر بگەیەنێت.
بەنسبەت ئێرانەوە هەرێمی کوردستان ئەو ئەڵقەلاوازەیە کە دەتوانێت بەئاسانی و بێ پەرچەکردار کاری سەربازی تێدا ئەنجام بدات .دیتمان حەرەسی ثوری ئێرانی هەولێری ڕاکێت باران کرد ،گوایە بنکەو بارەگای [مۆساد]ی لێیە،کەلەڕاستیدا ئەوە بەهانەیەکی پڕوپووچ و بێ بنەمایە ،وەک ئەحمەد بەشیر لە بەرنامە کۆمیدیەکەیدا {البشیر شو}دا گووتی دڵنیام گەر بنکەو بارەگای مۆسادی لێبوایە هەرگیز ئێران لێی نەدەدا ،چوونکە بەرپرسانی ئێران چاک دەزانن پەرچەکرداری ئیسرائیل چۆن و چەند کاریگەر دەبوو.
کەواتە لێدانی هەولێر پەیامێکی لاوازە بۆ ئەمریکاو ئیسرائیل بەوەی گەر بەخۆتان نەوێرین خۆ بەوانە دەوێرین کە پێمان وایە گوێڕایەڵی ئێوەن.
وەک پێشتر ئاماژەم پێدا هەرێم توانای وەڵامدانەوەی دەستدرێژیەکانی ئێرانیان نیەو دڵنیاشم بەرپرسانی هەرێم ناخوازن دۆخەکە بەئاراستەی ئاڵۆزی تەشەنە بکات ،چونکە بەهیچ جۆرێک لە بەرژەوەندیان نیە.
کەواتە چی بکرێت بۆ پاراستنی هەرێم و کەمکردنەوەی دەستدرێژی دراوسێ دوژمنەکانی کورد ؟

بەڕای من چەند هەنگاوێکی گرنگ و هەنووکەیی هەن کە پێویستە بنرێن.

• یەکهەڵوێستی دووحیزبە سەرەکیەکە[دەزانم ئەمە ئەستەمە]، ناکرێ دوژمنان بەناوی شوناسی کوردبوونەوە هەوڵی لەناوبردنت بدەن، بەڵام لەبەرامبەردا دووهەڵوێستی جیاواز دوو سیاسەتی جیاوازی دژبەیەک هەبن. ناکرێ خەڵک یەک تێڕوانینیان بۆ درواوسێکان هەبێت بەڵام دووحیزبەکە بەناوی ئەوانەوە بیربکەنەوەو بڕیاربدەن وبخوازن بیانکەن بەدووبەشەوە.

• جددیەت لەبڕیاردا،گەر پارتی بڕیاری بایکۆتی کاڵای ئێرانی دەرکرد دەبێ جددی بێت لەجێبەجێکردنیدا ، نەک وەک تاکتیتێکی کاتی بەکاری بهه□نێت و پاشان پاشگەزبێتەوە لێی.

• گشتگیری هەماهەنگی لەجێبەجێکردنی بڕیارەکاندا.لەزۆنی زەرد بایکۆتی کاڵای ئێرانی دەکەن بەڵام زۆنی سەوز مێش میوانی نیە.

• تورکیاو ئێران وەک یەک و بەیەک ئەندازە دوژمنی کوردن ،جا هەر هەنگاوێک دژبەلایەک نراو لایەنەکەی تری نەگرتەوە ئەوە بڕیارێکی لاوازەو هەر بەزوویش کاریگەری نامێنێت، بۆنمونە دەمێک دەنگۆی بایکۆتی کاڵا دێتە ئاراوە پێویستە کاڵای هەردوو وڵات بگرێتەوە نەک تەنها وڵاتێک.

• مێژوو سەلماندویەتی کە بایکۆت چەکێکی کاریگەرە بە تایبەت بۆکورد کە ناتوانێت بە چەکی تەقلیدی بەرەنگاری دوژمنەکانی ببێتەوە.لەوانەیە هەندێک بپرسن ئەی لەکوێوە شمەکمان بۆبێت؟ لەوەڵامدا دەڵێم بەرووبوومی ناوخۆ گەشە پێبدەن و پشتگوێی مەخەن وەک ئێستا،{لەشەستەکان و حەفتاکانی سەدەی ڕابردوودا بەرووبوومی عێراق بەکوردستانیشەوە بەتایبەتی بەرهەمی کشوکاڵی هێندە زۆربووە هەناردەی وڵاتانی دەرەوەکراوە} ،هاوکات دەکرێ لە ئوردن و میسرەوە کاڵا هاوردەبکەن کە بەدڵنیاییەوە لەڕووی کوالەتیەوە لەهی هەردوو وڵاتی دراوسێ باشترە.

• هەموو دەزانین تورکیاو ئێران هەموو جۆرە بەها نەیەک بەکاردێنن بۆ دەستدرێژیکردنە سەر هەرێم،کە هەموومان دەزانی ڕاست نین و بەهانەی لاوازن و تائێستاش خودی هەردوو وڵات نەیانتوانیوە بیسەلمێنن،جا بۆ دوورخستنەوەی پریشکی ئەم ئاگرە پێویستە جۆرە ڕێکەوتنێک یا جۆرەدڵنیاییەکیان پێ بدرێت [گەر قەبوڵی بکەن] کە هەرێم مەترسی درووستناکات بۆسەریان.بەڵام زۆرگرنگە هەر بەڵێنێکیان پێدەدرێت لەسەر حسابی سەروەری خاک و خەڵک و کوردانی بەشەکانی ئەو دوو وڵاتە نەبێت.

• هاوکات تادەکرێت دوورک□و□تنەوە لە ئەمریکا، چونکە ئەمریکا بۆ پاراستنی بەرژەوەندی خۆی ل□د□ق□ر□کەیە نەک بۆپاراستنی کورد، بۆسەلماندنی بۆچوونەکەم ئەوەتا ب□□□اکێتی دژەڕاکێت[پاتریۆت]

کونسەخانەوفێرکەخانەی هەریری پاراستوە، بەڵام بێ باکە لە ئاست بەئامانجگرتنی خەڵکی سڤیلدا.

• جا کەی ئەمەریکا بەرژەوەندی نەما وەک چۆن ئەفگانستانی جێهێشت ئاواش بەباکانی دەڤەرەکە جێدەهێڵێت.

لەکۆتایدا گەرەکە بە بەرپرسانی ئێران بگووترێت کە ڕێگەی قودس بەهەولێردا تێناپەڕێت ،گەر دەتانەوێت لە ئیسرائیل بدەن ئەوە باساروخەکانتان ڕاستەوخۆ بە ئەوێ بهاوێژن ،شاراوە نیە کە ئێران خاوەنی چەندین جۆرە ڕاکێتە ،یەکێک لەوانە ڕاکێتی دوورمەودایە کە مەوداکەی [۲۰۰۰] کم و بەئاسانی دەگاتە بارەگای سەرەکی مەساد.

بۆ لەتیف سەلەفی ، ئەم وێنە حەرامانەت لێ دیارە؟.. گۆران هەڵەبجەیی

هەر ئایدۆلۆجیایەک یا ئاین و مەزهەبێک، وڵاتێک ،بازاڕێک، ناوەندێک،کەسێکی کاریزما بەسەرچاوەی ئیلهام و وزەبەخش و بەردەوامی ڕێبازەکەی دەزانێت، کە هەندێک جار دەگاتە ئاستی پیرۆزی و پەرستن.

وەک چۆن ڤاتیکان ناوەندی کریستیانە کاسۆلیکەکانی جیهانە ،بەهەمان شێوە وڵاتی سعودیەش بەتایبەتی مەککە پیرۆزترین پێگەی مسوڵمانانە. بەدرێژایی مێژوو ئەم وڵاتە لەڕێگەی وەهابیزمەوە ساڵانە هەزارەها مرۆڤی تووندڕەو تاریکدەستی بەرهەم هێناوە. ئەم مەلاو بانگخوازە وەهابیانەی سعودیەکۆنترۆڵی خیتابی ئاینی و کۆمەڵگایان کردوە و بەردەوام ژەهری کەراهیەت و تووندڕەوی دەڕێژن و ئاینی ئیسلامیان بە کردوە و هزر گەیاندە مەترسیدارترین ئاست.

هەرچی بزافی تووندڕەو و تێرۆریست هەن لەجیهانە بەجۆرێک لەجۆرەکان درووستکراو یا لەژێر کاریگەری و پشتگیری مادی سعودیەکاندا بوون، لەوانە [القاعیدە] و [داعش] و چەندین بزافی دیکەی ئیرهابی. جێگەی سەرسووڕمان نیە دەمێک دەرکەوت لە [۱۹] ئیرهابی [القاعیدە] کە دووتاوەرەکەی نیۆیۆرکیان تەقاندەوە [۱۳] یان گەنجی سعودیە بوون.

لەسعودیە، ناوەندە وەهابیەکان خاوەن هێز و بڕیاردەربوون لە

هەمووشتێکدا تا ئەوادەیەی پادشاکانی سعودیە نەیانەتوانی گوێڕایەلیان نەبن.
بەڵام پاش هاتنی پادشا سەلمانی بەتەمەن دەخەکە بەتەواوەتی گۆڕدرا.
گۆڕانکاری جەوهەری ئەوکاتە دەستی پێکرد کە شازادەی جێنشین[محمد کوری سەلمان]دەسەڵاتی زۆرهای گرتە دەست ،ئیدی باوکی وەک سومبلێک مامەڵەی لەگەڵ کرا نەک وەک بڕیاردەرێک.
محەمەد دەستی بەچەند فۆرمێکی مەزن و بەرفراون لە هەموو بوارەکاندا کرد.هاوکارەکانی پشت ئەم فۆرمە هەرچیبن ئەوە لێرەدا جێگەی باس نین ،لە بەدەنیاییەوە لە بەرژەوەندی خەڵکی سعودیە و جیهانی ئیسلامین.
گۆڕانکاریەکان سەرەتا بەوە دەستی پێکرد ، هەرچی پیاوانی وەهابی هەن لە پێگەی هەستیارەکان دوورخرانەوە ،هەر یەکێکیشیان مقاوەمەی بکردایە یا ناڕەزایی دەربڕیایە ئەوە بەزەبری یاسا ئاقڵیان دەکرد.
ئەوجا مەنهەجی خوێندن{ وانەی ئاین} و کتێبە ئاینیەکان دەستکاری کران بەجۆرێک کە بگونجێن لەگەڵ سەردەم و شارستانیدا،وتاری بانگخوازو خەتیبەکان، بەتایبەتی وتاری ڕۆژانی هەینی سنوردار کران.
ئافرەت کە پێشتر هیچ خەرە ئازادیەکی نەبوو، تارادەیەک دەرگای ژیانی بە کرایەوە، وەک سەفەر بەتەنها،لێخوڕینی سەیارە ،نەپێشینی سەرپێش ،وەرگرتنی تەڵاق،کارکردن لەهەر شوێنێک دەیخوازێت.
کردنەوەی یانە،فرۆشتنی کحول، سازدانی کۆنسەرتی ڕۆژئاوایی،کردنەوەی شانە و چالاکی نمایشی جلوبەرگی ئافرەتان، قەبوڵکردنی پێکەوەژیانی ڕەگەزی نێرو مێی بەیگانە لەدەرەوەی هاوسەرگیری،ئەمانەش بەشێکی ترن لە کرانەوەکان.
لەڕووی هونەریشەوە هەنگاوێکی مەزن درا بەوەی ڕێگەدرا هونەرمەندە گۆرانیبێژەکان لەڕەگەزی مێ کۆنسەرت سازبکەن.
جاران تەنها بە پیاو بوو لەسەر شانۆ گۆرانی بڵێت ،بەڵام دوای ئەم کرانەوەیە تا ئێستا چەندین ئاهەنگ و کۆنسەرت بۆ گۆرانیبێژە عەرەبەکان سازکراوە ، کە نوێترینیان ئاهەنگی سەری ساڵبوو.
پەموابەت ئەمە یەکەمجارە لە سعودیە ڕێگەدەدرێت بە بەنەی ساڵی نوێوە ئاهەنگ سازبکرێت، لەوەش گرنگتر ئەوەیە کە سەرجەم گۆرانیبێژەکان لە ڕەگەزی مێ بوون{ئەلیسا،ئەنغام،اصالە،نانسی عجرم احلام و ....} کە جلوبەرگی هەندێکیان بە ئەو کەلتوورە موحافیزکارە جۆرێک لە زیادەڕۆیی پێوەدیاربوو ،وەک ئەلیسا،نانسی عجرم ،ئەنغام.
دەنیام گەر هەرکامێک لەوگۆرانیبێژانە بەو جلانەوە لەکوردستان گۆرانیان بگووتایە ،مەلا دەم هەڵاشەکان بەسەلەفی و ئەخوانی و

هەوادارە مەشک پوچەکانیان دەیـانکردە هەرا و تامـاوەیەک خەڵـک و میدیایان بەناوی بڵاوبوونەوەی [فەسادەوە] خەریک دەکرد.
ئەو تـانەو تەشەرو هێـرش و سوکـایەتیەی مەلا مەشـک ژەنگاویەکـانی کوردستان بە لەتیف سەلەفیشەوە بەناهەق بەخانمانی کوردی دەکەن گەر لەسعودیە بیانکردایە ،ئەوە لەسەر ئەو قسانە ئاقەیان دەکردن.
بەیە بە عەبد سەلەفی دەڵێم، ئەو دیوارەی پاڵت پێوەدەدا ئەوەتا درزی تێکەوت و هێـدی هێـدی لاردەبێتەوە و ڕۆژێـک دەسـت دەکەوێـت ،ئەودەمە تۆ و نمونەکانت بێ پشتوپەنا دەمێننەوە، ئەوجا پشتگیری دەسەڵاتی گەندەڵ، درۆی گەورە ،گەمژەکردنی خەڵک ، ،مووچەو سەیارەی دەرع ، ژنی چوارەم ، مزگەوتی بەهەشتی پێ لە مرۆقی مەشک پووچ ،هیچ کام لەمانە فریات ناکەون و تەواو ڕسوادەبیت.

[فوئاد سالم] ئەفسانەی هونەر و هەڵوێست.. گەڕان هەڵەبجەیی

پێشکەشە بە [١٠]یەمین ساڵڕۆژی کۆچی دوایی هونەرمەند.

زیادەڕۆیی نییە گەر بڵێم حیزبی شیوعی عێراقی لە دەمی دامەزراندنیەوە تا قەدەغەکردنی وەک حیزبێکی چەپ، مەدرەسەیەک بووە بۆ بەرهەمهێنان و پێگەیاندنی هەزارەها (بەهرەمەند). گەر ئاوڕێک لەمێژووی عێراق بدەینەوە دەبینین ئەو بەهرەمەندانەی لەبوارە جیاجیاکاندا ڕۆڵ و کاریگەریان هەبووە ئەندام یا هاوسۆزی حیزبی شیوعی بوون. تا ئەو دەمەی بەعسی فاشی کۆنترۆڵی دەسەڵات و سەرجەم کۆمەڵگاو کایە ئیبداعیەکانی نەکردبوو ، بەدەگمەن کەسێکی بەهرەمەند دەستدەکەوت کە ئەندام یا لایەنگری حیزبی شیوعی نەبووبێت.
پاش ئەوەی لەکۆتایی حەفتاکانی سەدەی ڕابردوودا شاڵاوی گرتن و ئەشکەنجە و کووشتن بەسەر حیزبی شییوعی دەستی پێکرد ،ڕۆژبەڕۆژ ئەو شاڵاوە توندتر دەبوو، بۆیە بەناچاری زۆربەی ئەو بەهرەمەندانە عێراقیان بەجێ هێشت و ڕوویان کردە هەندێک وڵاتانی عەرەبی وەک یەمەنی باشوور،لیبیا ،جەزار،سوریا..هەروەها هەندێکیشیان لە وڵاتانی ئەوروپای ڕۆژ هەڵات گیرسانەوە،ژمارەیەکی زۆریشیان ڕوویان کردە چیاکانی کوردستان و بوونە پێشمەرگەی حیزبی شیوعی.
یەکێک لەو بەهرەمەندانەی هەرزوو عێراقی جێهێشت ، هونەرمەندی پایەبەرزی عێراقی {فوئاد سالم} بوو. بەهۆی ناوبانگ و ئاستی بەرزی جەماوەری و پێگەو توانای لە نێو هونەری گۆرانی عێراقیدا دەزگاکانی بەعس فشارێکی زۆریان خستەسەری ،دەیانەویست بەهەرجۆرێک بێت ئەو شۆوعیە جەسورە ئەو دەنگە دلێرە خامۆش بکەن. سەرەتا هەوڵیاندا بە پێدانی ئیمتیازات بیکەنە بەعسی، دەمێک زانیان ئەم کارە سەرناگرێت تووندوتیژی و لێدان و سوکایەتی دەستی پێکرد ،پاشان لە پەیمانگای هونەرەجوانەکان وەک وانەبێژ دەریان کرد ،ئەوجا ڕێگری لە گووتنی گۆرانی و بەکارهێنانی زەبروزەنگ بەرامبەری شێوازێکی دیکەی فشاربوو بەسەر هونەرمەندی کۆچکردوو.
لە ئاکامدا بۆی دەرکەوت کە لەو وڵاتەی خۆشی ویستوە و بەهونەرو سیاسەت خزمەتی کردوە، شوێنکی تێدا نەماوە بۆ ئەو بە درێژەدان بە ژیان .ئیدی دڵنیا بوو لەوەی مانەوەی لەوڵاتدا مەترسیە بەسەرژیانی

، بۆیە بڕیاری سەفەریدا.
ئەوەبوو ساڵی ١٩٧٨ عێراقی بەجێهێشت و هەرچی یادگاری تاڵ و شیرینی ڕابردوو هەن لە پاش خۆی بەجێیهێشت و بەرەو کوەیت سەری هەڵگرت.
{نەغم)ی کنی دەربارەی ئەم مەشهەدە حەزینە دەڵێت:[تەمەنم شەش ساڵ بوو بەیانی زوو لەخەو هەڵیانساندم ، بەیانیەکی ساردو تەماوی بوو ،دایکم ،مامم ،دووکوڕی مامم، باوەگەورەو دایەگەورە لەدەورم کۆبووبوونەوە ، نەمدەزانی چی دەگوزەرێت ،گووتیان ماڵئاوایی لەباوکت بکە چونکە سەفەردەکات.بابم بەتووندی لەئامێزی گرتم و ماچبارانی کردم کە هاوکات فرمێسک بە چاوانیدا دەهاتە خوار.پاشان بەباوەشی ماممەوە لەسەر دیواری حەوشەکەوە دیقەتم دا بابم لەگەڵ هەموو هەنگاوێکیدا ئاوڕدەداتەوە و بەدەستتی ماڵئاوایمان بۆدەنێرێت ،ئێمەش بەهەمان شێوە وەڵاممان دەدایەوە ، تا لەنێو تەمی ساردی بەرەبەیاندا بەیەکجاری ونبوو،ونبوونێک ٢٤ ساڵی خایاند تا بەدیداری شادبوومەوە،]ئەودەمە لەوبارەوە هیچ حاڵی نەبووم،پاشان کەگەورە بووم تێگەشتم چ تراجیدیایەک ڕوویداوە.
فوئاد سالم پێشتر لەڕێگەی هونەرەکەیەوە لە کوەیت ناسرابوو، هەر بۆیە بەخێرایی لەئامێزیان گرت و دەرگای هونەریان بۆ کردەوە.
بەهۆی ئەو زەمینە گونجاوەی لەکوەیت بۆی ڕەخسابوو، هونەرمەندی کۆچکردوو زۆر بەخێرایی چالاکییە هونەرییەکانی گەشەی کرد،جگە لەکوەیت لەوڵاتانی دیکەی کەنداو بانگهێشت دەکرا بۆ سازکردنی ئاهەنگ و کۆنسێرت .
ژیانی هونەرمەندی کۆچکردوو لەکوەیتیش دوور نەبوو لە فشاری مخابەراتی ئێراقی ،بەردەوام لەژێر چاودێری و هەڕەشەی ئەو دەزگا تەقەنەرەدابوو ، تەنانەت هەوڵدان بۆ کووشتنی یەکێک بوو لە پلانەکانیان.
بۆنمونە جارێک فوئاد سالم لە بەرنامەیدابوو لەیەکێک لەوڵاتانی کەنداو بەشداری کۆنسێرتێک بکات ، هاوکات بڕیار بوو لە ئێراقیشەوە چەند گۆرانیبێژێک بەشداربن.مخابەراتی ئێراقی یەکێک لەو گۆرانیبێژانە ڕادەسپێرێت کە بە دەرزییەکی ژەهراوی فوئاد سالم بکوژێت، بەهەرحاڵێک بێت خۆشبەختانە فوئاد ئامادەی ئەو ئاهەنگە نابێت و پلانەکەیان شکست دەنێت.
ئەم مرۆڤە شیوعییە هێندە بەئەخلاق و لێبوردەبوو هەرگیز ئامادە نەبوو ناوی ئەو ناپاکە بهێنێت، تەنانەت دوای هەرەسی ڕژێمی سەددامیش ئامادە نەبوو تۆڵەی لێبکاتەوە.لەوکارەدا پەنجەی تاوان بۆ یەکێک لەم سێ گۆرانبێژانە درێژدەکرا کە لەو ئاهەنگەدا بەشداربوون ئەوانیش سعدون جابر،ریاض احمد،حمید منصوربوون.
تا دەهات فشاری موخابەراتی عێراقی لە باڵوێزخانەکەیان بۆ سەر

هونەرمەند و هاوکات بە دەسەڵاتدارانی کوەیتیش تووندتر و زیاتر دەبوو ،جا پێدەچێت لایەنی کوەیت و خودی فوئاد سالمیش گەشتبنە ئەو قەناعەتەی کە دەببەت کوەیت بەجێ بهێڵێت.وەرای ئەم مەترسیانە سەددام حوکمی لەسەدارەدانی بە (غیابی) بەدەرکردبوو، چونکە هەردەرفەتێکی بۆ بڕەخسایە هێرشی تووندی دەکردە سەر ڕژێمی بەعس و خودی سەددام. وەک خۆی ئاماژەی پێدابوو ،لە بەنەیەکی عەرەبیدا کەسێک لە باڵوێزخانەوە جپێدەچێت پیاوی مخابرات بووبێت،دەتەلای و بەهەمنی پێی دەڵێت{هەرچی دەکەیت دژ بە دەسەڵاتتی بەعس بیکە تەنها شتێک داوات لێدەکەم هێرش مەکەرە سەر سەرۆک سەددام چونکە ئەنجامەکەی باش نابێت}.ئەویش داواکەی پشتگوێ خستبوو.
لەوانیە بەکار ئاسانی سەفەر ، کوەیتیەکان پاساپۆرتی کوەیتیان پێدابێت، چونکە ئەو خاوەنی هیچ پاسپۆرتێک نەبوو. ئەوەبوو بەر لەداگیرکردنی کویت لەلایەن سەددامەوە کوەیتی بەجێهێشت . پاش بەجێهێشتنی کوەیت لە قوبرس و ئەمریکاو سوریا ژیا.لەکۆتایدا بەیەکجاری لە دیمەشق جێگیر بوو . بەهۆی ئەوەی هونەرمەندێکی خاوەن جەماوەر و بەهەڵوێست بوو، حکومەتی سوری ڕێزی لێگرت و پێداویستیەکانی ژیانیان بۆ دەستەبەرکرد.
شایانی ئاماژەیە پاش ڕاپەڕین و کشانەوەی دامودەزگاکانی بەعس لەکوردستان، هونەرمەندی کۆچکردوو چەندین جار لەڕێگەی فەشخاپورەوە سەردانی کوردستانی کردو لەچەندین بازێر ئاهەنگی گێڕا ، بەتایبەتی بەیادەکانی دامەزراندنی حیزبی شیوعی.
پاش کەوتنی دیکتاتۆرو ڕژێمەکەی بەردەوام سەردانی عێراقی کردوە ،هەر لەوە لەیەکەم سەرانیدا پاش ٢٤ ساڵ بەیەکەمجار بەدیداری [نغم]ی کچی شادبوویەوە.
بەنسبەت فوئاد سالمەوە کەوتنی سەدام ، ئاسودەیی و دیموکراتی و خۆشگوزەرانی بۆ عێراق نەهێنا،تەنها هێندەبوو دەسەڵات لەدیکتاتۆرێکی ناسیۆنالیستەوە گۆڕا بۆ دەسەڵاتێکی دواکەوتوی شیعە مەزهەب کە تێڕوانینیان بۆ هونەر و هزری چەپ لەسەدام خراپترە، بۆیە بیرەکەی گەڕانەوەی یەکجارەکی بۆ عێراق لە مێشکی خۆی دەرکرد.
وەک خۆی دەڵێت کاربەدەستانی عێراقی دوای سەددام هیچ ڕێزێکیان نەبەخۆم نە بە مێژووی هونەریم و نە بە تێکۆشانم دژی دیکتاتۆر دانەنا،دەڵێت بە گەڕانەوەی مافەکانم کەسەددام زەوتی کردبوو{بەنمونە خانوەکەی لە بەسرە}، چەندین جارو چەندین مانگ هاتووچۆیان پێم کرد،لەکۆتیدا هیچم بۆ نەکرا،لەم بارەوە دەڵێت بەئەوەی بیسەلمێنم کە ئێراقیم داوای [کارتی بەشەخۆراک]یان کرد لێم، وەی خۆی گووتی لەژیانمدا کیلۆیەک شەکرم وەرنەگرتوە ،خاوەنی

هیچ شتێک نیم گەر مەترێک زەویش بێت، ئێستا ئەمە چ داوایەکی بێیمانایە.
لە کۆتا ساڵانی ژیانیدا هونەرمەندی مەزن دووچاری نەخۆشیەکی سەخت بووبوو،هەر بەو هۆیەوە چەندین ساڵ لە چالاکی هونەری دابڕا بوو یا زۆر کەم بوو.دوا کاری هونەری کۆنسەرتێک بوو ل□ بەغدا کەساڵی ٢٠٠٧ ئەنجامیدا.
بەر لەکۆچی دوایی بەچەند ڕۆژێک ژمارەیەک هونەرمەندی عێراقی لەبوارە جیاجیاکاندا لەنێویاندا سەعدون جابر لە نەخۆشخانەی دیمەشق سەردانیان کرد و مەدالیای ڕێزیان پێ بەخشی کە کەناڵی[الشرقیە] گرتبوویە ئەستۆ.
ئەم هونەرمەندە ب□ه□و□یستە لە ڕێکەوتی ٢١/١٢/٢٠١٣ لە نەخۆشخانەیەکی دیمەشق لەتەمەنی (٦٨) ساڵیدا کۆچی دوایی کرد .
لەپاش خۆی خەرمانێک لەگۆرانی و ئاواز و شیعری بەجێهێشت،هاوکات سمعیەکی بەرز و شانازیەکی مەزن و ڕێزێکی زۆری وەک سەرمایەیەکی پڕ بەهاوبایەخ لەدوای خۆی بۆمایەوە.
ئەو یەکێک بوو لەو هونەرمەندانەی بیروباوەڕەکەی نەگۆڕیەوە بە هیچ دەسکەوتێک ،ترساندن و فشارو هەڕەشەو هەوڵی کووشتن چۆکی پێ دانەدا ، بەسەربەرزی ژیاو بەسەربەرزیشەوە کۆچی دوایی کرد.
هونەرمەندی کۆچکردوو خاوەنی کۆمەڵێک ب□ه□ر□بوو لەوانە: چڕینی گۆرانی بەهەموو شێیوازەکانی باو لە عێراقدا،ئامێرژەنی عودو ئۆکۆردیۆن،ئاوازدانان ،شیعر[خاوەنی سێ دیبوانی چاپکراوە]، نواندن و بەشداری لە فلیمداو ڕۆڵگێڕان لەچەندین ئۆپەرێتدا.

چیرۆکی گۆرانی {مەشکورە}
پاش ئەوەی فوئاد سالم لە پەیمانگای هونەرەجوانەکان وەک وانەبێژ دەردەکرێت،ه□ا توچۆی بینای ئیزاعەوتەلەفۆنی لێ قەدەغەدەکرێت،هەروەها ڕێگەی پێنادن لەهیچ شوێنێک گۆرانی بڵێت ،تەنانەت جارێک لە هۆڵێکی ئاهەنگ دێتە دەرەوە بەکلکە دەمانچە، سیمای خوێناوی دەکەن و هەر لەوێشدا هەڕەشەی کووشتنی لێدەکەن.وەک پێشتر ئاماژەم پێدا بۆی دەردەکەوێت کە ژیانی بووەتە دۆزەخ ،بۆیە بڕیاری دەربازبوون دەدات. مەسەلەی سەفەر لەگەڵ هاوژینەکەیدا(مي جمال) کەئەویش لەبواری نواندندا کاری کردوە باس دەکات ،بەڵام ئەو ڕەتی دەکاتەوە .{ دەنگۆیەک لەئارادابوو کە گوایە لای ئەمن خەبەری لێداوە کە نیازی سەفەری هەی□ ب□□□ام بەبڕوای من ئەمە دوورە لەڕاستیەوە،چونکە گەرکاررێکی وای بکردایە بەرلەسەفەر دەستگیریان دەکرد}.
مانگی دێسەمبەری ساڵی ١٩٧٨ سەفەری کوێت دەکات ،پێدەچێت زیرەکانە

کوێتی هەڵبژاردبێت چونکە سەفەری عێراقیەکان بۆ کوێت ئاسایی بووە و جێگەی گومان نەبووە.
لە ساڵی [١٩٨٣] لەکویت ئەلبومێک دەردەکات بەناوی[مشکورە]
ئەم گۆرانیە شیعرو ئاواز و ئەدای هی خودی خۆی بووە .
لەدایک بوونی ئەم گۆرانیە لە ئاکامی ئەو هەواڵە ناخۆشەبوو کە پێی دەگات ئەویش هەواڵی جیابوونەوەی هاوژینەکەیەتی لێی {مي جمال} .
پێدەچێت ئەم جیابوونەوەیە پلان و فشاری دەزگادا پڵۆسێنەرەکانی بەعس بووبێت و ئەویش نەیتوانیبێت جێبەجێی نەکات.دیارە مەبەستی موخابەرات لەم کارە ئازاردانی دەروونی بووە.
کاریگەری قوڵی دەروونی لە سەر هونەرمەند بەهۆی ئەو ڕێزو خۆشەویستیەوە بووە کە بۆ هاوژینەکەی هەیبوو . وەک لە وشەکانی گۆرانیەکەدا دەردەکەوێت هەرچی هیواو چاوەڕوانی و ئایندەی پڕ ئومێد هەیە هەرەس پێدێنێت .
ئەم مرۆڤە هێندە ڕەوشت بەرز و دڵپاکە، هێشتا بەزمانی ڕێزو شارستانیەوە موخاتەبەی دەکات ،هیچ وشەیەکی بریندارکەر بەکار ناهێنێت ،بەڵکو بەپێچەوانەوە هیوای ئاسودەیی بۆدەخوازیت و بەجوانترین پ□یف ستایشی دەکات . تەنها گلەیی ئەوەیە کە دەلێت (چاوەڕێم دەکرد گەر بەدرۆش بوایە داوای لێبوردنت بکردایە).
ڕاستە هاوژینەکەی بێوەفایی بەرامبەرری نواد و لەناخەوە زامداری کرد ،بەڵام بووە هۆکاری لەدایکبوونی شاکارێکی پڕغەم کە هەرگیز لەیادەوەری گوێگرانی فوئاد سالمدا کاڵ نا بێتەوە،گۆرانیەکە پڕاوپڕە لەهەستی بەئازاری دڵێکی شکاو،ئەستەمە کەسێک جارێک گوێی لێبگرێت و دووبارەی نەکاتەوە،ئەم گۆرانیە لەڕووی شیعروئاواز و ئەداوە لەترۆپکدایە.
سەبارەت بە هاوژینەکەی ،واتە {مي جمال} لە ساڵی [٢٠٠٥]دا لەتەمەنی [٦٠] ساڵیدا بە نەخۆشیی کۆچی دوایی کرد.
[[نغم]] ی کچیشی کە شانۆکارو دەرهێنەرێکی بەتوانابوو ئەویش تاڕادەیەک چیرۆکی باوکی لەکنی دووبارە بوویه□و□ ،بەوەی لە بوارەکەی خۆیدا زۆر دژایەتی دەکرا ،تا ناچار بوو ئێراق بەجێ بهێڵێت و لە تورکیا بگرسێتەوە.
بەداخەوە ئەم هونەرمەندە لێهاتوە بەهۆی نەخۆشیەوە ساڵی (٢٠٢١) لەتەمەنی ٤٨ ساڵیدا لە وڵاتی غەریبیدا کۆچی دوایی کرد.

تەکستی گۆرانی شکورە

....

هاي تاليتها صفيت هيجي وبسرعة مشيتي
رحتي وحتى بالكذب وبالكذب ماتعذريتي

لالالالالالالا...لالالالا
خفتي الله ولاحسبتي حساب حوبة دمعي وقليبي وخطيتي
شرد اكلج غير وانا مسافر لديرة غرب
مشكورة تردين ماقصريتي
جنت اشوفج يقظة باحلام السعادة
ودنية مليانة امل
وجنت اشوفج فرح عمري وشمع ليلي
ودهر ايامه عسل
هدمتي بية اشما بنيتي
وكتبتي بية اشما محيتي
يعني شفتيني رجيجي الحال يمعودة اشتفيتي
مشكورة تردين الصدك ماقصريتي
الله يهديك بشبابج غير هاذة شرد اكول
بعد ماضل لي عتب
وانتي والايام صرتي ضيم ضهري والعذول
عجب ياحبيبة عجب
الله يهديج بشبابج غير هذة شرد اكول
بعد ماض لي عتب
وانتي والايام صرتي ضيم ضهري والعذول
عجب ياحبيبة عجب
هدمتي بية اشما بنيتي
كتبتي بيه اشما محيتي
كتاب بيتج جان حرف واحد ما قريتي
مشكورة تردين الصدق ماقصريتي

سەرنج/ هەر بەڕێزێک بخوازێت گوێ لە گۆرانی [مشکورە] بگرێت دەتوانێت لە یوتوب بەئاسانی بیدۆزێتەوە.

گۆران هەڵەبجەیی

دەزگاکانی خێرخوازی(بارزانی و مام) دەرفەتێک بۆ گەندەڵی و هەوڵێک بۆ گەمژەکردنی خەڵک.. گۆران هەڵەبجەیی

بەهۆی ئەوەی هیچ کاروکایەو بزافێکی سیاسی ئابووری کۆمەڵایەتی لە سیاقی سرووشتی خۆیاندا لە هەرێم ڕوونادەن ، بۆیە هەردەم ڕوودانی ئەو جۆرە کاروچالاکیانە جێگەی گومانن، بەتایبەت گەر لەلایەن یەکێتی و پارتیەوە ئەنجام بدرێن.
ئەم دووحیزبە بەرلەوەی هەر هەنگاوێک بنێن ، یا هەر کارێک لەهەر بوارێکدا ئەنجام بدەن گچکە یا گەورە ،یەک شت لەبەرچاودەگرن ئەویش بەرژەوەندی حیزبە، کەواتە لەم جۆرە مەسەلانەدا بەرژەوەندی خەڵک و خزمەتکردنیان لەزهن و بەرنامەیاندا غائیبە.
نمونەیەکی بەرچاو دەزگاکانی {بارزانی و مام}ن،گوایە ئەم دوو دەزگایە دوو دەزگای خێرخوازین و ئامانج و مەبەستیان هاوکاری و گرێیی لەقەوماوان و هەژارانە.
لە لە ڕاستیدا مەبەست و مەرام پڕوپاگەندەیە بۆ حیزبەکانیان ، دەخوازن لەڕێگەی ئەو ڕێکخراوانەوە ڕووی قێزەوەنی حیزبەکانیان جوان بکەن و وەک فریشتەو فریادڕەس نیشانیان بدەن.

زۆربەی وڵاتانی جیهان خاوەنی دەزگاکانی خێرخوازین وەک [خاچی سوور، نیومانگی سوور یا هەر ناوێکی تر] ،بەو پرەنسیپانە کاروچالاکییەکانیان بەڕێوەدەبەن کە لەهەمووجیهاندا پەیڕەو دەکرێن. زۆر ئاساییە کە هەرێمیش چەند دەزگایەکی خێرخوازی هەبێت، بەمەرجێک شەفافیەت و ڕاستگۆیی لە کارەکانیاندا هەست پێبکرێت.
ئەو دوو دەزگا خێرخوازیەی هەرێم کە لەسەرەتادا ئاماژەم پێداون دوو دەزگای تەواو حیزبین و کادێرانی حیزب دەیانبەن بەڕێوە و بۆ خزمەتی حیزب دامەزراون و دوورن لە پرەنسیپە جیهانیەکانی تایبەت بە دامەزراوە خێرخوازیەکان.
داهات کۆڵەکەی سەرەکی هەموو دەزگا خێرخوازیەکانە ،جا بۆ ئەوەی بەرچاوڕوونیەکمان سەبارەت بە سەرچاوەی داهاتی دەزگاخێرخوازیە جیهانیەکان هەبێت ،دەزگای[خاچی سووری دانمارکی] دەکەمە نمونەو پاشان لەگەڵ هەردوو دەزگا حیزبیەکەدا بەراوردی دەکەم.
.

چەند سەرچاوەیەک هەن کە بەردەوام دابینی خەرجیەکانی ئەم ڕێکخراوەدەکەن و لە ماڵپەڕەو گۆڤارە وەرزیەکانیاندا بە داتا ئاماژەیان پێدەکەن لەوانە:
+ئەو دوکانانەی شمەک و کەنەی تێدا دەفرۆشن.ئەم شمەکانە هاوڵاتیان دەیانبەخشن یاخود ناوماڵی کەسانی کۆچکردوون.
+لەڕێگەی ئەو هاوبەشانەی مانگانە مەبلەغێک دەبەخشن.[من و هاوژینەکەم لەساڵی ١٩٩١ وە مانگانە مەبلەغێک دەبەخشین.
+فرۆشتنی گۆڤاری وەرزی خۆیان
+تەبەروعی میدیاکانی دانمارک.
+هەڵمەتی ساڵانەی کۆکردنەوەی پارە لەڕێگەی گەڕان بەماڵان و بازاڕەکاندا .
+کۆکردنەوەی پارە لەڕێگەی ژمارەی بانکی یاخود [SMS]ەوە
+بەخشینی کارگەو کۆمپانیاکان .
+کۆمپانیاکانی بەرهەمهێنانی فلیم
وەرای ئەم سەرچاوانە دەزگای خاچی سووری دانمارکی هاوکاری دارایی لە لایەنێکی دەوڵەت وەردەگرێت کە ئەویش {فەرمانگەی کۆچبەرانی دانمارکی} یە.
کەواتە بۆمان ڕووندەبێتەوە کە بەهیچ جۆرێک پارە لە حیزب و حکومەت و سەرۆک وەزیران وەرناگرن و بەیاسا قەدەغەکراوە.
ئەوجا بابزانین ڕێکخراوە حیزبیەکانی بارزانی و مام بەچ میتۆدێک کاردەکەن و چ جۆرە مەرجێکی [ڕێکخراوی خێرخوازیان تێدایە بەتایبەت لەڕووی داهاتەوە].
باز بەسەر مۆڵەت و بارەگاو سنووری کارکردن و شێوازەکانی هاوکاری و هەندێک ووردەکاریدا دەدەین ،چونکە گرنگ نین و لەکوردستان بە ئاسانی دەستەبەر دەبن ، بەتایبەت بۆ دوولایەن کە خۆیان دەسەڵاتداری یەکەمن.
ئەو مەرجەی گرنگەو هەڵوەستەی لەسەردەکەم داهاتی ئەم دوو ڕێکخراوە خێرخوازیەیە،کە ناڕوون و نادیارە.
لە پێناسەی دەزگای خێرخوازی بارزانیدا بەم جۆرە ناڕوونە ئاماژە بەسەرچاوی داهات کراوە :
{دەزگای خێرخوازیی بارزانی بە ئەنجامدانی ئەم ئەرکانە زیاتر پشتی بە خەڵکی خێرخواز و مرۆڤدۆستی کوردستان بەستووە، دەتوانین بڵێین بەشێوەیەکی سەرەکی خەڵکی خێرخواز و دەوڵەمەندی کوردستان هاوکاری ماڵی (فەند) ی پرۆژەکانی ئەم دەزگایە دەکەن.}
سەیر ئەوەیە ناوی یەک مرۆڤدۆست یا دەوڵەمەندی کوردستان نەهاتوە کە[فەندی] پێشکەش بەو دەزگایە کردوە ،کە ئەوەش مەرجێکە لەمەرجەکان و پێویستە بەناو و مەبلەغەوە ئاماژەی پێبدرێت.با

لەوەش گەڕێین کە سەرچاوەکانی هاوکاری دارایی ناشەفافن ، بەڵام دەچێتە ئەقڵەوە دەزگایەکی وا زەبەلاح کە بەقسەی خۆیان چالاکیەکانی چەندین و ڵات و د□ق□ری گرتوەتەوە تەنها بەخێرو سەدەقەی چەند دەوڵەمەندێک بچێت بەڕێوە؟
کەواتە لەکوێوە پارە دابین دەکەن؟ بۆ گەڕان بەدووی وەڵامەکەیدا خۆماندووکردنی نەگەرەکە و زۆر سانایە .ئاشکرایە هەرچی داهاتی کوردستانە لەژێر چنگی ئەو دووحیزبەدایە ،هەرخۆیان بڕیار لەسەر خەرجکردنی یا تەخشان وپەخشانکردنی دەدەن.
لەم حاڵەتەدا زۆر ئاساییە ساڵانە پارەیەکی زۆر لە داهاتی هەرێم کەهی خەڵکە بخرێنە سەرحسابی حیزب و لەوێشەوە بۆ [دەزگای خێرخوازی بارزانی و مام].
بەهۆی ئەم دەزگایانەوە ژمارەیەکی زۆر لەئەندامان و لایەنگرانی هەردوو حیزب بەناوی خۆبەخشەوە کاردەکەن ب□□□ام لەڕاستیدا مووچەخۆرن کە مەرج نیە ناونیشانی مووچەکانیان ئەم دەزگایانە بێت.
بەهۆی ئەوەی لێپرسینەوە و چاودێری و حسابات لەداهات و خەرجیەکاندا نیە ، ئەم دەزگایانە بوونەتە ژینگەیەکی گونجاون بۆ گەندەڵی و بەهەدردانی پارەی میللەت، ،خۆگەر لەوبارەوە شتێک ه□ بێت ئەوە بەنهێنی و لەتاریکیدا ڕوودەدەن.
دیارە لایان شەرمە بڵێن سەرچاوەی داهاتمان پارەی دزراوی خەڵکە چونکە لەسەریان دەکەوێت.
سەبارەت بە سەرچاوەکانی داهاتی دەزگای خێرخوازی مام زۆرگەڕام هیچ زانیاریەکم دەست نەکەوت.
من دژ بەهیچ دەزگایەک نیم گەر لەبواری هاوکاری مرۆیدا کاربکات و هاوکاری لێقەوماوان بکات،ب□□□ام کێشەکە لەوەدایە کە ئەم دوو دەزگایە مەبەست و ئامانجیان لایەنە ئینسانیەکە نیە کەوەک پێشتر ئاماژەم پێدا، بەڵکو خۆدەرخستن و پروپاگەندەی بێتامە بۆ حیزب و سەرکردە کۆچکردوەکانیان.
ئەم بۆچوونەم لەخۆڕا نەهاتوە بەڵکو ئەزموونی ٣٢ ساڵی دەسەڵاتی ئەم دووحیزبەیە بەوەی هیچ کارێک هیچ هەنگاوێک بەرەو خزمەتکردنی خەڵک هەڵناگرن با گچکەش بێت گەر بەرژەوەندی حیزب و ڕمووزەکانی تێدا ن□ بێت.
هاوکات منافس□ی ناشەریفی ئەم دووحیزبە گەشتە ئەم بوارەش، بەوەی هەر پاش چەند ساڵێک لەدامەزراندنی دەزگای خێرخوازی بارزانی دەزگای خێرخوازی مامیش بوونی خۆی بەیان کرد.
هەردوو دەزگاکە دەخوازن خەڵک گەمژە بکەن کەگوایە دوودەزگای تەواو خێرخوازین و تەنها ئامانجیان خزمەتکردنی خەڵکەو لەهەرشوێنێک پێویست بێت ئەمان لەوێن،ئەوەش ڕاست نیە بەوەی لە دیاری کردنی

شوێنی پێشکەشکردنی هاوکاریدا مەزاج و نزیکی لە حیزبەکانیان و وەلای خەڵکەکە بۆ یان دەوردە بینێت.

هەندێک زیانیاری گرنگ دەربارەی دەزگای خاچی سووری دانمارکی.
+ئەم ڕێکخراوە لەساڵی 1876 دا دامەزراوە، لە نێو دانمارکدا [220] لقی هەیە، کە 35000خۆ بەخش کاری تێدادەکەن.

- لە 192 وڵاتدا پرۆژەیان هەیە .
  +بەسەرجەم بنکە و لقەکانی لە ناوەوەو دەرەوەی دانیمارک تەنها [200] مووچەخۆری هەیە، کە ئەمانەش زیاتر بەرپرسی وێزگەکانن و بەمووچەیەکی کەم کاردەکەن.
- تەنها لەساڵی پاردا خاچی سووری دانمارکی 1,6 ملیار کرۆنی لە نێو دانمارک و وڵاتانی دیکەدا لەبواری هاوکاری جۆراوجۆردا خەرج کردووە.
  +خاچی سووور لەبووارەکانی پەناهەندە،نێوگری لایەنەکان لەجەنگدا،دابینکردنی پێداویستیەکانی ڕۆژانە بۆ خەڵکانی نێوجەنگ،هاوکاری لەبواری کارەساتی مرۆیی و سرووشتیدا،هاوکاری وڵاتە هەژارکان لەئاسیا ئەفریقا ئەمریکای لاتین،کردنەوەی خەستەخانە،ڕاکێشانی ئاوی خواردنەوە، کردنەوەی خوێندنگا، نوێژەنکردنەوەی ڕێگاوبان و زۆرکاری دیکە

ئاشبەتاڵێک بەڕێوەیە.. گۆران هەڵەبجەیی

دووجۆر دەسەڵات هەیە،جۆرێکیان ئەوەیە کە بەپێی بەرنامە دەروات بەڕێوە ،حسابی ورد بۆ هەموو هەنگاوێک دەکات، ڕەخنەو هەڵوێستی خەڵک و ئۆپۆزشیۆن بەهەند وەردەگرێت، کەمترین گەندەڵی و تەجاوەزات تێیاندا ڕوودەدات،دامەزراوە حکومیەکان دوور لە دەستێوەردانی حیزب کاری خۆیان دەکەن ، دادگاکان هەیبەت و پێگەی خۆیان هەیەو دەسەڵاتیان بەسەر گەورەترین پلەداری دەسەڵاتدا دەشکێت، هاوڵاتی

مافی پارەزراوە و کەس ناتوانێت دەستی بۆ بەرێت.
دیاری کردنی بەرنامەو کارکردن بۆ جێبەجێکردنی ئەرک و ئیلتزامە ، بەڵام مەرج نیە هەموو بەگەو بەندو خاڵەکانی جێبەجێ بکرێن، گرن خەباتکردنە بۆ بەرجەستەکردنی زۆرترین خاڵ و بەڵگەیان ئەویش بەپێی و توانا و دەرفەت.
کەواتە لەم جۆرە سیستەمەدا کارەکان بەباشی بەڕێوە دەچن،خەگەر شکستیەک لەکاتی بەڕێوەبردنی وڵاتدا ڕوویدات ئەوە کاریگەری قوڵی لەسەر ڕەوتی کارەکان نابێت، چونکە دیموکراتیەت و دەستاودەستکردنی دەسەڵات زەمانەتی ئەوە دەکەن کە بەپێی پرەنسیپ و یاساکان لەداهاتوودا چارەسەری ئەو شکستیە بکرێت. کەواتە شکستی یا ئاستەنگیەکان لەم حاڵەدا کاتین نەک بەردەوام.
ئەم جۆرە دەسەڵاتانە تاڕادەیەکی زۆر ڕەنگدانەوەی خواستی خەڵکەو دەچێتە خانەی دەسەڵاتە مەدەنیەکانەوە.

لەجۆری دووەمی دەسەڵاتدا ،کە لە ڕۆژهەڵاتی نەویندا باون، کارەکان تەواو پێچەوانەن ،لەم جۆرە حکومەڕانیەدا یاساکانی بەڕێوەبردنی وڵات و کاری دامەزراوە حکومیەکان گرنگیەکی ئەوتۆیان نیە،ئەوەی گرنگە حیزبە و دەستی حیزبە لەو پێگانەدا، لەو دەزگایانەدا حزب هەمووشتێکەو سەرجەم جومگەکانی کۆمەڵگا لەژێر هەژموونیدایەو بەیاردەرو سەپێنەر هەرحیزبە.
٣٢ ساڵە لەهەرێمی کوردستان یەکێتی و پارتی سواری کۆڵی خەڵک بوون ،لەم ماوەیەدا نەیانتوانیوە ژیانێکی نیمچە شایستە بۆ خەڵکی هەرێم دابین بکەن، نەک هەر ئەوە بەڵکو ڕۆژ لەدوای ڕۆژ مانگ لەدوای مانگ ساڵ لەدوای ساڵ گوزەرانی خەڵک بەرەو خراپتر ڕۆشتوە.
گەر پرسیار ئەوە بێت کە ئایا لە توانایاندا هەبووە یاخود دەرفەت لەباربووە بۆ باشکردنی گوزەرانی خەڵک یا نا؟ بەڵێ هەبووەو دەیانتوانی، بەڵام نەیانویستوە.دانا ئەو گشت توانا دارایی و دا هاتانەی لەبەردەستدابوون گەر بە شێوازێکی ئەقڵانی بە خزمەتکردنی هووڵاتیان بەکاریان بهێنایە ئەوە بەدڵنیاییەوە دەیانتوانی گوزەرانی خەڵک زۆر باش بکەن.
ئەم دووحیزبە هەر لەسەرەتاوە ، واتە لە دوای ڕاپەڕینەوە ماهیەت و بەرنامەی خۆیان ئاشکرا کرد ،نیشانیاندا کە ئەوان بۆ خزمەتی خۆیان هاتوون نەک بۆ خزمەتی خەڵکی چەوساوەو بەشمەینەت. هەر بۆیەش دەستیان بەهەرچی بگەیشتایە کە پارەی بکردایە، یا سەرچاوەی داهات بووبێت ،ئەوە دەستیان بەسەردا گرتوە،حیزب و جووت بنەماڵە بوونە نەهەنگ و هەموو شتێکیان قووتدا، هیچ کایەو بوارێک نەما حیزب یا دوو بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی دەستی بەسەردا نەگرن . بۆ

تێپەڕبوونی ساڵ، جووت حیزب و لەپاڵیدا چووت مالبات بوونە گەورەترین سەرمایەدار و هەدی هەدی درێژبوویەوە بۆ خوارەوە بۆ نەوەکانی دوای خۆیان.
لە ڕووی سیاسەت، کۆمەڵایەتی، پەروەردە و خوێندن ، تەندرووستی و سەرجەم بوارەکانی دیکە کە پەیوەندی ڕاستەوخۆیان بە ژیانی ڕۆژانەی خەڵکەوە هەیە وێران کران.
بەم هۆیەوە بێزاری و ناڕەزایی هاوڵاتیان گەشتوە ئاستێکی مەترسیدار، سیمای ئەم ناڕەزاییانەش لە تووڕەبوون و بێ ئومێدی وچاوەڕێی خراپتر و دژوارتر خۆی دەبینێتەوە.
لە ڕەوش و حاڵەتێکی ئەوها نالەبار و دژواردا دەسەڵات هیچ چارەسەرو ئەڵتەرناتیڤێکی پێ نیە، بەڵکو بەردەوام بوون لەسەر هەمان ڕەوت بە درۆ و چاوەشەکاری و پاساوی نادرووست بەشکستیەکان بە چارەسەر دەزانێت.
گەر نیەتی چارەسەر لە نێو بڕێک لە سەرانی هەردووحیزبدا هەبێت ، ئەوە بەدڵنیاییەوە هیچی لە سەوزنا بێت، چونکە بڕیاربەدەستەکان چاکسازی ناخوازن، هاوکات دەرفەتیش نەماوە و کات درەنگە.
ئەم شکستیانە وای کردوە کە هاوڵاتیان، ڕێکخراوە خێرخوازییەکان، دۆستانمان، نوێنەری وڵاتان لە کونسوڵخانەکان، نوێنەری نەتەوە یەکگرتووەکان لە ئێراق و کوردستان، هەموو ئەمانە سەرانی هەردوو حیزبیان لە ئاکامە خراپەکانی بەردەوامبوونی ئەم دۆخە ئاگادارکردوەتەوە ، لە ئەوەی دیارە سەرانی دەسەڵات گوێیان بەم دەنگە دڵسۆزانە نەداوە.
فەرزکردنی بەغدا ئەجندەکانی بەسەر هەرێمداو هەوڵدان بۆ لاوازکردنی هەریم کە هەندێک لەو فشارانە کاریگەری هەبوە و سەری گرتوە، بەجۆرێک لە ئێستادا هەرێم لەوپەڕی لاوازیدایە، بڕیارو کارەکانی حکومەتی هەرێم و هەندێک لە دامەزراوەکانی هیچ ئەرزشێکیان نیە، حکومەتی کاربەڕێکەر لە ئێستادا ڕۆڵی پۆستەچی دەبینێت بەوەی چی لە بەغداوە بێت ئەمان دابەشی دەکەن.
دەستڕۆشتوانی هەردوو حیزب بەباشی دەرکیان بە مەترسییەکانی ئەم ڕەوشەکردوە، بەڵام دیارە پارە و دەسەڵات بێباکی کردوون،هەندێ هەیە هەندێک لەسەرکردەکانی هەردوولا دان بە مەترسییەکەدا دەنێن و باسی ناڕەزایی و بێزاری خەڵک دەکەن و هەستیان بە لەدەست دانی دەرفەت کردوە.
بۆیە من وای دەبینم ئەمە سەرەتایەکە بۆ دۆڕاندنێکی مەزن ، بە لەدەستدانی هەمووشتێک ، بە شکستی یەکجارەکی، بە ئاشبەتاڵی دەسەڵاتی سەپێنراوی جووت حیزبی چەتەو مافیا.
گەر ئەمە ڕوویدا کەداوا و خواستی زۆرینەی خەڵکی کوردستانە،

ئەودەمە هیچ کردەو پەشیمانیەک داد نادات چونکە خۆیان سەبەبکار و تاوانبارن.

علی قەرەداغی نەیویست بڵێ ئەردۆغان کورد دەچەوسێنێتەوە.. گۆران هەڵ□ بجەیی

لەمێژە ژمارەتەلەفۆنی دکتۆر [علی قەرەداغی]م لەکنە، زۆر جار زەنگم لێداوە بۆی، بەڵام هەرگیز بەرسیڤی نەداوەتەوە. ئیمڕۆ{١٤/٨} بۆ ژمارەی هاوڕێم علی سیاسی دەگەڕام، لەناکاو ناوی علی قەرەداغیم بەرچاوکەوت.

بەفرسەتم زانی هەوڵێک بدەم بەڵکو بەرسیڤ بداتەوە، هەرواش دەرچوو، کەزەنگم لێدا خۆی وەڵامی دایەوە.

پاش سڵاو ئەو بەعەرەبی وەڵامی دایەوە، گووتم کوردم فەرموو بەکوردی قسەبکە. وتی فەرموو برا چیت دەوێت؟

منیش خۆم پێناساند و مەبەستی پەیوەندیەکەشم ڕوونکردەوە بۆی.

دەتوانم دەست بە قسە بکەم؟

وتی بەڵێ بەڵێ فەرموو قسەبکە.

داوام کرد کە قسەکانم پێ ن□ب□□□ت تا کۆتایی پێدێنم، ئەویش بەڵێنی دا.

گووتم بەر لە چەند ڕۆژێک لە سۆشیالمیدیاکاندا هەواڵێک بەرچاوم کەوت کە دەربارەی شاندێک پێم وا بێت لەلایەن یەکێتی زانایانی ئیسلام بەسەرۆکایەتی بەڕێزت پێکهاتبوو، چووبوونە لای ئەردۆغان.

وایە وایە ئەو شاندە نوێنەرایەتی هەزارەها مسوڵمانیان کرد.

ببورە ئەو ژمارەیە گرنگ نیە نەلامەوە، ئەوەی گرنگە ئەم پرسیارەمە، هیوادارم وەڵامم بدەیتەوە، ئەویش ئەوەیە کە مەبەستی شاندەکە شەفاعەت کردن بووە بۆ [ئیخوانەکانی میسر] تا ئەردۆغان فشارەکانی لەسەریان کەمبکاتەوە بەتایبەتی لەڕووی گرتن و دەرکردن و لێسەندنەوەی [ئیقامە] و ئاستەنگیەکانی دیکەوە.

هیوادارم بەهۆی ئەو پەیوەندیە باشەی لەگەڵ ئەردۆغان هەتانە سووکە شەفاعەتێکیش بۆ نەتەوەکەت بکەیت، با دەست لە کووشتنیان هەڵبگرێت

کە ڕۆژانە بەدرەن ئەیانکاتە ئامانج ،خۆ ئەوانیش جگەلەوەی مرۆڤن، کوردن ، مسوڵمانن.

لەبری ئەوەی وەڵامی ڕاستەوخۆی پرسیارەکەم بداتەوە باسێکەی دوورخستەوەو بە ئەنقەست بەلاڕێدا بردی،گووتی کاتی خۆی هەوڵمداوە شەڕ ڕابگیرێت ،گوایە لەوبارەوە قسەی لەگەڵ ئەردۆغان و پە کاکاش کردوە،[بەشبەحاڵی خۆم بەگومانم لەو هەوڵەی].پرسیم ئەی ئەنجام چی بوو ؟وەڵامەکی ناڕوونی دایەوە ، بۆیە ناچار گووتم دەنیام کە پە کاکا ئامادەیە بۆ ئاشتی، بەڵام ئەوە ئەردۆغانە ئاشتی ناوێت و هەموو کورد بەدوژمنی خۆی دەزانێت.پاشان پرسیم بۆ ئێستە هەوڵنادەیت تا ئەردۆغان دەست لەچەوساندنەوەی کورد هەڵبگرێت؟

لەبری ئەم وەڵامەش بازی دا بۆ ئیبراهیم خەلیل ،گووتی من نەبوومایە ئەردۆغان ئەو دەروازەیەی دادەخست،هەوڵیشم داوە تورکیا ڕێگە بە فڕۆکەخانەی سلیمانی بدات تا گەشتەکانیان بۆ تورکیا دەست پێبکەنەوە ، بەڵام جاری هەوڵەکانم کۆتایی نەهاتوە.

لەوەڵامی مەسەلەی سنووری ئیبراهیم خەلیلدا گووتم ،ئەردۆغان هەرگیز ئەو سنورە داناخات چونکە داهاتی ساڵانەی بۆ تورکیا چەندین ملیار دۆلارە ،جگە لەوە لەمدیویش داهاتەکەی بۆ پارتی و بنەماڵەی بارزانیە نەک بۆ خەڵک ،جا گەر داشبخرێت هیچ زیانێک بەخەڵکی بەشمەینەت ناگەیەنێت.

پرسیم تکایە بە بەڵێ یا نەخێر وەڵامم بدەرەوە کە ئایا ئەردۆغان کورد دەچەوسێنێتەوە یا نا؟نەیویست ڕاستەوخۆ بە بەڵێ یا نەخێر وەڵام بداتەوە بەڵکو دەیخواست تەموومژاوی بکات و بەجۆرێکیتر ڕوونی بکاتەوە، بۆیە ناچار بووم پێی ببێم و دووبارەم کردەوە کە تکایە بە یا یاخود نا وەڵامم بدەرەوە، بەڵک تووڕەبوو گووتی تۆ بۆت نیە ئیمتحانی من بکەیت،گوتم ئیمتحان نیە بەڵکو تەنها پرسیارە و پرسیاریش عەیبە نیە ،دەکرێ بە ڕوونکردنەوە بە وشەیەک وەڵامم بدەیتەوە .دەرکەوت کە ناخوازێت وەڵام بداتەوە،چونکە لەهەردوو حاڵەتەکەدا لەسەری دەکەوت .

ئەو تەواو دەنیایە کەکورد لەلایەن ئەردۆغانەوە دەچەوسێتەوە، بەڵام هەرگیز ناخوازێت بەئاشکراو ڕاشکاوانە ئەو حەقیقەتە بڵێت ،چونکە نایەوێت ئەردۆغان لەخۆی زویربکات.

گووتم ئەردۆغان تەنانەت دژی زمانی کوردیشە،بەردەوام میدیا کوردیەکان دادەخرێن خاوەنەکانیان زیندانی دەکرێن،گووتی شتی وا نیەو تا ڕادەیەک ئازادی بەبەکارهێنانی زمانی کوردی هەیە،منیش نمونەی مامۆستایەکی کوردم بۆ هێنایەوە کەجگە لەداخستنی پۆلەکەی هەڕەشەی کووشتنیان لەکردوە ،لەئاکامدا ناچاربووە تورکیا بەجێ بهێڵێت و ئێستا لەهۆڵەندا وانەی کوردی دەڵێتەوە.نکولی لەمەش کرد

، بۆیە گووتم چی د□□یت گەر هەواڵەکەت بۆبنێرم کەلە ماڵپەڕی هاوڵاتی بڵاوکراوەتەوە؟ گووتی باشە بۆم بنێرە،منیش گەرماوگەرم ناردم بۆی.
ئەوەی سەیربوو بەلامەوە ئەوجۆرە ستایشە بوو لەلایەن دکتۆر علی قەرەداغیەوە ، بەوەی گوایە من لە ئاخافتنمدا زمانی زبرم بەکارنەهێناوە،وابزانم هەر ئەوەش بوو کە زوو کۆتایی بە گفتوگۆکان نەهێنا. لەوبارەوە گووتم وابزانم کەم تا زۆر موتابەعەی سۆشیال میدیای کوردی دەکەیت ،وە ئاگاداری هەڵوێست و تێڕوانینی خەڵکی کوردستانیت بەرامبەرت، کە بەهۆی پشتگیریتەوە بۆ ئەردۆغان خەڵک زۆر لێت تووڕەن ،جاگەر بەزمانی زبر دوابن ئەوە هۆکارەکەی بێ هەڵوێستیتە بەرامبەر بە نەهامتیەکانی گەلەکەت، بۆیە هیوادارم بەخۆتا بێیتەوەو کەمێک کار ب□ نەتەوەکەت بکەیت.
دەیویست کۆتایی بە دیالۆگەکە بهێنێت ئەویش بەبەهانەی سەرقاڵی، بۆیە منیش نەمویست لەوە زیاتر کاتی بگرم و سوپاسیم کرد بۆ ئەو دەرفەتەی بەخشی پێم، بەئومێدی ئەوەی لەداهاتودا دووبارەی بکەینەوە.

خاڵە هاوبەشەکانی نێوان گەنجە جنێوفرۆشەکان.. گۆران هەڵ□ بجەیی

شاراوەنیە کە هەرێمی کوردستان لەمێژە گیرۆدەی دەستی ڕەوتێکی ئیسلامی توندڕەوی جیهادی بووە. ڕابەرانی ئەم ڕەوتە لە زۆرێک لە مەلاو بانگخواز پێک دێن، کە هەرشتێک لەخۆیان نەچێت دژایەتی دەکەن و ڕەتی دەکەنەوە، باگەر گرووپ و حیزب و تاکی تەواو ئیمانداریش بن.
لەکن ئەمانە هەمووخۆشی و جوانیەکانی ژیان هیچ بایەخێکی نیەو تەنها پێوەریان بۆ چالاکیەکانی ژیان گەڕانەوەیە بۆ [١٤٠٠]ساڵ لەمەوبەر ،واتە گونجاندنی کۆمەڵگای ل□گەڵ ئەو سەردەمەدا نەک گونجاندنی خۆیان لەگەڵ سەردەم و پێشکەوتنەکانیدا.
ئەم ڕابەرە تاریکپەرستانە بە هەڵوێست و خیتابە مەترسیدارەکانیان

مێشکی ژمارەیەکی یەکجار زۆر گەنجیان شۆردوەتەوە، بەجۆرێک لە شارستانیەت و زانست و خۆشیەکانی ژیان دایانبڕیون و لەخۆیان هارتر و تووندهاژۆترن.

کاریگەری ئەم مەلا تاریکپەرستانە گەیشتووەتە هەندەرانیش بەوەی زۆرێک لە گەنجەکان پەیڕەوی هەمان خیتاب و ئەقڵییەت دەکەن و هەندێک جار زیادەڕۆیی تێدا دەکەن .

ئەوەی جێگەی سەرنجە خاڵەهاوبەشەکانی نێوان ئەم گەنجانەیە کە وەک خەسڵەتێکی نەرێنی کۆیان دەکاتەوە کە گرنگەکانیان ئەمانەن:

- زۆربەی هەرەزۆریان لەئاستێکی زۆر نزمی خوێندەواریدان، بەئەندازەی بێ توانایان لە نووسینی ڕستەیەکی بێ هەڵە.
- لەبارەی خوێندنیشەوە ،زۆرینەیان قۆناغی بنەڕەتیان تێنەپەڕاندوە.
  +ناشارەزاییان لەزمانی عەرەبیدا کە قورئانی پێ نووسراوە.
  +نامۆییان بە شەریعەت و قورئان و حەدیس و تەفسیری ئایەتەکان ، بەجۆرێک لە کاتی پرسیاردا لەوبارەوە خۆیانی لێ دەدزنەوە.
- بەهۆی پێگەی کۆمەڵایەتیانەوە کە دەرفەتی ژیانێکی باشیان بۆ هەڵنەکەوتوە بەکاردەهێنرێن.
  +دووریان لەدنیای کتێب و هونەرو ئەدەب و خۆپێچەککردن بە بابەتەکانی ڕووناک کردنەوەی هزر.
  +مزگەوت یەکەم وێستگەی ئاشنابوونیانە بە ئاین و بیستنی ختابی کەراهیەت لەدەمی مەلاکانەوە.
  +بەکارهێنانی بەردەوامی تاکە چەکی دەستیان کە ئەویش جنێو،قسەی ناشیرین، تەکفیر کردنی بەرامبەرە ، بەتایبەتی بەکارهێنانی وشەی[مولحید] کە بە ناوهێنانی زۆر خۆشحاڵ دەبن.
  +ئەمانە لەدایک بووی ساڵانی دوای ڕاپەڕینن ،واتە لەژێر دەسەڵاتی کوردی خۆماڵیدا گەورە بوون و پەروەردەی ئەو سەردەمەن.
- خاک ،وڵات، نیشتمان، نەتەوە لەکن ئەمانە هیچ بایەخێکی نیەو دەیانکەنە قوربانی مسوڵمانێکی ئیماندار ،ئیدی لەهەرکوێ بێت.{یەکێک لەم گەنجانە لەفەیسبووک بە شەرمانە نووسیبووی ،هەموو کوردوکوردستان دەکەمە قوربانی تاکێک پیاوی مسوڵمانێکی لەخواترس لە هەر شوێنێکی ئەم جیهانە بێت.}
- خۆیان دوورخستوەتە لە خۆشیەکانی ژیان و زۆربەی کاتیان

بەفێ□ بوونی خیتابی کەراهیەت بەسەرد□ بەن..
+دابـڕاون لەکۆمەڵگا ،وشک و گۆشەگیر و کەمدوون.
+هەوڵەدەن کۆنتر□□□ی □□فتاری خێزانەکانیان بەتایبەتی خوشکەکانیان بکەن بەجۆرێک هەندێک جار فشارەکان هێندە بەهێز بووە خوشک بەرگەی نەگرتووە بە خۆکووشتنی خوشک کۆتایی هاتوە ، یا لەلایەن براوە لەسەر شتێکی بێبایەخ کوژراوە.

پرسیار ئەوەیە لە ئایندەدا ئەم گەنجانە بەم فکرە مەترسیدارایەنەوە چ کارەساتێک بۆکۆمەڵگا دەخولقێنن؟

با ڕێگەنەدەین تەرۆرکردنی خواناس وەک تاوانەکانی ڕابردوو ب□□د□نگی لێ بکرێت.. گۆران هەڵ□ بجەیی

لەدوای ڕاپەڕینەوە و تا ئەمڕۆ ڕشتنی خوێنی مرۆڤە بێ تاوانەکان لەژێر پاساوی جۆراوجۆردا بەردەوامە،هاوکات هەڕەشەو سوکایەتی و لێسەندنەوەی مافی ڕادەربڕین لە زۆرێک لە ڕووناکبیران و ژنانی چالاکوانی کۆمەڵگەی مەدەنی درێژەی هەیە.
ڕەوشەکە ڕۆژ لەدوای ڕۆژ بەرەو خراپترو مەترسیدارتر دەڕوات، بەجۆرێک هیچ ئاسۆیەک بۆ باشبوون یا بەلای کەمەوە کەمبوونەوەی توندوتیژی بەدی ناکرێت.گەر ڕەوشەکە بەم جۆرە بەردەوام بێت ئەوە دۆزەخێک بەڕێوەیە کە بەئاسانی هەست بە سەرەتاکەی دەکرێت.
هۆکاری ئەم ڕەوشە مەترسیدارە دەگەڕێتەوە بۆ گەشەکردنی خێرای ڕەوتی توندڕەوی ئیسلامی و باڵادەستی حیزب وگرووپ و مەلاو کەسە توندڕەو و تەرۆریستەکان لە نێو کۆمەڵگادا. ئەم ئیسلامیانە بەجۆرێک کۆنتر□□□ی کۆمەڵگایان کردوو□ کە هەر کارێک جوڵەیەک چالاکیەکی مەدەنی بەدڵیان نەبێت بەئاسانی ڕێگری لێدەکەن و شاڵاوێکی بەربڵاوی میدیایش دەکەنە سەر خاوەنەکانیان.
لە بەرامبەردا سوپایەک لە گەنجی توندڕەو و مێشک ڕەقیان

پەروەردەکردوە و بەریان داونەتە گیانی خەڵک .هەندێک لەو مەلایانە]
بۆ نموونەی مەلا هەڵۆ،مەلا عەبدول لەتیف سەلەفی،مەلا مەزهەر و مەلا
عادل و چەندین مەلای تر]بەردەوام ژەهر دەڕژن و گەنجەکانی
بەردەستیان هاندەدەن بۆ ئەنجامدانی دژیاتی و تاوان .
لەهەر کیان و دەوڵەتێدا گەر یاسا غایب بوو، ئەودەمە گروپ و تاقمی
دەرەوەی دەسەڵات و یاسا سەرهەڵدەدەن و بۆشاییەکە لە بەرژەوەندی
خۆیان پڕدەکەنەوە و ئەجندای خۆیان دەسەپێنن. لە مێژە گووتوومەو
ئێستەش دووبارەی دەکەمەوە کە لە مێژە ڕێکەوتنێکی واژۆنەکراو لە
نێوان دەسەڵاتی کوردی[یەکێتی و پارتی] لەلایەک و ڕەوت و حیزب و
بانگخوازە تووندڕەوەکان لەلایەکی تر لە هەرێم
ئەنجامدراوە،ناوەڕۆکی ڕێکەوتنەکە ئەوەیە ،کۆمەڵگاو شەقام بە
ئیسلامیەکان ،دەسەڵات و پارەش بە یەکێتی و پارتی.
ئەم ڕێکەوتنە دەیەوێت هەرلایەک چی دەکات ئازادە ،بەمەرجێک تووخنی
کاروبەرژەوەندی یەکتر نەکەون ،جا تا ئێستا بەو جۆرە بەڕێوە چووە
،ئیسلامیەکان لە تاوان و ناعەدالەتی و دزی و گەندەڵی جوت حیزب
بێدەنگن و مەش میوانیان نیە،[گەر تاک و ترا مەلایەک لەوبارەوە
قسەی کردبێت و پشتگیری خەڵکی کردبێت ، ئەوە گەر لە نەونەبرابێت
بەدڵنیاییەوە لە ئەرکەکەی دوورخراوەتەوە بێدەنگ
کراوە].لە بەرامبەردا پارتی و یەکێتیش هیچ کردەوە هەڵوێستێکیان
نیشان نەداوە و نایدەن بەرامبەر بە چالاکی و ڕەفتاری ئیسلامیەکان
بەهەموو ڕەوت و ڕەنگەکانیانەوە . هەندێک جار ئەم هاوپەیمانیە لە
کەبوونەو دیداری سەرانی دەسەڵات و سومبوڵی ئەو ڕەوتە تووندڕەوانە
بەرجەستەدەبێت.
ئەم بێدەنگی و خەمساردیەی دەسەڵات وای کردوە تاوانی کووشتنی
ڕەگەزی مێینە بە پاساوی شەرەف بەهانەدانی ئەم مەلاتووندڕەوانە
بەردەوام لەهەڵکشاندابێت،هاوکات پانتایی ڕادەربڕین و باسکردنی
ژیانی مەدەنیەت بەرتەسک بکرێتەوە.
دەمێک ژنێک کچێک خوشکێک لە لایەن کەسە نزیکەکانیەوە بەشێوەیەکی
دڕندانە دەکوژرێت، زۆر جار تاوانبار لای سەرانی هەردووحیزب
داڵدەدەدرێت،پاشان هەر داڵدەدەر لەژێر فشارو هەڕەشەدا هەوڵی
چارەسەر بەڕێگەی سوڵحی عەشایەری دەدات، خۆگەر لەژێر فشاری
ئازادیخوازاندا ڕادەستی دادگا بکرێت، ئەو دەمە بەفشاری سیاسیەکان
ئازاد دەکرێت یاخود حوکمێکی سوکی دەدەن و پاش بەسەربردنی ماوەیەک
ئازاد دەکرێت.
ئەم دۆخە وای کردوە دەستی تاوانباران ئاوەڵابێت و تاوانیش لە
هەڵکشاندابێت. خۆگەر دەسەڵاتداران دەستنەخەنە نێوکاری
دادگاکانەوە،هاوکات دادگاکانیش بەپێی یاسا نەو دەوڵەتیەکان

تاوانباران سزای قورس بدەن ، ئەو دەمە کەسەکە بەر لە ئەنجامدانی تاوانەکەی بیر لەسزاقورسەکەی دەکاتەوە، بەڵام بەهۆی زەمینەلەباریەوە و بێدەنگی دەسەڵاتداران و لاوازی ڕۆڵی داگاکان، ئەم تاوانانە بەردەوام دەبێت.

ئەز دڵنیام یەکێتی و پارتی بێدادگا خەڵکیان بەنهێنی لەسێدارە داوە کە لەوانەیە مەترسیان بۆ سەر بەرژەوەندی حیزبەکانیان هەبووبێت، لەوبارەوە نمونەم لایە بەڵام ئێرە شوێنی باسکردنی نیە.

دەی با بۆ چاوترساندن و □□گرتن لەتاوانی کووشتنی بەناهەق یەک دوو قاتل لەسێدارە بدەن و لەمیدیاکاندا ئاماژەی پێ بدەن،دڵنیام ئەودەمە ڕێژەی تاوانی کووشتنی مێینە گەر نەمێنێت بەدڵنیاییەوە زۆر دەگمەن دەبێت .

کووشتنی خواناس دوا تاوان نابێت کە تووندڕەوێکی تەرۆریستی پەروەردەی دەستی مەلاهەڵۆ ئەنجامی داوە،ئەو تاوانەی ک□م□□□گای ڕانەچڵەکاند و جگە لە توێژێکی ڕۆشبیر کە ئیدانەیان کرد ،لەلایەن زۆرینەوە بەئاسایی وەرگیرا،لەوە خراپتریش زۆرێک لەهاوڵاتیان خۆشحاڵیان دەربڕی و بەئاشکرا لەسۆشیال میدیاوە دەستخۆشیان لەتاوانبار کرد.

لەڕابردوودا ژمارەیەکی زۆر تاوانی کووشتن بەهاندانی وەکیلەکانی خوا لەسەر زەوی ئەنجامدراون ،پاش هەر تاوانێک بۆ چەندڕۆژیک میدیاکانیان پێوە خەریک کردوە، داوای سزای تووند بۆتاوانبار کراوە،ئیدی پاش ماوەیەک بەسوڵحی عەشایەری یا بەسوکە سزایەک کۆتایی بە مەسەلەکە هێنراوە و باسەکە ساردبووەتەوە ،لەئاکامدا لەبیرکراوەتەوە و تاوانباریش وەک هیچ ڕووینەدابێت ژیانی ئاسایی خۆی بەڕێ کردوە.

ئەوەی جێگەی سەرسووڕمانە زۆربەی تاوانباران نەک پەشیمانیان دەرنەبڕیوە بەڵکو بەئاشکرا شانازیان بەو تاوانەوە کردوە، بەنمونەی بکوژی ماریاو خواناس و چەندینی تر . جابۆئەوەی تاوانی کوشتنی خواناس وەک تاوانەکانی ڕابردوو لەیاد نەکرێت ، بۆئەوەی ببێتە وێستگەیەکی ڕاوەستان وڕامان و هەڵوێست وەرگرتن لەمەڕ تاوانی کووشتن ، گرنگەو زۆریش پێویستە ئەم تاوانە بەگەرمی بمێنێت،فشار بۆسەردەسەڵات زیاد بکرێت،سنوورێک بۆ مەلاتووندڕەوەکان دابنرێت،بەدواچوونی بۆ بکرێت،دوای توندترین سزا بۆ بکووژ و هاندەری بکوژ بکرێت کە مەلاهەڵۆیە.

بەر لە دووژمـــن ناپاکـــان لەناوبەرن.. گۆران هەڵەبجەیی

{گەر دە فیشەکم پێبێت نەی دەنێم بە ناپاکانەوە و تەنها یەکێکی دەنێم بەدوژمنەوە / چیقارا}

ناپاک تاک یا کۆ گەورەترین زیانی بە دۆزی گەلی کورد گەیاندوە، ئیدی لە دیرۆکی کۆندابووبێت یاخود لەسەردەمی پەیدابوونی حیزب و سەرهەڵدانی شۆڕشی چەکداریدابووبێت.

مەسەلەی بوونی ناپاک شتێکی نوێ نیە ، هەر لە دەمی پەیدابوونی شەڕو ناکۆکی و ململانەی نێو شارستانیەکان و مرۆڤەکان لەپێناوی کۆنترۆڵکردنی خاک و شوێنی ستراتیژی هەبووە و تا ئێستاش درێژەی هەیە.

لەمێژوودا چەندین شارستانی، ئیمپراتۆریەت، دەوڵەت، حکومەت، جەنگ بەهۆی کاری ناپاکانەوە زیانیان پێگەیشتوە، یاخود شکستیان هێناوە. ناپاکی یا سیخوڕی کردارێک نیە تایبەت بێت بە نەتەوەیەک یا دەسەڵاتێک بەڵکو زۆربەی نەتەوەکان ناپاکیان تێدا هەبووە و هەیە.

گەر کوردستان بەنمونە بگرین بۆمان دەردەکەوێت هەرگیز ناپاکی لێ نەبڕاوە ،بەتایبەت لەدەمی پەیدابوونی حیزب و سەرهەڵدانی شۆڕشی چەکداریەوە تا ڕۆژی ئەمڕۆ .

ئەو پێشمەرگانەی بە سەردانی خێزان و کەسوکاریان دەهاتنەوە نێو شارەکان و پاشان دەستگیر دەکران، ئەوانەی خەبەریان لێدەدان کوردبوون و لە پێناوی بڕێک پارەدا ئەو کارەیان دەکرد و پشمەرگەکانیان بە سێدارە دەگەیاند. یاخود ئاشکراکردنی شانە حیزبیەکانی نێو بازاڕەکان و دەستگیرکردنیان ،دیسان هەرئەوانەش کاری سیخوری کوردبوون. پێدانی زانیاری هەستیار دەربارەی هێزی پێشمەرگە بە ئەمن و ئیستیخباراتی بەعس ،ئەوەش کاری کوردی ناپاک بوو.

گەر ناپاک و سیخور و جاش و بەعسی کورد نەبایە دەزگا سەرکووتکەرەکانی ڕژێم هیچیان پێ نەدەکرا . ئەم ناپاکە کوردانە مەزنترین خزمەتیان بەڕژێمی بەعس کرد ،هاوکات مەزنترین زیانیان بە دۆزی کورد گەیاند.

ئەوەی جێگەی ئەسەفە لە ئێستادا ژمارەیەکی زۆر لەو سیخوڕو سەرەک

جاش و کوردە بەعسیانە لەکن یەکەتی و پارتین و پلەوپایەو مووچەو ئیمتیازاتیان بۆ دابین کراوە و شاهانە دەژین.
لەدوای ڕاپەڕینەوە دەزگا سیخوریەکانی وڵاتانی دراوسێ بەتایبەتی تورکیاو ئێران[میت و ئیتلاعات] دەستیان بە چالاکی کردوەو چەندین بنکەوبارەگایان لەژێر جۆرەها ناودا لەباشوور دامەزراندوە، بەجۆرێک خۆیان جێگیرکردوە کە دەتوانم بڵێم هەرێم لەژێر هەژموونی ئەواندایە،کێیان مەبەست بێت و لەهەر شوێنێک بێت بەئاسانی[بەهۆی سیخوری کودەوە] دەستیان پێی دەگات و لەناوی دەبەن.
جا بۆ ئەوەی ئەم دەزگا سیخوڕیانە کارەکانیان بەرهەمداربێت ،پێویستیان بە چاوساغ هەیە تا ڕێگەنیشاندەرو هاوکاریان بن،دەنا ئەوان دەستەپاچە دادەنیشن و هیچیان بۆناکرێت .لەو ڕووەوە هەردوو دەزگای سیخوڕی سەرکەوتووبوون لە تەجنیدکردنی ژمارەیەکی زۆر لەکوردی باشوور.هەر لەڕێگەی چاوساغەکانەوە توانیان ژمارەیەک لەسەرکردەو کادەرو ئەندامی چالاکی کوردانی ڕۆژهەڵات و باکوور بکوژن.
زۆربەی هەرەزۆری ئەو ناپاکانە لەپەناوی پارەدا ئەوکارە قێزەوەنە دەکەن و حسابی بزنس بۆ ناپاکیە دەکەن . لەبەرامبەردا خەڵکانێکی دیکە هەن کە بەهۆکاری جیاواز ئەو کارە دەکەن،بۆ نمونە پارتیەکان بەهۆی دژایەتیانەوە بۆ پە کا کاو هەدەپە ئەو خزمەتە پێشکەش بە میتی تورکیا دەکەن و بەردەوامیشن لەو خزمەتە.یەکێتیش بەهۆی هەڕەشەو فشاری هەردوو دەزگاوە چاوپۆشی دەکەن و هەندێک جاریش هاوکاریان دەکەن بە پێدانی زانیاری دەربارەی ئەو کەسانەی سەرەی کووشتنیان هاتوە.
سەیر لەوەدایە لەهەردوو زۆنەکە گەر بکوژەکان دەستگیربکرێن هەرگیز نیشانیان نادەن وەک لەگەڵ سادەترین تاوانباردا دەیکەن.جگەلەمە پاش مانەوەی بکوژ لەبەندیخانە بۆ یەک دوورەژ ، بەفشاری هەردوولا بە دادگایی ئازاد دەکرێت و دەگەڕێتەوە بۆ ئێران یا تورکیا.
مەسەلەی ناپاکی هەر لە باشوور نەوەستاوە ، بەڵکو پەڕیوەتەوە بۆ ڕۆژئاواش،دەبیسین بەردەوام میتی تورکیا بە درەن کادەرو بەرپرسە مەدەنی و سەربازیەکانی [قەسەد] دەکەنە ئامانج.لەگەڵ ئەوەی بەرپرسانی [قەسەد] بەردەوام ئەو تۆڕە سیخوریانە ئاشکرا دەکەن و بە سزایان دەگەیەنن ،بەڵام بەزۆری پارە میت بەردەوام خەڵکانی نوێ بەکرێ دەگرێت بۆ پێدانی زانیاری.
نوێترین کاری سیخوری، پێدانی زانیاری بوو دەربارەی دووکادەری باڵای[قەسەد] ئەوانیش (یوسرا دەروێش) هاوسەرۆکی کانتۆنی قامیشلۆ و(لیمان شوێش) نوێنەری پێشووی کۆنگرەی ستار لە هەرێمی کوردستان، کەلە ڕێگای نێوان تربەسپی و قامیشلۆ لەلایەن فروکەکانی

دەولەتی تورکیای فاشیەوە بەردەن کوژران.

دەپرسم گەر کوردی ناپاک زانیاری ورد نەداتە میت ئەوان چۆن دەزانن ئەو دووبەرپرسە دەرچوونیان هەیەو بەرەوکوێ دەڕۆن؟
وەک بیستوومە یەکێک لەو سیخوڕانەی کە چەند مانگێک لەمەوبەر دەستگیرکراوە ،کەسێکە سە برای شەهیدی ڕێزەکانی [قەسەدە]،ئەمە ئەوپەڕی داڕمانی ئەخلاق و هەستی نەتەوایەتیە کەسێک بەپارە سە برا لەبیربکات و هاوکاری دەوڵەتێکی فاشی بکوژی براکانی بکات.
دەزانم کە تورکیا لەڕووی سەربازی و تەکنەلۆجیای زانیاری و درەنەوە بەتوانایەو قەسەد بەپێی پێویست ناتوانێت بەرەنگاری ببێتەوە ،بۆیە پێویستە باشتر ئاگایان لە جوڵەی خۆیان و دەوروبەربەت و زۆر زۆر بەنهێنی کارەکانیان ئەنجام بدەن،دەنا بەئامانج گرتنیان بەردەوام دەبیت و زیانی زیاتریان پێدەگات.
ئەرکێکی تریان وەک ئەولەویەت مامەڵەی تووندو بێ بەزەییانە لەگەڵ ناپاکاندا ،چونکە پاسیڤ کردنیان یانی شکاندنی باڵی درەنەکانی تورکیایە.

حەقیقەتی ئەردۆغان.. گەران هەڵەیە بجێیی

[بۆ ئەو مسوڵمانە کوردەی هەموو کورد دەکاتە قوربانی تورکێکی مسوڵمان، بۆ هەودارانی ئەردۆغان لە باشوور]

ئەردۆغان ئەو کەسەیە کە زیرەکانە ئیسلام بۆ بەرژەوەندی خۆی و حیزبەکەی بەکاردەهێنێت، ئیدی ئەم بەرژەوەندیە چۆنی خواست، ئەو خۆی لەگەڵیدا دەگونجێنێت ، با ئەگەر لەسەر حسابی ئاینەکەیشی بێت.

بەنمونە لەم ماوەیەدا ئەردۆغان پەنای بۆ چەند کردەیەک بردوە کە بەهیچ جۆرێک لەگەڵ قەناعەتی ئاینی و پرەنسیپی ئیسلامیدا یەکناگرنەوە ، بەڵام ئەو چاوی لە بەرژەوەندی خۆی و حیزبەکەیەتی نەک بەرژەوەندی ئاینی.

- چەند ساڵێک بوو پەیوەندی نێوان تورکیاو ئیسرائیل تێکچوبوو

، هەردوولا یەکتریان بە پێشێلکاری مافی مرۆڤ تاوانبار دەکرد،لە بەهەی نزیکبوونەوەی هەڵبژاردنەکانی تورکیا کەسایەک کەمتری ماوە ،وە بەمەبەستی بەرزکردنەوەی کەرقی حیزبەکەی، ئەردۆغان چەندین هەنگاوی نا ،یەکێک لەوانە ئاساییکردنەوەی پەیوەندیەکانیان بوو لەگەڵ ئیسرائیل ، ئەم هەنگاوە کووتووپڕەی ئەردۆغان بۆ ئیسرائیلیەکانیش جێگەی سەرسوڕمان بوو .

+تورکیا یەکەم دەوڵەتی ئیسلامیە کە ئیعترافی بە ئیسرائیل کردوە.

+تورکیاو ئیسرائیل گەورەترین ئاڵوگۆڕی بازرگانی لە نێوانیاندا هەیە کە ساڵانە بە چەندین ملیاردۆلار دەخەمڵێنرێت.

+گەشتیارانی ئیسرائیلی بۆ تورکیا ساڵانە لە نیوملیۆن گەشتیار تێپەڕدەکات.

+مەزنترین کارگەی درووستکردنی کەرەستەی سەربازی ئیسرائیلی لە تورکایە.

+تورکیا گەورەترین هەناردەکەری چیمەنتۆیە بۆ ئیسرائیل [کە بۆ بیناکردنی مستەوتەنەکان بەکار دەهێنرێن]

+ناوی تورکیا لە نەو ئەو وڵاتانەدا {نیە }کە لەڕووی دارایەوە کۆمەکی فەلەستینیان کردووە.

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کەمەدالیای [جوامێری ئیسرائیلی] پێبەخشراوە.

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی وڵاتێکی مسوڵمانە کە زیارەتی گۆڕی دامەزرێنەری بزافی زایۆنزمی{ تیودۆر هەرتزل} ی کردوە .

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کە تا ئێستا [٥] جار سەردانی ئیسرائیلی کردوە.

▪ سەفەرکردنی هاوڵاتیانی ئیسرائیلی بۆ تورکیا بە ڤیزەیە ، بەڵام بۆ فەلەستینیەکان [ئەگەر ڕێگەیان پێبدەن] ئەوە بە ڤیزەیە،

+دەمێک ئەردۆغان کووفیەی{جامانەی} فەلەستینی لەمل نابوو ،لە بەردەم میدیاکاراندا گووتی [قودس هێڵی سوورە]و بەرەنگاری هەر وڵاتێک دەبینەوە بالیۆزخانەکەی بگوازێتەوە بۆ ئەو باژێرە، بەڵام هەر زوو لەو قسەیە پەشیمان بوویەوە ،بەوەی بە فەرمانی خودی خۆی کۆمپانیای{لیماک}بەگوژمەی [٢١] ملیۆن دۆلار ، درووستکردنی بینای {بالیۆزخانەی ئەمریکای لە قودس} لە ئەستۆگرت.شایانی ئاماژەیە خاوەنی ئەو کۆمپانیایە[نیهاد ئەزدمیر] ە کە دەستێکی نزیکی

ئەردۆغانە،هاوکات زاواکەی ئەردۆغان[بیرات بەیرەق] و [بن علی یەڵدرم] پشکیان تێیدا هەیە.
بەمەش تورکیا بووە سەرمەشقی هەموو وڵاتانی جیهان کە دەستی بە کارێکی هەستیار و مەترسیدار برد ،هاوکات دۆستایەتی و دڵسۆزی خۆی بە ئیسرائیل سەلماند.
+لە تورکیا ٢٦ قاعیدەی عەسکەری ناتۆ هەیە.
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامیە کە بەفەرمی ڕێگەی بە هاوسەرگیری هاوڕەگەزبازەکان داوە.
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامیە کە [کەناردەریای نوودیست]ی هەیە،واتە ڕووتبوونەوەی تەواو .
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامیە کەدژی قورئان وبنەماکانی ئیسلام کاری کردوە ، بەوەی فرژنی تێیدا قەدەغەیە .
+یەکەم دەوڵەتی ئیسلامی تورکیایە کە بەفەرمی ڕێگەی بە لەشفرۆشی داوە.
+ژمارە ئەو ماڵانەی کاری لەشفرۆشیان تێدا دەکرێت لە سەرانسەری تورکیادا پتر لە {٢٠٠٠٠} ماڵە.
+داهاتی ساڵانەی تورکیا لە بواری لەشفرۆشیدا [چوار ملیار دۆلارە]
+ئەوانەی کاری لەشفرۆشی دەکەن بە گەوادەکانیشەوە ژمارەیان [٣٠٠٠٠٠]کەسە.
+٢٦٥ کارگەی درووستکردنی مادەکحولیەکان لە تورکیا هەیە .
+دەرکردنی ئیخوانەکانی میسر لە تورکیاو داخستنی بارەگاو میدیاکانیان ، بە دەنگی مسوڵمانانی جیهانی لێکەوتەوە بەکوردیشەوە.

+ئەردۆغان ،وەک ئامرازێک ئاین بە گەوجاندنی کوردە ئیماندارەکان بەکاردەهێنێت،بەتایبەتی ئەوانەی ئەردۆغان بە خلیفەی نوێی موسوڵمانان دەزانن.
+لەکن ئەردۆغان هەموو کورد دوژمن و نەیارن ،ئیدی با مسوڵمانی عەیار ٢٤ بێت،وەک عەلی قەرەداغی و هاو فکرەکانی.

گەر ئەم حەقیقەتانە لەکن هەندێک کاڵفامی ئیسلامی باشوور نوێبن،ئەوە بەدڵنیاییەوە بە دوونوێژی ئەردۆغانی نەژاد پەرست و فاشست لەخشتە براون.
+گەر پرسیار ئەوە بێت ئەی بۆچی لەگەڵ ئەم هەموو فەزاحە تێشدا هێشتا ئیماندارانی باشوور سەرسەختانە داکۆکی لێدەکەن؟
+بەبۆچوونی من وەڵامەکە ئەوەیە ،ئەو جۆرە کوردە ئیماندارانە

بڕیاریان داوە گەر فەزیحەتەکانی ئەردۆغان لەوەش زیاتربن ، هەر داکۆکی لێدەکەن و وەک ئیماندارێکی بێگان□ پەرست و خۆفرۆش بمێننەوە ،کە ئەمەش لادانە ل□ پرەنسیپ□ ئ□خلاقی و نەتەوەیی و نینسانیەکان.
ئاشکرایە کوردی مسوڵمانی حیزبی و غەیرە حیزبی نیشتەجێی باشوور هەستی نەتەوایەتی و مرۆڤدۆستی لەکن زۆربەیان غائیبە ، ئەوانە ئازاری مسوڵمانێکی فەلەستین یا بورما [کە دڵنیام زۆربەیان نازانن بۆرما دەکەوێتە کوێوە] کە هەزارەها کم لێمانەوە دوورە ،هەستیان دەبزوێنێت و داکۆکیان لێدەکەن و فرمێسکیان بۆدەڕێژن،کەچی ل□ ئاست ئازار و مەینەتی و چەوساندنەوەی کوردانی باکوور و ڕۆژئاوا { کەڕوکوێرولاڵن} ،دەتوانم بڵێم بەکارە نائینسانیەکانی ئەردۆغان دژی هاوزمانی خۆیان خۆشحاڵن و خەنی دەبن.
سەرنج/ ساڵی پار کۆتایی مانگی {٨} ئەم بابەتەم بە ناونیشانێکی دیکە نووسی، کە ئاراستەی علی قەرەداغیم کردبوو.هەست دەکەم دووبارە پۆست کردنەوەی لەم دۆخەی ئێستادا کە[هەڵبژاردنەکانی تورکیا] بەڕێوەیە، ب□ پێویست دەزانم.
جگەلەوەی ناونیشانەکەیم گۆڕی ،هاوکات کوورتم کردەوەو لەهەندێک شوێنیش دەستکاریم کرد.

بۆ ئاسۆ حاجی ،نرخی وتارەکەت چەند درهم□؟.. گۆران هەڵ□ بجەیی

لەسەردەمی حکومڕانی عەباسیەکاندا کایەی ئەدەبی بەتایبەتی شیعر ڕۆڵی گرنگی هەبوو ،شیعر وەک کاڵا پارەی دەکرد،بەتایبەتی لە شەوە سوورەکانی پڕ ڕابواردن و ڕازاوەی خەلیفەکاندا کە لە کۆشکەکاندا سازدەکران . لەو شەوانەدا زۆرێک لە شاعیرەکان هەوڵیان دەدا خۆیان بگەیەننە ئەوێ و بڕێک لە شیعرەکانیان کە هەمووی پیاهەڵدان و مەدح و سەنای خەلیفە بوو بفرۆشن.
پاش خوێندنەوەی هەر شیعرێکیش بەپێی ئاستی پیاهەڵدان و پەسەندی لەکن خەلیفە ، فەرمانی دەدا کە بڕێک درهم□ی پێ بدەن،بۆنمونە دەیگووت [اعطو ١٠٠ درهما] ،یاخود لەشاعیرەکەی دەپرسی [کم درهما

یساوی قصیدتک؟]واتە نرخی شیعرێکەت چەند درهەمە؟
کەواتە ئەو جۆرە شاعیرانەی کە پێیان دەگووترا {شاعیرانی کۆشک} بە خۆشەویستی دەسەڵاتداران نەیاندەنووسی ، بەڵکو بەخۆشەویستی پارە دەیانووسی.
ئەوانە هەرچی زەبروزەنگ و ناعەدالەتی و خراپەکاری ئەو خەلیفانە هەبوو لەکنیان گرنگ نەبوون و جێگەی بایەخیان نەبوون،چونکە بەیاریان دابوو بولبولی خۆشخوانی کۆشکبن.
لەهەرێمەش لەدوای ڕاپەڕین ، بەتایبەتی پاش ئەوەی دەسەڵات و پارەو هێز و ڕاگەیاندن کەوتە دەستی یەکێتی و پارتی،ئیدی بە زەبری پارەو پۆست و دەستەبەرکردنی خۆشگوزەرانی ،سوپایەک لە مرۆڤی خۆفرۆش، قەڵەم فرۆش،ویژدان فرۆشیان لەخۆیان کۆکردەوە تا داکۆکیان لێ بکەن و ڕەش بکەن بەسپی و ناشیرین جوان بکەن،شکستیش بکەنە سەرکەوتن.
یەکێک لەو قەڵەم فرۆشانە پارتییەکە بەنەوی {ئاسۆ حاجی}،جاروبار نووسینەکانیم بەرچاودەکەوێت ، بەڵام دەرکەوتووە هەرگیز بچووکترین ڕەخنەی لە [۳۲]ساڵەی کەڵەکبووی گەندەڵی نەگرتووە و لەئاستیدا کەڕوکوێرە، بەڵام دەمێک سەرۆک وەزیران یاخود یەکێک لە بنەماڵەی بارزانی دەکەوێتە بەر تیغی ڕەخنە کە {درووست و بەرچاون} ، ئیدی بەفەرمانی سەرەوە ،ئاسۆکان دەکەونە خۆیان و داکۆکی لە کەسی ڕەخنەلێگیراو دەکەن و پاساو بۆ شکستییەکانیان دەهێننەوە.
نوێترین وتاری ئاسۆ حاجی بەر لە چەندڕۆژێک بەرچاوم کەوت بەنەوی [بۆ مەسرور بارزانی کراوەتە ئامانج ؟] کە لە چەند ماڵپەڕێکی کوردیدا بەزیبوو. کاک ئاسۆ زۆر هەوڵیداوە هەرچی ڕەخنەو گازندەی خەڵک و لایەنە سیاسییەکانی دیکە هەن ، بیانخاتە چوارچێوەی {ڕق وکینەو بەغیلی} بە عەبقەریەتی مەسروور بارزانی و دەسکەوتەکانی.
بۆنموونە بڕوانە ئەم بڕگە نەشازە کە دەڵێت:
[ئەوەستا کە مەسرور بارزانی لەلایەن هەندێک کەس و لایەن بەتە ئامانجی گوتاری سیاسی و میدیاکان، دووبارە بوونەوەی هەمان چیرۆک و ئەزموون و مێژووە، ئەوان تەحەمول و تەقبولی ئەو گۆڕانکاریانە ناتوانن بکەن، کە دەوڵەتدارییەکەی مەسرور بارزانی لەگەڵ خۆیدا هێناویەتی. لەگەڵ بوونی بە سەرۆک وەزیران.]
کاک ئاسۆ زەحمەت نەبێت بەمان ڕوونبکەرەوە کام گۆڕانکاری و بە چ ئاراستەیەکدا و چ مۆدێلێکی دەوڵەتداری؟ خۆگەر بەئاراستەی باشکردنی گوزەرانی خەڵک و نەهێشتنی دزی و گەندەڵییە ، ئەوە قەبوڵمانە و نەفرەت لەو کوردەی پێی خۆش نیە. بەڵام گەر بەئاراستە خراپەکەدایە کە بەدڵنیاییەوە وایە ،ئیدی بۆ قەبوڵبکرێت؟
کاک ئاسۆ لە شوێنێکی دیکەدا نووسیویەتی،[دوای چوار ساڵ ئەوە روون

بەتەوێ کە پێگەکانی حوکمڕانی لەلایەن مەسرور بارزانی لە سەر بنەمای شەفافیەت و موجامەلەنەکردن و خاترنەگرتنی بەرامبەر بەڕێوە دەچێت].
ئەی کەوانیە و خەزگە وابوایە و ئەمەش {ئەشهەدوویەکمان پەبدایە}،ئاخر کاک ئاسۆ کەمەک ویژدانت ببزوێنە ،کام شەفافیەت ولەچیدا؟ ئەو شەفافیەتەی کە نە پەرلەمان، نە وەزیرەکان ، نەحیزبەکان، نەئەندامانی پارتی بەفازل میرانیشەوە،لەبارەی دەسیەی نەوتەوە هیچ نازانن ؟
ئەوە جوان دیقەتی ئەم دەستەواژە ئاڵۆزانە بدەن کەبەتاڵن لە حەقیقەت و کاک ئاسۆ بە سەرلەشێواندن و لەخشتەبردنی خەڵکی ساویلکە بەکاری هێناون،[راست کردنەوەی هێڵی خواری حوکمڕانی و سەرلەنوێ پێناسەکردنەوە و داڕشتنەوەی چەمک و دەستەواژەکان، بە گوێرەی قۆناغی نوێی سیاسی و گۆڕانکارییە ناوخۆیی و ئیقلیمی و نێودەوڵەتیەکان، کات و ئیرادە و مکوڕبوون و پێداگری پێویستە، کە هەموویان ئەو کەرستانەن مەسرور بارزانی لە بنیاتنانی گوتار و قۆناغی نوێی حوکمڕانی بەکاریان دەهێنێ و دەستبەرداریان نابێت]
خەزگە کاک ئاسۆ یەک دوو نمونەی لەو هێڵە خوارانە دەخستە ڕوو کە مەسروور بارزانی ڕاستی کردوونەتەوە،ئاخر فڕێدانی قسە بە سەنەد و سەلماندن پولێک ناهێنێت. بڕوات بێت هێڵەکەی مەسروریش هێندە خواروخێچە وەک گاڵەکی شوانی کورد وایەو هەرگیز ڕاست نابێتەوە.
یاخود لە جەنگەیەکی تردا دەڵێت[ئەوانەی دژایەتی دەکەن و گرەو لە سەر شکست پێهێنانی هەوڵەکانی دەکەن، دەبێت لە جارێک زیاتر بیر بکەنەوە]
کاک ئاسۆ بڕوات بێت کەس لەهەرێم دژایەتی کاری چاکە و سوودبەخش ناکات گەر لە بەرژەوەندی گشتیدا بێت، بەڵام کێشەکە لەوەدایە کاری چاک نەکراوەو ناشکرێت، بەڵکو کاری خراپ و گەندەڵی بەردەوامی هەیە.

کاک ئاسۆ وا تێگەشتوە حەقیقەت و دەرک کردن پێی ئەقڵێکی خارقی دەوێت بۆیە داوادەکات و دەڵێت [مل بە حەق و حەقیقەت بدەن و ببینە بەشێک لەو گۆڕانکاریانە کە سوود و خێری گشتی تێدایە و کوردستان لە هەموو بوارەکاندا دەباتە قۆناغێکی پێشکەوتوو و تر و بەهێزتر].
شەرمە بەکەسێک بەچاوی خۆی ئەزانە هەزاری ، نەبوونی،تووڕەیی خەڵک ناعەدالەتی،داگیرکردنی مڵک و زەوی خەڵک،دزی و گەندەڵی،دەوڵەمەندبوونی بێ ئەندازەی بەرپرسان و کوڕەکانیان ببینێت کەچی بێت باسی [گۆڕانکاری بەسوود و خێری گشتی وقۆناغی پێشکەوتووتر بکات.]
دەزانم کاک ئاسۆ لەنووسینی ئەم وتارەدا پتر مەبەستی یەکێتیە ،کە

ئەوانیش لەپارتی بەدترن ، بەڵام ناکرێت و درووست نیە لەپال لێدانی لایەنێکدا پاکانە بۆ کەسێکی شکستخواردوو بکرێ و ڕووی سپی بکرێتەوە.

لای ه□م□ووان ڕوونە کە شکستخواردووترین،خراپترین، بێ ئەزمووترین، ناشیرینترین، ناتەباترین کابینە ئەم کابینەیەی مەسروور بارزانیە.

نکولی ناکرێت کابینەکانی پێشووتر بەتایبەتی ئەو کابینانەی نێچیر بارزانی سەرۆک وەزیرانیان بوو ،تژی بوون لەگەندەڵی، ناعەدالەتی و نادیموکراتی ، بەڵام خودی نێچیر تا ڕادەیەکی زۆر لە مەسرور جیاوازبوو ،بەوەی ئەو خاوەن تۆلەڕانس بوو، ڕەخنەی قەبوڵ دەکرد، هەڕەشەی لەخاوەن ڕەخنە نەدەگرت،فەرمانی کووشتنی بۆکەس دەرنەدەکرد.بەڵام مەسروور بەوجۆرە نیە ،ئەوەی هەستی پێدەکرێت مەسرور خاوەن کەسایەتیەکی مەترسیدارە،تووڕەیە،کین هەڵگرە،ڕەخنە قەبوڵناکات،کار بە پێشنیارو ئامۆژگاری کەس ناکات ، بەپێی ئەقڵی خۆی بڕیاردەدات ، بە دوورخستنەوە لە پۆستەکانیان یا لەناوبردن کەسە نا بەدڵەکان لەڕێگەی خۆی دووردەخاتەوە.

لەکۆتایدا بەکاک ئاسۆ دەڵێم ،گەر خۆت ل□ ب□ر□□ی گەلی ستەم لێکراو نابینیتەوە[ک□ بەداخەوە وایە]،جا تکایە ستەمکاریش مەکە بە سۆپەرمان و فریادڕەس و بلیمەت ،چونکە وانیە.

هەواڵنێرێکی وەرزش بەتامی بانگخواز؟.. گۆران هەڵەبجەیی

لەمێژە گووتوومە هیچ شتێک لە باشوور لە شوێنی خۆیدا نیە ونەماوە ،شتەکان لە ڕەوتی خۆیان دەردەچن ،لەزۆربەی کایەکاندا باسی شتگەلێک دەکەن کە دوورو نزیک پەیوەندیان بە باسەکەوە نیە.جا ئەم پێسەروبەریە زۆربەی بوارەکانی گرتۆتەوە،لە سیاسەتەوە بگرە تا دەگاتە ، ئابووری،کۆمەڵایەتی، تەندرووستی،وتەبێژی،ڕاوێژکاری و وەرزش.هۆکاریش نەبوونی شارەزاییە لە بوارەکاندا ،واتە پەندی{ کەسی شیاو بۆ شوێنی شیاو} پەیڕەو ناکرێت و نەکراوە، ئەمەش دەمانگەیەنێتە ئەو قەناعەتەی کە لە هەرێم شتێک نیە بە نێوی ڕێزگرتن لە پیشە.

لەڕابردوودا چەند نمونەیەکم لە [لادان لە بابەت] بەوتار خستەڕوو، بە تایبەتی لەبواری وتەبێژی و ڕاوێژکاریدا.
ئێستەش ناچارم لەسەر لایەنێک بدوێم کە وەرزشە ، بەتایبەتیش پیشەی[هەواڵنێر] لە کەناڵە کوردیەکان ،وە بەدیاری کراوی لە کەناڵی[NRT].
شەوی[٨/١] دوای هەواڵەکان ، نۆرەی هەواڵی وەرزشی هات،ئەو گەنجەی هەواڵە وەرزشیەکانی خوێندەوە ناوی{سامان عارف}ە،زیاتر لەسەر [ڕۆناڵدۆ] هەڵوەستەی کرد، باسی گرێبەستەکەی نێوان ئەو یاریزانە بەتوانایە و یانەی {نصر}ی سعودیەی کرد لەزۆر ڕووەوە ،ئەز قسە گرنگەکانی لەم خاڵانەدا کۆدەکەمەوە:
+جۆش و خرۆشی خۆی بۆ خولێکی نوێ و ئەزموونێکی نوێ دەربڕی.
+زۆرێک گووتیان ڕۆناڵدۆ لەبەر پارە یاری بۆ ئەم یانەیەدەکات.
+هەندێکیش دەڵێن سعودیە دەخوازێت لەڕێگەی کریستیانۆوە هەنگاو بەرەو مۆندیاڵ بنێت.
+ئەمە هەنگاوی یەکەمە بۆڕاکێشانی ئەستێرە جیهانیەکانی تر بۆسعودیە.
+سعودیە لە ئاین□دا وەک چەکێکی کاریگەر ئەو ئەستێرانە بەکاردەهێنێت.
+سعودیەکان چاوەڕێ دەکەن ئەم کارە ببێتە هەنگاوێک بۆ میوانداریکردنی مۆندیال و سعودیە بکەوێتە سەر ڕیگەی جیهانی تۆپی پێ.
تائێرە هەواڵەکان تا ڕادەیەک ئاسایین ،لێ ئەوەی ئاسایی نیە ئەم خاڵانەی خوارەوەن ،کە دڵنیام لەگیرفانی خۆی دەریهێناون.
+هاندەرانی دڵخۆشن بەچوونی ڕۆناڵدۆ بۆناو دڵی ئیسلام.
+سعودیە ئەو شوێنەیە کە ساڵانە ملیۆنان خەڵک بە ئاواتەوەن حەج و عەمرەی تێدا ئەنجام بدەن.
+ئیتر لەمەودوا رۆناڵدۆ کاتەکانی لەوێ بەسەردب□ات،بۆیە زۆرێک پێیان وایە ئەمە سەرەتایەکە بۆ بەمسوڵمانبوونی ڕۆناڵدۆ.
+لەڕابردوودا ڕۆناڵدۆ لەزۆر کاری خێرخوازیدا بەشداری کردوە و ساڵانە پارەیەکی زۆر دەبەخشێتە هەژاران،هەرئەمەش وایکردوە هەودارێکی زۆری لەوڵاتە ئیسلامیەکاندا هەبێت.
+جگە لە پارە ڕۆناڵدۆ خوێنیش دەبەخشێت.
+دژی تاتۆیەو هیچ تاتۆیەک لەسەر جەستەی نیە.

- مسعود ئوزیل و کریم بنزیمە ئاماژەیان بەوەداوە ڕۆناڵدۆ زۆر ئاشقی ئەوەیە گوێ لەقورئانی پیرۆز بگرێت.

+بۆیە ئەم هەکارانەو چەندینی تر وایان کردوە هاندەرانی هیوایان هەبێت بەوەی ڕێنادەن ببێتە مسوڵمان.
دوورکەوتنەوە لە ڕەوتی باسەکە ، پەیڕەو نەکردنی پیشەیی، ئیزافەکردنی بەڵگەی ناپێویست زیانی بە ڕاپۆرتەکەی ئەو بەڕێزە داوە.
لەو بەڕێزە دەپرسم تۆ هەواڵگری وەرزشیت یا ئیمامی مزگەوت؟ کەی کاری تۆیە باسی ئاین و گریمانەی بەمسوڵمان بوونی ڕێنادە بکەیت؟ ئەوانە شتی شەخسین و کەس بۆی نیە قسەیان تێدابکات یا پرسیاریان لەبارەوە بکات. بۆ ڕێز لە پیشەکەت ناگریت؟ بۆ لە بابەت دەردەچیت ؟پاشان ئەم بەڵگە بە ئەرزشانە چ سوودەکیان هەیە؟وەک [زۆرێک گووتیان،هەندێک دەڵێن، پێیان وایە ،هاندەرانی هیوایان هەبێت ، ئاماژەیان بەوەداوە] ئەم قسانە بە فڕێدەدەیت کە هیچ بنەمایەکی درووست و سەلمێنەریان نیە؟
دەپرسم ڕێنادە چ پێویستی بە ئاین هەیە تا ببێتە مسوڵمان؟
ئەو بە پارە چووەتە سعودیە نەک بە گەڕینی ئاین.
لەکن من خەڵک ئازادە چ ئاینێک هەڵدەبژێرێت یا ئاین دەگۆڕێت ، بەڵام شوێنی خۆیەتی بپرسم ، گەر پاش کۆتایی هاتنی گرێبەستیەکەی گەڕایەوە بۆ پورتوگال و نەبوو بە مسوڵمان ، ئەدی چی بە خەڵک دەڵێیت؟
سەبارەت بەکاری خێرخوازیش بەچوونەکی زۆر هەڵەیە بەوەی ئەوکارەی کرد ئیتر بەرەو مسوڵمان بوون هەنگاو دەنێت.
کاری ئینسانی و هاوکاری هەژاران پەیوەندی بە ئاین و مەزهەب و نەتەوەو ڕەگەزەوە نیە، بەڵکو ئەوە پەیوەندی بە هەستی ئینسانی مرۆڤەکانەوە هەیە. هەندەی ئاگاداربم بە باوەڕەکان و وڵاتە ئەوروپیەکان بەتایبەت دامەزراوەو دەزگا خێرخوازەکانیان زیاتر لەوبوارەدا کاردەکەن،هاوکات بە وپێیەی لەبەرچاوە وڵاتان و پارەدارە ئیسلام و عەرەبەکان کەمترین هاوکاری مرۆیان پێشکەش بە وڵاتە هەژارەکان کردوە، تەنها وڵاتانی کەنداو وەک دەسەڵات و سەرمایەداران کە ملیۆنەرو ملیاردەرەکانیان زۆرن گەر بەجددی هاوکاری هەژارانیان لە جیهانی ئیسلامیدا بکردایە ئێستا کەمترین ڕێژەی هەژار بوونی دەبوو.
سەیرە لام دەڵێی دزی تاتەیە،وەک ئەوەی لە نێو مسوڵمانا ندا کەس نەبێت تاتەی کردبێت، بەڵێ سەیری وێنەکانی مەسعود ئۆزیل بکە دەبینیت جەستەی چەندین تاتەی پێوەیە ،هەر وەها چەندین یاریزانی دیکەی مسوڵمان.

سەبارەت بە گوێگرتن لە قورئان، بۆدەبێ بەمەسعود و كەريم ب□□□ت كە تا مەزرۆى گوێگرتنە لەقورئان ؟ خۆپێو يستى بەڕاكێشانى هەستى ئەوان نیە تا مجامەلەیان بكات.كێ ڕێگەى لێگرتوە كە گوێ لەقورئان بگرێت؟ هەرلەم□ با يلەكەيەوە دەتوانيت بەئارەزووى خۆى ئەوكار□ بكات، ئيدى چ پێو يستە لاى كەسانى ديكە باسى بكات؟

قسەيەكى ترى ئەم بەڕێزە زۆر سەرنجى ڕاكێشام كە ل□ بڕگ□ يەكدا گووتى[سعوديە لە ئايندەدا ئەو ئەستێرانە {ديارە مەبەستى ڕۆناڵدۆو كەسانى ترە، گەر بيانكڕن}،وەك چەكێكى كاريگەر بەكار دەه□ن□□ت.] خۆزگە ڕوونت بكردا يەتەوە مەبەستت چ چەكێكەو دژ بەكێ بەكاريان دەهێنن؟هيوادارم مەبەستت ئەوەنەبێت بەو ياريزانانە ئيسرائيل تەفروتونا بكات و وەك كڵاوەى ئەتۆمى بەكاريان به□ن□□ت هههه.هێندەى ئاگادارىم يانەكانى ڕياس مەدريدو بەرشەلۆنە بەردەوام زۆرترين ژمارەى ياريزانە جيهانيەكانيان لەخۆ گرتوە ،كەچى ئێستاشى لەگەڵدا بێت سەرۆكى هيچ يانەيەكيان نەيانگووت ئەم ياريزانە بەتوانايانە وەك چەك بەكار دەهێنين، بەڵكو تەنها ئامانجيان كۆكردەوەى پارەيەو هيچى تر ،چونكە وەرزشيش جۆرێكە لە بزنس.

هەر بۆ ئەوەى بيسەلمێنم بۆت كە لە خەياڵدانى خۆتدا شتت درووست كردوە،ئەم بڕگەيە لە مال□پ□□□ى {ايلاف} دەخەمەڕوو كە هەواڵێكە دەربارەى ژيانى ڕۆناڵدۆ لەسعوديە ،جامن بۆت دەكەمە كوردى و لەكۆتايشدا لينكى هەواڵەكەت بۆدادەگرم، كەدەڵێت{شەوى شەممە ڕۆناڵدۆ بەياوەرى هاوژين و منداڵەكانى لە بازى□رى ڕياز بۆ خوانخواردن چوونە ڕێستوڕانتى[ميازو]ى يابانى.لەو ئێوارەدا ڕۆناڵدۆ{سەليبێى گەورەى لەملدابوو}.

لەوانەيە نەزانيت كە لەسعوديە جگە لە سومبڵى ئيسلام ،لەملكردن و نيشاندانى لۆگۆ و سومبڵى هەموو ئاينەكانى تر قەدەغەن، بەڵام ڕێگريان لە ڕۆناڵدۆ نەگرت ئەوكارە بكات.هيوادارم باش تێبگەيت بۆچى ڕۆناڵدۆ ئەو سەليبەى لەمل كرد.

ئەم بەڕێزە لەواڵەكەى خۆيدا لەفەيسبووك هەمان هەوا□□ى بە ڤيديۆ بڵاو كردوەتەوە، بەڵام بە ماشێتێكى جياواز كە بەم جۆر□ يە:[

‎ڕۆناڵدۆ دەبێتە موسڵمان ؟

‎نهێنيەكانى چونى ڕۆناڵدۆ بۆ يانەى نەسڕ ئاشكرا دەكەين.

ئەم بەڕێزە يەكەمجارى نيە كە قەناعەتى ئاينى خۆى ت□ك□□□ ب□ پيشەكەى دەكات ،كە پێدانى زانيارى وەرزشيە،لەدەمى مۆنديالى

قەتەریشدا هەمان شتی کرد.
وەک ئامۆژگاریەک بەو بەڕێزە دەڵێم کوورت وپوخت بابەتەکانت پێشکەش بکە،مەچۆرە نێو وردەکاری زیادەوە ،باسی شتی شەخسی کەس مەکە،تەنها گرنگی بەلایەنە سەرەکییەکە بدە ئەویش کایەو بوارو ژیانی وەرزشیەو هیچی تر.قەناعەتە ئاینیەکەت هەڵگرە بەخۆت،ئازادیت چۆن گوزاشتی لێدەکەیت ،بەڵام تکایە تێکەڵی مەکە بە ئەرکەکەتەوە کە گەیاندنی هەواڵی وەرزشیە.

ڕاستگۆیی لە یاداشتنامەی تێکۆشەرێکی چەپدا.. گۆران هەڵەبجەیی

یەکێک لە ئارەزوەکانم پەیوەست بەخوێندنەوەوە، یاداشتنامەیە، لەهەر شوێنێک یاداشتنامەم کەمەرکێشم بکات خوێندومنەوە.

لەنێو بابەتی یاداشتنامەدا پتر ئارەزووم لەوجۆرەیە کە کەسانی سیاسی بەئەزموون، پێشمەرگەی سەرقاڵی جەنگی پارتیزانی، تێکۆشەرانی ڕۆژانی خەباتی نهێنی و قارەمانە خۆڕاگرەکانی بەندیخانە بەدناوەکانی بەعس نووسیویانەتەوە.

گرنگی ئەم جۆرە یاداشتانە لەوەدایە کە وەرای [گێڕانەوەیە دەربارەی خود]، هاوکات تیشک خستنە لەسەر بەشێک یا قۆناغێک لە دیرۆکی خەباتی نەتەوەیەک بە سلبی و ئیجابیاتیەوە، بەسەرکەوتن و شکستیەوە، بەجۆرێک خوێنەر دەتوانت لە { کڵاوۆژنەی} ئەو جۆرە نووسینانەوە ئاشنایەتیەکی باش و پڕ بایەخ سەبارەت بە زۆر شتی نەبیسراو و نەزانراو بزانێت.

سەرکەوتووترین یاداشت یا بیرەوەری لەوەدایە کە هەموو چەمکەکانی خەبات لەخۆ بگرێت و بەسەلیقەوە بەیەکەوە ئەڵقە ئەڵقە وەک زنجیرێک بەیەکەوەیان ببەسترێن.

جا هاوڕێ و هاوشاریم بەهادین حاجی بەکر ناسراو بە { ریبوار

عارف}، لە کتێبەکەیدا بەناوی [دەنگێک لە کاوەژنەی زیندانەوە]، ئەو کارەی کردوە کە ئاماژەم پێداوە. قۆناغەکانی کاری ریکخستن لە هەڵەبجەو سلیمانی بەنهێنی، پێشمەرگایەتی، قۆناغی خۆڕاگری لەژێر سەختەکانی زیندانەکانی بەعس، پاشان دووبارە پێشمەرگایەتی، لەنێو ئەو قۆناغەشدا سەرهەڵدانی ناکۆکی فیکری و تەخوینکردنی لەلایەن هەڤاڵانیە ودواجار ناچاربوون بەسەنگەر گواستنەوە بەلای حیزبێک کەتاڕادەیەک تینوێتی فکری شکاندوە.

پێناسەیەک بۆ کتێبەکە

بەر لەخوێندنەوەی یادەوەریەکانی هاوڕێ بەها، بە ناونیشانی کتێبەکەدا خوێنەر وادێت بەخەیاڵیدا کە کتێبەکە تایبەتە بە قۆناغی زیندانی و گەڕانەوەی ئەزموونی تاڵ و پڕ ئازارو ئەشکەنجەی خۆی لەوێدا، بەڵام لەڕاستیدا وانیە، وەک ئاماژەم پێدا کتێبەکە گشتگیرە و زۆر لایەنی ژیانی خودی خۆی تێدا یاداشت کردوە، کە پتر سیاسەت و چەرمەسەریەکانی دەگرێتەوە.

گەرەکمە ئەوە بڵێم کە کتێبی سەرکەوتوو ئیدی لەهەر بوارێکدا بێت، ئەو کتێبەیە کە بەشەوق و زەوقەوە بیخوێنیتەوە پەلەتبێت لەوەی کە لاپەڕەکانی ئەودیو چیمان پێدەڵێن، جا ئەم کتێبەی هاوڕێ بەهادین لەوجۆرەیە کە خوێنەر بێ ئەستەم دەنواتیت دەستبەرداری بێت.

لەهەندێک وێزگەدا دەمێک نووسەر کەوتوەتە ڕەوشێکی مەترسیدارەوە، هێشتا ڕوون نەبووەتەوە کە ئایا دەربازی دەبێت یا دەرگای دۆزەخی بۆ ڕوودا دەکرێتەوە، لەوکاتانەدا بەشبەحاڵی خۆم لێدانی دڵم خێراتربووە، وام چاوەڕێ کردوە کە دووچاری کێشەی گەورەبووبێت، چونکە نەهامەتی و دەردی سەری کورد هێندە زۆرە هەر ئەوەشم بە هاوڕێ بەها چاوەڕێ کردوە.

کتێبەکەی هاوڕێ بەها نزیکەی [٣٥٠] لاپەڕە لەخۆ دەگرێت، چاپێکی جوان و نایابە، لەچەندین بەش پێکهاتووە کە لە سەردەمی منداڵیەوە دەست پێدەگات، دوابەشیش سەفەر کردنیەتی لەتورکیاوە بۆ فینلاند وەک پەنابەرێکی سیاسی، ئەوجا سەردانی باشوور و کێشمەکێشی ئەو سەردانەی لەگەڵ دەسەڵاتی کوردیدا.
لەڕاستیدا گەر کەسێک بخوازێت لەڕووی شرۆڤەو ناساندنەوە هەق بە کتێبەکە بدات ،گەرەکە قسە لەسەر هەموو وێستگەو قۆناغ و بەشەکانی کتێبەکە بکات، چونکە هەموو وێستگەکان گرنگی خۆیان هەیە، بەڵام لەڕووی واقیعەوە ئەو کارە بەڕێک زەحمەتە، چونکە ئەودەمە زۆر درێژ

دەبێتەوە و پێویستی بە نامیلکەیەک دەبێت نەک چەند لاپەڕەیەک.

جا بۆیە ئەز هەوڵدەدەم ئەو خاڵانەی بەلامەوە گرنگ و زۆر سەرنجڕاکێشن تیشکیان بخەمەسەر.

لەڕووی زمان و داڕشتنەوە ،وەستایانە کاری لەم بەرهەمەدا کردووە، پەیڤ و بەرگی جوانی خەماڵی لە سەرەتاوە تا کۆتایی بوونیان هەیە، هەوڵی داوە خۆی بەدوور بگرێت لەدەستەواژەی سواو و کلاسیک، جا ئەمەش تەڕاییەکی بە یاداشتنامە بەخشیوە.

ئاوارەبوون

ئاوارەبوون و رووکردنە ئیران و ژیانی کەمپەکان دەروازە لەرووی خۆناسینەوەیدا دەکاتەوە، وەک هەرزەکارێک هاوکاری بابی دەکات لە دابینکردنی بژێوی خێزانەکەیاندا، ئەویش بەفرۆشتنی تەلی حاجەت شتن و هەندێک جاریش پاقلاوە و پرتەقال.

چالاکی شانۆیی وەک دەسپێک

زۆربەی مێردمنداڵ و گەنجانی هەڵەبجە گەر ئیمکانیەت هەبووبێت لە بوارە چالاکییەکاندا خۆیان بینیوەتەوە، وەک وەرزش، شانۆ، موزیک و بواری ئەدەبی، جا هاوڕێ بەهاش خولیای شانۆی هەبووەو لەوێدا تواناکانی خۆی بەرجەستە کردوە، هەر لەوێشەوە خۆی کردوە بە دەروازەی سیاسەتدا.

دەست پێکردنی ژیانێکی نوێ

گەڕانەوە بۆ هەڵەبجەو دەست پێکردنی ژیانێکی نوێ، ئەمەش یەکێکە لەوێستگە یەکالاکەرەوەکانی ئایندەی سیاسی هاوڕێ بەها .
بەهۆی چەوساندنەوە و فشارو زەبروزەنگی بەعسەوە، هەستی نەتەوایەتی هاوکات چینایەتی لەکن هاوڕێ بەها چەکەرە دەکات، بۆ نمونە بەباوکی دەڵێت بۆ کرێکارێک ناگریت ئاوێشەنی خانوە نوێکە بکات؟ من ناخوازم مافی کرێکارێک بخۆم، هەر لەو سەردەمەدا پەیوەست دەبێت بە یەکێک لە حەڵقەکانی کۆمەڵەی مارکسی نێو شار.

یەکەم ئەزموونی زیندانی

گرتنی لەلایەن ئەمنەوە بەڕێکەوت لە چاپخانەکەی مام علی لە سلیمانی یەکەم ئەزموونی دەبێت هەم لەبەندیخانەو هەم لەگەڵ ڕەفتاری فاشیانەی بەعسدا. ڕاستە زۆر نەمایەوە بەڵام پەندو وانەی بۆ ئایندە لێوەرگرت، ئەوەی سەیرە لای کەس باسی نەکردو خۆی نەکردە پاڵەوان.

سەرەتایەک بۆ ناڕەزایی

یەکەم بەرکەوتنی لەگەڵ ئەقڵیەتی باوی شۆڕشگێڕە بێ ئەزموونەکاندا ئەو دەمەبوو کە کەسێک ل□ بەرپرسانی شار کە بڕیارێکی بەپەلەی بۆ هاتبوو بۆ کووشتنی چەند ئافرەتێک، گوایە ئەمانە زانیاری دەدەنە بەعسیەکان. هاوڕێ بەها بەم بڕیارە تووشی شۆک دەبێت، هەر بۆیەش ئەوکارە ڕەتدەکاتەوە ، هاوکات کەسانی دیکەی هۆشیار هەمان ڕایان دەبێت، بۆیە لێی پاشگەزدەبنەوە.

ڕووکردنە شاخ

قۆناغی پێشمەرگایەتیش بۆخۆی وەرچەرخانێکی نوێیە لەڕێڕەوی خەباتی هاوڕێ بەهادا. گەنجێک بە باوەشێک ئومێد و بەگیانێکی ڕۆمانسی شۆڕشگێڕانەو پڕچەک بەهزرێکی چەپ کە لەو دەمەدا لەترۆپکدا بووە، چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شان. مەخابن زۆر نابات وێنە جوانەکەی زهنی دەربارەی شۆڕش و شۆڕشگێڕان کاڵ دەبێتەوە، دەبینێت ئەو شۆڕشە تژیە لە کەمووکووڕی، ئاستەنگی، کاری دزێو ،ناکۆکی و ململانێی نادروست لەنێو شۆڕشگێڕاندا. لێ بەهۆی ئومێد بە چاکبوونی ڕەوشەکە وزاڵبوون بەسەر تەنگەشەو کێشەکاندا، لەوش گرنگتر وەک ئیلتزامێکی ئەخلاقی و مەبدەئی بەردەوام بووە لە تێکۆشان و لەچەندین نەبەردیدا بەشداری هەبووە.

دەستگیرکردنی لەهەڵەبجە

دەمێک لەگەڵ هاوڕێیەکی پێشمەرگەیدا، بەمەبەستی سەردانی خێزانەکانیان هاتبوونە شار، لەلایەن جاشەکانی ڕەشەی ساڵحەوە دەستگیر دەکرێن. ئەمەش سەرەتایەک بوو بۆ کردنەوەی چەند لاپەڕەیەکی پڕ لەئازارو ئەشکەنجە کە وەک شانۆیەکی درێژ هەر ڕۆژەی مەشهەدێکی لێ نمایش دەکرا.

قۆناغە گرنگەکە

ئەم بەشە یاخود ئەم قۆناغە کە هاوکات ناونیشانی کتێبەکەیشە، پانتاییەکی زۆری لە یاداشتنامەکەدا داگیرکردوە، لەمەدا هاوڕێ بەها مافی خۆیەتی و چاکی کردوە چونکە ئەم بەشە هێندە سەخت و دژوارو پڕ ترازیدیایە، نەدەکرا سەرپێی باسی بکات، بەڵکو گەرەک بوو هەر ڕۆژێک لە ڕۆژانی ئەو دۆزەخە هەڵوەێستەیەکی لەسەر بکات و لە هەموو گۆشەکانیەوە پێناسەیەکی شایستەو پڕ پڕاوپڕی بۆ بکات، کە بەڕای من هاوڕێ بەها لەمەدا سەرکەوتووبووە.

هەموومان خوێندومانتەوە یا بیستوومانە کە زیندانیە سیاسیەکان یا پێشمەرگەی بەدیلگیراو بەچ شێوازی□کی وەحشیانە لەلایەن جەلادەکانی

بەعسەوە ئەشکەنجەدراون و چ خۆڕاگرییەکیان نیشانداوە، ئەوەش دەزانین کە زۆرن ئەوانەی قارەمانانە لەژێر ئەشکەنجەدا گیانیان بەخشی.

بۆیە لەم ڕوانگەوە دەڵێم گەر کەسێک بۆ تەنها ڕۆژێکیش بەر ئەشکەنجەی بەعس کەوتبێت و نهێنی نەدرکاندبێت، ئەوە پاڵەوانەکە بەخۆی، جا هاوڕێ بەهاش وەک زۆرێک لەو زیندانیە ئەشکەنجەدراوانە بەو پرسە بەدناوەدا گوزەری کردوە. دەمێک مرۆڤ ئەو بێگانە دەخوێنێتەوە کە تایبەتن بە ئەشکەنجە، مچوورک بەجەستەیدا دێت، هاوکات سەرسام دەبێت بە خۆڕاگری و هێزو وزەی هاوڕێ بەها. بیهێننە بەرچاوی خۆتان کەسێک لە بەرگەرمای پلە لەسەروو چلەوە هەڵواسن، بۆی نەبێت بجوڵێت، سەرباری ئەمەش شیلە بکەن بەسەریداو مەرومەگەز تێبەدەن، بەڵام ئەو خۆڕاگر دەبێت و ئەشکەنجەدەران شەرمەزار دەکات.
لەگەڵ هەموو خۆڕاگریەکیدا لە پاش ئەو گشت ئەشکەنجەشدا هێشتا بەلەسێدارا حوکمی دەدەن.

دەمێک هەستی ئینسانی دەبزوێت
هاوڕێ بەها لە کتێبەکەیدا ئاماژەی بەزۆر وردە ڕووداو داوە کە لە ژیانی تایبەتیی و تێکۆشانی سیاسی و پێشمەرگایەتیدا ڕوویانداوە، ئەمەش نووسینەکە یاخود یاداشتنامەکەی زەنگین کردوە، جا ناکرێت لێرەدا هەموویان یاداشت بکەم، بۆیە بەپێویستی دەزانم ئاماژە بەدوو حالەتی گرنگ بدەم کە لە دەمی بەندی و ئەشکەنجەدانیدا ڕوویانداوە.

کاتێک کە بۆ یەکەم جار لە ئەمنەکەی سلیمانی دەگیرێت ، یەکیک لە ئەمنەکان بەجۆرێک دەست دەخاتە سەرشانی کە بەها هەست بە دلنیایی و ئارامیەکی گەورە دەکات، بەتایبەت لەکاتێکدا پێیدەڵێت (بە واتیکچووی هیچ نیە؟) ئەم دوو ووشەیە بۆ ئەو لەوکاتەدا دنیایەک دلنەوایی کردن بوو، بۆیە وەک خۆی دەلێت ئێستەشی لەگەلدا بێت تێنەگەشم کە چۆنە لەناو دەزگا حکومیەکانیشدا کەسانێکی ئاوا شەرافەتمەند هەن؟ کە لەڕاستیدا ئەم جۆرەکەسانە کەمنین بەلام ژیان پالـَیان پێوەدەنێت کەخۆیان لەو شوێنانەدا ببیننەوە.

دووهەم جار ئەوکاتە دەبێت، کە هاوڕێ بەها لە تەک پێشمەرگەیەکی هاوڕێیدا لە هەڵەبجە یەخسیر دەکرێن، دەیانبەن بۆ دائیرەی ئەمن، لەوێ جۆرەها ئەشکەنجەیان دەدەن، بەڵام هەردووکیان خۆڕاگردەبن و هیچ نادرکێنن. لە پشوی نێوان دوو جەولەی ئەشکەنجەدا هاوڕێ بەها

بەیەکێک لە ئەمنەکان دەڵێت پێویستم بە سەرئاو هەیە، ئەویش ڕەزامەندی دەردەبڕێ، بەڵام کێشەکە لەوەدا هێندە کێبڵ دراوە بە بنپێیدا ناتوانێت لەسەر پێکانی بڕوات، ئەویش واتە ئەمنەکە پێشنیاری بۆ دەکات کە لەسەر لاپێ بڕوات ، هاوکات دەچێتە ژێر باڵی و ئامۆژگاریشی دەکات کە خۆڕاگربێت ، ئەم رۆژە سەختانە تەواو دەبیت.

ئەم دووحاڵەتە ئەوەمان پێدەڵێت لەناخی مرۆڤدا هەردەم دوو جۆر هەست دوو جۆر ڕەفتار هەن، [ئینسانی و شەڕانگێز] ئەم دوولایەنە بەردەوام لە ململانێدان ، لەکۆتایدا لایەنێک زاڵ دەبێت بەسەر لایەنەکەی تردا.خۆشبەختانە لایەنی ئینسانی و میهرەبانی پتر زاڵە بەسەر مرۆڤدا . ئەو دوو نمونەیە ئەوەمان پێدەڵێت ئەو کەسانەی لەگەڵ ڕژێمە دیکتاتۆرو چەوسێنەرەکاندا کاردەکەن ئەوانەش لەکۆتایدا مرۆڤن و هەموو کات ناتوانن هەستە ئینسانیەکە بشارنەوە.

لە چاوەڕێی سێدارەوە بۆ تەخوین

دوای ئەوەی لەدەمی دانووستاندی نێوان یەکیەتی و بەعسدا [١٩٨٣] بەندکراوەکانی سەربە یەکێتی بەر بڕیاری لێبووردن دەکەون، هاوڕێ بەهاش یەکێک دەبێت لەوانە. پاش ئەوەی دانووستان شکست دێنێت ئیدی شەڕدەست پێدەکاتەوە، هاوڕێ دەیتوانی لەشار بمێنێتەوەو واز لەسیاسەت بهێنێت و ژیانێکی ئارام و ئاسودە هەڵبژێرێت، بەڵام مەخابن ئەو دیسان ڕێگەی خەباتی هەڵبژاردوە، بۆ دووەمجار چەکی کردەوە شان.

زۆری نەبرد بۆی دەرکەوت ئەوشۆڕشەی ئەم ئامادەبوو لەپێناویدا پەتی سێدارە بکاتە ملی، ئەوە نیە کە چاوەڕێی دەکرد، هەستدەکات زۆر خراپتربووە بەبەراورد ل□ پێش گرتنی.

بۆی ڕوونبووتەوە کە ئەو چرایەی بۆ ڕوونا کردنەوەی ڕێگا یەک هەڵیگرتبوو ئەو ڕێگایە نیە، دەبینێت نە لەڕووی فکر نە لە ڕووی ئامانج نە لەڕووی ڕەفتارەوە هەرگیز لەگەڵ قەناعەتی ئەودا یەکناگرنەوە و بگرە زۆریش دژبە قەناعەتی ئەون.

ئەو خەوی بە شۆڕشێک و بزافێکەوە دەبینی کە هەڵگرانی مەشخەڵەکەی کەسانێکبن پەیڕەوکەری شۆڕشگێڕترین ڕێبازی فکریبن، ئەویش فکری {مارکسیە}، ئارەزووی دەکرد پڕچەکبن بە ئەزموونی شۆڕشگ□□□ی، خوازیاربوو ڕەفتاری ڕۆژانەیان چ لەنێو یەکداو چ لەگەڵ خەڵکی دیکەدا ڕەنگدانەوەی خەسڵەتی شۆڕشگێڕانەدا بێت.

بەهۆی ئەو ڕەوشە نـا سـەغڵەمەوە کە لەنێـو شۆڕشـدا لەئـارادابوو، هاوکات بەهۆی ڕەخنەو تێبینی بەردەوامی لەسیاسەتی چەوتی کاری پێشمەرگایەتی، ئیدی زوومی {چاودێری} و هاوکات تاڕادەیەکیش ناپاکی دەخرێتەسـەر، هێـدی هێـدی نـاڕەحەتی دەکەن، جێگەی پێلێـژ دەکەن، تۆمەتی [ئاش]ی دەدەنە پاڵ کە وەک خۆی ئاماژەی پێداوە لەهاوسۆزیەک بەولاو قەناعەتی بەوانیش نەبووە.

کاردەگاتە تەخوین کردنی بەئاشکرا، ئەمەش تۆمەتێکی مەترسیداربووە لەوسەردەمەدا، لەئەنجامدا لەپاداشتی ئەو گشت تێکۆشانەیدا بەندی دەکەن.

پەیوەسـت بەم بڕگەیەوە، دەمێـک هـاوڕێ بەهـا لەگەڵ یەکێـک لە فەرماندەکانی پێشمەرگەدا دەکەونە گفتووگۆ سەبارەت بە هەڵوێستی خۆی،کابرای سەرکردە تا ڕادەیەک بەزمانێکی بازاڕی هەڕەشە ئامێز لەگەڵ هـاوڕێ بەهـا دەدوێـت، یەکێـک لە پێشمەرگەکـان ڕوودەکـا تە فەرماندەکەو پێی دەڵێت[ئایا دەزانیت ئەو هاوڕێیە لە سێدارەی بەعس ڕزگاری بووە؟] ئەویش بەسوکایەتیەکەوە دەڵێت { جا چیە}؟

بیهێنە بەرچاوی خۆت کەسێک جوانترین ساڵانی تەمەنی خۆی لەپێناوی شۆڕشێکـدا بەسـەربردبێت، خەبـاتی نهێنـی ناوشـار، پێشمەرگـایەتی بەدەردەسەری و ناڕەحەتیەکانیەوە، بەندیخانە بە ئەشکەنجەو ئازارە جەســتەیی و دەروونیەکـانیەوە، چـاوەڕێکردنی لەسـێدارەدان بەورە بەرزیەوە، کەچی تەنها بەهۆی جیاوازی لە بیروبۆچووندا، یا بەهۆی ڕەخنەگرتن لە شێوازی ئاراستەکردنی { شۆڕشدا}، بێن زەربێکی گەورە بەسەر هەموو ئەمانەدا بهێنن وسفری بکەن، ئیدی ئەمە ناودەنێێت چی؟ مەخابن زۆرێک لە بزافە سیاسی و شۆڕشەکانی گەلانی ڕۆژهەڵاتی نێوین ئەم ڕەفتارە ناشیرینە پەیڕەو دەکەن.

تۆ تا لەتەکیاندایت شۆڕشگێڕ، دڵسۆز، ئازاوبەجەرگ، خۆڕاگر، پاک، گوێڕایەڵ و چی و چیت، لێ هەر هێندە لەسەر کارە دزێو وسیاسەتە چەوتەکانی سەران وڕابەرانی جڵەو گرتووی ئەو حیزبە یا ئەو شۆڕشە ڕەخنەت گرت یا تێبینیتدا، ئیدی تۆ ڕوخاو، لادەر، بودەڵە، ترسنۆک ،ناپاک و چەندین تۆمەتی تر دەدەنە پاڵت.

ئەوەی لەگەڵ هاوڕێ بەها کرا پەیڕەوکردنی هەمان ئەقڵیەت وهەمان کەلتوورە کە ئاماژەم پێداوە.

گواستنەوەی سەنگەر

پاش بەسەربردنی ماوەیەک لە بەندیخانەی هاوخەباتاندا، هاوڕێ بەها ئازاد دەکرێت، بەڵام هیچ بڕواو ئیمانێکی بەو بزافە نامێنێت و ناخوازێت لەگەڵیاندا درێژە بەخەبات بدات. بۆیە بەدووی بزافێکدا

دەگەڕێت کە وەک کەسێکی چەپی شۆڕشگێڕ، وەک مارکسیەک تینوێتی بشکێنێت، ئەوەش لە کۆمەڵەی ئێراندا خوید□ بینێتەوە.

لەوێ بۆی دەردەکەوێت ژیان، سیاسەت، پەروەردە، دیسپلین بەمانای هەقیقی لای ئەوانە، دەرک دەکات شۆڕش لەوێ تام و بۆن و پێگەی جیاوازی هەیە لەوەی کە لەڕا بردوودا دیبووی، دەبینێت جیاوازی نێوان سەرکردە یا ڕابەر ئیدی سیاسی بێت یا سەربازی لەگەڵ پێشمەرگەو ئەندامانی خوارەوە هیچ واتاو گرنگیەکی نیە، بەڵکو تێکۆشان و بەرخورد سەنگی مەحەکە. لەوێ بەمەلموسی هەستی پێکرد کە ئەم بزافە بە تیئۆری و پراکتیک پەیڕەوی هزری مارکسی دەکات، نەک وەک شۆڕشەکەی باشوور کە بۆ لەخشتە بردنی گەنج ئەو درووشمەیان بەرزکردبووەوە و پاشانیش هەرخۆیان خنکاندیان.

م□ئاوایی لە کۆمەڵەو گرتن□ بەری ڕێگەی هەندەران

بەهۆی فشاری بەعسەوە بۆسەر کۆمەڵەو حیزبی کۆمۆنیستی ئێران کە نا بێت کوردی عێراقی لە ڕێزەکانیاندا هەبن، بۆیە کۆمەڵە ناچار دەبیت بەوەی کە دواین بریار بدات لەوبارەوە ،ئەوەبوو کە مەکتەنی سیاسی حیزب بریاری ناردنە دەرەوەی هەموو ئەو کەسانەی دا کە عیراقین و لە ریزەکانی کۆمەلەو حزبی کۆمۆنیستدان، بۆیە ئەوانیش پێکەوە وەک گروپیک ڕوودەکەنە هەندەران.

ئەم ڕێگەیە چەندین مانگی خیایاندوە، پڕبووە لە موجازەفەو مەترسی و گرتنی لەلایەن جەندرمەو حەرەس سنوور و مانەوەیان لەزێوێ لای پارتی وەک دەستبەسەر، پاشان بێڕەوشتی پارتی لەبری هاوکاریان بۆگەشتن بەهەندەران تەسلیمکردنیان بە ئیتڵاعات، لەوێش پاش بەندکردنیان بۆ چەند ڕۆژ تەسلیم کردنیان بەکەمپی جەهرووم لە ژیرچاودێریدا.
لە کەمپی جەهرووم زۆر نامێننەوە و بڕیاردەدەن بەزووترین کات لەوێ دەرچن، ئەویش بەهۆی بوونی خۆفرۆشێکەوە لەکەمپەکەدا کە پێشتر لە ریزەکانی کۆمەلەدا بووە، ئەمانی ناسیوەتەوە و ئیخباری کردون.

گەشتن بە تورکیا ،سەفەر بۆ فینلاند

دوای ئەوەی بە هەر زەحمەتیەک بێت و بێ شارەزایی ،دیسان ڕێگەی سنووری تورکیا دەگرنەبەر، بەکۆمەڵک گوندو شاخ و شوێنی دژوارو پڕمەترسیدا گوزەردەکەن، لەم ڕێگە پڕ موجازەفەیەدا قیبلەنمایان تەنها ئەستێرە بووە.

پاش چەند هەفتەیەک و بڕینی چەندین کم بە پێ و بەبرسیەتی و

ماندوویی دەگەنە باژێڕی وان لە باکوور، لەوێ بەڕێکەوتیکی زۆرسەیر هەمان ئەو کەسە دەبیننەوە کە لەسەرەتای هاتنە تورکیاوە وەک قاچاچیەک هاوکاریانی کردوون. لە باژێڕی {وان} بە خۆرایی پەیوەندیان کردوە بەکەسانیکەوە کە چالاکەوانی کۆمەلە دەبن لە ئەنقەرە، لەوێ هەر لەڕێگەی هاوڕیانی کۆمەڵەوە ئاسانکاریان بۆ دەکریت بۆ خۆناساندن بە نووسینگەی کۆمیسیۆنی پەنابەران و دۆسیەیان بۆ دەکەنەوە.
خۆشبەختانە زۆر ناخایەنێت لەلایەن فینلەنداوە وەردەگیرێن.
بەمجۆرە هاوڕێ بەها لەفینلەندە قۆناغێکی نوێ لەخەبات و لەژیان دەست پێدەکات کە تا ئێستاش درێژەی هەیە.

دەرئەنجام

ئەو مرۆڤانەی کە یاداشتنامە یا بیرەوەرژیەکانی خۆیان لەدووتوێی کتێبدا دەنووسنەوە، ئیدی هەرچیبن، پێویستە ڕەچاوی خاڵێکی گرنگ بکەن، ئەویش ڕاستگۆییە.
ڕاستگۆیی متمانە دەبەخشێتە خوێنەر و هاوکات سوود بەخشە بۆ نووسەریش، ڕاستگۆیی یانی دوورکەوتنەوە لە زیادەڕۆیی لە پیاهەدانی ناپێویست، لە باسکردنی ڕووداوەکان بە ناواقیعیانە، تاوانبارکردنی کەسان بەبێ بەڵگە، خۆبەپاڵەوان کردن.

بەشبەحاڵی خۆم لەکاتی خوێندنەوەی یاداشتنامەی هەندێک لەو کەسایەتیانەدا بەتایبەتی {کوردەکان}، تێبینم کردوە کە لەهەندێک شوێن و بڕگەدا ڕاستگۆیان نەپاراستوە، دیارە ئەمەش لەنرخ و بەهاو مەسداقیەتی ئەو یاداشتنامانەی کەم کردوەتەوە.

سەبارەت بە یاداشتنامە یاخود یادەوەریەکانی هاوڕێ بەها [دەنگپک لە کەاوەڕژنەی زیندانەوە]، خوێنەر هەست بەڕاستگۆیی دەکات، هەست ناکات لەشوێنێکدا زیاد لەپێویست ستایشی خۆی کردبێت، بەزمانێکی سادەو دوور لە گەورەکردنی شتەکان موخاتەبەی خوێنەردەکات، هەوڵی بەقارەمانکردنی خۆی نەداوە،ئەوەی لە ڕێڕەوی خەباتیدا ڕوویداوە، بەزیادوکەم ئەوەی تۆمار کردوە. هەرئەم ڕاستگۆیەیشە بووەتە خاڵی جوان و پرشنگداری کتێبەکەی.

بە هیوای سەرفرازی بۆ هاوڕێ و هاوشاری و هاوڕێبازم، هاوڕێ بەها
[بەهادین حاجی بەکر دارتاش]

ئایا کەمی یا زۆری شیعر پێگەی شاعیر دیاری دەکات؟.. گۆران هەڵبجەیی

{ئەحمەد هەردی بە نمونە}

بەڕێزێک کە بەوە ناساراوە بەردەوام لایقی هەیە و سەبارەت بە شتگەلێک ڕاوبۆچوونی خۆی دەردەبڕێت ، لە لایقەکیدا کە لە ڕابردووی نزیکدا پێشکەشی کرد کەوتە هەڵەیەکی مەزنەوە.

مرۆڤ هەرچەند بە توانا و لێهاتووبێت ،هەرچەند مەودای زانیاری و هزری فراوان بێت ، ناتوانێت فریای هەمووشت بکەوێت و هەق بە هەموو بوارو لایەنەکان بە پێی پێویست بدات. بۆیە باشترە تەرکیز لەسەر لایەنێک بکات کە سەرکەوتووە تێیدا و لەوێدا خۆی بەهێز بکات و توانا و وزەی خۆی تێدا وەگەڕ بخات.

خاڵێکی تر کە زۆر گرنگە ئەوەیە ،دەمێک دەربارەی کەسێک قسەدەکرێت پێویستە زوومی باسەکە تەنها لەسەر ئەوبێت و پەلەهاوێژێت بۆکەسانی دەرەوە ، ئیدی باب،دایک ،خوشک و برا و خزم یا هەرکەسێکی دیکە بن،چونکە لەم حاڵەتەدا تەرکیزەکە پەرشوبڵاو و لاواز دەبێت،هاوکات مەرج نیە کەسانی دوورووبەری ڕەخنە لێگیراو پەیوەندیان بەو باسەوە هەبێت یاخود لە بۆچوونەکاندا هاوڕا بن.

لایقەکەی ئەم بەڕێزە تایبەت بوو بە دکتۆرە چۆمان هەردی ،کە بۆ ئەنجامدانی پرۆژەیەک دەربارەی [جێندەر] کۆمەکی دارایی لە یەکێتی ئەوروپا وەرگرتوە.

ئەز قسە لەسەر ئەو لایەنە ناکەم چونکە کاری من نیە، بەڵکو تەنها هەڵوەستە لەسەر بڕگەیەک لە قسەکانی ئەو بەڕێزە دەکەم کە پەیوەستە بە باوکی دکتۆرە چۆمانەوە ،واتە شاعیری کۆچکردوو ئەحمەد هەردی.

لە سەرەتای لایقەکەیدا بێ ئەوەی پەیوەندی بە ناوەڕۆکی بابەتەکەیەوە هەبێت یاخود سوود بە باسەکەی بگەیەنێت، بە شێوەیەکی گاڵتە ئامێز و تاڕادەیەک بێبەها کردنی شاعیر گووتی:

[هەموو شیعرەکانی ئەحمەد هەردی هەندەی لاپەڕەکانی پاسپۆرتەکەم نابن].

دیارە ئەم بەڕێزە وا تێگەشتوە کە هەر شاعیرێک شیعری زۆربوو ئەوە

شاعیرەکی سەرکەوتووە ،خەگەر شیعری کەم بوو ئەوە شاعیرەکی لاواز و شکستخواردوە.

نکولی لەوە ناکرێت کە ئەحمەد هەردی ئەستێرەیەکی گەشە بە ئاسمانی شیعری کوردیەوە.شیعرەکانی هەندە بەسۆزن هەندە هەست بزوێنن هەندە پڕمانا و ئەندێشەی قوڵی کۆمەڵایەتین بە ئاسانی لە دەروازەی ڕۆح دەدەن،هەر ئەم خەسڵەتەیە وای کردوە کە زۆربەی شیعرەکانی لەلایەن کۆڕێ گۆرانیبێژەکانەوە بکرێنە گۆرانی. ئایا کەسێک هەیە بتوانێت نکولی لە بەرزی شیعری { ست فاتیمە} بکات؟ ئایا ئەویندار هەیە لە کــاتی چــاوەڕوانی ژووانــــدا خۆی لە شیعـــری { چاوەڕوانیـــدا}دا نەبینیبێتەوە؟

یاخود پەندە شیعری:

[بەدەستی خۆت کە جامت خستە سەر لێوت غەشیمانە
ئەگەر زەهریشی تێدابێت گوناهی خۆتە بیزانە
هەڵە یاخود گوناهت کرد لەکاتێکدا کە بەهۆشی
سزاو تاڵاوی هەرچی بێت ئەبێ وەک بادە بینۆشی]

ئەم پەندە شیعرییە هەندە جوان و پڕمانایە ، دەشی وەک کردارێکی چەوت و هەڵە بەسەر زۆربەماندا هاتبیت ،تەنانەت دەکرێ بە هەنگاو و سیاسەتی هەڵەی دەسەڵات و حکومەتەکانیش دەستبدات.

دیــوانی [ڕازی تەنیــایی]شاکــارێکە بەخۆی کە دەکــرێ لە پــاڵ هەر شیعرێکدا هەڵوەستەیەک بکەین، بەتایبەتی شیعری {دڵێکی تێکشکاو} کە بەڕای دەکــرێ هەمـــوو گەنجێکـــی بەشمەینەتـــی وەهـــا تێکەم خۆی تێدا ببینێتەوە } ، ئەم شیعرە هەندە چێژبەخشە هەندە باڵایە مرۆق بە خوێندنەوەی دەچێتە دنیای ڕامان خەیاڵاتەوە.

هەر بە ئەوەی بە ئەو بەڕێزە بسەلمێنم کە کەمی یا زۆری بەرهەمی ئەدەبی پەوەرنیە بە ناو و ناوبانگی ئەدیب ،بەڵکو ناوەڕۆک و مانا و پێگەی خودی بەرهەمەکەیە ،کە تا چ ڕادەیەک کاریگەری لەسەر خوێنەر دەبێت و هەستی دەبزوێنێت، ئەوە چەند نمونەیەک دەخەمەڕوو:

- شەهیــد مەلا عەلــی خــاوەنی شیعــری {ســێدارە} کە هونەرمەنــدی کۆچکــردوو حەمە جەزا بەکلیــپ شاکــارێکی لە درووســت کــردوە، پێدەچێت هەندێک شیعری دیکەی هەبێت ، بەڵام ئەو شیعرەی کە لە ژووری چاوەڕوانی سێدارەدا نووسیویەتی ،شعرێکە مرۆق لە ئاست ورەبەرزی و مانــا و مەدلولاتیــدا ســەری ســووڕدەمێنێت. کەواتە تەنهــا شیعــری { ســێدارە} پێناســەیەکی پڕاوپڕە لە ســەلیقەو شاعیریەتی شەهید مەلا عەلی.

+کازم ساهیر گۆرانیەکی بەناوبانگی هەیە بەناوی{انا و لیلی}

واتە من و لەیلا،شیعری گۆرانییەکە هەندە بەرزە هەندە جوانە ،
چەندین شاعیر خۆیان کرد بە خاوەنی ، بەڵام کازم ساهیر
بێگومان بوو کە ئەوانە خاوەنی ئەو شیعرە بەرزە بن، بەیە پاش
گەڕان و پرسیار کە چەند ساڵی خایاند شاعیرەکەی دۆزیەوە کە
ناوی [حەسەن مەروانی]یە خەڵکی باشووری عێراقە. ئێستایشی
لەگەڵدابێت ئەو کەسە خاوەنی تەنها ئەوشیعرەیە کە لەدەمی
زانکۆدا نووسیویەتی بە خۆشەویستەکەی ، ئەو خۆشەویستەی کە
خیانەتی لێکردوەو کەسێکی تری خۆشویستوە.
دیارە کازم ساهیر بەپێی ئەزمون و سەلیقەو مێژووی هونەری
خۆی ،هەموو شیعرێک ناکاتە گۆرانی ، بەڵکو جۆرە شیعرێک
پەسەندەکات هەست بزوێن بن و هاوکات لەڕووی ناوەڕۆک و
ستاتیک و تەکنیک و لایەنی دیکەوە گونجاوبن .کەواتە شێعرەکەی
حەسەن مەدوانی ئەو هەموو خەسڵەتانەی لەخۆ گرتوە، ئەمەش ئاست
بەرزی شاعیربوونی حەسەن دەسەلمێنێت..
+نمونەیەکی تر ڕۆمانووسی کورد [بەهرەز بووچانی]یە کە
بەنووسینی تەنها ڕۆمانێک ناوی دەرکرد و هەر بەو بۆنەشەوە
بەرزترین خەڵاتی ئەدەبی لە ئوسترالیا وەرگرت .ڕۆمانەکەی
بەناوی [جگە لە چیاکان کورد دۆستی نیە].هەر پاش
بڵاوبوونەوەی ڕۆمانەکەی نیوزیلەندا مافی پەنابەری پێبەخشی
،کە تا ئەوکاتە لە کەمپێکی پەنابەران لە دوورگەی [مانوس]
سەر بە ئوقیانووسی هێمن دەژیا،.
پاشان هەمان ڕۆمان بەچەندین زمان وەرگێڕدرا.
+حەمەدەستانی کەچکردوو ، ئەویش بە ڕۆمانی یەکەمی کە بە سویدی
نووسی بە ناوی[شوێنێک لە بەهەشت] ناوبانگی دەرکردو هەمان
ڕۆمان چەندین جار چاپکرایەوە،هاوکات وەرگێڕدرایە سەرچەندین
زمان لەوانە ئینگلیزی.
حەمە دەستان بەو ڕۆمانەی لەڕووی کۆڕو سەمینار وخەڵات و
فرۆشی ڕۆمانەکەیەوە توانی پێش نووسەرە ناودارەکانی سوید
بکەوێت.
+سارا عومەری شاعیر نیشتەجێی دانمارک لەگەڵ یەکەم
ئەزموونیدا لەبواری نووسینی ڕۆماندا گەورەترین سەرکەوتنی
بەدەست هێنا.
سارا پێشتر تەنها شیعری دەنووسی ، بەڵام ساڵی [٢٠١٧] یەکەم
ڕۆمانی بەزمانی دانمارکی بەناوی{مردووشەر} نووسی.
ئەو ڕۆمانە هێندە دەنگی دایەوە بەجۆرێک کەم خێزان هەیە
دانەیەکی نەکڕیبێت
پێم وابێت ڕۆمانەکەی دووسە جار چاپکرایەوە ،ژمارەیەکی باش

خەڵاتی چنیەوە، زۆرترین دیدارو کۆڕو سێمینارو دیبەیتی لەبارەوە سازکرا. هەر بۆ نمونە ئەمە ناوەندەکمان هەبوو بەنێوی[سەنتەری دیالۆگ]، دیبەیتەکمان بەدانمارکی بۆ ساز کرد، هۆڵێکە [٤٠٠] کەسی دەگرت، لەگەڵ ئەوەشدا خەڵک بەپێوە وەستا بوون.

+دوا نمونە سەبارەت بە ڕۆمانووسی ئەفغانی {خالید حوسینی}یە، خاوەنی ڕۆمانی [کۆلارە]. ئەم ڕۆمانە یەکەم بەرهەمی ئەدەبی خالید بوو .

ڕۆمانەکەی هێندە بەهێزبوو وای لە دەرهێنەرانی هۆلیود کرد کە بیکەنە فیلم، لەئەنجامدا فلیمێکی سەرکەوتووی لێ بەرهەم هات.وەک زانراوە لەو وڵاتانەی فلیمەکەی تێدا نمایش کرا، پڕداهاتترین فلیم بووە،وێرای ئەمە لە یەکێک لەفێستیڤالە سینەماییەکاندا لە ئەمەریکا خەڵاتی باشترین فلیمی ئەو سەردەمەی پێبەخشرا.

نمونە زۆرە چ لەنێو کوردو چ لەنێو نەتەوەکانی دیکەدا کە بەتاکە بەرهەمێکی ئەدەبی ناوبانگیان دەرکرد.

جا بەم نمونانەدا بۆمان ڕوون دەبێتەوە کە کەمی بەرهەم هەرگیز نابێتە شوناسی بەهرەمەندی سەرکەوتوو.

گۆران هەڵەبجەیی

لەغیابی قەبوڵنەکردنی ئاینەکانی تردا چی ڕوودەدات؟.. گۆران هەڵەبجەیی

گەر کەسێک بەوردی قورئان بخوێنێتەوە، بەئاسانی ئەو ناکۆکی و نالۆژیکیەی بەدەردەکەوێت کە لە دووتوێی ئایەت و سورەتەکانداهەن. ناکۆکیەکان یا دژبەیەکەکان زۆرن، بەڵام من تەنها دوو دانە بۆنمونە دەهێنمەوە کە سوود بەم نووسینەم دەگەیەن، یەکێکیان دەڵێت : “ولا أنا عابد ما عبدتم؛ ولا أنتم عابدون ما أعبد، لكم دينكم ولي دين” (الكافرون:6).

دژەکەیشی دەڵێت:وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلاَمِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ {سورة آل عمران 85}.

جێی خۆیەتی کە بپرسم ئیماندارێکی ئاسایی چۆن لەم ناکۆکی و جیاوازییە سەردەربهێنێت و بڕوا بەکامیان بکات؟

ئەوەی مایەی سەرنجە ،ئەوەیە کە زۆرێک لە ئیماندارە مسوڵمانەکان، بەتایبەتی وتارخوێن و پێشنوێژو کەسە ناودارەکان ، ئەوانەی کە خاوەنی هەودارێکی زۆرن، ئەمانە [آل عمران] یان لاپەسەندەو پەیڕەوی دەکەن و {الكافرون }یان وەلا ناوە.

ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ خەسڵەت و بونیادی کەسایەتی و هزرو بیرکردنەوەیان،کە دەکرێ بیانخەینە خانەی ئیماندارە تووندڕەوەکانەوە.

ئەمانە لەنێو جۆرە خیتابێکدا خۆیان دۆزیوەتەوە کە تژییە لە کەراهیەت و دژایەتی و ڕەتکردنەوەی هەموو ئاینەکانی دەرەوەی ئیسلام .

لەکن ئەم جۆرە بانگخوازانە ئیسلامی لێدەرچێت،هەموویان گڵاو، بێ باوەڕ،دۆزەخی، بێ ڕەوشت ،بەرازخۆر و چەندین خەسڵەتی دیکەی ناشیرین و نامرۆڤانەی دیکەیان دەدەنە پاڵ.

مەترسییەکە لەوەدایە هەر یەکێک لەم جۆرە ئیماندارانە سوپایەک لە گەنجی تووندڕەویان لەخۆیان کۆکردوەتەوە کە لە خودی بانگخوازەکان تووندڕەوترن لە دژایەتیکردنی ئاینەکانی تردا،ئەوەش لە بۆچوون و ڕەفتاری ڕۆژانەیاندا بە ئاشکرا هەستی پێدەکەین.

جێگەی خۆیەتی لەم ڕووەوە چەند نموونەیەک بخەمەڕوو.

چەند ساڵێک لەمەوبەر لە سۆشیال میدیادا ڤیدیۆیەکم بەرچاو کەوت کە تێیدا [وجدي غنيم] بانگخوازی میسری ،زۆر زۆر بەناشیرینی و بە دەستەواژەی نەشیاو دابەزییە سەر شۆڕشگێڕی کۆچکردوو [جیڤارا]،هاوکات هێرشی کردە سەر ئەو مسوڵمانانەی کە سەرسامن پێی و [T shert] بەوێنەی ئەوە لەبەردەکەن.

سەرچاوەی ئەم سوکایەتییەش ئەوەیە کە جیڤارا مسوڵمان نەبووە.

واتە لای وەجدی مسوڵمان بوون تاکە مەرج و شوناسە بۆ قەبوڵکردن وەک ئینسان،جا گەر ئەم مسوڵمانە هەمووژیانی پڕ بێت لە پۆخڵەوات و کاری نائینسانی،هیچ کێشە نییە. بەڵام جیڤارایەکی شۆڕشگێڕ، ئینساندۆست،داکۆکیکار لەهەژارو چەوساوەکان ،دژە داگیرکەران ،هیچ نرخێکی نیەو ویژدانی نابزوێنێت.

هەر ئەم وەجدییە داعشییە لە ڤیدیۆیەکی تردا دەڵێت[گەر وڵاتی کافرانمان {فتح} کرد، دەبێ وەک بازاڕی کڕین و فرۆشتنی ئاژەڵان لەوێدا هەمان مامەڵە بە مرۆڤەکانیانەوە بکەین،کە ئەمەش یارمەتی

ئابووری ئیسلامی دەدات.]
نمونەیەکی دیکە لە باشووری کوردستان وەردەگرم ، لەوێ چەند مەلاو بانگخوازێکی ناسراوی کوردن هەن ،کە بە ئاشکرا لە مینبەری مزگەوتەکان و ڕووبەری سۆشیال میدیاکانەوە بەردەوام بەتووندی هێرش دەکەنە سەر پەیڕەوکارانی ئاینەکانی تر و بێ ڕێزیان پێدەکەن ،بەتایبەتی کریستیان و ئێزیدی . تەنها پێوەری ئەم ئیماندارانە بۆ چاکی و خراپی مرۆڤەکان [ئاینە] ، گەر کەسەکە مسوڵمان بوون ،ئەوە شایانی ڕێزو خۆشەویستیە وقەبوڵکراوە ، خۆگەر مسوڵمان نەبوو ئەوە کەسێکی قێزەوەنەو شایانی ژیانیش نیە.
بەئاشکرا دیتمان دکتۆر عەبدولواحیدی بانگخواز بێ شەرمانە لەبەردەمی هەوادارەکانیدا بەگاڵتە پێکردنەوە دەڵێت: [هەموو ڕۆژێکە کاری قورس بە ئێزیدیەک بکەو لە ئێوارەدا گەر داوی پارەی کرد پێی بڵێ[اعوذ بالله من الشيطان الرجيم]،ئیتر ڕادەکات و تۆش پارەکە نادەیت .هەر هەمان عەبدولواحید دەڵێ ئەوانە باکوردیشبن{مەبەستی ئێزیدیەکانە}هیچ ڕێزیان مەگرن ،چونکە شەیتان پەرستن. یەکێکی تر لەو بانگوازە تووندڕەوانە عەبدول لەتیف سەلەفیە،کە بەنێ نیە سوکایەتی بە ئاینەکانی تر نەکات.
لە وتارێکیدا دەڵێت [برادەرایەتی و پەیوەندی و ژیانکردن لەگەڵ غەیرە مسوڵماندا حەرامە و جائیز نیە ،پاشان دەڵێ ،دەبێ هەندێ دووربیت لەو کافرانەوە تا ئەو ئاستەی نابێت ئاگرەکەیانت لە دیاربێت.]
هەر لەسەر بنەمای ئەم هزرە مەترسیدارەبوو کە تێرۆریستانی قاعیدەو بەرەی نووسرەو پاشانیش داعش گەورەترین کارەساتی جینۆسایدیان بەسەر ئێزیدیەکاندا لەشەنگال هێنا کە تەنها باسکردنی مووچووڕک بەلەشی مرۆڤدۆستاندا دەهێنێت.کارەساتەکە هێندە سەخت و بەسوێ و کاریگەرە ،هەرگیز ئاسەوارەکانی لە دەروون و ویژدانماندا کاڵنابنەوە.
ئەوەی جێگەی داخە نەبوونی کاریگەری و ڕەنگدانەوەی ئەو کارەساتە تراژیدیایە لە هزری زۆربەی هەرەزۆری کوردی مسوڵماندا، بەتایبەتی تووندڕەوەکان.ئەوانە نەک هاوسۆزنەبوون بەڵکو زۆریش خۆشحاڵ بوون بە جینۆسایدکردنیان و ئەوەشیان نەدەشاردەوە بەوەی فەیسبووکیان لە پڕکردبوو..
ئەم تووندڕەوانە چونکە خۆیان هەستی نەتەوایەتی و نیشتمانی و خۆشەویستی خاک و مرۆڤایەتیان سفرە ،هەربۆیەش گوێ بەوە نادەن کە ئەوانە بێ تاوانن ،ئینسانن ،کوردن ،نیشتمانی خۆیان خۆش دەوێت، بەڵکو لە دیدی ئەوانەوە تاوانبارن چونکە [مسوڵمان]نین.
دوانمونە سەبارەت بە کەچکردنی هونەرمەندی مەزنی

کورد[باکوری]یە،کە هەر ئەمەش بوو پاڵی پێوەنام ئەم بابەتە بنووسم.
ماوەیەک لەمەوبەر ئەو هونەرمەندە مەزنە کۆچی دوایی کرد،مرۆڤدۆستان و هەوداران و ڕێزگرانی هونەری موزیکی کوردی ،هەموو بەهۆی خەمباربوون و پانتاییەکی فراوانی لە سۆشیالمیدیادا بەتایبەتی فەیسبووک داگیرکرد ،کەچی هەندێک لە مسوڵمانە ڕەفتار داعشیەکان ، نەک خەم وهاوسۆزیان دەرنەبڕی بەڵکو هەرچی دەستەواژەی قێزەوەن لە فەرهەنگیاندا هەیە لەفەیسبووک دەرهەق بەو مرۆڤە ڕۆح پەپولەیە بەکاریان هێنا، تەنها لەبەر ئەوەی سەربە ئاینی کریستیان بوو.
یەکێکیان نووسی بووی[چۆن و بەچ ڕوویەکەوە لەو دنیا لەبەردەم خودا دەوەستیت و چی وەڵام دەدەیتەوە کە بە مولحیدی ژیانت بەسەربردووە؟]
لەکن ئەو مەشک ژەنگگرتووانە گرنگ نیە کە باکووری پتر لە ٧٠ ساڵ خزمەتی هونەری کوردی کردوە،ئەوەش حساب نیە کە یەکێک بوو لەڕایەڵەکانی موزیکی کوردی ، هەروەها ئەوەش مەسەلە نیە بەلایانەوە کە باکووری هەرگیز جیاوازی لە نێوان ئاینەکاندا نەکردوە ،بەوەی پەیوەندیەکانی لە بواری کۆمەڵایەتی و کاری هونەریدا ،لەسەر بنەمای گونجان و ئینسانی بووە و ئاین گرنگیەکی ئەوتۆی نەبووە لەکنی. گەر باکووری سەر بە هەر نەتەوەیەکی تربوایە لەئاستەون پەیکەریان بۆ درووست دەکرد،کەچی لەکن هەندێک مرۆڤی کوردی هزرنەخۆش و تێرۆریستی ئیسلامی بێ نرخ دەکرێت.
ئەو گەنجانەی خاوەنی ئەم جۆرە گوزارشتە پڕ مەترسیدارەن ،بەدەنیاییەوە لەخۆڕا وەریان نەگرتووە ،بەڵکو بەرهەمی پرۆسیەیەکی دوورودرێژی شۆردنەوەی ئەقڵە ،کە لەلایەن زۆرێک لە بانگخوازو سومبڵەکانی ئیسلامەوە ئەنجامدراوە . هەڵگرانی ئەم ڕەوتە بەردەوام دژایەتی کەسانی سەربە ئاینەکانی دیکە دەکەن ،هاوکات هەوڵی سڕینەوەی هەر جۆرە بۆچوونێک دەدەن کە وەک خۆیان بیرناکەنەوە .ئەمەش پێمان دەڵێت کەلتووری پێکەوە ژیان و قەبوڵکردنی یەکتری گەر تا ئێستا هەبووبێت ئەوە ئێستا بەرەو لەناوچوون دەچێت و کەلتووری ڕەفزکردن و دژایەتی و پەراوێزخستن ،تادەگاتە لەسەندنەوەی ژیان ، جێگەی گرتووەتەوە ،کە ئەمەش زەنگێکی مەترسیدارەو ئاکامێکی زۆر زۆر خراپ و دۆخێکی پڕ جەهالەت چاوەڕێی کۆمەڵگەی کوردستانی دەکات ، لەئەگەری ڕوودانیدا کە بەدووری نازانم ،بەهیچ لایەن و دەسەڵاتێک کۆنترۆڵ ناکرێت .
{لەگەڵ ئەوەمە دەسەڵاتداران خەبەرتان ببێتەوە بزانن چ کارەساتێک بەڕێوەیە}.

بنەچەی دروشمی "ژن، ژیان، ئازادی".. و/ گەڕان هەڵبجەیی بە دەستکاریەوە

هەڤار حەسەن / بی بی سی نیوز عەرەبی

دروشمی {ژن،ژیان،ئازادی} لە پاش کووشتنی کیژە گەنجی کورد{ ژینا ئەمینی} بووەتە دروشمی سەرەکی خۆپیشاندەرانی ئێران و زۆرێک لە باژێڕەکانی جیهان.
زۆری نەبرد ئەم درووشمە ڕووپەری زۆر لە ڕۆژنامەو گۆڤارەکانی جیهانی داگیر کرد. هاوکات وەک هاوسۆزیەک بۆ ژنانی ئێران هەمان درووشم بە فارسی لەسەر تیشەرتی زۆرێک لە خانمانی جیهان بینرا ،لەنێویاندا{میگان مارکل} هاوژینی شازادە هاری.
جێگەی خۆیەتی بپرسین سەرچاوەی ئەم درووشمە چیەو کە بۆیەکەم جار بەکاری هێناوە؟
ژنانی کورد نزیکەی ٢٠ ساڵ لەمەوبەر لە تورکیا کاتێک بۆ خۆپیشاندان و ناڕەزایەتی دەربڕین دەچوونە دەرەوە ، بەمەبەستی داواکردنی مافە نەتەوەییەکانیان لەو وڵاتە ، وەک پەروەردە بە زمانی کوردی و یەکسانی و ئازادکردنی زیندانیانی سیاسیی کورد، ئەم دروشمەیان بەکارهێناوە

بەڵام ئەو دروشمە ئەوکاتە بە شێوەیەکی بەرفراوان لە سەرانسەری جیهاندا دەنگی دایەوە، دەمێک شەڕ لە نێوان بەناو دەوڵەتی ئیسلامی و هێزە کوردییەکان لە شاری کۆبانی لە باکووری سووریا لە ساڵی ٢٠١٤دا هەڵگیرسا.

لە ڕێکەوتی ١١.١.٢٠٢٠ دەمێک خۆپیشاندەرانی کورد لە با ژێڕی [بۆڵۆنیا] لە ئیتالیا بەبۆنەی یادکردنەوەی کوژرانی سێ ژنە چالاکوانە کوردەکە، سەکینە جانسز، لەیلا سۆیلەمەس، فیدان دۆغان ، خۆپیشاندەران لافیتەیەکیان بەدەستەوەبوو لەسەری نووسرابوو (ژن، ژیان، ئازادی) .
کاتێك رێکخراوی داعش زۆرێک لە خاکی سوریای داگیرکرد و ناوچەیەکی

فراوانی لە باکووری سوریا کۆنترۆڵکرد، بەتایبەت ئەو دەڤەرەی کە زۆرینەی کوردەکانی سوریای تێدا دەژین، ژنان دوو شەڕیان دەکرد، یەکێکیان بەمەبەستی بەرگریکردن لە خاك، ئەوی دیکەشیان بۆ پاراستنی ڕەگەزی مێ و رێگریکردن لە کەوتنیان ژێر ڕەحمەتی ڕێکخراوە توندڕەوەکە، کە قوربانی یەکەمی ئەو تێرۆریستانە ژنانن.

دڵشاد عوسمان، چالاکوانی سیاسی کوردی سووری و ئەندامی رێکخەری کۆنفرانسی ژنان لە ئەوروپا بە [بی بی سی عەرەبی]راگەیاند: لەسەرەتادا پیاوان ئەو دروشمەیان قبوڵ نەدەکرد، بەڵام ژنان پێیان چەسپاند و هەوڵێکی زۆریان دا تا ئەو دروشمە پەسەندکرا و لە ساڵی 2017دا جێبەجێکرا .

دڵشاد ئاماژەی بەوەشکردووە، ئەمڕۆ دروشمەکەمان لەڕێگەی ژنە کوردەوە، لەگەڵ ژنانی جیهان، و ژنانی ئێران دەنگی داوەتەوە ، بە زمانە جیاوازەکان و لەلایەن ڕەگەز و ئایین و پاشخانی کۆمەڵایەتی جیاوازەوە وتراوەتەوە و دەوترێتەوە.

ئەو لە درێژەی قسەکانیدا دەڵێت: ئێستا بەرخۆدانی ژنان لە ئێران بەرەو پێشەوە دەچێت، ژیان و ئازادی ژنان بۆتە شوناسێک بۆ خەبات، تەنانەت یاخیبوون لە دژی زوڵم و ستەم و نایەکسانی هەست پێدەکرێت.

چۆن ئەم درووشمە گەیشتە ئێران؟
ژنە چەکدارانی کورد لە باکووری سوریا لە کاتی وەڵامدانەوەیان بەرامبەر بە هێرشەکانی دەوڵەتی ئیسلامی بۆ سەر ناوچە کوردییەکان ، بەرخۆدانێکی بەهێزیان نیشان دا و لە کاتی ڕۆشتن بەرەو بەرەکانی جەنگ وشەی “ژن،ژیان ، ئازادی”یان دەوتەوە ،ئەمەش پەیامێک بوو بەوەی کە هیچ ئازادییەک و ژیانێکی شکۆمەندانە بە پیاو نییە تا ژن ئازاد نەبێت و کۆمەڵگەیەکی ئازاد بەبێ ڕزگاری ژنان بوونی نابێت.

شەڕڤانانی ژن لە نێوان ساڵانی ٢٠١٤ بۆ ٢٠١٩ شەڕی خوێناوی و بەرخوردانی مەزنیان لە دژی ڕێکخراوەکە کرد ،تا شکستیان بەو ڕێکخراوە هێنا. بە ئەوان ئەو سەرکەوتنە شکستێک بوو بۆ ئەو هێزە تاریکانەی کە هەوڵی بەکۆیلەکردن و چەوساندنەوەی ژنان دەدەن، هەروەها پەیامێک بوو بۆ هەموو ژنانی جیهان کە ژنان توانای ئەوەیان هەیە هەموو ئەو شتانە بەدەست بهێنن کە ئاواتەخوازین ، ئەگەر ئیرادەی ئازادیان هەبێت.

ئەو دروشمە لە گرتە ڤیدیۆییە بەرفراوانەکاندا دەرکەوتووە کە شەڕڤانانی ژنی کورد لە دژی داعش دەجەنگن، نەک تەنیا لە هێڵەکانی

پێشەوە، بەڵکو لە توندترین شەڕەکانیشدا، وەک شەڕی رزگارکردنی ڕەققە ئەو دروشمەیان دەگووتەوە.

شەڕڤانانی ژن بوونەتە جێگەی سەرنجی سینەماکاران و هونەرمەندان لە سەرانسەری جیهاندا و چەندین فیلم و فیلمی دیکۆمێنتاری لەسەر ئەم ئەزموونە بەرهەم هێنراون.

هەروەها دروشمی “ژن، ژیان ئازادی” بە زمانی کوردی گۆڕدرا بۆ ناونیشانی کتێبێک کە بە هەردوو زمانی کوردی و ئیتاڵی چاپکرابوو، دروشمەکە لە میانی ڕێپێوانە ناڕەزایەتییەکانی کورد لە ڕۆما لە ساڵی ٢٠١٧، و ئاهەنگی ڕۆژی جیهانی ژنان بەرزکرایەوە، و بوو بە ناونیشانی چەندین بابەت و گۆرانی و شیعر.

خانمە ئەکتەری ناسراوەی ئێرانی [گۆڵشیفتا فەرەحانی]، لە فیلمێکدا کە لە ساڵی ٢٠١٨ بەرهەم هێنراوە، بە ناوی “کچانی خۆر” رۆڵی فەرماندەیەکی ژنی یەکینەکانی پاراستنی ژنان گێڕاوە ،کە بە ئیلهام وەرگرتن لە ئەزموونی شەڕڤانانی کورد لە باکووری سووریا بەرهەم هێنراوە.
چۆن ئەم دروشمە گەیشتە ئێران؟
لە میانی □□و□سمی بەخاکسپاردنی کچە کوردی ئێرانی ژینا ئەمینی، لە زێدی خۆی لە شاری سەقەز لە پارێزگای کوردستان، ئامادەبووان بەکۆمەڵ هەمان دروشمیان وتەوە . دواتر خۆپیشاندانی ناڕەزایی بۆ هەمان مەبەست زۆربەی باژێڕەکانی ئێرانی گرتەوە ،ئەوە بوو ئەو دروشمە بەخێرایی لە نێو خۆپیشاندەراندا بە چڕی و بڵندی دەگووترایەوە. وێرای ناوخۆی ئێران لە جیهاندا دەنگی دایەوە ، بە فارسی و کوردی وهەندێک زمانی دیکە بەرزدەکرایەوە..

هەڵوێستێکی چەوت لەمەڕ ڕژێمی ئێران ،پێویستی بەڕاستکردنەوە

هەیە.. گەران هەڵەبجەیی

{دەسەڵاتدارانی ئێران لە ترۆپکی ئیرهابدان}،نبیل حیدری نووسەری تایبەت بە دۆخی ئێران.

ئەوەی لەکن چاودێرانی سیاسی و کەسانی موتابعی ڕەوشی ئێران و تەنانەت کەسانی ئاسایی ڕوونە ،ئەوەیە کە ڕژێمی ئاخوندەکانی ئێران لەو دەمەی دەسەڵاتیان گرتوەتەدەست[۱۹۷۹]، تا ڕۆژی ئیمڕۆ لە ڕێگەی زەبروزەنگەوە درێژەیان بە تەمەنی دەسەڵاتەکەیان داوە ،بەجۆرێک کووشتن و سەرکووتکردن و سڕینەوەی نەیاران کۆڵەکەی ڕاگرتنی دەسەڵاتەکەیان بووە. ئاشکرایە ئەم دەسەڵاتە بە ساتێکیش دەستبەرداری ئیرهاب نەبووە و نابێت.

ماهیەت و سرووشتی دەسەڵاتدارانی ئێران شتێک نیە جێگەی گومان و مشومڕ بێت،ڕۆژ لەدوای ڕۆژ دڕندەیی و سادیەتی مەلاکانی ئێران زەقتردە بنەوە.کوورت و پووخت ڕژێمەکە دەکەوێتە خانەی ،دژە دیموکرسیەت،دژە ئینسانیەت،دژە فرەبۆچوون و ڕا ،دژە نەتەوەو ئەتنیک ،دژە مافی مێینە و دژە ژیانی مەدەنیەت بە هەموو ڕەهەندەکانیەوە واتە دەسەڵاتێکی دیکتاتۆر وڕەفتار فاشییە.

لە حاڵەتێکی ئەوهادا گرنگەو زۆریش گرنگە دیدو بۆچوونی چینێکی سیاسی سەرچڵ و خاوەن مێژووی تێکۆشانی سەخت ،دەربارەی ئەو ڕژێمە بزانرێت کە ئەویش دەسەڵات وحیزب و لایەن و تاکی چەپ و کۆمەنیستەکانە.

هەڵوێستێک کە بەخاڵێکی سەلبی و هاوکات ڕەخنە لەسەر زۆرێک لە دەسەڵات و حیزب و ڕەوت و کەسایەتیە چەپەکانی جیهان بە عەرەب و {کوردیشەوە }هەژمار دەکرێت، پشتگیری کوێرانەیانە لە ڕژێمی ئێران،ئەمانە نالۆژیکیانە داکۆکی لە ڕژێمی ئێران دەکەن و هەڵوێستی نادرووست و دوور لە واقیع وەردەگرن. پاساوی گەورەیان بۆ ئەم هەڵوێستەیان ئەوەیە کە ڕژێمی ئێران دژی ئەمریکا و ئیسرائیلە،یاخود بەلۆژیکی[دوژمنی دوژمنەکەم دەستمە] کاردەکەن.

بابزانین بەڕاست ئێران دژی ئیسرائیل و ئەمریکایە یا تەنها دروشمێکی فریودەرو بێ ناوەڕۆکە.؟

ئاشکرایە سیاسەت لەسەر بنەمای بەرژەوەندی دامەزراوە و هەر ئەوەش داینەمەی بزواندنیەتی. کەواتە ئێرانیش لەسەر ئەم بنەمایە

کاردەکات ،نەک لەسەر بنەمای ئاین و مەزهەب .لەحاڵەتێکی ئەوهادا دەکرێ و ڕوویداوە ئاین و مەزهەب کراونەتە قوربانی بەرژەوەندی گشتی.

بەنمونە دەسەڵاتدارانی ئێرانی ئیسلامی شیعە مەزهەب ، لەکاتی جەنگی [٨] ساڵەیاندا لەگەڵ ڕژێمی سەدام ،چەکیان لەڕێگەی لایەنی [سێیەمەوە] دەکڕی،لە نێوانیاندا چەکی ئیسرائیلی و ئەمریکی، کاربەدەستانی چەککەی ئێرانی چاک دەیانزانی ئەوچەکانە ئیسرائیلین یاخود هی {شەیتانی گەورەن}. هەموومان {ئێران کۆنترای} سەردەمی ڕێگانمان لەیادە کە لەڕێگەی ملیاردێری سعودیەوە عەدنان خاچەقچی بەنرخی چەند ملیارێک دۆلار چەکی ئەمریکی فرۆشت بە ئێران. هەرلەو دەمەدا ئەمریکا بە بەرژەوەندی خۆی لەڕێگەی [مانگە دەستکردەکانەوە] زانیاری سەربازی دەدا بەهەردوو لا،هیچ لایەکیشیان ئەو زانیاریانەیان ڕەتنەدەکردەوە.

خومەینی بەردەوام بەدرووشمی قەبەو بە ناوەڕۆکی [نەڕۆژئاوایی و نەڕۆژهەڵاتی] دەیویست خەڵکی ساویلکە هەڵبخەڵەتێنێت ،کەچی لەدەمی جەنگی هەشت ساڵەدا ،ئەو درووشمەی وەلاناو وەک پێشتر ئاماژەم پێدا ،چەک و کەرەستەی جەنگی لە وڵاتانی هەردوو بەرەکە دەکڕی و نەوتیشی بەهەردوولا دەفرۆشت.

دڵنیام هەمان ڕژێم ژێر بەژێر پەیوەندی لەگەڵ ئەو وڵاتانەدا هەبووەو هەیە کە بەدژو نەیاریان دەزانێت ،[یەکێک لە وەزیرەکانی دەرەوەی ئەمریکا بەر لە دەساڵێک ئەو نهێنیەی درکان]کە پەیوەندی ژێربەژێریان لەگەڵ ئێران هەبووە، بەداخەوە ناوی ئەو وەزیرەم لەیاد نەماوە. کەواتە ئێستا بەمان ڕوونبوویەوە کە ڕژێمی ئێران دوژمنی ئەمریکاو ئێران نەبووەو نیە ،درووشمەکانیشی لەو بارەوە تەنها بە فریودان بووە.

دەربارەی هاوکاریەکانی ڕژێمی ئێران بە لایەن و وڵات و بزافە ئیسلامیەکان ،ئەوەش مەغزاو مەبەستی تایبەتی لە پشتە ،ئەوەی لەم بوارەدا بەلایانەوە گرنگ نیە ئاین و مەزهەبە.

هەموو دەزانین کە لەدوای کووشتنی حسین کوڕی علی ابی طالب لەلایەن زید بن معاویەوە لەساڵی[٦١] ی کۆچیەوە تا ئێستا خوێن لە نێوان ئەو دوو مەزهەبەدا حکوم دەکات و یەکتر ڕەتدەکەنەوە و جۆرەها سفەتی ناشیرین دەخەنە پاڵ یەکتر،کەچی مەلاکانی ئێران پەیوەندیەکی توندوتۆڵ و باشیان لەگەڵ زۆرێک لە گەڵ بزاف و حیزبە ئیسلامیە

سوونەمەزهەبـــانەدا هەیە،لە نێویانـــدا هەن کەهەرگیـــز دان بە
ئیسلامیەتی شیعەدا نانێن و تەنها سوونە بەمیراتگری ئیسلام دەزانن.

ئێران بە پارە و چەک یارمەتی زۆر هێزولایەن دەدات کە هیچ شتێک
کۆیان ناکاتەوە جگە ل□ بەرژەوەنـدی ، ب□ نمـونەی حمـاس و جیهـادی
فەلەستینی و [تالیبانی ئەفغانستان لە سەردەمێکدا] و حیزبی
«الجماعة الإسلامیة» باکستاني تووندڕەو.

یاخود لە تەنگەژەو جەنگی نێوان ئەرمینیاو ئازربایجاندا ، ئێران
لایەنی ئەرمینیای گرت،کەدەبوو بەپێچەوانەوەبوایە چونکە ئازربایجان
و□لاتێکی شیعە مەزهەبە. دیارە مەبەست لەم پەیوەندیانە دووسەرەیە
، یەک ئەوەیە تا لایەنە هاوکاریکراوەکان دژ ب□ بەرژەوەندی و ناوەندو
کەسایەتیەکانی ئێرانی چالاکی ئەنجام نەدەن،دووەم هەوڵدان بۆ
جێگیربوون و درووستکردنی پێگەیەک بۆ خۆیان لەو د□ق□رانەی ئەو
حیزب و بزافانە باڵادەستن تێیدا..

ئەوەی دەزانین لە ئێستادا ئێران کەم تا زۆر کۆنترۆڵی لوبنان
لەڕێگەی حیزب ل□ل□وە،یەمەن لەڕێگەی حوثیەکانەوە، عێراق لە ڕێگەی
حیزبە شیعەکانەوە،سوریا لە ڕێگەی ئیتڵاع□ات و گرووپە
چەکدارەکانەوە دەکات.ئەم کارانە هەرگیز ناچنە خانەی بڵاوکردنەوەی
مەزهەبی شیعە ، بەڵکو وەک پێشتر ئاماژەم پێدا مەسەلەکە بەهێزکردنی
پێگەی خۆیانە دوور لە مەزهەب و ئاین.

بۆپاراستی خودی خۆیان ئاخوندەکانی ئێران لە ڕۆژی دامەزراندنیەوە
تا ئێستا لە هەرشوێنێک ناڕەزاییەک چ وەک تاک چ وەک حیزب و نەتەوە
و لایەن ،سەری ه□□□یدا بێت ، ئەوە بەدڕنـدانەترین شێوە سەرکووت
کراوە،ئەم ئیرهابەی دەسەڵاتی ئێران سنوورەکانی وڵاتی بەزاند و
زۆرێک لە وڵاتانی جیهانی گرتەوە ، بۆ نمونە لە هەندەران کەم حیزب
و کەسایەتی سیاسی و سکرتێری حیزبە کوردیەکان هەن دەستی ئیرهابی
ئێرانی پ□□ن□گەشتبێت.

لە وڵاتانی وەک ئ□□□مانیا،نەمسا ، فەرەنسا، هوڵەندە،سوید ،دانمارک
،تورکیا ئەندامانی حیزبە ئۆپۆزشیۆنەکان ونەیارانی ڕژێمی ئێران
تەرۆرکراون یا بریندار کراون یا هەوڵی ڕفاندیان دراوە
.لەباشووریش تا ئێستا پتر لە ٦٠٠ تێکۆشەری کوردی سەربە حیزبە
کوردیەکانی ڕۆژهەڵات بەدەستی ئیتلاعات کووژراون.

هەر ڕژێمێک ڕێز لە هاوڵاتیانی خۆی نەگرێت ، پانتاییەک بۆ ئازادی
و دیموکراتی مەیسەر نەکات ، پێویستیە سەرەتاییەکانی هاوڵاتیان

دابین نەکات،لە جیهاندا بەزراو و نامەرغوب نەبێت،کەواتە ئەو ڕژێمە کە مەبەست لێی ئێرانە هەرچیبێت و هەرچ ناوێک لەخۆی بنێت ،ناتوانێت ببێتە نوێنەری ڕاستی گەلەکەی ستەم لەکراو ،هاوکات ناکرێت خەسڵەتی دژە ئەمریکاو ئیسرائیلیش هەڵبگرێت ،چونکە ئەو ڕژێمە زۆر دوورە لەو ئەرکەوە. تا ئەستایشی لەگەڵدابێت دژایەتی ئێران بۆ ئەمریکاو ئیسرائیل لە واقیعی عەمەلیدا بەرجەستە نەبووە، بەجۆرێک زیانی مەزنی پێ گەیاندبن ،یاخود لە ڕۆژهەڵاتی نێویندا جەنگەو پێگەیان لەقبووبێت.

بۆ ئەوەی باشتر و ڕوونتر ماهیەتی دەسەڵاتدارانی ئێران بزانین ،چەند پرسیارێک ئاراستەی ئەو حیزب و لایەن و تاکە کەسانە دەکەم بە خۆشمانەوە کە لەخانەی چەپ،ئازادیخواز ،ئینساندۆست،دیموکراتیخواز،کۆمۆنیست خۆیان دەبیننەوە ،ئەوجا دەردەکەوێت کەئایا هەڵەیەکی سیاسی مەزن لە هەڵوێستی ئەو حیزب و دەسەڵات و لایەن و کەسانەدا نیە کەداکۆکی لەو ڕژێمە دەکەن ؟

+ دەکرێ و درووستە کەسێکی چەپ یا کۆمۆنیست داکۆکی لە ڕژێمێک بکات کە بەدڕەندەترین شێوە چەپ،کۆمۆنیست،ئازادیخوازان سەرکووتدەکات و گوللەبارانیان دەکات، بەتایبەی ئەندام و سەرکردەکانی تودەو فیدائیان و لایەنەچەپەکانی دیکە کە لەژێر ئەشکەنجەدا گیانیان سپارد یا پاکانەیان لەوەرگیرا و پاشان لەسەر تەلەفزیۆن سوکایەتیان پێکرا؟ تا ئەستاشی لەگەڵدابێت ئەندامبوون لەو حیزبانەدا سزای تووندی لەسەرە.

+ دەکرێ و ڕەوایە لایەنێک یا کەسێکی تینوی ئازادی و مافی مرۆڤ ،لایەنگری دەسەڵاتێک بێت کە هەناسەیەکی ئازادی و دیموکراتی لە وڵاتەکەدا بوونی نیە؟

+ئایا ئاسایە داکۆکیکارانی دەربڕینی ناڕەزایی و خۆپیشاندانی مەدەنیانەی بە فشارو سەرکووتکردن، هەوداری دەسەڵاتێک بن کە خۆپیشاندانەکانی خەڵک کە بە نان و کارو ئازادی ئەنجام دەدرێن، بەدڕەندانەترین شێوە سەرکووت بکەن ،هاوکات دەسەڵاتدارانی سەرکووتکەر، شانازی بەژمارەی زۆری کوژراوە خۆپیشاندەرەکان بکەن؟

+ڕەوایە حیزبێک یاخود کەسێکی چەپ کە بڕوای بە ماف و سەربەستی و سەربەخۆیی گەلان هەیەو خەباتی لەپێناودا کردووە ، هاوکات دژ بە چەوساندنەوەی نەتەوەیی دەنگی دڵەربێت، بەڵام بێباک بێت لە ئاست کردەوەی نامرۆڤانەی ڕژێمێکی وەک ئێران کە بە ڕژێمێکی دژە

میللەتان ناسرابێت؟ ئەو ڕژێمەی لەبری مەیسەرکردنی بەشێکی کەمی داخوازیەکانی نەتەوەکانی ژێر دەسەڵاتەکەی لە کورد، بلوج، ئازەر، عەرەب، و نەتەوەکانی دیکە ، بە بە بەرزەییانە سەرکووتیان بکات و بیانچەوسێنێتەوە ،وە ئەندامی چالاک و سەرکردەکانیان لە دەرەوە تێرۆربکات ؟تا ئاستی ئەوەی ڕێگەنەدات کەسانی سەربەو نەتەوانە تەنانەت منداڵەکانیان بەخواستی خۆیان ناوبنێن؟

+ منیش ئاواتەخوازی فرەدەنگی و فرەنگی بم و بخوازم هەموو بیروبۆچوونێک لەگۆڕەپانەکەدا مافی خۆ نمایش کردنی هەبێت ، بەڵام چاو لە ئاست تاوانەکانی ڕژێمی ئێرانی سەرکووتکەر دابخەم یاخود پاساوی لاوازی بۆ بهێنمەوە، کە ڕێگە بەهیچ بۆچوون و ڕایەکی جیاواز نەدات ، تەنانەت گەر لەڕەحمی ڕژێمەکەشەوە هاتبێتەدەر بۆنمونەی [حسین مووسەوی] کەتا ئێستاش لەماڵەکەی خۆیدا دەستبەسەرە؟

+ ئەمە چ ڕژێمەکە چەندین ملیۆن لەدانیشتوانەکەی لەژێر هێڵی هەژاریدابن ،گرانی و بێکاری تەنگی پێهەڵچنیون ،کەچی سامانە ملیارات دۆلار لەدەمی خەڵکەکەی دەدزێت وەک هاوکاری دارایی یا وەک کەینی چەک دەیبەخشێتە حیزب اللە و بزافی ئەمەل و حماس و جیهاد و ئیخوانەکانی میسرو بزافە ئیسلامیە ئیرهابیەکانی جیهان؟

+ من کە داکۆکیکاربم لە مافی مێینەو ئومێدم ئەوەبێت بە ئازادی مومارەسەی ژیانی خۆیان بکەن،ئیدی چۆن قەبوڵبکەم خانمێک بەهۆی دەرکەوتنی چەند تاڵێ قژێکی پرچی، تامردن ئەشکەنجە بدرێت؟

+بەهەموو پێوەرێک ڕژێمی ئاخوندەی ئێران ڕژێمێکی چەوسێنەر،سەرکووتکەر، دژبە ئینسانەو هەموو بەهایەکی ئەخلاقی لەدەستداوە، بەپێی دژایەتی کردنی ئەرکی سەرجەم ئەو وڵات و دەسەڵات و حیزبانەیە کە مافی مرۆڤ بەلایانەوە گرنگە،هاوکات ئەرکی ئەخلاقی هەموو تاکێکی ئازادیخواز،مرۆڤدۆست،دیموکرات خواز،چەپ، کۆمۆنیست، ئەتایستە کە ئەم دەسەڵاتە ڕسوابکات، هاوکات پێویستە ئەو تەڕەوانینە چەوتە ڕاستبکرێتەوە.

گۆران هەڵەبجەیی

بە عەلی قەرەداغی و هاوفیکرەکانی، ئەمە حەقیقەتی ئەردۆغانە... گۆران هەڵەبجەیی

زۆربەمان عەلی قەرەداغی پیاوە بەوەفاکەی ئەردۆغان دەناسین، ئەوەتی قەرەداغی بووەتە ئەستێرەی فکری ئیخوانی و هاوکات ئەمینداری گشتی یەکێتی زانایانی ئیسلام ،درێغی نەکردوە لە داکۆکیکردنی کوێرانە لە تاوانەکانی ئەردۆغان .کارگەشتە ئەوەی بە زمانیکی دژ و دوور لە بەهای ئینسانی دابەزێتە سەر هاونەتەوەو هاوزمانی خۆی، ئەویش کوردانی ڕۆژئاوایە.

دەمێک ئەردۆغان عەفرینی داگیرکرد ،ئەم ئیخوانچیە خۆی گەیاندە لای ئەردۆغان و پیرۆزبایی لێکرد و لە لێدوانێکیدا بە میدیاکانی تورکیا گووتی، ئەو قەوارەیەی ڕۆژئاوا پڕۆژەیەکی {زایۆنزمە} ،دژی عەرەب و ئیسلامەو دەبێ لەناوبچێت.

هەرسەربازێکی تورک کوژرابێت ئەو هاوخەمی خۆی دەربڕیوەو بە شەهید ناویهێناوە، هەندێک جاریش بە بەشداری لە بەخسپاردنی سەربازە کوژراوەکاندا خۆی گەیاندوەتە تورکیا ، بەڵام بە کوژرانی هەزارەها شەڕڤان و سڤیل مێش میوانی نەبووە.

گومانی تێدا نیە عەلی قەرەداغی لە فەلەکی ئەردۆغاندا دەخولێتەوە، بای ئەردۆغان لە کوێوە هەڵبکات ئەو لەوێوە شەندەکات، بۆنمونە دەمێک بەر چەندساڵێک کێشە لەنێوان تورکیاو ئیسرائیلدا لە ئارادابوو ،عەلی قەرەداغی لە ئەردۆغان پەرۆشتر بە دژی فەلەستین و هاوسۆزی بۆ تورکیا خۆی نیشاندەدا.

ئەردۆغان ئیسلام بە بەرژەوەندی خۆی و حیزبەکەی بەکاردەهێنێت، ئیدی ئەم بەرژەوەندیە چۆنی خواست، ئەو خۆی لەگەڵیدا دەگونجێنێت ، با لەسەر حسابی ئاینەکەیشی بێت.

بۆنمونە لەم ماوەیەدا ئەردۆغان پەنای بۆ چەند کردەیەک بردوە کە بەهیچ جۆرێک لەگەڵ قەناعەتی ئاینی و پرەنسیپی ئیسلامیدا یەکناگرنەوە ،بەڵام ئەو چاوی لە بەرژەوەندی خۆی و حیزبەکەیەتی نەک بەرژەوەندی ئاینی.

- چەند ساڵێکە پەیوەندی نێوان تورکیاو ئیسرائیل تێکچوەو هەردوولا یەکتریان بە پێشێلکاری مافی مرۆڤ تاوانباردەکرد،لە بەهۆی نزیکبوونەوەی هەڵبژاردنەکانی تورکیا ، ئەردۆغان

بەمەبەستی بەرزکردنەوەی کەرقی حیزبەکەی چەندین هەنگاوی نا ، یەکێک لەوانە ئاساییکردنەوەی پەیوەندییەکانیان لەگەڵ ئیسرائیل بوو ، ئەم هەنگاوەی ئەردۆغان بۆ ئیسرائیلییەکانیش جێگەی سەرسوڕمان بوو .

+عەلی قەرەداغی کە هیچ ڕووداو بەنەیەکی لە دەستنەداوە گەر سەرکەنەی ئیسرائیلی نەکرد بێت،کەچی لەمەدا هەر زوو هاتە سەرخەت و بەگەرمی دەستخۆشی لە ئاسایی کردنەوەی پەیوەندییەکان کرد،تا ڕادەی ناوهێنانی سەرۆک وەزیرانی ئیسرائیل بە [بەڕێز] یائیر لبید.

+تورکیا یەکەم دەوڵەتی ئیسلامیە کە ئیعترافی بە ئیسرائیل کردوە.

+تورکیاو ئیسرائیل گەورەترین ئاڵوگۆڕی بازرگانی لە نێوانیاندا هەیە کە ساڵانە بە چەندین ملیاردۆلار دەخەمڵێنرێت.

+گەشتیارانی ئیسرائیلی بۆ تورکیا ساڵانە لە نیوملیۆن گەشتیار تێپەڕدەکات.

+مەزنترین کارگەی درووستکردنی کەرەستەی سەربازی ئیسرائیلی لە تورکایە.

+تورکیا گەورەترین هەناردەکەری چیمەنتۆیە بۆ ئیسرائیل [کە بۆ بیناکردنی مستەوتەنەکان بەکار دەهێنرێن]

+ناوی تورکیا لە نەو ئەو وڵاتانەدا نیە کە لەڕووی داراییەوە کۆمەکی فەلەستینیان کردووە.

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کەمەدالیای [جوامێری ئیسرائیلی] پێبەخشراوە.

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی وڵاتێکی مسوڵمانە کە زیارەتی گۆڕی دامەزرێنەری بزافی زایۆنزمی{ تیودۆر هەرتزل} ی کردوە ،

+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کە تا ئێستا [٥] جار سەردانی ئیسرائیلی کردوە.

▪ سەفەرکردنی هاوڵاتیانی ئیسرائیلی بۆ تورکیا بە ڤیزەیە ، بەڵام بۆ فەلەستینیەکان [ئەگەر ڕێگەیان پێبدەن] ئەوە بە ڤیزەیە،

+دەمێک ئەردۆغان کووفیەی{جامانەی} ی فەلەستینی لەمل بوو ،لە بەردەم میدیاکاراندا گووتی [قودس هێڵی سوورە]و بەرەنگاری هەر وڵاتێک دەبینەوە باڵوێزخانەکەی بگوێزێتەوە بۆ ئەو باژێڕە ، بەڵام هەر زوو لەو قسەیە پەشیمان بوویەوە ، بەوەی بە ئیعازی خودی خۆی کۆمپانیای{لیماک}بەگوژمەی [٢١] ملیۆن دۆلار ، درووستکردنی بینای باڵوێزخانەی ئەمریکای لە قودس لە

ئەستەگرت.شایانی ئاماژەیە خاوەنی ئەو کۆمپانیایە[نیهاد ئەزدمیر] ە کە دەستەکی نزیکی ئەردۆغانە،هاوکات زاواکەی ئەردۆغان[بیرات بەیرەق] و [بن علی یەڵدرم] پشکیان تێیدا هەیە.

بەمەش تورکیا بووە سەرمەشقی هەموو وڵاتانی جیهان کە دەستی بە کارێکی هەستیار و مەترسیدار برد ،هاوکات دۆستایەتی و دڵسۆزی خۆی بە ئیسرائیل سەلماند.

+لە تورکیا ٢٦ قاعیدەی عەسکەری ناتۆ هەیە.

+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کەبەفەرمی ڕێگەی بە هاوسەرگیری هاوڕەگەزبازەکان داوە.

+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کە [کەناردەریای نوودیست]ی ، تایبەت بە ڕووتبوونەوەی تەواو هەیە.

+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کەدژی قورئان وبنەماکانی ئیسلام کاری کردوە ، بەوەی فرژنی تێیدا قەدەغەیە .

+یەکەم دەوڵەتی ئیسلامی تورکیایە کە بەفەرمی ڕێگەی بە لەشفرۆشی داوە.

+ژمارەی ئەو ماڵانەی کاری لەشفرۆشیان تێدا دەکرێت لە سەرانسەری تورکیادا پتر لە {٢٠٠٠٠} ماڵە.

+داهاتی ساڵانەی تورکیا لە بواری لەشفرۆشیدا [چوار ملیار دۆلار]

+ئەوانەی کاری لەشفرۆشی دەکەن بە گەوادەکانیشەوە ژمارەیان [٣٠٠٠٠٠]کەسە.

+٢٦٥ کارگەی درووستکردنی مادەکحولیەکان لە تورکیا هەیە .

+بەدەنگی قەرەداغی لە پەیوەندی توندوتۆڵی نێوان ئیسرائیل و قەتەر.

+دەرکردنی ئیخوانەکانی میسر لە تورکیاو داخستنی بارەگاو میدیاکانیان و بە دەنگی عەلی قەرەداغی بەرامبەر بەم ئیجرائەتە[نائیسلامی و نائیخوانیەدا]

ئەردۆغان ،وەک ئامرازێک عەلی قەرەداغی بە گەوجاندنی کوردە ئیماندارەکان بەکاردەهێنێت، بەتایبەتی ئەوانەی ئەردۆغان بە خلیفەی نوێی موسوڵمانان دەزانن.

لەکن ئەردۆغان هەموو کورد دوژمن و نەیارن ،ئیدی با موسوڵمانی عەیار ٢٤ بێت،وەک عەلی قەرەداغی.

هەر کاتێک ئەردۆغان پێویستی بە علی قەرەداغی نەما وەک چۆن خیانەتی لە هاوڕێبازەکانی خۆی [ئیخوانەکانی میسر] کردو لە تورکیا دەریپەڕاندن، کەواتە بەدووری نازانم بەهەمان شێوە ئەمیش

پشتگوێ بخات و لە سەر شانۆی ڕووداوەکانیش دووری بخاتەوە.

گەر ئەم حەقیقەتانە لەکن هەندێک نوێبن،ئەوە بەدڵنیاییەوە لەکن قەرەداغی نوێنین و ئاگادارە لێیان، گەر پرسیار ئەوەبێت ئەی بۆچی لەگەڵ ئەم هەموو فەزاحەتەشدا هێشتا سەرسەختانە داکۆکی لێدەکات؟
بەبۆچوونی من وەڵامەکە ئەوەیە ،علی قەرەداغی بڕیاری داوە گەر فەزیحەتەکانی ئەردۆغان لەوەش زیاترین ، ئەو وەک داکۆکیکارێکی بەئەمەک بمێنێتەوە ،هاوکات دژی خواستی گەلەکەی خۆی کاربکات.

دەسەڵاتێکی شەقوەشێن… گۆران هەڵ□ بجەیی

لە سیستەمی بەڕێوەبردنی وڵاتدا دامودەزگا و دامەزراوەکانی دەوڵەت لەزۆرترین حاڵەتدا نوێنەرایەتی جۆری ئەو دەسەڵاتە دەکەن کە وڵات بەڕێوەدەبات،دەتوانین بڵێین ئاوێنەی جۆری ئەقڵیەت و بیرکردنەوەو ڕەفتاری حیزبە حکومڕانەکانن.
گەر دەسەڵاتێک خاوەن بەرنامە و پلان و خەمخۆری خەڵک بێت و ئەولەویەتی کارەکانی خۆشگوزەرانی و پاراستنی کەرامەتی هاوڵاتیان بێت،کەواتە گەرەکە و سرووشتیە کە سەرجەم پێکهاتەکان ،ئەوانەی نوێنەرایەتی دەوڵەت دەکەن لەسەر هەمان ڕیتم بڕۆن و بەهەمان نەفەس کاربکەن.
لەدەمی دەسەڵاتی نازیەکاندا لە ئەڵمانیا سوپا،پۆلیس، ئاسایش{گستاپۆ} ، مەلیشیای حیزبی،ڕێکخراوەکانی لاوانی نازی و سەرجەم هێزەچەکدارەکانی وڵات ،تەنانەت فەرمانگە میریەکانیش،ڕەفتاروکردارییان ڕەنگدانەوەی سیاسەتی باوی نازیەکان بوو.ئەندامانی ئەو هێزانە بەدڕندیی و سادیەت ناسرابوون ،کووشتنی مر□ق ل□ کنیان لە کووشتنی چۆلەکە ئاسانتر بوو،ئیهانە و ئەشکەنجەدان و شکاندنی کەرامەتی مر□ق□کان لەلایان کارێکی ڕۆتین بوو، بەجۆرێک لەگەڵ ئەو جۆرەکارە نامر□قانە ڕاهاتبوون، لەزەتیان لێ دەبینی و خ□ی دەبوون پێی. ئەم جۆرە پەروەردەیە بەبەرنامە کرابوو ،ویست و
لەماوەی دەسەڵاتی جووت حیزبدا لەلایەن پیاوانی ئەو دەزگایانەوە

بەردەوام سوکایەتی، تێهەڵدان، ئازاردان ،گرتن و زۆر کاری نا بەجێ و نا یاسایی بەرامبەر بە هاوڵاتیان کراوەو دەکرێت ،دەمێکیش لەسەر ئەم تێهەڵدان و کەرامەت شکاندنانە د□ بێتە هەرا ، بەرپرسێکی ئەو دەزگایە یا کەسێکی سەرووتر زۆر بێباکانە دەڵێت ، ئەو کارە فەردی بووەو ئێمە ڕێز لەیاسادەگرین و بکەران سزادەدەین،وەک ئەوەی یەکەمجار بێت کاری واڕوویدا بێت. هەر زۆری پێناچێت هەمان شت لە شوێنێکی دیکەو بەرامبەر بە کۆمەڵە کەسانێکی دیکە دووبارە د□ بێتەوە .کێشەکە لەوەدا ئ□م □فسەرو پۆلیسانە بەو ئەرکە هەڵناسن کە د□ بێ پێی هەڵسن ، بەڵکو ئەوان پاراستنی حیزب و دەسەڵات ب□ ئەرکی سەرەکی خۆیان دەزانن ، بەوەی دووشەق زیاتر بوەشێنن ئافەرینێک و پل□ بەرزکردنەوەیەک وەردەگرن.

ئاخر گەر کارمەندانی دەزگایەکی گرنگی وەک پۆلیس کە بەرکەوتنی ڕۆژانەیان لەگەڵ هاوڵاتیاندا هەیە ،گەر ئەمانە لە ژیانی کارکردنیاندا خولێکیان بۆ نەکرا بێتەوە، ئامۆژگاری و ڕێنمایی نەکرابن دەربارەی چۆنیەتی مامەڵەی جوان و مەدەنیانە لەگەڵ هاوڵاتیاندا،یاخود باسی ئەزموونی مامەڵەی شارستانیانەی پۆلیسی وڵاتە پێشکەوتووەکانیان بۆ نەکرابێت ،کەواتە هەر چاوەڕێی شەقوەشاندن و شکاندنی کەرامەتی خەڵکیان لێدەکرێت. ڕاستیەکیش هەیە کە دەبێ بیزانین ، ئەویش ئەوەیە کە جووت حیزب پێویستیان بەم جۆرە بەڵتەجی و شەق وەشێنانە هەیە ، هەر ئەمانەن بە شەق و بۆکس و توونددوو تیژی کۆڵەکەکانی دەسەڵاتیان ڕاگرتوە. ئەمانە بەوەفاترین خزمەتکاری دەسەڵاتن ، ئاوێنەی سرووشتی دەسەڵاتن،دەسەڵات خۆی مر□ق ک□وژە ، ناداد پەروەرە ، نادیموکراتە،گەندەڵە سەرکووتکەرە، ئێ خۆ ناکرێت ڕێبازی دەسەڵاتێک بەوجۆر□ بێت و چەکدارەکانی بەجۆرێکی تر بێت .

وەک پێشتر ئاماژەم پێدا ئەوانە لە دوای وەشاندنی هەر شەقێکدا مووچەو پلەیان بەرزدەکرێتەوە،جا گەر هەندێک لە بەرپرسە پەیوەندیدارەکان باسی ڕاگرتن یا لەکاردەرکردن یا دادگایی و زیندانی کردنی ئەوکەسانەیان کرد ، هەرگیز بڕوایان پێ مەکەن ، ئەوە تەنها بۆ گێلکردنی خەڵکە و هیچی تر. قوباد تالەبانی چەند لە بەڵێنەکەی بردەسەر بە سزادان و زیندانی کردنی ڕائید دلێری {نەخوێنەوار }،ئەو ڕائیدەی لە سلیمانی شەقی لەدەمی خوێندکارێک دا ،یاخود شەقوەشێنەکەی هەولێر و بکوژانی خۆپیشاندانەکان چەندوچۆن سزادران ، هەر هێندەش بەڵێنی سزادانی ئەو شەقوەشێنانەی دادگای سلیمانیش جێبەجێ دەکرێت.

نە بڕوا بە بەڵێنەکانی پەرپرسانی ئیداری بکەن ، نە بەسەردانی بەرپرسانی حیزبی بۆلای شەقتێهەڵدراوان.دڵنیابن ئەوان شەقوەشێنێکی

ب□ت□جی کە پەروەردەی خۆیانە و تاسەر ئێسقان دڵسۆزو گوێڕایەڵیانە ، هەرگیز سزانادەن ل□ بەرخاتری هاوڵاتیەک.
نیوەی تەمەنم لە ئەوروپا بەسەربردوە زۆر جار لە نزیکەوە ئاگاداری مام□□□□ی پۆلیسم لەگەڵ خەڵکدا، هێندە بەئەدەب و شارستانیەوە ڕەفتاردەکەن م□□ق ش□رمەزاردەکەن. تەنها لە حا□□□تی {داکۆکی لەخود}دا بۆیان هەیە هێز بەکار بهێنن دەنا بە پێچەوانەوە گەر سەلمێندرا پۆلیسێک بێ هۆ زەبری بەکار هێناوە ئەوە سزادەدرێت و ڕاگەیاندنەکانیش دەیکەنە هەرا.
بەڕای من تا ئەم دوو حیزبە بەمجۆرەی ئێستا بەردەوامبن ، بەوەی تەنها لە خەمی خۆیاندابن و هاوڵاتیش لەکنیان بێ بەهاو کۆیلەبێت ،ئیدی بەهیچ جۆرێک چاو□□□□ی □□فتاری جوان و شارستانی لە کەسانی سەربە دامەزراوە میریەکانیش مەکەن، دڵنیابن ئەوانە هەر وەک خۆیان دەم□ن□ن□وە و بەردەوام دەست و شەقیان کراوەدەبێت.
دڵنیام لە نێو ئەو دامەزراوانەدا کەسانی پاک و دڵسۆزهەن کە دەسەڵات نەیتوانیوە مەعدەنیان بگ□□□□ت، بەڵام بەداخەوە کەمینەن و ڕۆڵیێکی ئەوتۆیان نیە و ڕێگەشیان پێ نادر□ت □□□□یان هەبێت، دەلیلیشم ئەوەیە ئایا لە نێو ئەو پۆلیسانەی نێو بینای دادگادا بەویژدانێکیان تێدا نەبوو ڕێگری لەو شەقوش□نە بکات؟

یاداشتنـــــــــامەی(پزیشکێکی پێشمەرگە)م خوێنـــدەوە.. گۆران هەڵ□ بجەیی

{کە لێـــرەوە ســەیری ژیـــانی خۆم دەکەم ١٩٦١-١٩٨٩} ، ناونیشـــانی یاداشتنامەکەی دکتۆر فایەق گوڵپیە ،کە بەشێکی گرنگ لە ژیانامەی خودی گوڵپی تێدا تۆمارکراوە .ئەم کتێبە ساڵی [٢٠١٨] کەوتوەتە بەر دیدی خوێنەر، لەهەندەرانیش ئەوانەی خولیای خوێندنەوەیان هەیە ،بەدەستیان گەشت و بەناوەڕۆکەکەی ئاشنا بوون.
بەندەش لە ڕێگەی خودی دکتۆر فایەقەوە کتێبەکەم بە [PDF] پێگەیشت.
خوێنـــدنەوەی یاداشتـنـــامە ئـیـدی هــی هــەر کــەســێک بــێت، یــەکێکە لە ئارەزووەکانم ،چێژێکی تایبەت لە خوێندنەوەیان دەبینم ، بەتایبەتی

گەر ڕاستگۆییان تێدا بەدی بکەم. تا ئێستا ژمارەیەکی زۆر لە یاداشتنامەی کەسایەتیی کوردی و عەرەبی و جیهانیەکانم خوێندوەتەوە. بەکوورتی هی هەرکەسێکم بەردەستکەوتبێت یا بیستبێتم کە کەوتوەتە بەردەستی خوێنەر، خێرا هەوڵی بەدەستهێنانیم داوە.
سەبارەت بەمەی دکتۆر فایەقیش، سەرەتا کاک سەلام محەمەدی برادەرم بە ئیجابی باسی ئەم کتێبەی بۆکردم کە خۆی بەدەستیەوە بوو، پاشان بە وەدەستهێنانی داوام لە دکتۆر کرد، بەسوپاسەوە ناردی بۆم.
هەوڵدەدەم بە پێی خوێندنەوە تێڕوانینی خۆم بە ڕووداوەکانی دووتوێی ئەم یاداشتنامەیە، هەڵسەنگاندنێکی بابەتیانەی بێلایەنەی بۆ بکەم. لە کۆتایدا خوێنەر سەرپشکە لە حکومدان بەسەر هەڵسەنگاندنەکەمدا، کە هیوادارم سەرکەوتووبم تێیدا.

دکتۆر فایەق لە پێناسەیەکی شایستەدا

بەرلەوەی بچمە قووڵایی باسەکەوە، لەسەر ڕۆشنایی ئاشنایی و پەیوەندیم لەتەکیدا، دەخوازم کەمێک سەبارەت بە کەسایەتی خودی دکتۆر بنووسم.
لەسەرەتای حەفتاکاندا لە قوتابخانەی ناوەندی شارەزوور لە هەڵەبجە بە دووساڵ هاوپۆلم بوو، زۆر بەخێرایی بووینە برادەر، هەستم کرد زۆر جیاوازە لە هاوپۆلەکانم، کەسێکی بە ڕێوشت، هێمن، کەمدوو، ڕووخۆش و زرنگ و زیرەک، {یەکەمی پۆلەکەمان بوو} ، هیچ شتێکی لە عاسی نەدەبوو، لە هەموو وانەکاندا پێرفێکت بوو. بیرم دێت جارێک وانەی عەرەبیمان هەبوو بابەتی[ئیعراب] نازانم بەکوردی پێی دەڵێن، لەوانەیە شیکاری پێ بڵێن، من زۆر کەڵەوابووم تێیدا و حەزم پێی نەبوو، زیاتر ئارەزووم لە [انشاء] داڕشتن هەبوو، ئەو ڕۆژە مامۆستاکەمان لەسەر تەختەڕەشەکە دوودێڕ شعری درێژی کلاسیکی نووسی ، پێم وابێت هی{ ئەحمەد شەوقی-امیر الشعراء} بوو ، پرسی کە دەتوانێت ئیعرابی بکات ؟هەموو سەرمان کزکرد ، من لەژێرەوە سەیری دکتۆر فایەقم کرد، هەندەی پێنەچوو دەستی بەرزکردەوە ، پاشان دەستی کرد بە ئیعرابکردن، ئەمەش بەسەرسامیەوە سەیرمان دەکرد، کە کۆتایی هات مامۆستاکە سوپاسێکی گەرمی کرد کە بە هەڵە ئەوکارەی ئەنجامدا.
پەیوەندیمان پەرەی سەند ،جگە لە خوێندنگا لەدەرەوەش یەکترمان دەدی ، بەنموونە بەهاران بەسەعی کردن دەچوین بۆ ڕێگەی [عەنەب]، یاخود جاروبار لە چایخانەیەک کە بەرامبەر سینەماکەی هەڵەبجە بوو دادەنیشتین ،جۆرەها قسەوباسمان دەهێنایە گۆڕێ. پێم وابێت تاکە باس کە خۆمان بەدوور دەگرت لێی سیاسەت بوو. بەشبەحاڵی خۆم ڕێزێکی زۆرم بۆ ئازایەتی و گیانفیدایی باوکی هەبوو. ئەز سەربە ئایدۆلۆجییایەکی چەپی عێراقی بووم ،لەوە دەترسام باسێک بکەمەوە و

ئەو وەک هێرش بۆ سەر ڕێبازەکەی باوکی لێکی بداتەوە، و بەوە هەستی بریندارب□ت ، بۆیە تا بۆم کرابێت باسی سیاسەتم نەدەکردەوە.
پاش شەهیدبوونی باوکی وەک خۆیشی لە کتێبەکەیدا ئاماژەی پێداوە بەدۆخێکی سەختی نالەباری ژیاریدا تێدەپەڕن، بەڵام ئەم دۆخە هەرگیز لە ژیانی دکتۆردا هەستی پێنەدەکرا،هەرگیز گلەیی ل□ بەختی خۆی نەدەکرد،هێندە نەفس بەرز بوو لە هیچ کاتێکدا ڕێگەی نەدەدا ببێتە جێگەی بەزەیی.ڕاستە ئەو هەژاربوو ،وەلێ لەناخ و هزردا زەنگین بوو.
پاش کۆتایی ناوەندی من چومە ئامادەیی کشتوکاڵی بەکرەجۆ ،ئەویش لە ئامادەیی درێژەی بەخوێندن دا.
هەرجارێک لە هەڵەبجە بوایە یا سلیمانی گەر بەڕێکەوت یەکترمان بدیایە ،ئیدی لە دەمی خوێندندابوایە یادەمی سەربازیم، هەر بە گووڕوتینەکەی جارانەوە باوەشمان بۆ یەکتر دەکردەوە.
دەمێک ساڵی[1991] بۆیەکەم جار سەردانی کوردستانم کرد ،دکتۆر فایەق یەکێک لە هاوڕێ دێرینەکانم بوو کە تامەزرۆی بینینی بووم،ئەوە بوو سۆراغیم خوارد و لە نۆرینگە کۆنەکەی [دکتۆر عەبدولرحمان ڕیس] دۆزیمەوە.ئەوەی خۆشحاڵی کردم ئەوە بوو کە پاش ئەو دا ب□□انە زۆرە ،وەک هەمیشە بە خەندەو ڕۆح شیرینیەوە باوەشی کرد پێمدا.
هەر لەو سەفەرەمدا بەهۆی هەندێک خواردنەوە کە پێی ڕانەهاتبووم ، تووشی ئازاری سک بووم،ئەو هات بۆلام و چارەسەری نووسی بۆم.
پاشان پەیوەندیمان بەردەوام بوو،بەوەی هەرجارێک سەردانی کوردستانم کردبێت ب□ تەنها خۆی یا ل□ تەک خێزانەکەی چەند ساتێکمان پێکەوە بەسەر بردوە.
دکتۆر فایەق یەکێکە لە هاوڕێ دانسقەکانم کە ماوەی [50]ساڵە هاوڕێیەتیمان بەردەوامەو تابێت ڕێزو خۆشەویستیمان بۆیەکتر زیاددەبێت. تەنانەت هەندێک جار لەم دوورەوە کە کێشەی□ک□ی تەندرووستیم دەبێت بە تەلەفۆن ڕێنمایی لەو وەردەگرم.
ئەم پێشەکیەم وەک ئیزافەیەک نووسی تا خوێنەر لە دیدی هاوڕێیەکی دێرینیەوە دکتۆر بناسێت و بە هەندێک وردەکاری ژیانی ئاشنا بێت کە خودی دکتۆر ئاماژەی پێنەداون.

خەسڵەت و مەرجەکانی یاداشتنامە

نووسینەوەی یاداشتنامە بەر لەوەی ئاوێنەی ژیانی خودی کەسەک□ بێت، تۆمارکردن و گێڕانەوەو وەبیرهێنانەوەی قۆناغێک یا چەندقۆناغێکە لە ژیانی میللەتێک،شۆڕشێک،بزافێکی سیاسی،جا بۆیە زۆر زۆر گرنگە نووسەری یاداشتنامەکە ڕاستگۆیانە مامەڵەی لەگەڵدا بکات. ناکرێ

نووسەر هەست وسۆز بکاتە پێوەر بۆ یاداشتکردنی ڕووداوەکان ، بەڵکو گەرەکە بەوجۆرە باسیان لێوە بکات کە ڕوویانداوە،واتە گەرەکە چاوەکانی ببنە قیدیەکامێرایەک و ڕێکۆردی مەشهەدەکان وەک خۆی بکات،ئیدی تەنها بەم جۆرە دەتوانێت متمانەی خوێنەر بە دەستبهێنێت.

1. سەرجەم یاداشتنامەو یادەوەریەکان کە پەیوەندی ڕاستوخۆیان بە خەباتی گەلەکەمانەوە هەیە،بە کەمووکووڕی شکستی و سەرکەوتنەکانیەوە ،هەموویان دەبنە بەشێک لە دیرۆکی بزافی گەلەکەمان و دەکرێ نەوەکانی داهاتوومان سودی لێوەربگرن.
2. دەکرێ و ڕوویداوە بۆ وەرگرتنی زانیاری لەبارەی ژیانی میللەتێک شێشێک لەکۆڵەوەرانی کورد و بێگانە پەنا بە ئەوجۆرە یادەوەریانە بەرن.
3. لەکاتی دادگایی کردنی تاوانبارانی جەنگدا ڕوویداوە هەندێک جار سود لەم جۆرە یاداشتنامانە وەرگیراوە،نموونەی دادگایکردنی تاوانبارانی سەرانی نازی لە دادگای نۆرێنبرگدا.

لەسەر ڕۆشنایی ئەم خاڵانە دەتوانین بڵێین ئەم کتێبەی دکتۆر گوڵپی جێگەی متمانەیەو دەکرێ وەک سەرچاوەیەکی پاکژ سەیربکرێت.

دەشێ و ڕوویداوە بەشێک لەوانەی بیرەوەریەکانیان نووسیوەتەوە ،لە هەندێک بڕگەو مەوقعدا لە حەقیقەت لایاندابێت و ڕووداوەکانیان بەجۆرێک وێنا کردبێت کە لەتەک مەزاج و بیرو پێویستی دۆخەکەدا بگونجێت،لێ دکتۆر فایەق تەنها ڕاستگۆیی کردوەتە پێوەر و بەوجۆرە باسی ڕووداوەکانی کردوە کە ڕوویانداوە،جا لەوانەیە ئەو گوزارشتە لەتەک قەناعەت و ڕێبازی سیاسیشیدا یەکانگیر نەبووبێت.

وێستگە گرنگەکان کە شایانی ئاماژەن

- گەر ئاوڕێک لە سەردەمی منداڵی و مێردمنداڵی دکتۆر بدەینەوە دەبینین خۆشەویستی خاک و نیشتمان و پێشمەرگە لە ناخیدا چەکەرەی کردوە، پاشان ئەم خۆشەویستیە نما دەکات و دەبێتە هەڵوێست و کردار.

+باوکی لە پێناوی خاک و کوردایەتیدا قارەمانانە گیانی بەخشی، ئەم گیانفیدایەی بابی هانی دا بەشداربێت لە خەباتدا بەڵام بە شێوازێکی جیاواز و ڕێبازێکی فکری جیاواز لەوەی باوکی.

- یەکێک لە براکانی ڕێچکەی باوکی گرت و بووە پێشمەرگەی پارتی، هەر لە پێناوی ئەو حیزبەدا گیانی بەخشی.

+بەپێی پێوەرو کەلتووری ڕۆژهەڵاتی ،دەبوو دکتۆریش ببێتە پارتی ،ئەویش ل□ بەر دوو هۆ، یەکەم بۆ بەزیندووڕاگرتنی ڕێبازی□ک□ی باوکی، دووه□م بۆ [تۆڵەسەندنەوە]ی براکەی لەو لایەنەی کووشتیان.

+عاتفە بەسەر دکتۆر گوڵپیدا زاڵ نەبوو ،کوێرانەش شوێنی حیزب نەکەوت، بەڵکو بە قەناعەت و هۆشیاریەوە ڕێبازی خۆی هەڵبژارد.

+دایکی و براکانی چاوەڕێی ئەوە بوون دەمێک دکتۆر فایەق زانکۆ تەواو دەکات لایەکیان لێ بکات□و□ ل□ هەژاری دەریان بکات و ژیانێکی ئاسودەش بۆ خۆی پێک بهن□ت، بەڵام خۆشەویستی وڵات و خاک و خەڵک ڕێگربوو لەمەدا.

ئەمانە چ جۆرە سەرکردەیەک بوون؟

- زۆر لە سەرکردەکان لە پاڵ کاریزمایدا جۆرێک لە خەسڵەتیان تێدایە کە دەکرێ بە نەگەتیف پ□ناسەیان بکەین،جا ئەم جۆرە خەسڵەتانە وا دەکەن دەورووبەر بەحەزەرەوە مامەڵەیان لەگەڵدا بکەن، ئەمەش وەک جۆرێک لە خۆپاراستن و ڕێزگرتن لەخود.

لەم ڕووەوە دکتۆر زۆر بە وردی پێناسەی مام جەلال و نەوشیروانی کردوە.

بۆنمونە مام جەلالی وا پێناسە کردوە کە کەسێکی تووڕە و زوو هەڵچوو،حەقد هەڵگر،حەزی نەکردوە کەس قسە لە قسەیدا بکات یا فەرمانەکانی ڕەد بکرێتەوە.

بڕوای بە دیسپلین و بڕیاری جەماعی نەبووە و دوا بڕیار لای خۆی بووە.

خەڵکی تاوانباری ئازاد کردوە لەنمونەی[ملازم کاوە] ، کە حوکمی کووشتنی بەسەردا سەپێنراوە.

+خیانەتکار، تۆمەتبار، لادەر، هەڵەکار، کەمتەرخەم ئاسای□ ئەم جۆرە مرۆڤانە لە زۆرێک لە شۆڕشەکاندا بوونیان هەبێت، بەشۆڕشی کوردیشەوە.

ساغکردنەوەی تاوان یا کەمتەرخەمی ئەم جۆرەکەسانە تەنها لە ڕێگەی کۆکردنەوەی بەڵگەو دادگایکردنی بێلایەنانە لەلایەن کەسانی شارەزاوە ئەنجام دەدرێت، بەڵام نە مام جەلال نە نەوشیروان ،بڕوایان بەم جۆرە ئیجرائاتانە نەبوەو لە کاتی توڕەیی و هەڵچوندا تاکڕەوانە فەرمانیان دەرکردوە کە زۆر

جار بڕیارەکان هەڵەبوون و تراژیدیایان بەشوێن خۆیدا هێناوە.

+ئاخر چۆن دەکرێت کەسی یەکەمی هێزێک بەو ڕادەیە حاقدبێت بەرامبەر دکتۆرێکی دڵسۆز و بۆچەندین ساڵ قسەی لەگەڵ نەکات ،تەنها بەهۆی ئەوەی لە خەستەخانەکەی سوورداش پشتگیری لەداواکاریەکانی پێشمەرگەکانی ئەو نەخۆشخانەیە کردوە؟

گەر دکتۆر تاوانبار یا کەمتەرخەم بووە بۆ لەلایەن لیژنەیەکەوە لێپرسینەوەی لێ نەکرا یاخود بۆ گوێ لە داخوازیەکانی مانگرتووەکان نەگیرا؟

- سەبارەت بە نەوشیروانیش ،وەک دکتۆر باسی لێوەدەکات سفاتی خراپی زۆری هەبووە لەوانە،شکاندن و بێڕێزیکردن بە کەسایەتی پێشمەرگەو خەڵکی تر ،قسەڕەق،مۆنوگرژ،نەبوونی گیانی لێبووردن،نەبوونی گیانی هاندانی کەسانی لێهاتوو.{بۆ نموونە بە هۆکاری سرووشتی بەرپرسێکی پێشمەرگە بەناوی پۆڵا کە نەیتوانیبوو کارێک ئەنجام بدات ،نەو شیروانیش سەرزەنشتی کردبوو بەڵام لە شێوەی سوکایەتیدا ،پێی گووتبوو تۆ پۆڵا نیت بەڵکو ت□ نەکەیت }.

جگە لەمانە وەک دکتۆر باسی لێوەدەکات ،نەوشیروان □وناکبیرێکی فکر عەشایەر بوو ،بەوەی بڕوای بە ئازادی ئافرەت نەبوو، وەک سەرۆک عەشیرەتێک ڕوانیویەتە ڕەگەزی مێ.

بەگووتەی نەوشیروان هەوڵێری و دهۆکی کورد نین.

هەڵەبجەییەکان یا جاشن یا ئاشن.

هێندە دڵڕەق و بێ بەزەیی بووە تا ئەوڕادەیەی ئامادە نەبووە سەرەخۆشی لە دکتۆر بکات کەدایک و برایەکی لە کیمیابارانی هەڵەبجەدا لەدەستدا.

- یاخود علی شامار{سەرکردەیەکی پێشمەرگە} بەهۆی ڕەخنەی گوندنشینێکەوە ویستویەتی کەسەکە وەک سزادان بخاتە حەوزی ساردی مزگەوتەکەوە.

ئەمەش ئەوەمان پێدەڵێت ئەو بەرپرسانە چەند دڵڕەق و ب□بەزەیی بوون ،چەند دووربوون لە دیسپلین و میهرەبانی، چەند دووربوون لە قەبوڵکردنی ڕەخنە. ئەو گووندنشینانە هەمووشتێکیان بۆ پێشمەرگە کرد،لە پێناوی ئەواندا ئەنفالیان بەسەرهات ،کەچی ئەوە پاداشتیان بوو بۆیان. زۆربەی بەرپرسانی ئەو ش□ش□□ ب□ ئارەزووی خۆیان و لەسەر شتی بێبایەخ یا تۆمەتی بێبەڵگە خەڵکی بەستەزمانیان سزاداوە ،هەندێک جار بەمەرگ سزای خەڵکیان داوە.

- نموونەیەکی دیکە د□رբارەی ئەندامی مەڵبەندێکە،زۆر سەیرە

کەسێک ئەندامی مەڵبەند بێت خۆشحاڵی خۆی دەرببڕێت بە کارەساتی هەڵەبجە ، ئەوە تا شەرکە مەرانەیی ئەندامی مەڵبەندی یەک گووتوویەتی [با بکوژرێن هەموو جاشن].

- خاڵێکی گرنگ دکتۆر ئاماژەی پێداوە کە دەچێتە خانەی ڕەفتاری ناشۆڕشگێڕانە ، ناکۆکی و ململانەی نێوان سەرکردایەتی یەکێتیە ، کە بەدەگمەن دووکەسیان پێکەوە هەڵیان کردوە. پرسیارێک دێتە پێشەوە کە دەڵێ، گەر سەرکردایەتی شۆڕشێک تەبایی و هاوسۆزی لە نێویاندا بوونی نەبێت و ملشکاندن و چاڵهەڵکەندن بە یەکتر ڕەفتاری زۆرینەیان بووبێت، ئیدی چۆن دەتوانن سەرکردایەتی میللەتێک بکەن کە چاوەڕێی دەستی ئەمانە بن و بەفریادڕەسیان بزانن؟ دەرکەوت ئەنجامی ئەم ناکۆکیانە کارەساتی بە شۆڕش و حیزبەکەو خەڵکیش هێنا کە تا ئێستاش بەردەوامە ، نوێترینیان نمونەی ناکۆکی نێوان باڤێل و لاهورە.

پزیشکێکی پێشمەرگە و پێشمەرگەیەکی پزیشک

- دکتۆر گەوەپی وەک پزیشکێک بە دڵسۆزی و بە جوانی ئەرکە پیشەییەکەی خۆی بەجێ گەیاندوە، چ لە نۆرینگاکانیدا یا لە نزیک بەرەکانی جەنگەوە، بە چارەسەرکردنی سەدەها پێشمەرگەی بریندار. چەندین نەشتەرگەری مەترسیداری ئەنجامداوە، بەکۆڵە پشتەکییەوە لەهەرکوێ داواکرابێت خۆی گەیاندوەتە ئەو شوێنە ، تەنانەت زۆر جار چارەسەری گوندنشینانیشی کردوە و لە مەرگ ڕزگاری کردوون.

+دڵسۆزی پاڵی پێوە ناوە زانیاری و شارەزایی لەسەر چەکی کیمیاوی پەیدا بکات، تاڕادەیەک لەوەشدا سەرکەوتووبوە کە پاشان سودی بە بەرکەوتوانی ئەو چەکە گەیاندوە و چارەسەری کردوون.

+ڕاستە دکتۆر فایەق وەک پزیشک لەناو شۆڕشدا بووە ، کە ئەرکێکی زۆر پیرۆز و پێویست بووە ، بەڵام ئەرکی دووەمی پێشمەرگایەتی بووە و لە زۆر بەرەو جەنگدا تەواجودی هەبووە. بەڕای من ئەم کارەیان هەڵەبووە ، کە پێدەچێت لەسەر ئارەزووی خۆی بووبێت ،چونکە باوەڕناکەم کەس ناچاری کردبێت، ئەرکی ئەو پزیشکی بووە کە ئەرکێکی زۆر سەخت و ئینسانیە ،لەکاتی شەهیدبوونی پێشمەرگەیەک دەکرێ و ئاساییە چەندین پێشمەرگە جێگەی بگرێتەوە، بەڵام لەدەستدانی پزیشکێک جێگرەوەی زۆر زەحمەتە. هاوکات ژمارەی پزیشکەکان کەمبوون و

ئەرکی زۆریشیان لەسەر بووە ،کەواتە ئەو بەئەوە هاتوبووە دەرەوە تا بەپیشەکەی خۆی خزمەت بکات نەک تفەنگ بەکاربهێنێت.

شۆڕشێکی بێ ستراتیج و بەرنامە

- شۆڕشی بێ ستراتیج و شوێنکەوتنی تاکتیک، یەکێک لە سیماکانیی شۆڕشی نوێ بووە ،وەک گوێپی لەبارەیەوە دواوە ،دەرکەوتوە شۆڕشێکی بێبەرنامەو پلان و بێ ستراتیج بووەو تەنها بەپێی زرووف و بارووودۆخی ڕۆژانە کاریان کردوە.واتە تاکتیت بزوێنەر و سیمای شۆڕش بووە و ستراتیج ونبووە.
ئەمەش بەڕوونی لەوکاتەدا دەردەکەوێت کە خۆیان بۆ دانووستان لەگەڵ ڕژێمدا ئامادەدەکەن ،مام جەلال پرسیار لە دکتۆر فوئاد مەعسوم دەکات ،چ داوایەک بدەینە ڕژێم؟ ئەویش دەڵێ [حوکمی زاتی متەتەور ههههههههه] ،{واتە وەک ئەوی ١١ ئازار،وەڵێ بڕێک جوانکاری تێدابکرێت}.گەر شۆڕشێک لەسەرەتادا بەرنامەی خۆی داڕشتبێت و داواکاری و ئامانجەکانی لەو بەرنامەیەدا ڕەنگی دابێتەوەو ئەندامانی پێ ڕۆشنبیرکردبێت و ئاشنایان پێی هەبێت،ئیدی چ پێویست بە ڕاوێژ و پرسیار دەکات؟ئایا درووست ئەوەنیە لەسەر ڕۆشنایی خاڵەکانی ئەو بەرنامەیە [گەر هەبووە]، دانووستان بکەن و بیکەنە قیبلەنمای هەموو جوڵەیەکیان؟

دوور خستنەوەی کەسە بەتواناکان و پشتگوێ خستنی ڕێکخستن و نەبوونی ئایدۆلۆجیا

+دوور خستنەوەی کەسە بەتواناکان لەڕووی هەزرەوە ، لایەن سەرکردایەتی یەکێتیەوە لە ڕێکخستنەکان ، تا پ،م ڕووناکبیر نەبێت ،چونکە سەرکردایەتی تەنها چەکداریان پێویست بووە تا شەڕیان بۆ بکەن ، نەک ڕووناکبیرو هۆشیار کە لە سەرنج و ڕەخنەکانیان بترسن یا چاوی پێشمەرگە بکەنەوە ،جا دکتۆریش لەسەر هەمان هۆ لە ڕێزی ڕێکخستنەکان دوورخراوەتەوە.

- گرنگی نەدان بە سیاسەت و پشتگوێ خستنی ڕابەرە سیاسیەکان لەسەر حسابی ڕابەرە سەربازیەکان خاڵێکی نەگەتیڤی دیکەی ئەو شۆڕشە بووە کە دکتۆر ئاماژەی پێداوە.لەم خاڵەدا کووتوومت لە شۆڕشەکەی مەلا مستەفا دەچێت کە لەوێش ڕابەر سیاسی هیچ ڕۆڵ و بەهایەکی نەبوو بەڵکو بەردەوام ئەستێرەی سەرپەل و سەرلق و ئامر بەتالیۆن درەوشاوە بوو وە بڕیاریش هەر لای

ئەوان بوو.
ئێوە شۆڕش یا حیزبتان دیوە خاوەنی ئایدۆكۆجیا یاخود ڕێبازی فیکری نەبێت؟
ئەم شۆڕشە نوێیە ڕێک ئەوە بوو، نە مارکسی بوو، نە سۆشیال دیموکرات ، نە ناسیۆناڵ، نە لیبراڵ، نە ئاینی، چێشتێکی مجەوەربوو بۆخۆی، تا دوای ڕاپەڕینش کۆچکردوو مام جەلال لە هیچ لێدوان و وتار و نووسینێکدا تووخنی ئایدۆلۆجیا نەدەکەوتەوە ، ئەمەش بە مەبەست بوو بۆئەوەی هیچ لایەن و دەسەڵات و حکومەتێکی لێ زوویر نەبێت.

هۆکارەکانی شکستی

- بە پێی بۆچوونی بیرمەندی چەپ هاوڕێی کۆچکردوو بەهادین نوری کە لە دەمی ئەنفالەکاندا لە قۆپی قەرەداغ کۆمەڵێک پێشمەرگەی یەکێتی دیوە ، لە نێویاندا دکتۆر فایەق ، لەوەڵامی پرسیارێکی شێرکۆ مەرانەیدا سەبارەت بە دۆخەکە ، هاوڕێ گووتوویەتی] ئەم شکستە سەربازیە نەک سیاسی ، بەبەراورد بە ئاشبەتاڵی ٧٥ کە شکستی سیاسی بووە نەک سەربازی بەوەی سەرکردایەتی سیاسی ئەو دەمە بڕیاری ئاشبەتاڵی دابوو.

+بەڵام خودی دکتۆر گوڵپی دان بەوەدا دەنێت کە شکستی ئەم جارەی شۆڕشی چەکداری زۆر گەورەتر بوو لە ئاشبەتاڵەکەی ١٩٧٥ . بە پێی بۆچوونی ، ئەودەمە هۆکارەکەی پلانگیری نێو دەوڵەتی بوو ، لێ ئەمجارە شکستی سەرکردایەتی بوو ، واتە شکستی بەڕێوەبردن و ئیدارەکردنی شۆڕش بوو لە ڕووی سیاسی و سەربازی و پەیوەندی بە وڵاتانی دەووروونب□ر و دەرەوە.
+شکستی بوو لە نەخوێندنەوەی لۆژیکانە بۆ عەقڵیەتی بەعس و پەرچەکرداری سەدام بۆ ڕووداوەکان،شکستی بوو بەوەی ئامانج و چارەنووسی شۆڕشیان بەستەوە بە جەنگی نێوان دوو وڵاتی تا سەر ئێسقان دژە کورد.
+شکستی بوو بە وەی کە پاسداریان بەجلی کوردیەوە هێنا بۆ لێدانی چاڵەنەوتەکانی کەرکوک.
واتە هۆکارەکانی شکستیەکە هەمەجۆرن کە سەرجەمیان ل□ ئەستۆی سەرکردایەتی کورددان.

کارەساتی هەڵەبجەو ئەنفال و ڕۆڵی خراپی پێشمەرگە تێیاندا

- کارەساتی هەڵەبجە خاڵێکی ڕەشە بەناوچەوانی سەرانی شۆڕشەوە بە تایبەتی یەکێتی ، کە دکتۆر زۆر بەوردی باسی کردوە . ئەو

کارەساتە چەند ڕژێمی بەعسی فاشی تاوانبارە ، بە ئەندازەی کەمتر ئەو حیزبانەی کە پێش پاسداران کەوتن تاوانبارن.هیچ حسابێکیان بۆ خەڵکی هەڵەبجە نەکرد کە چ چارەنووسێکی مەترسیدار چاوەڕێیان دەکات.بەوەش تاوانبارن کە وەک چۆن پاشان لەدەمی ئەنفالدا ڕێگەیان لەخەڵکەکە گرت تا خۆیان دەرباز بکەن و نەیاننێرن بۆ چاڵەکانی مەرگ،ئاوهاش ڕێگریان لە خەڵکی هەڵەبجەگرت کە خۆیان قورتار بکەن.
+تاوانبارن بە دزینی پارەی خەڵکی باژێر کە لەبانقی هەڵەبجە دایانابوو.تاوانبارن لە هەندێ کاری قێزەوەن وەک دزی،تاوانبارن کە هاوکاری خەڵکەکەیان نەکردو بەتەنها جێیان هێشت.تاوانبارن بە ڕێگەنەگرتن لە پاسداران لە بردنی کتێبە دانسقەکانی کتێبخانەی هەڵەبجە.
+تاوانبارن بە دانەنانی پلان بۆ پاراستن وڕزگارکردنی خەڵک لە کاتی هەڵەبجەو ئەنفالدا،تاوانبارن بەوەی لەدەمی ئەنفالدا بەرپرسی مەڵبەند فەرمانی بە خوارخەی دابوو گەر گوندنشینەکان ویستیان گوندەکانیان جێبهێڵن ،تەقەیان لێبکەن و کەسێ نابێت گەر چەند کەسێکیشیان لێ بکوژن.

- هەر لەم ڕووەوە دکتۆر دان بە بۆچوونی هەڵەی خۆیدا دەنێت کە دەڵێت ، پێشتر ئومێدم بە ڕزگارکردنی شارەکان هەبوو ، بەڵام پاش کارەساتی هەڵەبجە زانیم کە ئومێدەکەم لە جێگەی خۆیدا نەبوو،بەوەی کارەساتی بۆ خەڵک هێنا.
ئەمەش دانپیانانێکی ڕاشکاوانەی تری دکتۆرە کە دەریخستوە ،خۆیان و ئومێد شتێکەو واقیعیش شتێکی ترە.

بێ باکی مام جەلال

+مام جەلال و بێباکی لە کارەساتی هەڵەبجە ،دوکتۆر فایەق لە بەگێیەکدا دەنووسێت[کە کارەساتی هەڵەبجە ڕوویدا مام جەلال لە هەندەران بوو ، پاش ماوەیەک لە ڕێگەی تارانەوە گەڕایەوە بۆ کوردستان،ژمارەیەک لەسەرکردایەتی یەکێتی چووبوون بۆ پێشوازی،لە ناو هەموویاندا بەگەرمی سڵاوی لە شەوکەتی حاجی مشیر کردبوو ،باوەشی پێدا کردبوو پێی گووتبوو پیاوە دڵسۆزەکەی یەکێتی،وەک دەگێڕێتەوە ئەوانی تری پشتگوێ خستبوو.گرنگیدانی مام جەلال بە شەوکەتی حاجی مشیر بە هۆی ئەوەوە بووە کە پارەکەی بانکی هەڵەبجەی بۆ یەکێتی تاڵان کردبوو ،ئیتر چی بەسەر شارەکەو خەڵکەکەی هاتوە جێگەی بایەخی نەبوون.

دوورکەوتنەوە لە یەکێتی

▪ پاش ئەوەی کارو سیاسەتە چەوتەکانی یەکێتی لێ کن دکتۆر زۆر دەبن، ئیدی ناتوانێت لە گۆڕیاندا درێژە بەخەبات بدات و یەکێتی جێدەهێڵێت، ئێمە ئەو کاتە دەبێت کە شۆڕش کۆتایی هاتوەو زۆربەی سەرکردەکان نیشتەجێی ئێرانن.

+پاش وازهێنانی لە یەکێتی حیزبی دیکە تاقی دەکاتەوە، هاوکات بەر لەشەڕی براکوژی جارێکی تر دەگەڕێتەوە بۆلای یەکێتی بەڵام نەک بە قەناعەت و گووڕووتینی جارانەوە، هەر بۆیە زۆر نامێنێتەوەو بەیەکجاری ماڵئاوایی لە یەکێتی دەکات.
+دواکاری سیاسی دکتۆر گوڕپی حیزبی چارەسەری دیموکراتی دەبێت، کە چەند ساڵێک سکرتێری دەبێت. پاشان دەستبەرداری ئەو حیزبەش دەبێت و وەک هەوادارێکیان دەمێنێتەوە کە تا ڕۆژی ئەمڕۆش بەدەسەی وەک لایەنگری ئەو ڕەوتە فیکرییە ماوەتەوە.

خۆلاسە
لە پاش ئەوەی لە ژیانی حیزبایەتی {نەک سیاسی} دوور دەکەوێتەوە ،ئیدی ژیانی خۆی بە پیشەکەی {پزیشکی} تەرخان دەکات و ئەو خەباتەی لەڕابردوودا لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا وەک[پزیشکەکی پێشمەرگە یا پێشمەرگەیەکی پزیشک] ئەنجامی داوە ،دەبێتە بەشێک لە ژیانی خۆی و وەک شانازیەک بۆی دەمێنێتەوە. بە هەموو کەمووکووڕی و چەوتی و هەڵەی تراژیدی هێنەری ئەو هێزە چەکداریەی دکتۆر فایەق ساڵانێکی بەنرخی تەمەنی لە نێویدا بەسەربرد، کە تێیدا ڕووبەڕووی جۆرەها مەترسی و ناڕەحەتی و چەرمەسەری و دژایەتی هاوخەباتانی بوویەوە،لەگەڵ هەموو ئەمانەدا ئەو بەقەناعەت و بڕوای تەواویەوە خەباتی دەکرد، کە لە پاشان لەبەر هۆکارگەلێک ئەو قەناعەتەی گۆڕا، کە ئەوەش ، پەیوەندی بە خودی دکتۆرەوە هەیە.
وەک پێشتر ئاماژەم پێداوە ،لەم یاداشتنامەیەدا دکتۆر فایەق خۆی نەکردوەتە سووپەر مان، یاخود بووختان و ناهەقی دەرهەق بەشۆڕش و سەرکردەکانی نەکردوە، هاوکات لە ئاستی هەڵەو کەمووکوویەکان بێدەنگ نەبووە.شۆڕش و ڕەوتی ڕووداوەکانی شۆڕشەکەی نەکردوەتە شۆڕشێکی نمونەیی، بەڵکو ویژدانی خۆی کردوەتە پێوەر بۆ هەڵسەنگاندنی ڕووداو و کاراکتەرەکانی،لەمەشدا سەرکەوتووی و ڕاستگۆیی بەدی دەکرێت.

سەرنج/ تێبینیەکەنم سەبارەت بە کتێبەکەی دکتۆر فایەق بە پێی زنجیرەی بابەت و لاپەڕەکان نیە، بەڵکو بە پێی گرنگی پەرەگرافەکان بووە لێ کن بەندە.

ڕاستکردنەوەی هەڵەکان:
لەم یاداشتنامەیەدا دکتۆر هەندێکی زانیاری بەهەڵە یاداشت کردوە، کە زۆر گرنگ نین،جا من لەڕێ هەندێکیان ڕاستدەکەمەوە.
-عومەری خەزان بوو نەک ئەنوەری خەزان کە کەفالەتی کرد تا لەبەندیخانەی هەڵەبجە شەو نەمێنێتەوە.چونکە کۆچکردوو عومەری خەزان هونەرمەندی گۆرانیبێژ بوو نەک ئەنوەری برای.
-جیڤارا لە بۆلیڤیا گیانی سپارد نەک لە ڤەنزویلا.
-کارەساتی پشتئاشان لە یەکی ئایاری ١٩٨٣ ڕوویدا نەک ١٩٨٤.

هەڵبژاردنەکانی شارەوانی لە دانمارک ، ئەنجامەکانی بە داتا.. گۆران هەڵەبجەیی

1. ڕۆژی 11.16 هەڵبژاردنی شارەوانیەکان{کۆموون} لە دانمارک بەڕێوە چوو.
2. کاتژمێر هەشتی بەیانی دەرگای بنکەکان کرانەوەو کاتژمێر هەشتی ئێوارە داخران.
3. پاش کاتژمێر دوانزەی شەو بە نیوکاتژمێر ئەنجامە کۆتاییەکان ڕاگەیەنرا.
4. ژمارەی کۆموونەکان {98} کۆموونن ، کە دابەش بوون بەسەر زۆربچوک، بچووک، مامناوەند، مەزن، زۆر مەزن. ئەم ڤەوارانەش[ژمارەی دانیشتوانی شارەوانیەکان] ژمارەی کورسیەکانی ئەنجومەنەکان دیاری دەکەن.
5. ڕێژەی دەنگدەران لە هەموو دانمارک 67.2٪ کە دەکاتە [3.1] ملیۆن کەس.
6. [41] سەرۆک شارەوانی نوێ هەڵبژێردران، ئەوانی دیکە کۆنەکانن کە لەشوێنی خۆیان دەمێننەوە.
7. وەک ڕێژە ،دەنگی سۆشیال دیموکراتەکان کەمی کردوە بەڵام وەک حیزبی یەکەم مانەوە.
8. ڤەنستراش کە حیزبێکی ڕاستڕەوی محافیزکارەو لە ڕووی

قەوارەوە دووەم حیزبە، ئەمانیش دەنگەکانیان بەڕێک دابەزیوە.

9. مەزنترین دۆڕاندن و شکستی دووچاری [حیزبی گەلی دانمارکی]بوویەوە کە حیزبێکی نەژادپەرستە و دژی بێگانەیە.شکستیەکە هێندە گەورەیە ، فەرمانەکەیان دەموودەست دەست لە کارکێشانەوەی خۆی ڕاگەیاند و بەکارەساتی ناوزەندی کرد.[ئەم فەرمانەش پەیڕەوی هەمان کەلتووری شارستانی کرد کە لەوڵاتدا باوە، بەوەی پاش شکستی گەورەی هەر پارتێک کەسی یەکەم دەست لەکار دەکێشێتەوەو شکستیەکە دەخاتە ئەستۆی خۆی].

10. ئەو حیزبەی سوپرایسی درووست کرد حیزبی [لیستی یەکگرتووە] کە تێکەڵەیەکە لە کۆمۆنیست وچەپ.دەنگەکانی بە شێوەیەکی بەرچاو بەرزبوویەوە، بەجۆرێک لە چەند باژێڕەکی مەزندا وەک کۆبنهاگن و دوورگەی[بۆنهۆڵم]دەنگی یەکەمن و پێش سۆشیالیست دەمووکراتەکانیش کەتن کە لە مێژووی ڕابردوودا شتی وا ڕوونەداوە.

ڕێژەی دەستهێنانی حیزبەکان بەم جۆرەیە؛

Socialdemokratiet 28,4%

Venstre 21,2%

Konservative 15,3%

SF 7,6%

Enhedslisten 7,3%

Radikale Venstre 5,6%

Dansk Folkeparti 4,1%

Nye Borgerlige 3,6%

Liberal Alliance 1,4%

11.ئەوەی جێگەی سەرنجە ئەوەیە کە حیزبە چەپەکان لە زۆربەی باژێرە گەورەکاندا براوەی یەکەم بوون ،حیزبە مافیزکارەکانیش لە باژێڕە بچوکەکاندا سەرکەوتووبوون.

12.ژمارەیەکی باش لە بێگانە لە ڕیزی حیزبە چەپەکاندا خۆیان کاندیت کرد، وەک Radikale Venstre- Enhedslisten- SF -. Socialdemokratiet.

13.لەنێو ئەو بێگانانەدا ژمارەیەکی بەرچاویان کوردن ،بەگشتی [28] لەم کوردانە گەشتنە ئەنجومەنی کۆمۆنەکان کە زۆربەیان کوردی باکوورن..

14.خاڵێکی دیکەی سەرنجڕاکێش زیادبوونی ڕێژەی ڕەگەزی مێینەیە لەم هەڵبژاردنەدا، بە نموونە پێشتر وەک سەرەکی ئەنجومەنی شارەوانیەکان ژمارەیان[11]بوو ، ئێستا

بەرزبوویەوە بۆ[19].هاوکات ژمارەیان وەک ئەندامی ئەنجومەنەکان بە بەراورد بە ڕابردوو زۆر زیادی کردو بووە 35.7٪، کە دەکاتە[873] ئەندام لە هەموو دانمارکدا.

15.ئەم هەڵبژاردانەش لە [پاشوقل گرتنی سیاسی] بەدەر نەبوو.وەک ئاگاداربم لە سێ کۆمەن ڕوویدا. لە دوورگەی بۆنهۆڵم سەرۆکی لیستی یەکگرتوو کە یەکەم دەنگی بەدەست هێنا ،دەبوو ببێتە سەرۆکی شارەوانی ،بەومەرجەی دوولاینی چەپ دەنگی بەبدەن بەڵام ڕێتیان کردوە ئەو کارە بکەن، جا بە ئەوەی زۆرینە نەکەوتە دەست بەرەکەی تر ، سەرۆکی لیستی یەکگرتوو هەڵوێستێکی جوانی نواند و دەنگی خۆی دایە سەرۆکی لیستی سۆشیال دیموکراتەکان کە لایەنێک بوو لە ڕەگرانی ئەو کە ببێتە سەرۆکی شارەوانی ،بەو پێیە سەرۆکی ئەنجومەنی شارەوانی بووە بەشی سوشیال دیموکراتەکان.

لە کۆمەنێکی تر شەو بە زارەکی براوەکان لەسەر ئەوە ڕێکەوتن سەرۆکی لیستی کۆنزەرڤاتیف ببێتە سەرۆک شارەوانی کە دووم دەنگی بەدەست هێنابوو، بەڵام هەرلەکەبوونەوەکە چووبوونە دەرەوە سەرۆک لیستەک کە دەنگی ئەو یەکاڵاکەرەوە بوو،لە بەڵێنەکەی پاشگەزبوویەوە و هەر ئەو شەوە پەیوەندی بە سەرۆکی سۆشیال دیموکراتەکانەوە کردو پێشنیاری سەرۆکی شارەوانی بە کرد ،ئەویش بە چاوەڕێ قەبوڵی کرد و لە بەرامبەردا بەڵێنی پۆستێکی گرنگی ئەنجومەنەکەی پێدا.

سبەی بە میدیاکان دوا و باسی ئەم [پاشقولگرتنەی]کرد گووتی تەنها بە چارەکەک سەرۆک شارەوانی بووم ،واتە لە دوای کەبوونەکەوە تا گەشتنی بەماڵەوە خەوتن بە ئارامی،بەڵام دەمەک لەخەو هەستا بەی دەرکەوت هەر شەو دوای دەرچوونی ئەو ،پلانەکە لەدزی لە جێبەجێ کراوە .

سێیەمیش ،منافەسەی نیوان کاندیدی حیزبێکی چەپ[SF] و ڕاستڕەو [+venstre]بوو ,بەپێی ژمارەی دەنگەکان حیزبە چەپەکە کاندید بوو بە سەرۆک شارەوانی ،بەڵام نوێنەری حیزبە کۆنزەرڤاتیفەکە خەریکی دەنگ کۆکردنەوە بوو بۆ خۆی ،ئەمیش خێرا ڕێگەی لەگرت و نەیهێشت خەونەکەی بێتەدی،بۆیە حیزبێکی دیکەی کاندید کرد و ئەو بووە سەرۆک شارەوانی .کاندیدە چەپەکە کە کاتی خۆی فەرمانی حیزبەکەی و وەزیری دەرەوەی دانمارک بوو . سەرۆکی لیستە چەپەکە بە ئاشکرا گووتی مادام ڕێگریم لێدەکات بە پۆستی سەرۆک شارەوانی کەواتە منیش بەهەمان شێوە ڕێگری لێدەکەم ببێتە سەرۆک شارەوانی.

پێم وایە ئەم جۆرە پاشقولگرتنە لەم هەڵبژاردانەدا ئاسایەو

جێگەی دەبەتەوە، چونکە ئەمەش بەشێکە لە گەمەی سیاسی و لە سیاسەتدا زۆر کاری نەشیاو دوور لە پرەنسیپەکانی مۆراڵ ڕوودەن.

سەرنج / [+venstre] لە فەرهەنگی سیاسیدا [ڤێنسترا] پێناسەیە بە لایەنێک ، گرووپێک ، یا حیزبێکی چەپگەرا، بەڵام ئەم حیزبە ڤێنسترایەی دانمارک تەواو پێچەوانەی ناوەکەیەتی و حیزبێکی دژە چەپە و وەک نوێنەری مزارعە دەوڵەمەندەکان ناسراوە و لە بەرەی حیزبە ڕاستڕەوەکاندایەو پێشەوایەتی ئەو ڕەوتە دەکات.

بوێری لەگێڕا نەوەی(خوێنڕێژێکی بێتاواندا).. گۆران هەڵەبجەیی

مر□ق د□مێک ڕۆما نێک ، چیرۆکێک، یاداشتنامەیەک، یا هەرجۆرە کتێبێکی دیکە دەگرێت بەدەستەوە ، پاش خوێندنەوەی چەند لاپەڕەیەک بۆی دەردەکەوێت کە ئەم پەرتوکەی بەدەستیەوەیەتی سەرکەوتووە یاخود نا، ئەوش بەوەی کە تاچ ئەندازەیەک توانای ڕاکێشانی سەرنجی خوێنەری هەیە.

پەرتووکی سەکەوتوو یاخود نووسینی سەرکەوتوو ئەوەیە کە دێڕ لە دووای دێڕ ، لاپەڕە لەدووای پ□لکێشت کات بۆ قوڵایی ، نووسینی بڕشت و بەپێز وا لە خوێنەر دەکات تەنانەت لەکاتی نانخواردنیشدا دەستبەرداری نەبێت ، بەوەی چاوێکی لەسەر پەرتووکەبێت و چاوەکەی دیکەی لەسەر خوانەکەی بێت. کتێبی سەرکەوتوو لەوەدا بەرجەستە دەبێت دەمێک ڕووداوەکانی نێوی وەک دەنکە مرواری ببەستێت بەیەکەوە و هیچ ڕووداوێکی لێ زایەنەبێت و لە تۆمارگای زهندا وەک خۆیان بمێننەوە.

ئەم جۆرە کتێبانە زۆر جار دووجۆر هەست لەکن خوێنەر درووست دەکەن،هەستێک د□□□ زووبگەمە کۆتایی ،دەخوازم بگەمە ئامانج و مەبەستی نووسەر و دەمەوێت بەخێرایی کۆدەکان بکەم□و□ ل□ □□گەیانەوە بگەم بە پ□یق□ ک□تاییەکان،هەستێکیش دەڵێت نەخێر ناخوازم لەخوێندنەوەی ببمەوە ، ناخوازم فەزای فراوان و ئەندێشەی جوانی پڕ لە ڕازی هەمەڕەنگ هەمەڕووداو جێبهێڵم.

ل□ بەرامبەردا دەشێ هەندێ کتێب هەبن هەستێکی سەلبی لەکن خوێنەر درووستبکەن و هەڵسەنگاندنێکی وای لا درووست ببێ کە ئەم کتێبە لەهیچ ڕوویەکەوە سەرنجڕاکێش نیە ، بەوەی پاش چەند لاپەڕەیەک لێی بێزار دەبێت و ڕەنگە تەواوی نەکات ودەستبەرداری خوێندنەوەی ببێت.
کۆتایی مانگی ئاگوست لە گوبنهاگن، نووسەری هاوڕێم، بەڕێز کاک هیدایەتی مەلاعەلی پەڕتوکە نوێکەی بە نێوی [خوێنڕێژێکی بێتاوان] نمایشکرد .
لە بەرگی یەکەمی کتێبەکەدا ،خوار ناونیشانەکە نووسراوە { گێڕانەوە هیدایەت مەلاعەلی،} ،واتە ئەم بەرهەمە بریتیە لە گێڕانەوەی بەسەرهاتێک کە لەزەمەنێکی ڕابردوودا ڕوویانداوە و خودی نووسەر پاڵەوانی نێو ڕووداوەکانیەتی. دەکرێ ئەم بەرهەمە چەندین پێناسە هەڵبگرێت ، بۆنمونە دەکرێ وەک گێڕانەوەیەک لە قاڵبی فەنتازیادا پێناسە بکرێت ، دەکرێ وەک ڕۆمانێکی حەقیقەت ئامێز سەیربکرێت ،دەکرێ وەک یاداشتنامەی سەردەمێکی دیاریکراو بناسرێت، دەکرێت وەک بەسەرهاتێک لە چوارچێوەیەکی ئەدەبیدا هەڵسەنگێنرێت، کەواتە ئەوە خودی خوێنەرە لە چ گۆشە نیگایەکەوە سەیری دەکات و چ ناونیشان و پێناسەیەکی پێد□ بەخشێت.
بێگومان قسەکردن و هەڵوەستەکردن لە مەر سەرجەم بەسەرهات و ڕووداوەکانی نێو پەرتوکەکە {بەووردی}،کاتی زۆری دەوێت ، بۆیە هەوڵدەدەم پتر تیشک بخەمە سەر هەندێک ڕووداوی گێڕانەوەکە ، کە بەلامەوە گرنگن زیاتر سەرنجمیان ڕاکێشاوە.

یەکەم:

پەڕتوکەکە سەبارەت بە ژینگەیەک ، یا باژێڕێک نووسراوە کە کارئەکتەرە سەرەکیەکە خەڵکی ئەوێیە،کە با ژێڕی هەڵەبجەیە ، خۆشبەختانە منیش خەڵکی ئەوێم و تا □ادەیەکی باش شارەزای کوونووکەلەبەر و جێگەکانم،جاکەسێک لە ژینەیەکدا گەورە بووبێت کە مەکۆی ڕووداوەکانە ،دیارە باشتر پەی بەلایەنە شاراوەکان وناواخنی ئەو دێڕانە دەبات وەک کەسێکی نامۆ کە لەدورەوە بیخوێنێتەوە.
ئەو گەڕەکەی کە بووەتە شانۆی نمایشی ڕووداوەکان ،گەڕەکی (کانی عاشقان)ە ، ڕاستە من لەو گەڕەکە نەژیاوم ،بەڵام بەهۆی بچوکی شارەکە لەو سەردەمەدا ،زۆربەی دانیشتوانەکەی شارەزاي کوچەوکۆڵانەکانی بوون ،تەنانەت دەمانزانی ماڵی فڵان و فیسار لەکویدایەو حەوشەو دەرگانیان چۆنن و چ ڕەنگن ، جا زۆربەی ئەو شوێنانەی کە کاک هیدایەت ئاماژەیان پێدەکات و هەڵوەستەیان لەسەر دەکات ، ئەز لە دەمی خوێندنەوەدا وەک فلاش باگ گوزەرم پێدا دەکردن

و بە خەیاڵ دەمهێنانە بەردیدی خۆم .

دووەم:

لایەنکی زۆرجوان و گەشی پەڕتووکەکە ،ئەو زمانەیە کە بەکاری هێناوە، زمان زۆر گرنگە بۆ نووسین ، زمانی بەشت کلیلی نووسینە،زمان ئەو سیحرییە کەخوێنەر دەخاتە حاڵەتی ڕامان ، زمانی زەنگین و هەمە گوزارشت چێژی تایبەت دەبەخشێتە خوێنەر ،گەر هێزی زمان نەبێت نووسین لە چەند دێڕێکی ڕەق و وشک و بێ بزاوت بەولاوە هیچی تر ناگەیەنێت ،کاک هیدایەت توانیویەتی زمانێکی شیرین بکا بە بەرگی ئەم نووسینەیدا ، لە زۆر جێگەدا، وشەگەلێک ،ڕستەیەک یاخود دەستەواژەیەکی بەجۆرێکی وا ئەدەبی داڕشتوە کە خوێنەر سەرسام دەبێت و دەپرسێت کە لە چ گەنجینەیەکەوە وەریگرتوون؟ بە بۆچوونی من ئەوە بەخۆی مانای شارەزایە لە زماندا، تواناسازی و زەنگینیە لە دەربڕیندا ، سەیری ئەم چەند نمونەیە بکەن: [وەک ئەوەی تازە لە کەرنەڤاڵی سەما گەڕابنەوە – ڕەحم زیاتر تژی دەبێت لە موجیزەی شینایی خەیاڵم-لەتەک پۆلێک باڵندەی دەخەشدا دەڕوات{لاپەڕە 8} -وەک کەرەی سەر نانی گەرم بەڕۆح و جەستەی یەکدیدا دەتوانەوە{ لاپەڕە13} – ڕەنگایەکی کوورت بوو بەڵام پڕ لە ئاوازودەنگ و ڕەنگ بوو- ڕەنگایەک ئاشنا بە هەنگاو و نیگاو وترپەکانی دڵم{ لاپەڕە15}-تا بەقوڵایدا ڕۆبچیت، دووڕ و مەرجانی زیاتری تێدا دەدۆزیتەوە { لاپەڕە28}- من لەو پارچە قوماشە دەچووم کە دراوە بەسەر تەنافداو بیریان چووە لێی بکەنەوە-من لەپاش ئەو پرسیارە نەفرەتیەوە ،وەک باڵندەیەکی غەمگین باڵ کرام و خرامە نێو قەفەزێکی ئاسنین{لاپەڕە 83}.

نووسەر دەیتوانی هەمان مەبەست و هەمان وشە یا هەمان دەستەواژەی بەکاربهێنایە کە لە ژیانی ڕۆژانەماندا بەکاری دەهێنین ، بەڵام ئەمەی نەکــردووە ، بەڵکــو بۆ ئەوەی گوزارشتەکــان ،مەبەستەکان ،پەرەگرافەکـان لای خـوێنەر جـوانتر و دڵگیرتربـن ،چـووە زمـانێکی ئەدەبی ڕەوانی بەکار هێناوە . هاوزەمان زۆر دەستەواژە و ڕستە هەن کە بە سێ چوار جۆری ئەدەبی دایڕشتووە وهێنیویەتەوە ، ئەمە بەخۆی جوانی بەخشیوە بە ڕستەکەو و جێگەی تێرامانە ، بۆ نمونە دەمێک باسی حەوشەکەی ماڵەی خۆیان دەکات ،کەدایکی چۆن بەجۆرەها گوڵ ڕازاندویەتەوە و چۆن ئێوارانی هاوینان ئاویداون و ئاوەشەنی ئەو ناوەی کردوە و چۆن سفرە ڕازێنراوەتەوە و لەنێو بۆن و بەرامی گوڵ و درەخت و ئاسەواری ئاوەشەن و فێنکی هەوا و نانخواردنی بەکۆمەڵ و بەقسە و پێکەنین ، پێکڕا ئەمانە جۆرە هارمۆنیایەکیان پێکهێناوە

،کە ئارامیان بەخشیوە بە خێزانەکە.
ئەم جۆرە وەسفکردنەی ماڵ و دەوروبەر و گەڕەگ ،سەلیقەیەی تایبەت دەخوازێت کە لە هەمووکەسدا مەوجوود نیە و هەمووکەس ناتوانێت ئەم جوانکاریەی تێدابکات.
لە جێگەیەکی تردا باس لە قەیسەریەکەی باژێڕ دەکات کە باوکی لەوێدا دووکانداربووە، ئەو قەیسەریە بەیەکێک لە پێگە کلتوري و ئەفسوناویەکانی شار هەژمار دەکرا،{ بەداخەوە بەعس پاش کیمیابارانک□ □ووخانی بەمەش بەشێک لە کەلەپووری ئەو باژێڕەی مەحفکردەوە}. لەکن باژێڕوانان ، ئەو قەیسەریە، وەک جێگە و مەنزڵگای حەج وسوکنا بەخش وابوو ،دەگمەن ڕوویداوە کەسێک ڕێگەی کەوتبێتە{مەیدانەکە} و کوورتە پیاسەیەکی بەنێو قەیسەریەدا نەکرد بێت. پەیوەست بەو قەیسەریەوە هیدایەت لەوێدا باسی چەند شتێک دەکات کە سەرنجڕاکێشن، یەکێکیان چاودێریکردنی ئەو پەڕەسێلکانەیە کە لە بنمیچەکاندا هێلانەیان چێکردووە ، هیدایەت سەرنجی وەردی دەخاتە سەر هاتووچۆو و جولەو چۆنیەتی بەخێوکردنی زەڕنەقووتەکانیان .ئەمە بۆخۆی تیژی نیگاو ئارەزووی چاودێری وردی مێرد منداڵێک دەگەیەنێت بۆ کائینێکی بچوک کە بوونەتە بەشێک لە بزاوتی قەیسەریەکە .هەر لەهەمان قەیسەریدا کە ئەم بۆ جێگرەوەی باوکی نیوەڕوان چووەتە ئەوێ ،هاوکات کۆمەڵێک مێردمنداڵی هاوتەمەنی کە ئەوانیش زیاتر هەر لەوکاتەداو بۆ هەمان مەبەست لەوێ بوون ،ئەمانە بۆ چەندکاتژمێرێک بوونەتە برادەی یەکتری .ئەم مێردمنداڵانە لە ماوەی ئەو چەندکاتژمێرەدا {ئاتمۆسفێر}ێکی تایبەتیان بۆخۆیان دروستکردووە ،بە باسوخواستی هەمەچەشنە و گەمەی جۆراوجۆر و سەرنجی تەنزئامێزی ڕێبواران کاتەکەیان بەسەربردووە.

□وداویکی تر کە دەشێ زۆربەمان هەستمان پێکردبێت و بیزانین،یاخود ڕەنگە بەسەرماندا هاتبێت ،کاریگەری خراپ وزیانبەخشی باڵادەستی مرۆڤە بەهێزەکانە ، جا بەهێزی جەستە یاخود ئ□قب□ت،یا گەورەیی تەمەن بێت، بەداخەوە زۆر جار ئەم {گەورانە} منداڵی لەخوارخۆیان، ئیدی برای بچوکبێت یاخود خزم ودەوروبەر، بەکاریان هێناون بۆکاری نادرووست و قیزەوەن ، ئەتوانم بڵێم ئەو کارانە لە کلتووری ڕۆژهەڵاتیدا باوە و ڕەنگە هەتا ئێستاش هەر مابێت. جا کاک هیدایە ئەم [گەورەییە] لەدوو جێگەدا و وەک دوو چەمک لەدوو □وداوی جیاوازدا باسدەکات .
یەکێکیان کارکردنی بووە وەک پەیامبەرێک بۆ بردنی فەرمایشەکانی {گەورەیەک} ،کە بریتی بوون لە حەزو ئارەزوە سێکسیەکانی و

هێنانەوەی وەڵامەکان لە جەمسەری خانمێکەوە. ئەم کابرایە و برادەرەکانی بۆ گەشتن بەو ژنە [کۆدی تایبەتیان] بەکار هێناوە کە هیدایەت لێی تێنەگەشتووە ، بەڵکو تەنها گەیاندنی لەسەربووە ، ئەو یش لەژێر فشارو ترسدا. سەرەتا لەمەسەلەکە نەگەشتووەو لە پاکی و بێئاگایدا ئەو کارەی کردوە ، بەڵام لەدوایدا کە بۆی دەردەکەوێت مەسەلە چیەو خەریکە کۆدەکان دەکاتەوە ، ئیدی هێدی هێدی خۆی دەکشێنێتەوە .

چەند [گەورە] یەکی تر لەتووخمێکی دیکە و لە نمایشێکی نائینسانیدا هیدایەت ناچار دەکەن تا چاو لە دزیەیەکانیان بپۆشێت،دزیلێکراویش خودی هیدایەت خۆیەتی و بەدیاری کراویش دەغیلەکەی باوکی. لەو دەمەی باوکی نووسەر بۆ نانخواردنی نیوەڕۆ و پشوودان گەڕاوەتەوە بۆماڵەوە،ئەمیش وەک هەمووجار لەبری باوکی ئاگای لەداوکان بووە ،هەندێک جار چەند گەورەیەک یەک دوو منداڵیان ناردۆتە سەری بۆ ئەوەی لە دەخیلەکەی باوکی پارە دەربه□ن□ن ، ئەوێش نەیتوانیوە ڕێگربێت یا ناڕەزایی دەرببڕێت چونکە [دزە گەورەکان] لە دوورەوە چاودێریان کردووە و بەزمانی جەستە هەڕەشەیان لێکردووە، ئەوەش بۆخۆی دووجار کارێکی نەشیاو قیزەوەنە ،یەکەم تێکدان و لەکەدارکردنی کەسایەتی منداڵ بە بەکارهێنان و بەدزکردنیان کە پێدەچێت ئەوانیش بەدەر لەخواستی خۆیان ولەژێر فشارو ترسدا بەوکارە هەستابن، دووەم دزیلێکراوە کە بێگومان لەکاتی کردارەکەدا بەدۆخێکی دەروونی نالەباردا تێپەڕیوە ، بەوەی ل□ بەرچاوی خۆی لە ڕەنج و ماندووبوونی باوکی دەبەن ، بێ ئەوەی هیچی بۆ بکرێت. ئەوەی لام جێگەی پرسیارە ،چۆنە کاک هیدایەت ئەم باسەی لای باوکی نەدرکاندوە؟ یاخود ئایا باوکی هەستی بەوە نەکردووە کە پارەی دەغیلەکە کەمیکردووە ؟

ناونیشانی پەڕتوکەکەش شایانی هەڵوێستەیە،جێگەی خۆیەتی بپرسین کە بۆچی کاک هیدایەت ئەم ناونیشانەی بەخشیوەتە کتێبەکەی؟ (خوێنڕێژێکی بێتاوان) چ واتاو ماناو مەدلوولێکی هەیە؟دەکرێ کەسێک خوێنڕێژبێت و هاوزەمان بێتاوانیش بێت؟

ئایا خوێنڕشتن بۆخۆی تاوان نیە؟ بەدیوەکەی دیکەدا دەپرسم ،ئایا بێتاوان ئەوەیە کە خوێنەکەی ڕژاوە یا ئەوەی تاوانەکەی ئەنجامداوە؟ بۆ کردنەوەی ئەم لوغزە ئاڵۆزە هەردەپێ پەنا بۆخودی نووسەر بەرین کە بەسانی ڕوونیکردوەتەوە ،مەبەست ڕشتنی چ جۆر خوێنێکەو بۆ چ مەبەستێک ڕژاوە.

چیرۆکە{خوێنڕشتنە}لەوێوە دەست پێدەکات کە خێزانێک وەک کرێچی دێنە نێو حەوشەکەیان و کچێکیان دەبێت کەچەند ساڵێک لە کاک هیدایە

بەتەمەنترد□ بێت، دروستبونى پەيوەندي ئەم كرێچيە نوێيەو ئەم مێردمنداڵە لەو ساتەوەختەوە دەستپێدەكات كە ستايلى قژى كچەكە سەرنجى هيدايەت ڕادەكێشێت و لێى دەپرسێت [قژت بەچى وا وەك بورمە لول كردووە؟]، پرسيارێكى گەلێك سادە وەك سادەيى هەر پرسيارێك، بێ مەبەست لەزارى موراهيقێكەوە دەرچووە ، ئيدى ئەم پرسيارە د□ بێتە داچەقاندنى يەكەم كۆڵەكەى بەنديخانەيەكى ڕۆحى ، د□ بێتە درێژكردنەوەى يەكەم تەونى جاجڵۆكەى ڕاوكردنى نێچيرێك ،نێچيرێك كە ڕاوكردنى زۆر سانابووە ،چۆن و چ كات ويستبێتى بۆ مەرامى خۆى بەكاريهێناوە .

ڕۆشتن لەگەڵ ڕەوتى □وداوەكاندا ئەوەمان بۆ ڕووندەبێتەوە كە ئەم كچە {سادييە} كۆتوبەندى هيدايەتى بەجۆرێك كردوە ،كە نەيتوانيوە بێ فەرمانى ئەو جوڵەيەك بكات ،ياخود بەكام و ئارەزوى خۆى بڕوات ، بخوات وبژى، بەجۆرێك يەخسيرى كردوە كە بووەتە ئامێرى بەڕيمۆكۆنترۆڵ ، بە ڕيمۆنكۆنترۆڵەكەى لەماڵەوە و لەدەرەوە بزاوتەكانى بۆ ديارى كردوە و چى ويستى خۆى لەسەربوبێ پيكردوە ،تەنانەت واى لێكردوە كە هێدى هێدى لە خودى خێزانەكەشى هەم بەجەستە و هەم بەهەست دووربخاتەوە و وەك نامۆيەك ڕەفتار بكات ،بەتايبەتى لەتەك كاكيدا. ئەم فشارە دەرونىە گەشتوە بەوەى ڕێگەى پێنەداوە لەگەڵ هاو□□ك□انى گەڕەك وازى بك□ات ، ئەم دابڕانە كووتووپڕە لە كن هاوڕێكانيشى بووەتە جێگەى پرسيار ،ئەميش هەرجارە بە بەهانەيەكى [ناموقنيع] وەڵامى داو□ت□وە .

بۆدەربازبوون لەو دۆخە كەهەرخۆى زانيويەتى ئاسەوارو كاريگەريە جەستەيى و دەروونىەكانى چەند قوڵ و بەسوێيە، پێويستى بە بڕيارێكى بوێرانە هەبووە كە پێى بڵێ بەسە ئيتر من گەمەى دەستت نيم، دەمەوێ بۆخۆم بژيم نەك بۆتۆ. پێيدەچێ لەودەمەدا ئەو بڕيارو هەڵوێستە لەدايك نەبووبێت ،ياخود بيركرنەوەى هەر هێندە بووبێت كە ملكەچى فەرمايشە [سەربازيەكان]ى بەرامبەرەكەى بێت. ئەم بێ دەنگيە سامناكە ئاكامێكى خراپ و مەترسيدارى دابەدەستەوە،ئەو ئاكامەى ژيانى ئەو دەمەى نووسەرى وێران كردو ونغرۆى قوڵايى كێشەيەكى كرد كە دەربازبوون لێى ئەستەم بوو.بەهۆيەوە هەموو دەرگاكان بەسەريدا داخرابوون ، كەسێكى دڵسۆزى شك نەدەبرد بەهانايەوە بێت و دەستى بگرێت و لەو زۆنكاوە دەريبهێنێت،دەبوو بەتەنها ئەو جەنگە سەپێنراوە بكات.

لێرەدا پرسيارێك دێتە پێش ؟ دەمێك دەبينن كە هيدايەت نەهەڵسوكەوتى هەڵسوكەوتە ، نەخوێندنى خوێندنە ، نان خواردنى نانخواردنە ،نەڕەفتارى لە خوێندنگاو نێو ماڵ ئاساييە ،تا ئەو

ڕادەیەی زۆر جار خۆی لە نانخواردنی خێزانی بەبیانوی کوورتەمەودا دزیوەتەوە و لەگەڵ خێزانەکەیدا نانی نەخواردوە ،مەعانات وایلێکردوە ڕۆژبەڕۆژ زەردو لاواز بووە، بە ئارەزوو ،کەمدووبووە.
جا پرسیارە کە ئەوەیە ئەرێ بە تەنها جارێک کەسێک لەخێزانەی لەیان نەپرسی { بۆ ڕەفتارت وەک جاران نیە؟ } یاخود براگەورەکەی کە کوڕە گەورەی ماڵ بووە و پاش باوکی بەرپرسیاریەتی خێزانی لە ئەستۆ بووە ، کاتێک کە { لەقافا گرتوویەتی} ، بۆچی بانگی نەکردووە و پێی بڵێت برای بچوکم ئەم کارە باش نیەو خۆت دوورخەرەوە لەوکچە؟ بەپێچەوانەوە لەبری ئەوەی چارەسەری کێشەکەی بکات توانج و تانەی لێداوە ،ئەوەش بەتە هۆی زیاتر دوورکەوتنەوەی هیدایەت لەوبرایەی و سەرجەم خێزانەکەی. وەک خۆی دەڵێت شەش مانگ قسەی لەگەڵدا نەکردووە، ئاخر ئەمە چ براگەورەییەکە دەمێک برا بچوکەکەت بەماوەی شەش مانگ دوو وشەت لەگەڵدا نەگۆڕێتەوە و تەش مەشەک میوانت نەبەت و لەهۆکارەکەی نەپرسیت؟بە بۆچوونم ئەم جۆرە هەڵسوکەوتە لەزۆرحاڵەتدا دەگەڕێتەوە بە ئاستی نزمی ڕۆشنبیری و خەمساردی ئەو کەسانەو کۆمەڵگا.
وەرای ئەمە خودی هیدایەتیش کەم تەرخەم بووە ،بەوەی بۆچی بانگی براکەی خۆی نەکردووە و بەڕاکشاوانە هەموو شتێکی بە باسبکردایە و داوی ئامۆژگاری بکردایە؟ تا وەک مەسەلە کوردیەکە دەڵێت[زەرەر لە نیوەی بگەڕێتەوە هەر باشە]،ئەوکات توشی ئەم کارەساتە نەدەبوو کە بەدڵنیاییەوە زۆر ئازاری ڕۆحی داوە.
هیدایەت بەو تەمەن و کەم ئەزموونەی ژیانەوە بتوانێت ئامۆژگاری هاوڕێ خوێندکارەکەی بکات و قەناعەتی پێبکات کە دووربکەوێتەوە لەو پەیوەندیە ئەوینداریە بە ئاکامەی تێی کەوتووە ،ئەی بۆچی کاکە نەیتوانی ئەو کارە بە براکەی خۆی بکات؟لەوانەیە گەر برا گەورە بە ئەرکی برایانەی خۆی هەستیایە ئەو دەمە هیدایەتیش ئەو ئازارەی لە سینەیدا بە ئەم ماوە درێژە هەڵنەدەگرت کە لە ئاکامدا بەم کتێبە گوزارشتی لێکرد.
خاڵیکی تر کە دەمەوێت ئاماژەی پێبکەم ،پەیوەستە بە براکانی کچەکەوە ، وەک کاک هیدایەت باسیان دەکات، یەکیک لەبراکانی {پێموابێت ناونجی بووە}زۆر تێگەیشتوو،هۆشیارو ڕوناکبیربووە{ئەهلی کتێب بووە} .دەمێک برا گچکەکەی هەستی بەپەیوەندیەکەی نیوان هیدایەت و خوشکەکەی کردوە ویستویەتی ئەو باسە بوروژێنێ و بیکاتە کێشە ،بەلام ئەو ڕێگری لێکردووە ونەیهێشتووە لەسەری بڕوات و پێی گووتووە{ نەکەی کێشە درووست بکەیت و بەدەستی خۆت ئابڕوی خێزانەکەمان وخوشکەکەمان بەریت} .گەر ئەو برایە خاوەنی ئەو تێگەشتنە جوانە نەبوایە و ئاقڵانە لە مەسەلەکەی

نەڕوانیایە، کەسێکی کەلەڕەق و مەشک بەتاڵ بوایە، وەک چۆن لە ڕابردوو و ئێستادا بەهەی هەمان مەسەلەوە هەزارەها کارەساتی لێکەوتوەتەوە، لەوانیە ئەمەش کارەساتی بخولقاندایە. بەداخەوە ئەم هەڵوێستە هۆشمەند و عەقلانیە لە هەموو خێزانێکدا بوونی نیەو نمونەی ئەم چەشنە مرۆڤانە دەگمەنن.

خاڵێکی دیکە کە لەکن من گرنگە و شایانی ئاماژەیە، ئەوەیە کە بیڵێم، ئەوەی کاک هیدات نووسیویەتی شتێکی نوێیە لەدنیای نووسیندا، گێڕانەوەی بەسەرهاتێک کە لە فەترەیەکی مێردمنداڵیدا پێیدا تێپەڕیەوە و ڕووداوەکانی بە نزیکەی چواردەیە لەسنگی پەنگخواردویدا هەڵیگرتووە، ئێستا تواني لەزمانی ئەم پەرتوکەوە دەریببڕێت، دەربڕینێکی {بوێرانە}و بە زیادوکەم.
ڕۆژی ڕێوڕەسمی ناساندنی کتێبەکەی کە لەکۆپنهاگن بەڕێوەچوو، لەمیانەی باسەکەیدا دەربارەی کتێبەکە، کاک هیدایەی لە بڕگەیەکدا گووتی[پێدەچێت پاش خوێندنەوەی، کەسانێک هەبن ڕقیان لێم ببێتەوە یا بەجۆرێکی بوغزاوی لێم بڕوانن، هاوزەمان لەوانەیە بەشێک لەو خوێنەرانە بەچاوی بەزەیی و وەک بوێر لێم بڕوانن و پتر منیان خۆش بووێت] پێدەچێت هەردوو حاڵەتەکە ڕووبدات بەڵام دڵنیام کە تێڕوانینە {ئیجابیەکە} زۆر زیاتر دەبێت. بەشبەحاڵی خۆم چێژم لە خوێندنەوەی وەرگرت، هەر بۆیە دەستخۆشی لێدەکەم بە ڕاستگۆیی و بوێری.
هیوادارم هەرکەسێ دەیخوێنێتەوە هەقی خۆی پێبدات و بەچاوی ڕەخنەی بابەتیانە لێی بڕوانێت، هاوکات ئومێدەوارم بە لەمەودوا هەموومان ئەو بوێریەی ئێومان تێدابێت، بەوەی هەرکەسێکمان لە ڕابردوودا دووچاری گرفتێکی جەستەیی یا دەروونی بوبینەوە، خەفەی نەکەین و لەسینەماندا بەندی نەکەین، بەڵکو هەوڵبدەین لە دووتوێی پەڕەو پەڕتوکێکدا یا بەهەرجۆرێک کە دەگونجێت دەریببڕین، کە ئەوەش دوو ئامانج دەپێکێت یەکەم: لەڕووی دەروونیەوە کەسەکە ئاسودەدەبێت ولەو فشارە نەفرەتیەی دەروونی دەربازدەبێت.
دووەم: خەڵکی ئاشنا دەکات بەم جۆرەکێشانە کە نوێن {لە ئاشکراکردنیاندا}، چونکە هەتا ئێستا کەسێک ئەو بوێریەی مامۆستا هیدایەتی نەبووە، بێت ڕووداوە قێزەوەنەکانی سەردەمی منداڵی، مێردمنداڵی یا گەنجێتی خۆی بەکەس ئاشکرا بکات یا بەشوەیەک بینووسیتەوە و ئەمەش خوێندنەوەمان بۆی هەبێت.
لەهەمان مەراسیمدا کاک (ریبوار حەمەمە فەرج) ی شاعیرو شانۆکار وئەکتەر، لە ڕووی هونەریەوە پێناسەیەکی جوانی بە پەرتوکە کرد وخستیە چوارچێوەیەکی هونەریەوە، وەک ئەوەی کە خۆی سیناریوی بە

دانابەت و گەر لەشانەدا نمایش بکرێت چ جۆرە ڕەنگدانەوەیەکی هونەری هەڵدەگرێت ،دیارە باسەکەی کاک ڕێبوار بابەتەکەی دەوڵەمەند کرد و جێگەی دەستخۆشیە .
لە کۆتایدا دووبارە دەستخۆشی لەکاک هیدات دەکەم ، بە ئازایەتیەکەی ، هەم بە بەخشینی داهاتی پڕۆتوکەکەی، کە بەخشیە ڕێخراوەکەی [کاک لوقمان و مەهاباد خانی هاوژینی]کە ئەوانیش شتومەک و پێداویستی پێدەکەن و دەینێرن بۆ خەڵکانی کەم دەرامەت و خاوەن پیداویستی تایبەت لە کوردستان ،بەمەش کارێکی ئینسانی ئەنجام دەدەن وشایانی ڕێز و دەستخۆشین.
هیوادارم وەک بەندە ئەوەی لەم نووسینەدا پێمکراوە ،توانیبێتم تاڕادەیەک وەک پێویست تیشکم خستبێتە سەر هەندێک لایەنی پڕۆتوکەکە .

هەرەمێک لە تاریکیدا.. گۆران هەڵەبجەیی

گەر کەسانێک تا ئێستاش قەناعەتیان وابێت ،یا وای بەبچن کە ئەم دەستەڵاتەی ئێستا کەمێکی چاکسازی پێوەماوە،یاخود ئومێدیان لەسەر ئەوە هەڵچنیبێت کە هەشتا ترووسکاییەک لە کۆتایی تونێلەکەدا بەدی دەکرێت ،جا ئەو جۆرە کەسانە خەڵکانی سادەبن یا لە هەر پێگەیەکی

سیاسیدا بن،ئیدی سەر بە حیزبەکانی دەسەڵات یا لە ئەحزابی[موعارەزە] بن ،ئەوە بەدڵنیاییەوە هیچ لە ماهیەتی دەسەڵاتی کوردی تێنەگەشتوون و خوێندنەوەی هەڵەیان بۆ ڕەوتی ڕووداوەکان هەیە، یاخود باش شارەزای دۆخەکەن و بە هۆکارگەلێک دەخوازن خەڵک چەواشە بکەن.

گەر شکستی دەسەڵاتی هەرێم بەماوەیک لە بوارێکدابوایە ئەوە قەبوڵکراو بوو،بەوەی دەرفەتێکی پێدەدرا تا چارەسەری بکەن،بەڵام کارەسات ئەوەیە شکستی و قەیران و گەندەڵی هەموو بوارەکانی گرتۆتەوە ساڵ بەدوای ساڵ ئەو قیرانانە قوڵتر دەبنەوە،ئەویش بەهۆی ئەوەی هیچ نیەتێک بەچارەسەرکردنیان نیە .ئەوەی بەلای دەسەڵاتدارانەوە مەسەلە نیە باشکردنی گوزەرانی خەڵکە،هەربۆیەش جیاوازیەکی قوڵ ومەزن لەنیوان دەسەڵاتدارن و خێزان و کەسووکارو دەوروبەریان لەلایەک و زۆرینەی خەڵکی بەشمەینەت و کەم دەرامەت وچەوساوە لەلاکەی دی بەدی دەکرێت.دۆخەکە گەشتووە بەوەی خەڵک بە ئاشکرا و بەشێوازی تووند گوزارشت لە ناڕەزایی وخەمەکانیان دەکەن.

پێوەری درووست و شایستە بۆ هەر کابینەیەک و دەسەڵاتێک لە سەر بنەماو ڕۆشنایی کارەکانی دەکرێت،یاخود ڕوونتر بڵێن هەڵسەنگاندن و پێوانەکردنی سەرکەوتن و شکستیەکانیەتی لە دووتای تەرازوودا .

گەر بەم پێوەرە حساب بۆ کابینە یەک لەدوای یەکەکانی یەکێتی و پارتی بکەین،کە بە تەکڕا تەمەنی [30]ساڵ دەبێت ،ئەوە بە دوو دەی دەڵێین سەرجەم کابینەکان شکست لەدوای شکستیان هێناوەو کارەساتیان بۆ خەڵکی هەرێم خولقاندوە.

گەر ئەڵمانیاو یابان پاش دووەم جەنگی جیهانی بە نمونە بهێنینەوە ،دەردەکەوێت ئەو دوو وڵاتە مووعجزەیان درووست کرد و لە ماوەی کەمتر لە دەساڵدا نەک هەر بینای وڵاتە داڕماو و وێرانەکەیان کردوە بەڵکو بوونە دوو وڵاتی خاوەن سەنگ و هێزی ئابوری لە جیهاندا. بێگومان هۆکاری ئەو هەڵسانەوەو پێشکەوتنە بەپلەی یەکەم دەگەڕێتەوە بۆ دڵسۆزی و دەسپاکی و ئیرادەی بەرزی دەسەڵاتداران ،ئەوجا پاڵپشتی خەڵک بۆیان.

لە هەرێمی کوردستان یەکێتی و پارتی هەر لەدوای ڕاپەڕینەوە سەلماندیان کە ئەوان ئامانجیان خزمەتکردن و بوژاندنەوەی ژێرخانی ئابوری نەبووە ،بەڵکو تەنها ئامانجیان خۆدەوڵەمەندکردن بووە ،واتە کوردستان بۆ ئەوان بازاڕێک بووە بۆ تاڵانی .هەر لەسەرەتای

□اپ□ینەوە نیەت و نیازی گەندەڵی و ڕاورووتییان بە ئاشکرا دەرکەوت ، بەوەی هەرچی پارەی بکردایە و دەستیان پێدا بگەشتایە ئاودیویان دەکرد، بەمەرجێک هەموو ئەو کەرەستانە بۆ ئاوەدان کردنەوە پێویست بوون.

ساڵی ١٩٩١ لە لەندەن هونەرمەندانی جیهانی بۆ هاوکاری کۆڕەوەکە ، کۆنسەرتیان ڕێکخست، کە داهاتەکەی لەگەڵ هاوکاری تری جیهانی [57] ملیۆن پاوەند بوو ،هاوکات کوردانی هەندەران دڵسۆزانە ماڵ بە ماڵ دەگەڕان بۆ کۆکردنەوەی کۆمەک . ئەم هاوکاریە دارایيانە پارتی و یەکێتی حەپەلووشیان کرد ،وەک دەرکەوت تەنها[320000]پاوەنی گەشتە دەستی ڕێکخراوە مرۆییەکان

ئیدی ئەوە سەرەتایەکی خراپ و مەترسیدار بوو بۆ ڕەوشی ڕووداوەکان و بڵاوبوونەوەی ئافاتی گەندەڵی . گەندەڵی ئەو دوو حیزبە هێدی هێدی هەموو بوارو کایەو قوژبنێکی ژیانی گرتەوە و شوێنێک نەما هاوڵاتیان دوور لە دەست و چاوی دەسەڵات هەناسەیەکی پاکی تێدا بدەن.

لە هەر وڵاتێکدا گەندەڵی بووە دیاردەیەکی بەربڵاو و بە قوڵی ڕەگی داکووتا و بە ئاشکرا پەیڕەو کرا ،ئیدی هیچ جوڵەو سەکتەرێک بەپاکی نامێنێتەوە کە مڵەی گەندەڵی هەڵی نەتەکێنێت.

گەر چەند بوارێک بکەینە نمونە ئەوجا کاریگەری گەندەڵی لەسەر ژیانی خەڵک و کۆمەڵگا بە ڕوونی دەردەکەوێت.

- سیاسی / فاشلترین دەسەڵات لەڕووی سیاسیەوە دەسەڵاتی کوردیە،بەوەی تا ئێستا نەیانتوانیوە گچکەترین دەسکەوت بۆ میللەت دەستەبەر بکەن،بەڵکو ئەو کەمە دەسکەوتەی دوای ڕاپەرین بەدیهات لە مەترسیدایەو خەریکە لەدەست دەردەچێت.
- تەبایی نێو حیزبەکان / تەبایی درۆزنانەو ساختە لە نێو حیزبەکوردیەکانی هەرێم هەیە ،بەڵام لە واقیعدا لە دووژمنایەتی خەفەکراوە یا هەندێ جار بەئاشکرا دەیبینین ،بەتایبەتی لەنێوان یەکێتی و پارتیدا . تا ئێستاش هەرێم دوو زۆنە بە دوو دەسەڵات و دوو میتۆدی جیاواز .ئەمەش سەلمێنەری ئەو ناکۆکی و ناتەبایییە کە لە نێو خودی حیزبەکاندا بوونی هەیە ،بێگومان ئەمەش کاریگەری سەلبی لەسەر پێگەی کورد لە جیهاندا جێهێشتوە.
- مافی مر□ق و ئازادیەکان / ئەوەی دەیبینین و هەستی پێدەکەین

پاشەکشەی تراجیدیانەی مافی مرۆق و ئازادی و پەراوێزی دیموکراسیەتە. دەتوانم بڵێم لەسەرەتای ڕاپەڕینەوە ئازادی زۆر لە ئێستا باشتربوو. ئازادی ڕاگەیاندن،خۆپیشاندان و دەربڕینی ناڕەزایی،ئازادی دادگاو دادوەرەکان ،ئازادی حیزبەکانی دەرەوەی دەسەڵات ،و زۆر لایەنی دیکە بەردەوام بەرەو تەسککردنەوە دەچن. نەبوونی یا کەمی ئازادی گەشتوەتە ئاستێکی مەترسیدار ،بەوەی خەڵکانێک لەسەر ڕای جیاواز کوژراون،سەرنگوون کراون، بێدادگایی کردن لە بەندیخانە نراون، یاخود بەهۆی لایک و کۆمێنتی فەیسبووکەوە لێپێچینەوەیان لەگەڵ کراوە، کە ئەمەش تەنها لەسایەی ڕژێمە تۆتالیتارو دیکتاتۆرەکاندا ڕوودەدەن.

- پەیوەندی لەگەڵ بەغدا/ ئەم پەیوەندیە زۆر خراپەو ئومێدی باشبوونی نیە،چونکە دەسەڵاتدارانی کورد لە دانووستاندا زۆر لاوازو بێ بەرنامەن و بەردەوام گۆڕانکاری لە ڕۆژەف و ستراتیژیاندا دێت ، تەنها ئامانجیان وەرگرتنی پارەیەوە هیچی تر.
- ئابوری / سێکتەرێک شوێنێک دامەزراوەیەک نەماوە دەستی گەندەڵی مافیای حیزبی پێنەگەشتبێت،وەرای کۆنترۆڵکردنی سەرجەم سێکتەرە بازرگانیەکان لەلایەن کۆمپانیاکانی سەربەم دووحیزبەوە کە گرنگەکانیان بریتین لە: قاچاخچێتی نەوت و غاز ،کەرتەکانی بیناسازی و پیشەسازی{کارگەکانی بەرهەمهێنان}،درووستکردنی مەی، قاچاخچێتی دەروازە سنوریەکان،هاوردەکردنی سەیارە، هاوردەکردن و دابەشکردنی دەرمانی ئێکسپایەر،مەشروباتی کحولی،کاڵاو خۆراکی ژەهراوی ،مادەی هۆشبەر، یانەو کلوبەکانی ڕابواردن و سەرانەسەندن و هەرشتێک پارەی تێدا بێت.
- کەرتی خوێندن و پەروەردە / وتەیەک هەیە دەڵێت ،گەر ویستت پێناسەی درووستی هەر وڵاتێک بکەیت،سەیری ئاستی پەروەردەو خوێندنی بکە.

گەر ئاوڕێک لە کەرتی خوێندن و پەروەردە بدەینەوە ،دەردەکەوێت زۆر دواکەوتووە و لە ئاستی سۆماڵ و وڵاتە دواکەوتوەکاندایە،لەبری ئەوەی لەماوەی ئەم سی ساڵەدا تەکانێکی باشی بە پێشەوە پێبدرایە ،دەبینین لە پاشەکشەیەکی بەردەوامدایە. [2000]بینا هەیە دوو دەوامی تێدادەکرێت و [80]بیناش سێ دەوامی تێدا دەکرێت،هەندێک قوتابخانە لە بینای کرێ یا کابینەدا دەوام دەکەن کە هیچ مەرجێکی قوتابخانەیان تێدا نیە، پۆل هەیە پتر لە 90 خوێندکاری تێدایە،

خوێندنگاکان خاڵیین لە پێداویستییەکانی سەردەم،زۆر جار کەسوکاری خوێندکاران ناچار دەبن هەندێک لەو پێداویستیانە دابین بکەن .بەهۆی دەستتێوەردانی حیزب لە پرۆسەی خوێندن، ئاست و تواناسازی مامۆستاو خوێندکار زۆر دابەزیوە.زۆرێک لە زانکۆ و خوێندنگاکان لەبری ئەوەی ببنە ناوەندی لێکۆڵینەوە وتوژینەوە و بەرهەمهێنانی زانست ،بوونەتە مزگەوت و شوێنی عیبادەت و نوێژی جەماعەتیان تێدا ئەنجام دەدرێت. جا هەرکاتێک ئایین و زانست تێکەڵاو بوو ، ئەوە بە دڵنیاییەوە لە ئاکامدا هەردووکیان شێواو و وێران دەبن.

لەلایەکی دیکەوە زانکۆو خوێندنگا ئەهلییەکان کە خاوەندارێتییان دەگەڕێتەوە بۆکەسانی حیزبی،خەریکن جێگە بە خوێندنگە حکومییەکان لێژدەکەن و هەندەی دی دەبنە هۆکار بۆ وێرانکردنی پرۆسەی خوێندن و پەروەردە. دەردەکەوێت ئەم دەسەڵاتە گەندەڵە و بێ مەرامە هیچ شتێکی گرنگ نییە بۆی ، [نەزانست] ،نەخاک ،نەنیشتمان، نەخەڵک ،نەکوردایەتی، بەڵکو تەنهاوتەنها[گیرفان و بەرژەوەندی خۆی گرنگە].

7.کەرتی تەندرووستی / پشتگوێخستن و ئاستی خزمەتگوزاری تەندرووستی هەر وڵاتێک دەلیلە بۆ ئاستی بەرزی سەغڵەمی هاوڵاتیان.ئەوەی لەکوردستان لەبەرچاوە کەرتی تەندرووستی تەواو فەرامۆش کراوە و تایبەت بەرەو داڕمان و کاولبوون دەچێوات، لەماوەی ئەم سی ساڵەدا هیچ پلانێکیان بۆ چاککردن و پێشخستنی کەرتی تەندرووستی نەبووە. هەر وەزیرێک یا بەڕێوەبەری تەندرووستی بازرگانێک دەمێک دەستبەکار بوون لە خەدەوەتمەندکردن و گەندەڵی بەوەڵاوە هیچیان نەکردوە. هاوردەکردنی دەرمانی ئێکسپایەریش لەولاوە بوێستەیت کە مەترسیی و هەڕەشەیەکی گەورەیە بەسەر ژیانی هاوڵاتیان و بەهۆیانەوە بەردەوام هاوڵاتیان گیان لەدەست دەدەن.

نەرینگەو نەخۆشخانە ئەهلییەکانیش کە هی مافیاکانی حیزبن، هەندەی تر گیانی لەبەر نەخۆشخانە گشتییەکان بەیوە.پێدەچێت لە ئایندەدا شتێک نەمێنێت بە ناوی نەخۆشخانەی حکومی.

8. ڕێگاوبان و هاتووچۆ/ کەم ڕۆژ هەیە کەسانێک بەهۆی ڕووداوی هاتووچۆ گیان لەدەست نەدەن،زۆربەی ڕێگاکانی نێوان بازرگانەکان ناونراون{ ڕێگای مەرگ}.ڕاستە زۆر جار بەهۆی هەڵەشەیی و پەلەو خۆنەزانگرتنی برێک لە شۆفێران بە یاساکانی هاتووچۆ ،ڕووداوی دڵتەزێن ڕوودەدەن، بەڵام بەپێی شارەزایانی هاتووچۆ ،ڕێژەی زۆری ڕووداوەکان دەگەڕێنەوە بۆ خراپی و کەمی ڕێگاکان،واتە دەسەڵات بەرپرسە لەو

ڕووداوانە.

ڕێگا هەیە کە نزیکەی سی [کەم]ە بەڵام لە ماوەی دەساڵدا نەتوانراوە تەواو بکرێت.ڕێگاش هەیە دووسە جار پارەی بۆدەرچووە و بەڵێندەرەکانی گۆڕاون، بەڵام بەهۆی گەندەڵییەوە کۆتایی پێ نەهاتوە یا بە کوالێتییەکی خراپ و نیوەناچڵ وەرگیراوە.

خۆ گەر ئەو داهات و باج و خەراجەی لە شۆفێران و سەرپێچکاران وەردەگیرێت کە ساڵانە بە[300]ملیار دینار مەزەندە دەکرێت گەر نەچێتە گیرفانی حیزبەوە ،ئەوە بە دڵنیاییەوە باشترین تۆڕی ڕێگاوبانی پێ درووست دەکرێت.

9. گەڕانەوەی ناوچە دابڕێنراوەکان و مادەی 140 / لەم بوارەشدا دەسەڵاتی کورد شکستێکی مەزنی تۆمارکردوە،هەرچی درووشمی قەبەو بریقەداری سەرانی کوردە،بەتایبەتی سەرانی ئەو دوو حیزبە باڵادەستە، دەربارەی دڵسۆزی خاک و نیشتمان و هەوڵدان بۆگەڕانەوەی ناوچە دابڕاوەکانی کوردستان ،لە مێژە بوونەتە درووشمی بەتاڵ و بێ ناوەرۆک.مادەی [١٤٠] عەیامەکە لەبیرکراوەو کاری پێناکرێت .جوتیارە کوردەکان لە لایەن عەرەبە بەعسی و شوڤێنستەکانەوە بە ئاشکرا لە گوندەکانیان دەردەکرێن و زەویوزار و ماڵ و حاڵیان داگیر دەکرێت ،دەسەڵاتدارانی کورد نەک داکۆکیان لێ ناکەن ،تەنانەت ئیدانەی ئەو کارانەش ناکەن.

کەرکوکی دڵ و قودسی کوردستانیان بەدەردێک برد کە بووەتە جێگەی شەرمەزاری بۆ سەرانی کورد، ئەو ساڵانەی یەکیتی وپارتی لەوشارەدا باڵادەست بوون ،لەبری خزمەتکردن و ئاوەدان کردنەوە و ڕازیکردنی پێکهاتەکانی شارەکە ،لەبری ئەمانە کەوتنە دابەشکردنی شارەکە و داگیر کردن وبەتاڵانبردنی هەرچی بەردەستیان دەکەوت.لەبری کوردایەتی کەوتنە پێشبڕکێی حیزبایەتییەکی ناشارستانی و قێزەوەن ،ئەمەش لە بۆیاخ کردنی دارو بەردو بیناو پردو دیوار و شۆستە و هەرچی بۆیاخی بگرتایە بە ڕەنگی زەردوو سەوز .

10.شێواندنی تاکی کورد / یەکێتی و پارتی بە درێژایی{30} ساڵ کاریان بۆ لاوازکردن و شێواندنی کەسایەتی تاکی کورد کردوە. ئەوەی بەعس بۆی نەکرا و نەیتوانی ڕۆحی تاکی کورد بڕوخێنێت ،جووت حیزب بە ئاسانی ئەنجامیاندا.

گەر دەسەڵاتێک لەماوی سی ساڵی تەمەنیدادا نەیتوانیبێت پێویستیە سەرەتاییەکانی هاوڵاتیان دەستەبەر بکات ،وەک ئاو کارەبا نەوت

غاز بەنزین و پێداویستی سادەی دیکە .

گەر دەسەڵاتێک لە بری پاشەکەوت ٢٦ ملیار دۆلار قەرز بخاتە ملی هاوڵاتیان، بە ئەوەی هاوڵاتی بزانێت سەرچاوەی ئەو قەرزانە چین.

گەر دەسەڵاتێک نەتوانێت مووچەی مووچەخۆران دابین بکات و پتر لە مووچەی چواردە مانگ قەرزدار بێت.

گەر دەسەڵاتێک پارەی چەندین سندوق بدزیت [سندوقی خانەنشین، وشکەساڵی،کشتوکاڵ ،گەشەکردنی ژێرخانی ئابووری و سندوقی دیکە].

گەر دەسەڵاتێک نەیتوانیبێت تاکی کوردی سودمەند پەروەردە بکات ،یاخود کۆمەلگای کوردستان بە شێوەیەکی شارستانی و سەردەمیانە ئاراستەبکات ،لە لەبری ئەمانە کۆمەڵێک خەڵکی مشەخۆر و لاواز و ئینتهازی چەپڵەلێدەری زیانبەخشی لەخۆ کۆکردبێتەوە .

گەر دەسەڵاتێک هەکاربێت بە خولقاندنی دۆخێک تێیدا کەس هەست بە ئارامی و ئاسودەیی و خۆشگوزەرانی نەکات و گەنجەکان کەسەرمایەی ئایندەن بەلێشاو وڵات جێبهێڵن.

بەهەی ئەم [گەر]انەو هاوکـــات بەهەی ئەو خاڵـــانەی ســـەرەوە ،دەردەکەوێت ئەم دەسەڵاتە لەمێژە شەرعیەتی لەدەستداوە و شایانی ئەوە نیە بەردەوامبێت ،وەرای ئەمانە تووڕەیی و ناڕەزایی خەڵک گەشتوەتە لووتکەو ناخوازن چیتر بەوجۆرە وڵات ببرێت بەڕێوە و بەهەر نرخێـک بێـت گەرەکە کۆتـایی بەو حکـومڕانیە شکسـتخواردوە بهـێنرێت..

جێگەی سەرسوڕمان و هاوکات پرسیارە کە هاوڵاتی سادە دەرک بەو ناعەدالەتی و گەندەڵی هەموو قەیرانانە بکات و ژیانی [تاريك]کردبێت و دۆزەخێک لەئارادا بێت ، بەڵام کەسانێک کە لەمەوقیعێکی سیاسی باڵادابن هەستیان بەو تاریکسانیە نەکردبێت.

خـــاوەنی ئەم بەچـــوونە کە پێـــی وایە هەرێـــم لە تاریکیـــدانیەو [لەدەرەوە] لە قەوارەی خۆی زیـــاتر گەورە کـــراوە، گەر ئەم گشـــت قەیـــرانە کەڵەکەبـــووانە قەنـــاعەتی پێ نەهێنـــێت کە هەرێـــم نغـــرۆی گەندەڵی بووەو هیچ بوارێک بۆ چاکسازی نەماوە و وەک پیرەگێچان هەرگیـــز ڕاست نـــابێتەوە، ئەوە بەدڵنیـــایەوە ئەو کەســـە کەوتـــوەتە هەڵەیەکی مەزنەوە و گەرەکە بەخۆیدا بچێتەوە.

لە کۆتایدا دەڵێم ،بەڵێ هەرێم لە مێژە لە تاریکسانیدا دەژی ، نەک

ڕۆشنــایی بەڵکــو تروسـکایش لە کۆتــایی تــونێلەکەدا بەدی نــاکرێت، هەرکەسیش بە پێچەوانەوە بیر بکاتەوە ئەوە بەخۆی بزانێت یا نا دەیەوێت سیمای ناشیرینی دەسەڵا تداران جوان بکات.

.

.

ئــــایــن و ئیرهـــــاب .. گۆران هەڵەبجەیی

ئیرهـــاب کـــردەیەک نیە تـــا یبەتبێت بە ، دەســــەڵا تێک،حکومەتێک ، ئا ینێک،مەزهەبێک ئا یدۆلۆجیا یەک.،حیزبێک بێت ، بەڵکو هەموو ئەم پێکها تانە هەروەها تاکەکانیش کەم تازۆر لە □ ابردوو و ئێستادا موما رەسەیان کردوە و دەیکەن.
بەڵام ئەوەی د یارەو شاراوەنی□ □ک ئاینەکان وە ب□ تا یبەتی مەسیحیەت و ئیسلام زیاتر ئەم ڕێگەیان گرتو□ و□ک بەشێکی سەرەکی ل□ بەرنامەو کرداری ڕۆژانەیاندا ڕەنگی داوەتەوە......

بۆ درێژەی با بەت کلیکی ئێر□ ب□ک□ن ....

لەقاڵبـدانی دەسـەڵا تی چـوارەم لەلا یەن یەکێتــی و پــارتیەوە..

گۆران هەڵەبجەیی

هەموومان ئەو حەقیقەتە تاڵە دازانین کە میدیاکاران و دەزگاکانی ڕاگەیاندن لەژێر سایەی یەکێتی و پارتیدا لە چ دۆخێکی دژواردا کاردەکەن.
لێرەدا مەبەستم دەزگاکانی دەرەوەی ئەو دوو حیزبەیە، نەک ئەوانەی سەر بە دەسەڵاتن وکاروپیشەیان تەنها جوانکردنی دەسەڵاتدارانە.
لەژێر هەژمونی ئەم ئیدارە سەرکووتکەرەدا ،میدیاکاران ڕووبەڕووی جۆرەها کاری ناڕەواو نائینسانی بوونەتەوەو دەبنەوە ،لەوانە هەڕەشەی کووشتن،هەڕەشەی ئەخلاقی ،سکاڵاو دادگایی،گرتن،لێدان،سوکایەتی تادەگاتە ئاستی کووشتن، بۆ نمونەی سەردەشت عوسمان، کاوە گەرمیانی،ویداد ،سۆرانی مامە حەمەو چەندین میدیاکاری دیکە.
ئەم دوو حیزبە دۆخێکی وا مەترسیداریان بۆ میدیاکاران درووست کردوە کە کارکردن زۆر زۆر ئەستەم بووە.وای لێهاتوە ڕۆژنامەنووسێک بەر لە نووسینی بابەتێک، ئامادەکردنی ڕیپۆرتاجێک،دیدارێک و هەر کارێکی میدیایی ،گەرە سەدجار بیربکاتەوە لە ئەنجامدانی ، بەوەی نەکا لەدێڕێکدا ،لە بڕگەیەکدا ،لە قسەیەکدا ،لە شوێنێکدا جووت حیزب بە سوکایەتی یا هێرشی بزانن بەسەرخۆیان و بەهۆیەوە گێچەڵی پێبگرن و کێشمەکێشی سکاڵاو دادگای بۆ درووست بکەن.
ئەوەی تووشی شۆکی کردم و پاڵنەرم بوو بۆ نووسینی ئەم بابەتە ،ئەوە بوو کە دووسێ ڕۆژ لەمەوبەر نوێترین بابەتی خۆم بەناوی{پارتی حیزبێکی ڕەفتار فاشی} نارد بۆ چەند ماڵپەڕێک، کە لە هەرێم بەڕێوە دەبرێن، بەداخەوە هیچیان بڵاویان نەکردەوە، لەبەرامبەردا ئەو ماڵپەڕانەی لە هەندەران دەردەچن بڵاویان کردەوە.
تا ڕادەیەک دەمزانی هۆکار چییە ،بەڵام بەباشم زانی لە زاری هەندێک لە سەرنووسەری ئەو ماڵپەڕوو ڕۆژنامانەوە هۆکار بزانم،بۆیە تەلەفۆنم بۆ سەرنووسەری دوو لە ماڵپەڕە خاوەن سەنگەکان کرد کە پەیوەندیم باشە لەگەڵیاندا. ئەوەی کەباسیان کرد حەقیقەتی زۆر زۆر ناخۆش و سەختە، بەجۆرێک مرۆق لەناخەوە ئازار دەچێژێ.
یەکێکیان گووتی {بابەتەکەت جوانە لەوە جوانتر ئەو خاڵە بەراوردکارانەن کە بابەتەکەت پێ بەهێزکردوە کە جێگەی گومانی نەهێشتوەتەوە و کەس ناتوانێت نکولیان لیبکات، بەڵام ئێمە ناتوانین بڵاوی بکەینەوە ،لەبەر ئەوەی دڵنیام پارتی سکاڵامان لەسەر تۆمار دەکات و ڕاپێچی دادگام دەکات.خۆت باش دەزانیت کە پارتی چی بوێت دەیکات ،تەنانەت هەر خۆیشیان جۆری سزاکە و

مەبلەغێکە دیاری دەکەن ، نەک دادوەر.من تا ئێستا چەندین دۆسیەم بەسەردا ساغ بووەتەوە ،وەرای ئەمە بەردەوام مانگانە مەبلەغێک پارەدەدەم لەسەر سکاڵایەکی کۆنی پارتی و تا ئێستاش چەند دۆسیەیەکم لەدادگا کۆتاییان نەهاتوە،جا گەر ئەم بابەتەم بەباوبکردایەتەوە جگە لە سکاڵا بەدووری نازانم هەڕەشەی کووشتنیشم لێ بکەن} .
جا با بێمە سەر قسەکانی سەرنووسەری دووەم کە گووتی{دۆخی کارکردنمان زۆر ناهەموارە ، بەردەوام لەژێر فشاردا ین سکاڵای دووحیزب زۆربوون لەسەرمان، هەربابەتێک بەدڵیان نەبێت خێرا سکاڵا تۆمار دەکەن،بەهۆی ئەوەی دەزگای دادوەریش بە دەسەڵاتە ئیدی چۆنیان بوێت وادەکەن،چەند جارێک ڕاپێچی دادگای هەولێر و دهۆک کراوم ، بەغەرامەی چەندین ملیۆن سزادراوم ،جا بەڕاستی ماندووبووم و نامەوێت چیتر بەڕێگەی هەولێر و دهۆکەوە بم} .پرسیم کارێکی جوانە کە ئەوەی میدیاکار ڕێز لە یاسادەگرن و ئامادەی بەردەم دادگا دەبن،ئەی گەر نەچن یا دوابکەون چی ڕوودەدات؟ گووتی{ پۆلیس دەنێرن و قۆڵبەستمان دەکەن و پاشان ئابڕوومان دەبەن بەوەی ڕێزی یاسامان نەگرتوە} .ئەی گەر کەسێک میدیاکارێک سکاڵا لە پارتیەک بکات یا لەکەسێکی میدیاکاریان ،ئەوە چۆنە ؟گووتی ئەوەش ڕوویداوە بەڵام پارتی ڕێگەنادات کەسێک لەزۆنی سەوز سکاڵای لەسەر بێت ئامادەی دادگا بێت، بەتایبەت گەر ڕاگەیانکار یا بەرپرس یا ئەندامیان بێت،دیارە مەبەست لەمەش بەنرخ کردنی دەسەڵاتی زۆنی سەوزە .پرسیم ئەی یەکێتیش بە [المعاملە بالمثل] ناکات و ڕێگەنەدات سکاڵالەسەرکراوەکان بەتایبەتی میدیاکاران بچنە بەردادگاکانی ژێر دەسەڵاتی پارتی؟ لەوە ڵامدا گووتی [یەکێتی ئەوکارە ناکات چونکە نایەوێت بەشەکەی خۆی لەداهاتی نەوت کە پارتی دەیداتێ لەبەرخاتری ڕۆژنامەنووسێک ببڕێت،جگە لەوە هەردووکیان هاهەڵوێستن لەدژایەتی کردنی میدیاکانی دەرەوەی خۆیان].
جا خوێنەری بەڕێز گەر ئەمە حاڵی دەسەڵاتی چوارەم بێت بەڕاستی کارەساتە.لەجیهانی پێشکەوتوودا بەو ئازدیەی بە دەزگاکانی ڕاگەیاندن دراوە ،کاری مەزن و کاریگەر ئەنجام دەدەن، چەندین حکومەتیان ڕووخاندوە ،چەندین گەندەڵیان ئاشکرا کردوە،چەندین وەزیریان ناچار بە دەستلەکارکێشانەوە کردوە ،چەندین کەسی هەستیاریان جوڵاندوە.بەکوورتی میدیا سەنگ و قورسایی خۆی هەیەو دەسەڵاتداران ڕێزیان لێدەگرن و هەندێک جار لێشیان دەترسن،
کەچی لەهەرێمی وێرانەدا و پاش ٣٠ ساڵ دەسەڵاتی خۆماڵی دۆخی میدیای کوردی لە ئەوپەڕی پاشەکشدایە و کارکردنی ڕۆژنامەنووسان هێندە مەترسیدارە وەک چوونیان بە بەرەی جەنگ وایە.ئاخر لە کوێی

جیهاندا بووە میدیاکار لەسیاسی گەندەڵ بترسێت و بەردەوام دەستی لەسەردڵی بێت؟
بەشێکی زۆری ئەم دۆخە دەگەڕێتەوە بۆ سەندیکای ڕۆژنەمانووسان کە بووەتە گەمەیەی دەستی چووت حیزب بەتایبەتی پارتی،وە تا ئێستا مشەخۆرانی ئەم سەندیکایە کارێکیان نەکردوە جێگەی دەستخۆشی و ڕەزامەندی میدیاکاران بێت، بۆیە هەڵوەشاندنەوەی باشترە لەبوونێکی بێ جوڵە.
گەر کار وا بڕوات ئەوە پێدەچێت لە ئایندەدا پانتاییەک بۆ کاری ڕاگەیاندنی سەربەخۆ یا لە دەرەوەی حیزبەکان نەمێنێت. یا لەوانەیە شتێک نەمێنێت بەنێوی دەسەڵاتی چوارەم،خۆ گەر بشمێنێت ئەوە بێ کاریگەرو بێ پەڕوباڵ دەبێت. ئەوەی دەمێنێتەوە ڕاگەیاندنە بێ ڕۆح و بێ ناوەڕۆکەکانی دەسەڵاتدارانە ،کە لە پروپاگەندەی نەشازو بێتام بۆ دەسەڵاتداران بەولاوە هیچی کەی تێدا بەدی ناکرێت.

پارتی حیزبێکی ڕەفتار فاشی.. گۆران هەڵەبجەیی

پێدەچێت لەکن هەندێک خو□ن□د□ر ئەم مانشێتەی بەلاوە سەیربێت، یاخود لەوانەیە بڕێک بڵێن گۆران زایادەڕۆیی دەکات.
گرنگە بزانین فاشیزم چیەو ڕەفتارەکانی دەسەڵاتێکی فاشی چین ؟ئەوجا بەراوردیان بکەین لەگەڵ ئەم جۆر دەسەڵاتەی پارتیدا ، ئیدی دەگەینە ئەو قەناعەتەی کە پارتی بە ئیمتیاز دەسەڵاتێکی فاشیە.
هەوڵەدەم خاڵە جەوهەریەکانی فاشیەت بخەمە ڕوو بەتایبەتی ئەو خاڵانەی کە لە پارتیدا بوونیان هەیە.
خەسڵەتەکانی فاشیەت:
١- فاشیەت ڕەوتێکی فکری ئەوپەڕی ڕاستڕەوە، کە تێیدا سەرۆک تائاستی پەرستن پیرۆزدەکرێت.
٢- ڕەتی هەمووجۆرە دەوڵەتێک یا کیانێکی دیموکراتی دەکاتەوە.
٣- هەوڵی یەکگرتنی نەتەوە[خێڵ]دەدات و دەوڵەتی شمولی پێک دەهێنێت.
٤- چەسپاندنی هەیبەتی [دەوڵەت]،خۆشەویسکردنی بێسنووری سەرکردەکان.

٥- تووندوتیژی سیاسی یەکێکە لە میتۆدەکانی دەسەڵاتی فاشی.
٦- چەوساندنەوەی بەرھەڵستکاران.
٧- حیزب و دەسەڵاتی فاشی بەھێز ،مافی کۆنترۆڵی لایەنە لاوازەکان و لەناوبردنیانی ھەیە.
٨- ئەندامەکانیان پۆستە سەرەکی و گرنگەکان دەگرنە دەست.
٩- سەرۆکی حکومەت دەسەڵاتی ڕەھا وەردەگرێت کە کەسێکی چەوسێنەرە و دیکتاتۆرە و کەس بۆی نیە ڕێگری لە بڕیارەکانی بکات.
١٠- ئەندامانی حیزبەکە دەسەڵات و پێگە گرنگەکان بۆخۆیان قۆرخ دەکەن ،ڕێگەنادەن حیزبی دیکە مونافەسەیان بکات ،یا ڕەخنە لەسیاسەتیان بگرێت.
١١- کۆنترۆڵکردنی زۆربەی کایە ئابوریەکان ،ھاندانی درووستکردنی کەرتی گشتی بەقازانجی خۆیان واتە ئەندامانی حیزب .
١٢- بەخشینی پارەو ئیمتیازات و دیاری بۆ کڕینی ئەندام و لایەنگر.
١٣- نەمانی ئازادی تاکەکەس و نەبوونی دەرفەت بۆ دەربڕینی ڕای جیاواز.
١٤- چاودێری خستنە سەر تاکەکانی کۆمەڵگاو بڵاوکردنەوەی ترس لە وڵاتدا.
١٥-گومان خستنە سەر ھەندێک کتێب و بڵاوکراوە وسانسۆری توند بۆ سەر چاپکراوەکان.
١٦- ھەیمەنەکردن بەسەر دەزگاکانی ڕاگەیاندن و ئامرازەکانی کۆمۆنیکاشیۆندا .
١٧- قەدەغەی سەفەر لە سەر ھەرکەسێک گومانیان لێی ھەبێت.
١٨- داخستن و مسادەرەکردنی میدیای ئۆپۆزسیۆن ،تەنھا بەوەھمی مەترسیان بۆ سەر حیزب یا دەوڵەتی فاشی.
١٩- زید□□یکردن لە بەرزکردنەوەی درووشمی نەتەوەیی ونیشتمانیدا.
٢٠-سەرکوت کردنی بێڕەحمانەی نەیارەکان.
٢١- پەیوەست کردنی گەنجان و مێردمنداڵانەوە بە ڕێکخراوە شوبھە سەربازیەکانەوە کە سەر بە حیزبن وحیزب بەرنامەیان بۆدادەنێت وەک دیدەوانی و مالیشای گەنجان وھاوشێوەکانی.
٢٢- سەرکووتکردنی بێبەز□یانەی ھەر بەرەنگاربوونەوەیەک و لەناوبردنیان لەلایەن پۆلیسی نھێنیەوە.
٢٣-بڕوانەبوون بە یەکسانی لەنیوان خەڵکدا ،ھەم وەک چین ھەم وەک ڕەگەز.
٢٤-بڕوابوون بەوەی کە چینە باشەکەی کۆمەڵگا بۆی ھەیە بەرپرسیاریەت وەربگرێت ،کە ل□ بەرژەوەندی خەڵک کاردەکەن، بۆیە پێویستە تاکەکان ببنە قوربانی بۆ ئەو نوخبەیە.
٢٥- بەناوی حکومەتەوە بۆیان ھەیە مداخەلەی ژیانی تایبەتی تاک

بکەن.
٢٦- ئیلغاکردنی مافی تاک ، ژیان ، کەرامەت وە تایبەتمەندیەکانی دیکە.
٢٧- هەوڵدان بۆ بەهێزبوون لەسەر حسابی ئەوانی دیکە.
٢٨-کۆکردنەوەی دەسەڵات لەدەستی چینێکی دیاریکراوی [نایاب]دا.
٢٩- ئامێتەکردنی حیزب و دەوڵەت بەجۆرێک حیزب ڕۆڵی دامەزراوە فەرمیەکان دەبینێت و بە پێچەوانەشەوە.
٣٠- پروپاگەندەی بەردەوام بۆ سەرکردە و حیزب وەک باشترین سەرکردەو دڵسۆزترین حیزب.
لەبەر ئەوەی زانیاریەکانم لە دوو سەرچاوەوە وەرگرتوە،جا پێدەچێت هەندێک لە خاڵەکان دووبارە یا هاومەبەستبن، بەڵام ئەوە کەماسی نیە و لەوانەیە بابەتەکە دەوڵەمەند بکەن..
جا خوێنەری هێژا تکایە وەک بەلایەنێک ئەو خاڵانەی سەرەوە بەراورد بکە لەگەڵ سیاسەت و ڕەفتارەکانی ڕۆژانەی پارتی و سەرۆک و سەرکردەکانی بزانە زیادەڕۆیم کردوە یا نا؟ گەر پارتی تەنها لە دووخاڵیشدا لەگەڵ بەرنامەو خەسڵەتەکانی فاشیەتدا یەکبگرنەوە ئەوە بەدڵنییەوە شوورەیی و نەنگیە بۆ حیزبێک دروشمی{دیموکراتیەت}ی بەرزکردبێتەوە بەڵام لەواقیعدا بەرنامەی فاشیەت جێ بەجێبکات.
بە ئومێدی زیاتر بەرچاوڕوونی و بە ئاسانکاری تیشک دەخەمە سەر چەند خاڵێکی گرنگ لە ئایدۆلۆجیای فاشیەت و لەگەڵ هەندێک بەرنامەی هاوشێوەی پارتیدا بەراوردیان دەکەم.
خاڵەکانی [٥-٦] زۆر بەڕوونی لە بەرنامەی پارتیدا هەستی پێدەکرێت.

خاڵەکانی[٨-٩-١٠] بەجوانی لای پارتی بەرجەستە بووەو بەردەوامیش کەڵەکەکانی بەهێزتر دەبن.

خاڵەکانی [١٣-١٤-١٦] ئەو دەخە پۆلیسەی پارتی لەژێر دەسەڵاتی خۆیدا بەرهەمی هێناوە ،ڕێک لە خاڵی [١٣] ی بەرنامەی فاشیەت وەریگرتووە.

بڵاوبوونەوەی ترس و تۆقاندن لەنێو ئەندامانی خۆی و کۆمەڵگادا لە خاڵی [١٤]دا دەیبینین وهەستی پێدەکەین.

بوونی ئەو ژمارە زۆرەی دەزگای ڕاگەیاندن و هەیمەنەکردنی پارتی بەسەریاندا لە خاڵی[١٦] بەدی دەکرێت.

خاڵەکانی [١٨-١٩-٢٠] لە کارەکانی ڕۆژانەی پارتین و بەردەوام لەلایەن ئەندامانی پارتیەوە مومارەسە دەکرێن .

بەوانە بون بەیەکسانی نێوان نێرو مێ و بەکەم سەیرکردنی مێینە ،هاوکات تێڕوانینیان بە چین و توێژەکانی کۆمەڵگا ، تێڕوانینێکی عەشایەریانە و ڕەفتارکردن لەتەکیاندا وەک خەڵکانی خوارتر لەخۆیان ،هاوتایە بە خاڵەی[۲۳].

باشترین و نایابترین توێژ یا چین کە خاڵەی [۲۸] ئاماژەی پێداوە بە کۆکردنەوەی دەسەڵات لەدەستیدا ، ئەوە پارتی لەسەر خۆی جێبەجێی کردوە ئەو مافەی بەخۆی دەستەبەرکردوە.

خاڵی [۲۹] خاڵێکی زۆر زۆر گرنگە، بەڕوەی پارتی یاهەر ئەندامێکی پارتی گەر پۆستێکی ئیداریشی نەبێت ئەوە وەک بەرپرسێکی ئیداری هەڵسوکەوت دەکات و کەسیش ڕێگری لێناکات.ئەم حاڵەتە هەندێ دووبارە بووەتەوە وەک شتێکی ئاسایی لێ هاتوە.لەم ڕووەوە تەنها دوو نمونە دەهێنمەوە،[کۆبوونەوەی بەرپرسی پارتی لەهەولێر لەگەڵ کارمەندانی نەخۆشخانەیەک.یاخود کردنەوەی وێستگەیەکی کارەبایی لە لایەن {بابە} کوڕە بچوکی مەسعود بارزانیەوە.]

دواخاڵ کە خاڵی {۳۰} کە پەیوەستە بە پیرۆزکردنی سەرکردە،ئەمە بوەتە بنێشتە خۆشەو هاوکات بوەتە کاری بەردەوامی کادەران و میدیاکانی پارتی ،بەتایبەت نیشاندانی مەسعود بەرزانی وەک فریادڕەس و عەبقەری و سیاسەتمەداری بلیمەت و کەم وێنە لە ڕەوانبێژیدا .گاڵتەجاری گەشتە ئەوەی دکتۆرا لەسەر ڕەوانبێژی لەقسەکانی مەسعوددا بدەن.هەموومان {شیشەی شیرو باربیمان} لەیادماوە ههە.

لەکۆتایدا دەڵێم هیچ حیزبێک یا سەرکەڕەک لە خۆڕا نابێتە فاشی و دیکتاتۆر و چەوسێنەر ،گەر زەمینە و بارودۆخ هاوکارو لەبار نەبن. کەواتە گەشتنی پارتی بە حیزبێکی ڕەفتار فاشی و سەرکووتکەر کەبچوکترین حساب بە خەڵک وحیزب و لایەنەکان ناکات ،ئەوە هۆکاری خۆیان هەن. بە پلەی سەرەکی و یەکەم بێدەنگی، بە هەڵوێستی، ترسنۆکی یەکێتی و گۆڕانە،ئەوجا حیزب و لایەنەکانی دەرەوەی دەسەڵات هۆکاری دووەم بێدەنگی زۆربەی هەرەزۆری خەڵکی هەرێمە کە ئەمە تەنها یا بەترسنۆکی یا بەخۆمساردی لێکدەدرێتەوە.
جا تا گۆڕانکاری بەسەر ئەم هەڵوێستانەدا نەیەت ،ئەوە دەبێ چاوەڕێی خراپتر لەپارتی بکەین. گەر گۆڕانکاری ڕوونەدات بەدووری نازانم پارتی کارەسات بەسەر خەڵکی کوردستاندا بهێنێت.

سەرچاوەکان/

{ حول الفاشي } کتبکی زر کنی [دار التقدم] .
[ویکی پدیا]wikipedia ب دانمارکی

-________________

▪ وکن ل فیسبوکی کاک ئاس دیلان ورگیراو.. دنگکان

ماسیکان لسرو بگن بوون پویست فبدرن … گران هبجیی

[من ناتوانم وک دایک بشیری ممککانم نوی واتکم ب خو بکم ،بام دتوانم وک باوکک دزی لو داهات نکم کهی نوی واتکم.]

{خس مخیکا –کن سرکی ئرگوای}

[کوردستان وک بانککی پپار وای ک کمک دزو جرد دستیان بسردا گرتوو، ئم کم دز ، ن ل سیاست دزانن و ن شارزاییان ل بوبردنی واتدا هی.]

{محمد حسنین هیکل –وناکبیرو نووسری کچکردوی میسری }

نزیکی [30] ساڵ جووت حیزب{پارتی و یکتی} کنتری تواوی هرمی کوردستانیان کردو. لگ ئوی لوماودا درفتکی باش و گونجاو لبردستدا بوو ب چاککردنی گوزرانی خکی بشمینت و ستم دیدی کوردستان، ک عمامک بوو لژر دساتی ژمی بعسدا ژیانکی پ ل نهامتی و چوساندنویان بدکرد، بام ئم دوو حیزب نک هر ئو درفتیان ب بوونیاد نانی وات و بوژاندنوی ژرخانی ئابوری بکار نهنا ،بکو شکستیان هنا ل پشکشکردنی فرمک ل دساتی تنانت [چارک سرکوتووش].بمش هرچی خون وخولیاو ئومدی مژینی کورد ب همیشه ل گنا.

یەکێتی و پارتی ناشیرینترین ،قێزەونترین ، خراپترین ،فاشلترین نموونەی حکومڕانیان نیشانی خەڵکی کوردستان و جیهاندا ، کە لەو بڕوایەدام لە سەر ئەم هەسارەیە کەم وینەیە یا هەر وێنەی نییە.

دەسەڵاتێک گەر لەماوەی نزیکەی [30] ساڵدا نەتوانێت تەنانەت لە سەکتەرێکدا سەرکەوت تۆمار بکات و لە هەموو بوارو کایەو سەکتەرەکاندا تەواو شکستی بهێنێت، کەواتە شەرعیەتی مانەوەی لە مێژە لەدەست داوە و لە کارەسات بەولاو شتیکی نیە پێشکەشی خەڵکی بکات.

سەرانی ئەم دوو حیزبە لە مێژە دڵنیان لەوەی کە متمانەیان لەدەستداوە و خەڵک بێزار و تووڕەیە لێیان . ئەوەش دەزانن و لایان ڕوونە کە لەماوەی ڕابردوودا توانای چارەسەرکردنی گچکەترین کێشەیان نەبووە ، سادەترین و سەرەتایترین خزمەتگوزاریان پیشکەش نەکردوە، بەڵکو بە پێچەوانەوە تا بێت شکستیەکانیان زۆرتر و زیاتر دەبن .

بە ئاخافتنی هاوڵاتیاندا لە سۆشیالمیدیاکاندا، دەردەکەوێت کە ئەم جووت حیزبە تا چ ئەندازەیەک ناشیرەین و ڕسوابوون ، شێوازی ناڕەزایی و ڕەخنەی هاوڵاتیان چووەتە قۆناغێکی جیاوازەوە، دەربڕین وگوزارتەکان فۆرمێکی نوێی وەرگرتوە کە پێشتر بوونی نەبووە ، ئەویش خاڵیکردنەوەی ناخی تووڕەو بێزاریە بە دەربڕینی تووند و قسەی ڕەق .وشەگەلی وەک مافیا،وڵات فرۆش، گەندەڵ، دز، جەردە، چەتە، مرۆڤکوژ، ئەمانە تەقریبەن تەجاوزکروان و وشەو داهێنانی نوێ جێگەیانی گرتووتەوە، بە نمونە شوبهاندنی سەران و بەرپرسانی هەردوو حیزب بە تاکی پێڵاو ،پیسایی،تەوالێت ،بێکەرامەت، بێئەخلاق و شتی دیکە.

پێدەچێت ئەم پێناسە نوێیانەش وەک کۆنەکان کاریگەریان نەبێت لەسەریان،چونکە گەر هات و کەمێک خەڵکەک تەنها بیر لە دزی و تاڵانی بکەنەوە ،ئەو دەمە ئاسایی دەبێت لایان گەر بەوجۆرە موخاتەبە بکرێن. واتە مەرامە و کەرامەت هیچ گرنگیەکی نیە لەکنیان ،چونکە لەمێژە لەدەستیان داوە. ئەو دەمەی ئەوجۆرەکەسانە بەهەموو قەناعەتیان بڕیاری دزینی پاروی خەڵکی برسیاندا،دزین و داگیرکردنی سەروەت و سامانی وڵاتیان بەلاوە ئاسایی بوو،کەواتە ئەوانە خاڵین لە هەرچی بەهای ئەخلاق و مرۆڤایەتی ودەستپاکی و نیشتمانپەروەریە .

تەنا نەت حاڵ گەشتوەتە ئەوەی گەر یەکێک لەو بەرپرسا نە تێوەگلانی لەگەندەڵیەکدا ئاشکرابوو و لە ،سۆشیال میدیادا ناوی هێنرا ،زۆر بەئاسایی وەری دەگرێت و بێدەنگ دەبێت تا باسەکە خامۆش دەبێت. گەر جاران بوایە کەسەکە هەڕەشەی کووشتنی دەکرد، سکاڵای تۆمار دەکرد، بەرپرسی نووسینگەکەی هەواڵەکەی بەدرۆ دەخستەوە.

ئەوەی کە ڕوونە خەڵکی هەرێم نزیکەی [30] ساڵە ئەم ڕەوشە نالەبار و پڕ ستتەم و گەندەڵیان لەم دوو حیزبە قەبوڵ کردوە. چەندین دەرفەتیان پێدرا ،ئەویش بە ئومێدی بەخۆداچوونەوەو و لاکردنەوە لە مەینەتیەکانی هاوڵاتیان ،لێ لە ئاکامدا یەک هەنگاو نەچوونە پێشەوە و هیچ گۆڕانکاریەکی ئیجابی لە ژیانی خەڵکدا ڕووینەدا ، بەپێچەوانەوە قەیرانەکان قووڵترو ژیانیش سەختر بوو.

کەواتە چاوەڕێکردنی چاکسازی و گۆڕانکاری ئەرێنی لە گوزەرانی خەڵکدا ،خۆخڵەتاندنە و ڕاکردنە بە دووی سەرابدا.دەسەڵاتی مافیاو گەندەڵ ئامادەنیە دەستبەرداری دەسکەوتە ناشەرعی و نایاساییەکانی ببێت،ل□ بەرامبەریشدا خەڵکیش ئامادە نیە تاسەر ئەم ڕەوشە قەبوڵ بکات.بە واتایەکی تر ئەو دیوارەی نێوان دەسەڵات و خەڵکدا هەیە ،ڕۆژ لە دوای ڕۆژ چینەکانی بەرزتردەبێت و دا بڕانەکە قوو□تر دەبێتەوە.

چارە چیە؟

بۆ کۆتایی هێنان بەم ژیانە سەختەی خەلکی هەرێم ،بۆ کۆتایی هێنان بەم دەسەڵاتە ستەمکارە کە هەموو سنورێکی بەزاندوە،گەرەکە بیر لە ڕێگەچارەی لۆژیک و دەستەبەر بکرێتەوە. لەساڵانی ڕابردوودا لەلایەن زۆرێک لە دڵسۆزان،ڕوونا کبیران،چاودێرانی سیاسی و سەرانی هەندێک لە ئەحزابی موعارەزە هەندێک پێشنیار خرانە ڕوو. لەگەڵ ئەوەی ئەو پێشنیارانە لە سۆنگەی دڵسۆزیەوە خراونەتە ڕوو، بەڵام هەندێکیان نالۆژیکن و جێبەجێکردنیان سەخت و مەحاڵە.

بۆنمونە چارەسەری چەکداری یەکێک بوو لە چارەسەرەکان ، واتە بەرەنگاربوونەوەی چەکداری لەگەڵ حیزبەکانی دەسەڵاتدا، ئەم چارەسەرە سەرکەوتوونا بێت، چونکە هەردوو حیزب هێز و توانای هەمەجۆری چەکداریان هەیە و مەناعەتیان نیە بۆ مانەوەی خۆیان ئەو هێزانە پ□ک□□ ب□کار بهێنن وکوردستان نغرۆی خوێن بکەن.

گەواتە دەبێ بگەڕێین بەدووی ئەڵتەرناتیڤێکدا کە جێبەجێ کردنی لەسەر ئەرزی واقیع بەردەست بێت،هاوکات زیان بە سەروماڵی خەڵک

نەگۆڕێ نەبێت.

ئەوەی لەم سەردەمەدا لە جیهاندا وە بەتایبەتی جیهانی شارستانیدا پەیڕەو دەکرێت و ئەنجامی باشی هەبووە ، چالاکی مەدەنیە بە هەموو جۆرەکانیەوە.

دەکرێ خۆپیشاندان، گردبوونەوە، مانگرتن، بایکۆت و تاد بگرێتەوە .

هەر یەک لەم چالاکیانە گەر هەقی خۆی پێبدرێ و لە ئاستێکی باڵادا ئەنجام بدرێت، ئەوە بێگومان کاریگەری خۆی دەبێت.

گەر خۆپیشاندان بە بە نموونە وەربگرین ،گەرەکە خۆپیشاندانێک ئەنجام درێت کە زۆرترین ژمارە بەشداری تێدا بکەن. ناکرێ ئەمە چاوەڕێی ئەنجامی کاریگەر لە خۆپیشاندانێکی چەند سەدکەسی بکەین. گەر خۆپیشاندان سەرتاسەری بێت ،گەر بەرفراوانبێت، گەر هەرکەس زیاندمەندی ئەم دەسەڵاتەیە بەشداربێت تێیدا ،گەر هەستی نیشتمانی و نەتەوەیی دەتبزوێنیت و بەم دۆخە ناڕازیت ،کەواتە لەسەرتە بەشداری لەخۆپیشاندانەکان بکەیت. ناکرێت کەسانێک[کە زۆرینەی خەڵکی هەرەمن] لە ماڵەوە لە شاشەی تەڤەکانەوە سەیری ڕووداوەکان بکەن و پاسیف دانیشن و چاوەڕێبن خەڵک لە شەقام ڕەوشەکەیان بۆ بگۆڕێت.

هاوکات نادرووست و نالۆژیکە لە بەهاو کاریگەری خۆپیشاندان کەم بکەینەوە ،هەر لەژێر زەبری خۆپیشانداندا چەندین حکومەت و دەسەڵات لەکار کەوتوون. نزیکترین نموونە حکومەتەکەی عادل عبدولمهدی یە کە لەگەڵ ئەو پشتگیریە گەورەی ئەحزابی شیعە، مەلیشیاکانی حەشدی شەعبی، ئێران بە هەموو توانایەوە پشتگیری بوون، بەڵام هێزو بەردەوامی و ئیرادەی خۆپیشاندەران خستیان، نەک هەر ئەو بەڵکو لەدوای ئەویش دووکاندیدیان بۆ هەمان پۆست ڕەتکردەوە.

کەواتە یەکێک لە ئامرازە کاریگەریەکان خۆپیشاندانە، بەڵام بەوجۆرەی کە ئاماژەم پێدا.

ئامرازی دووەم مانگرتن و بایکۆتە ، گەر ئەمانەش بە شێوەیەکی دراسەبکراو، پلان بۆدانراو ئەنجام بدرێن، هاوکات هەموو بوار و سەکتەر و بزاوتە ئابوری و کۆمەڵایەتیەکان بگرێتەوە ،بەتایبەت ئەو کەرتانەی کە دەسەکەوتی ماددیان بۆ جووت حیزب هەیە ،ئەوە بەدڵنیاییەوە ئومێدی سەرکەوتن و سەرفرازی زیاتر دەبێت و فشارێکی مەزنیش بەسەر دەسەڵات درووست دەکات.

کەواتە گەر بێت و ئەم چالاکیانە پێکەوە گرێبدرێن و بکرێنە سەرمەشقی کارو بەرنامەی جەماوەری ناڕازی. هاوکات لەگەڵ ئەم کارانەدا قۆستنەوەی دەرفەتی میدیا بەهەموو جۆرەکانیەوە، وەگەڕ خستنی لەخزمەت دۆزەکەدا، بەگومان دەبێتە تەواوکەری ناڕەزاییەکان و پەرە پێدانی، کە بەدەنیاییەوە کاری خۆی دەکات.

دەمێنێتەوە سەر ئەوەی کێن و چ لایەن و حیزبك بەم ئەركە قوورسە هەڵدەستێت.

خۆپیشاندانی خۆڕسک و غەیرە ڕێکخراو، لەگەڵ ئەوەی چەند کاراو سەرچڵ و جەربەزە بێت، هەمووکات سەرکەوتوو نابێت و ئامانج ناپێکێت. بۆیە گرنگ و پێویستە ئەو بزاف و چالاکیە جەماوەریانە، پێشڕەویان هەبێت، تا درووشمەکان بەپێی ڕۆژ و ڕەوش دیاری بکات، تاکتیک و جوڵەیان ڕێک بخات، لیژنەو گرووپی کاریان لە دروست بکەن، کادیرەکانیان ئامادەبن لەڕیزی پێشەوەی خۆپیشاندان وناڕەزاییەکاندا دەرکەون.

ئەو لایەنانەی دەتوانن بەم ئەرکە هەستن و پێشڕەوایەتی ناڕەزاییەکان بکەن، نوێنەرانی هەژارو چەوساوەکان، چەپەکان، ئەخزابی ئەپۆزشیۆن[ئەوانەی بەکردار ئەپۆزشیۆنن]، ئازادیخواز و مرۆڤدۆستان و هەر لایەن و گرووپ و کەسێک خۆی لەخانەی دژ بە ستەمکاری دەسەڵات دەبینێتەوە.

ئەمانە پێکرا لە بەرەیەکی تۆکمەو خاوەن پلان و بەرنامەیەکی واقیعی کە خواستی خەڵکی ستەملێکراوی تێدا بەرجەستە بکرێت، درەنگ یا زوو دەتوانن دەسەڵاتی گەندەڵ بڕوخێنن.

گەر ئیرادە بەهێزبێت، گەر ویست و ئارەزوو بوونی هەبێت، گە بڕوای تەواو هەبێت بەوەی کە جگە لە نەمانی ئەم دەسەڵاتە هیچ چارەسەرێکی تر بۆ قەیرانەکان نیە، گەر ئەو قەناعەتە دروست ببێت کە مانەوەی ئەم دەسەڵاتە گەندەڵە، یانی پتر و پتر هەژار بوونی تۆ و زیاترو زیاتر دەوڵەمەندبوونی دەسەڵاتداران، گەر هەر تاکێک هەست بەوە بکات کە کێشەو قەیرانەکان درەنگ یا زوو ئەویش دەگرێتەوە، گەر هەر هاوڵاتیەک خۆی بە بەشێکی کارا لە پرۆسەی خستنی دەسەڵاتدا ببینێتەوە، ئەوە گەر دەسەڵاتی مافیا و گەندەڵی پێ نەرووخێت، بەدەنیاییەوە هێندە لاواز دەبێت کە جیتر نەتوانێت وەک پێشتر حکوم بکات، مەرجیشە ئەم بزاوتە ناڕەزاییانە بەردەوامیەت وەربگرێت و لە نیوەی ڕێگا نەوەستێت، چونکە بەردەوامیەت و سووربوون لەسەر

گەشتن بەئامانج ،ئەویش فڕێدانیانە بۆ نێو زبڵدانی مێژو.

خولاسەی کەلام ،گەر پێناسەیەکی درووست بە سەرانی دەسەڵات بکەین دەتوانین بیانشوبهێنین بە ماسی بۆگەن، دیارە ماسیش لەسەرەکەیەوە بۆگەن دەبێ ، بۆگەنیش دەبێ فڕێ بدرێت.کەواتە لەمێژە ماسیەکانی دەسەڵات لەسەرەوە بۆگەن بوون و پێویستە هیمەت بکرێت بە فڕێدانیان..

بە ئەرسەلان بایز وبایزەکانی دیکە ،لەدانی ئەم قەوانە سواوە ڕابگرن ... گۆران هەڵەبجەیی

[گەر بەرامبەر خەباتم پارەم وەربگرتایە،ئیدی لە خەباتگێڕەوە دەبووم بە جاش.] نیلسۆن ماندێلا

لە مێژە بە نیازم دەربارەی ئەم دەستەواژەیە بنووسم کە دەڵێت[ئەم دەستکەوتانەی ئێستا بەرهەمی تێکۆشان و خوێنی شەهیدەکانمانە.]

وەلێ هەرگیز دەرفەتم بۆ نەڕەخسا،لێ ئێستا ئەرسەلان بایز ناچاری کردم کە چیتر ئەو بابەتە پشتگوێ نەخەم.

ئەم ڕستەیە ،دەستەواژەیە بەردەوام لە لایەن سەرکردە فاشیلەکانی ڕێبازی کوردایەتییەوە بە جۆرەها شێوە و لەجۆرەها فۆرمدا بەکار دەهێنرێت ،کە نوێترینیان لەلایەن ئەرسەلان بایزەوە بوو. هەر کاتێک شەپۆلی تووڕەیی و بێزاری خەڵکی ستەملێکراوی دەستی قارەمانەکانی کوردایەتی دەگاتە ئاستێکی بەرز ،ئیدی ئەم بلیمەتانەی گەندەڵی دەست دەکەن بە گیرفانیانداو ئەم قسە پڕوپووچ و بێ ئەرزشانە دەدەن بەڕووی خەڵکدا.

دوو مەبەست لە ژێر هەزاربارەکردنەوەی ئەم قەوانە ژەنگاویەوە خۆی حەشارداوە، یەکەم قەرزاربارکردنی خەڵکە بە تێکۆشان و ماندووبوونیان،دووەم بێدەنگکردنی خەڵکیە تا داوای مافەکانیان نەکەن و سوپاسگوزاربن بەوەی کەهەیە و بەئاقڵی دانیشن .لە ڕێگەی ئەم درووشم و وتارە قەبانەوە ،دەیانەوێت ئەو پەیامە بگەیەنن کە دەڵێت[گەر خەباتی ئێمەو خوێنی شەهیدان نەبوایە ئەوە ئەم ژیانە

خۆش و ئاسودەتان نەدەبوو].
هەوڵدەم لێرەدا ڕوونیبکەمەوە و بە لۆژیک بیسەلمێنم کە ئایا ئەم دۆخەی ئێستا، بەرهەمی خەبات و خوێنی شەهیدانە یا نا .
لە زۆرترین حاڵەتدا و لەکن نەتەوە چەوساوەو ژێردەستەکان، ئامانج لە شۆڕشی چەکداری گەشتنە بە دونیای سەرفرازی و شکاندنی کۆتی چەوساندنەوە و دەربازبووب لە ژیانی نکولیکردن لە ماف و ئازادی ،و لە پێناو دابینکردنی خۆشگوزەرانی و ئاسودەیی و ژیانێکی پڕ کەرامەتە بە هاوڵاتیان.ئەمەش تەنها لەو حاڵەتەدا دێتە دی کە شۆرشە چەکدارییەکە ئامانجی خۆی بپێکێت و بگاتە دوا مەنزڵ و شۆڕشگێڕان لە لولەی تفەنگەکانیانەوە سەرفرازی بەدەست بهێنن ،یاخود بەدیوێکی دیکەدا شۆڕشگێڕان نەتەوەی سەردەست ناچاربکەن کە مل بە داخوازییەکانیان بنێت.
لێرەدا بە پێویستی دەزانم چەند نمونەیەکی بەرجەستەکراو لەو شۆڕشە چەکدارییە سەرکەوتووەکان بهێنمەوە کە لە ئاکامی خەباتیاندا دەسەڵاتیان گرتە دەست و گۆڕانکاری بنەڕەتیان لەسیستەمی حکوم وژیانی خەڵکدا کرد ،لەوانە:

- شۆڕشی چین بە سەرکردایەتی [ماو]
- شۆڕشی کوبا بە سەرکردایەتی [کاستر و جی ڤارا]
- شۆڕشی جەزائیر بە سەرۆکایەتی[ئەحمەد بن بلە و هواری بۆ میدیان]
- شۆڕشی ڤێتنام بەسەرکردایەتی [هۆشی منە]
- شۆڕشی فەلەستینییەکان[تا ڕادەیەک]

شۆڕشەکانی نیکاراگوا،سلڤادۆر، ئەنگۆلا ،مۆزەمبیق و چەند شۆڕشێکی دیکە.
سەرجەمی ئەم شۆڕشانە لە ئاکامی خەباتێکی درێژخایەن و سەخت و دژوار و بەختکردنی گیانی هەزارەها شۆڕشگێڕو سەڤیل هاتنەدی.پاش سەرکەوتن شۆڕشگێڕان ئەو خەباتەیان بە هاوڵاتیان نەفرۆشتەوەو بەردەوام نەیاندایەوە بەڕوویاندا، پێزیان بەسەر خەڵکدا لێنەدەدا،بەڵکو بە بێدەنگی لە فۆرمێکی نوێدا درێژەیان بە تێکۆشاندا.
گەر پێناسەیەکی کوورت و لۆژیک بۆ[شۆڕشی] چەکداری باشوور بکەین دەبینین ئاکامەکەی بە هیچ جۆرێک لەو شۆڕشانە ناچێت کە ئاماژەم پێداون.
شۆڕشی باشوور نە ڕژێمی گۆڕی، نە خاکی کوردستانی ئازاد کرد و نە دەسەڵاتی ناوەندی ناچار کرد تا دان بە هەندیک لە مافەکانماندا بنێت.

بە پێچەوانەوە ئاکامی شۆڕشی کورد بۆ خودی کورد ، بریتی بوو لە کەمەڵێک کارەسات و تراژیدیای خوێناوی ،کە هەرگیز لە یادەوەرماندا ون نابن.

- لەدەستدانی ئەو کەمە دەڤەرەی کە بەدەست پێشمەرگەوە بوون.
- ئاشبەتاڵێکی دیکەی هێزی چەکداری
- وێرانبوونی سەرجەم گوندەکانی کوردستان،لەگەڵ چەندین شارو شارۆچکە.
- لە نێوچوونی نزیکەی ٢٠٠ هەزار هاوڵاتی لە پرۆسەی ئەنفالی بەدناودا
- گیان لەدەستدانی ٥٠٠٠ خەڵکی هەڵەبجە لە ئاکامی کیمیا باراندا
- کووشتنی ٨٠٠٠ بارزانی
- لەسێدارەدانی هەزارەها گەنجی کورد لە زیندانەکانی بەعسدا
- تەعریبکردنی زۆرێک لە باژێڕ و گوندە کوردییەکان
- گەیاندنی زیانێکی گەورە بە ژینگەی کوردستان

جا گەر ئەم خاڵانە بخەینە بەرچاو وە لەگەڵ ماناکانی شۆڕشدا بەراوردیان بکەین ،دەبینین کە ئەوەی لەمەڕ خەمان شۆڕش نەبووە ، بەڵکو بزافێکی چەکداری کارەسات هێنەر بووە.

بۆیە پێزلێدانی سەران و سیاسییەکانی کورد بەو شۆڕشەوە هەرگیز لەشوێن خۆیدا نیەو هەرگیز جێگەی شانازیش نیە.

ڕاستە ئێوە چەند ساڵێک لە تەمەنی خۆتان لە شاخ بەسەربرد لەگەڵیدا ناخۆشی و چەرمەسەری و نەهامەتیتان دی ، بەڵام بەخۆتانتان کرد نەک بە گەل، بەوەی ئێستا خۆتان سوڵتانانە دەژین و گەلیش وەک کۆیلە.

ڕاستە کە ژمارەیەکی زۆر گەنجی نیشتمانەکەم لە پێناوی پەیامێکی پیرۆزدا لەشاخ و لە ژێر پەتی سێدارەدا گیانیان بەخشی، بەڵام بەداخەوە خوێنیان بە فیڕۆچوو، بەوەی ئێوە ناوی ئەوانتان کردە بەردە بازی بۆ پتر دەوڵەمەندبوون و خانەوادەکانیشیان پشتگوێ خراون و لەدۆخێکی دەروونی خراپدا دەژین ،کە کەس ئیرەییان پێنابات. ئێمە جگە لەو سوکایەتییەی ئێوە بەو شەهیدانەتان کردوە،ئێویش بە ئامێتەکردنی ناوی کەمەڵێک سەرۆک جاش و موستەشار و خۆفرۆشی مردوو یا کوژراو لەگەڵ ناوی پیرۆزی شەهیداندا .

لەیادمان نەچێت دوای ئەنفال جگە لەمانەوەی چەند مەفرەزەیەکی سەربەخۆ و سەرکەش لە دەڤەرە سنوورییەکاندا ، هێزی پێشمەرگە وەک هێزێکی چەکداری خاوەن سەرکردایەتی کەتایی هاتبوو ،دووچاری شکستی

و ئاشبەتاڵ بوو،زۆربەی هەرەزۆری پێشمەرگەو بەرپرسەکانیان نیشتەجێی کەمپەکانی ئێران بوون یا لە هەوڵداندا بوون بۆ گەشتن بە ئەوروپا ،یا خۆیان تەسلیم بە ڕژێمی بەعس کرد. بەکورتی و کوردی شتێک لە ئاڵادا نەمابوو بەناوی شۆڕش و پێشمەرگە. جا ئەوەی پڕوپاگەندەی ئەوە بکات کە ئەم دۆخەی ئێستا بەرهەمی خەباتی ئەوانە ، ئەوە دوورە لە ڕاستییەوە و شانازی کردنیش پێیەوە لە جێگەی خۆیدا نییە.

ئەوەی کە هەیە و ئەوە بەدەسکەوتی خۆتانی دەزانن تەنها ئەنجامی [حەماقتی]سەدام حسین بوو کە لە ئاکامی داگیرکردنی کوەیتدا دۆخێکی نوێ لە باژێڕەکانی ئێراق و کوردستاندا هاتە ئاراوە ، کە ڕاپەڕینی لێ پەیدابوو ،وە خەڵکی ڕاپەڕیوی شۆڕشگێڕ داوموودەزگاکانی بەعسیان ڕماڵی. پاشان هەڤاڵانی [شۆڕشگێڕ] لە ئێرانەوە هاتن بەمدیوداو سواری شەپۆلەکە بوون و خۆیان کرد بە خاوەنی ڕاپەڕین و لەو ڕێگەشەوە دەسەڵاتیان بە خۆیان قۆرخ کرد،کە تاڕۆژی ئەمڕۆ بەردەوامە .

گەر حەماقەتی سەدام نەبوایە کە ئەوەی گەندەڵی گەیاندە دەسەڵات لەوانەبوو تا ئێستاش لە کەمپەکانی ئێراندا سەرەتان بە ئازووقە بگرتایە.

جاگەر شتێکی نوێتان پێنیە بیبەخش بە خەڵک،گەر ناتوانن ژیانێکی ئاسودەو پڕ کەرامەت بە خەڵکی بەشمەینەت دابین بکەن ،کەواتە وازبهێنن لە فرۆشتنەوەی شۆڕشی شکستخواردوو بە خەڵک ، بەسە لێدانی قەوانی کۆن ،چونکە بووەتە مایەی بێزاری و چیتر کەس گوێی لێناگرێت.خەڵک دەیەوێت گوێ لە ئاوازێک بگرێت کە ئاسودەیی و ئارامی بۆ بهێنێت نەک بێزاری بکات.

مەلا شەهوەتبازەکان و مەراڵی گشتی ... گۆران هەڵەبجەیی

لە دوای ڕاپەڕینەوە وە بەهۆی خەمساردی دەسەڵاتی کوردییەوە زەمینەیەکی لەبار بۆ ڕەوت و کەسە ئیسلامیە توندڕەوەکان ڕەخسا. بەو هۆیەوە کۆنترۆڵی ژمارەیەک مزگەوت و هەندێک دەزگای ڕاگەیاندن و تا ڕادەیەک شەقامیشیان کەوتە دەست. هەر یەک لەو مەلاو ڕەوتانە مەشکی

ژمارەیەکی زۆر لە گەنجی کوردیان شووشتەوە و بۆ بەگژاچوونی نەیارەکانیان بەکاریان دەهێنان. ئەو مەلاو بانگخوازانە بەردەوام لە مینبەری مزگەوتەکان و لە سۆشیال میدیکانەوە ،هەروەها لە هەر شوێنێک دەرفەتیان بۆ ڕەخسابێت هێرشیان کردوەتە سەر مۆراڵی گشتی بەهەموو ڕەهەندەکانیەوە، بە ئەقڵیەت و لێکدانەوەی خۆیان و هەندێک جاریش پشتبەستن بە هەندێک دەقی قورئان، پێناسەی مۆرالیان کردوە. بەجۆرێک لە دەرەوەی ئیمانداری هیچ پانتاییەک نەماوە مرۆڤەکان خۆیانی تیدا نمایش بکەن و هەناسەیەکی ئازادی تێدا هەڵمژن.
ئەمانە خۆیان کردوەتە وەکیلی خوا لەسەر زەمین، وانیشان دەدەن کە کۆی چەمکەکانی ئەخلاق تەنها لای ئەوانە و لەدەرەوەی ئەمان هەموو بزاوتێک جیگەی گومانەو بەشێکە لە بێ ئەخلاقی .هەر بۆیەش کەسێک بیەوێت مۆراڵداری□ت و بەشێکی بەر بکەوێت گەرەکە ئەوان پێێ ببەخشن.
هەر شتێک کە مایەی جوانی و خۆشەویستی و کیف و ڕابواردن بێت ، یاخود کارێک هزری مرۆڤەکان دەوڵەمەند بکات و مەودای دنیابینیان فراوان بکات یا هەر بزاوتێک کاری بەهرەمەندی تێدا بەدی بکرێت ، یاخود چالاکی خانمان و دەرکەوتنیان ،کاری ڕوونا کبیران ، هونەرمەندان ، چەپ و ئازادیخوازان ، پ□□□و□کەرانی ئاین و ئاینزاکانی دیکە ، گۆرانی گووتن، هەڵپەڕکێ، سەیران ،گوێگرتن لە موزیک ، پۆشینی جلی جوان، بۆن لەخۆدان و میکیاج. مەشروب خواردنەوە وینەگرتن سەردانی سینەماو پێشەنگا ، ناونانی منداڵ بەناوی کوردی و زۆر شتی دیکەش ،هەموو ئەمانە دەچنە لیستی حەرامەکانەوە و لەلایەن ئەو جۆرە مەلا و بانگخوازانە دژایەتی دەکرێن و بە پێی شەرع و بەناوی خوداوە حەرامی دەکەن .

سەیر لەوەایە ئەم مەلا تووندڕەوانە لەبری پەیامی خۆشەویستی و لێبوووردەیی و چاندنی نەمامی ئاشتی و تۆلەڕانس ، بە ناشیرینترین و ناشاستانیترین ڕیگە پەیامەکانیان دەیگەیەنن ،ئەویش لەڕێگەی زمانی زبر، هەڕەشە، تەکفیر، جنێو ، سوکایەتی و درۆ و بوختانەوە دەیگەیەنن.
ئەمانە لەبەرچاوی میدیا و خەڵکی ئیماندار و گەنجە هەڵخڵەتاواکانی ژێر دەستیان ، وا خۆیان نمایش دەکەن بەوەفاترین {بۆ هاوسەرەکانیان} ، خاوێنترین ، بە ڕەوشترین ،هێمنترین ،بەئیماندارین مەخلوقی سەرزەمینن، وەلێ لە ڕاستیدا وا نیە، زۆرێک لەم مەلاو بانگخوازنە لە بێڕەوشتیدا وێنەیان نیە ، جا کیشەکە لەوەایە بڕێک لەم بەدڕەوشتیەیان شاراوەیە و هەوڵیش دەدەن بە نهێنی بم□ننتەوە . مەگەر تەنها ئەو کاتانە دەربکەون کە

فەزاحەتەکیان ئاشکرا دەبێت.
تا ئێستا دوو لەمانە لە قافدا گیروان و ڕسوابوون ، یەکێکیان عەبدول لەتیف سەلەفیە کە زۆربەمان گوێداری تەلەفۆنە غەرامیەکانی بووین لەگەڵ {چاوانی} خاوەن مێرددا کە ئەم لەتیف سەلەفیە لە هاوسەرەکەی خۆی هەڵگەڕانەوە و بەخێرای لەخۆی مارەکرد . تەنانەت ڕێزی لە شەرع و یاسای ئاینەکەیشی نەگرت، [سەبارەت بە ماوەی تەڵاقدان و سەرلەنوێ مارەکردنەوە لە کەسێکی تر،کە پیم وابێت دوو مانگە].
دووەمیان مەلا هەڵۆیە کە لەم ڕۆژانەی ڕابردوودا گوێمان لە قسە عەشقبازیەکانی بوو لەگەڵ خانمێکدا. ئەم مەلا هەڵۆیە بەردەوام ئامۆژگاری خەڵکی دەکرد تا دووربکەونەوە لە خۆشیەکانی ژیان ،چونکە حەرامن . هەر بەوەوە نەوەستا بەڵکو خانمێک کە تەنها گۆرانی گووتووە و کەسانێکیش لە گەڵیدا هەڵپەڕیون ، بێ ڕەوشتی کردن، یا لە شوێنێکی تردا دەڵێت ،ئەو خانمانەی بەن لەخۆیان دەدەن فاسد و دۆزەخین .
لەڕێگەی ئەو تەلەفۆنەوە دەمامکەکەی مەلا هەڵۆیە کەوت وە دەرکەوت کە کەسێکی ناپاکە بەرامبەر بە هاوسەرەکەی و لە ژێرەوە خیانەتی لە کردوە و کەوتووەتە داوی عەشقەوە. ئەو وشانەی مەلا هەڵۆیە بەرامبەر بە عاشقەکەی بەکاری دەهێنان ،هەندێ بازاڕین هێندە ئاست نزمن ، مەگەر تەنها لە فەرهەنگی ئەودا بوونیان هەبێت.
سەیر لەوەدایە هەر دوو مەلا، پێشتر باسی ناشەرعیەت و حەرامی خۆشەویستی دەکەن لە نیوان کچ و کوڕدا ،تەنها ئەو خۆشەویستیە بەشەرعی و پاک دەزانن کە بە خوایە. کەچی خۆیان لە دەبێینی خۆشەویستیاندا بە عاشقەکانیان هەر یەکێکیان دەڵێت، {هیچ خۆشەویستیەک لە دەمدا نەماوە نیە و هەموو شتیکم لە بیر جووەتەوە تەنها خۆشەیوستی تۆ نەبێت } .ئەوانەی کە خیانەت لە هاوسەرەکانیان دەکەن ،هەر یەکەیان گەر چوار یا سێ ژنی نەبیت ئەوە دوانی هەیە ، کەچی هەر تێرنابن و لە شەهوەتبازی دەگەڕێن.
تا ئێستا تۆڕەکە تەنها ئەم دوانەی پێوە بووە ،بەگومانم کە هی تریش هەن هەمان کاریان کردوە ، بەڵام تا ئێستا ئاشکرا نەبوون . با چاوەڕێ بین بزانین فیلمی داهاتوو دەربارەی چ بانگخوازێکی تووندڕەو نمایش دەکرێت.
جێگەی خۆیەتی پرسیاریک ئاراستەی شوینکەوتوانی ئەم مەلا شەهوەتبازانە بکەم ،ئایا شەرم ناتانگرێت کە دەبینن ئەو کەسەی کە لە دیدی تۆدا نمونەی ئەخلاق و ئیمانداری و زانایی و پیاوچاکی بووە و بەسەرسامیەوە گوێت بە وتار و قسەکانی گرتوە و لەوانەشە هەندیک جار بە کاریگەری قسەکانی گریابیت ،ئایا ئێستا تووشی حەپەسان

نابیت کە دەبینیت نمونە جوانەکەت کەوتووەتە زەلکاوی خیانەتی زەوجی و بەدرەوشتیەوە؟ تاکەی ئێوە ڕیگە بە خۆتان دەدەن ئەم جۆرە مرۆڤە بێ ڕەوشتانە بە ناوی ئاینەوە گەمە بەهەست و سۆزو ئەقڵتان بکەن و وەک منداڵ بتان گریەنن ،کەچی خۆیان تەواو خاڵین لە ئەخلاق؟ ئەم جۆرە مەلاو سومبوڵە ئیسلامیانە کە سەرچاوەی توونـدووتیژی و بڵاوکردنەوەی ڕوق و کینەنن و دژی کایە جوانەکانی ژیانن ، گەرەکە هەمیشە زوومیان بخرێتە سەر و ڕسوابکرێن و چیتر ڕێگەیان پێنەدەن وانەی ئەخلاق بەخەڵک بڵێنەوە لە کاتیکدا کە خۆیان نیانە.

ئاراستەکانی ئۆپۆزسیۆن بوونی حیزبی شیوعی کوردستان … گۆران هەڵ□ بجەیی

لەم دەورەی پەرلەماندا حیزبی شیوعی کوردستان کە تاکە کورسیەکی بەدەست هێناوە، ئۆپۆزشیۆن بوونی خۆی ڕاگەیاند. واتە بەشداری لەم کابینە نوێیەدا ناکات کە بڕیارە مەسرور بەرزانی پێکی بهێنێت.
ئەم بڕیارە گەر چی درەنگ هات بەڵام بووە ما□ی خۆشحاڵی قەواعیدی حیزب و جەماوەرەکەی کە بڕیارێکی درووست و پێوستیەکی هەنووکەیی قۆناغەکەیە .
ئەوەی جێگەی تێڕمانە لەماوەی ڕابردوودا لەلایەن بڕێک لەسەرانی پارتیەوە چەندین پێناسەی نا درووست بۆ معارەزەبوونی حیزب کراوە ، ئەمەش بە مەبەستی بێ بایەخکردنی ئەو هەڵوێستەی حیزبە .بەداخەوە هەندێک لە هاوڕێیانی سەرکردایەتی حیزبیش بەهەڵە پێناسەی موعارەزەبوونیان دەکرد . دیارە بەم بۆچوونە نادرووستانە هەو□د□ر□ت ڕەهەندو خەسڵەتەکانی معارەزەبوون لە سیاقی سرووشتی خۆی دووربخەنەوە تا هیچ دەورو کاریگەری نەبێت.

ئەوەی بڕێک ئاگاداری ڕەوشی سیاسی و ڕەوتی بەڕیوەبردنی دەسەڵات و ئەدای پەرلەمان بووبێت لە ساڵانی ڕابردوودا ،لە ژێر هەژمونی جووت حیزبی باڵادەستدا بۆی ڕووندەبێتەوە کە ئەو دوو حیزبە بەردەوام هەوڵیانداوە کە ئەو دامەزراوانەی گەرەکە لەژێر

چاودێریدا بن ، لە بەهاو گرنگیان بەتاڵ بکەنەوە و بیانکەنە جەستەیەکی بێ بزاوات بە کەڵک کە سەرکەوتووش بوون تێیدا.

گرنگە بپرسین کە حیزبمان چ ئاراستەیەک دەگرێت لە ئەپۆزشیۆن بووندا وچۆن و بە چ میتۆدێک ئەپۆزشیۆن دەبێت؟

ئاشکرایە کە ئەزموونی نزیکەی [30] ساڵەی دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی دەری خستووە کە سیاسەت و بەرنامەیان لە بواری ئابووریدا لەبەرژەوەندی چینێکی دیاریکراوی سەرمایەداری {هەڵتەقاو}دایە کە تەنها بیر لە کەکردنەوەی سامان دەکات، ئەویش بەڕێگەی نا یاسایی و ناشەرعی ،کە تێدا هیچ نرخ و بەهایەک بە ژیانی هاوڵاتیان دانانێت ، بەجۆرێک هەژاران تا دێت هەژارتر دەبن و ئەوانیش تا بێت سەرمایەکانیان کەڵەکەتردە بێت.

لەڕووی سیاسەت و پاراستنی خاک و نیشتمان پەروەریەوە، دیسان دەرکەوت کە لەکن ئەو دوو حیزبە لەبەرنامەو ئەجندایاندا شتێک نیە بەناوی دۆزی کورد وپاراستنی خاکی کوردستان ، بەڵکو هەردەم ئەم چەمکەیان کردوەتە قوربانی بەرژەوەندیەکانیان و بازرگانیان پێوەکردووە و هەرکات وڵاتانی دراوسێ{ئێران و تورکیا} و حکومەتەکانی عێراق بەڵێک ئیمتیازاتیان پێدابن ،ئەوەدەم دۆزی کوردو خاکی کوردستان و [ئاسایشی نەتەوەیی] یان هەراج کردووە.

جا لەم دەخە نوێیەو لە دەمی دەستبەکاربوونی کابینەی مەسروردا، گەمژەییە گەر چاوەڕێی گۆڕانکاری لە ئەقڵیەت و سیاسەتیاندا بکەین و بیر لە دەسەڵات و پەرلەمانێکی تەواو جیاواز لەوانەی پێشوو بکەینەوە .

بۆیە پێویستەو زۆریش پێویستە ،حیزبمان بەدرێژایی هێڵی معارەزەیەکی جەسوور و سەرچڵ بێت و بەپێی بەرنامەیەکی تۆکمە و واقیعی ببێتە داکۆکیکاریکی سەرسەخت لە چینی هەژاران و کەم دەرامەتەکان و دژ بە سیاسەتە سەپێنراوەکانی سندوقی دراوی نیو دەوڵەتی بوەستێتەوە .ئەمەش تەنها یەک جۆر ئەپۆزشۆون دەخوازێت ویەک پێناسە هەڵدەگرێت کە بریتیە لە {ئەپۆزشیۆنی شۆڕشگێڕانە} .

ئەپۆزشیۆنی شۆرشگێرانەش نە سازش دەکات و نە نەرمی دەنوێنێت و نە سڵ لە دەسەڵات دەکاتەوە و نە گوێ بە فشارو هەڕەشەکانی ئەو دەسەڵاتە دەدات. ئەپۆزشیۆنی کاراو شۆڕشگێڕ یانی وەستانەوە بەڕووی هەر کردەو جوڵەیەکی دەسەڵات کە ناچێتە خانەی خزمەت و بەرژەوەندی چینی کرێکارو خەڵکی هەژارەوە . ئەپۆزشیۆنی جددی یانی ڕەخنە و ڕسواکردنی هەر هەنگاوێک کە سەروەری خاکی کوردستان و دۆزەکەی دەکاتە جەنگەی مساومە .ئەپۆزشیۆنی جددی و شۆڕشگێڕانە یانی بەئاگا

هەنانەوەی دەسەڵات و چاودێریکردنی لە هەر خەمساردی و پشگوی خستنێک لە مەسەلەی داکۆکی سەربەخۆیی بڕیارو سیاسەتی درووستی کوردستانیانە .
ئیدی بەدەر لەم جۆرە ئۆپۆزشیۆنە هەر ناو و فۆرمێکی دیکەی ئۆپۆزشیۆن وەک{ ئۆپۆزشیۆنی ئیجابی یا نەرم} خۆ هەڵخەڵەتاندنە و ناچێتە خانەی ئۆپۆزشیۆنەوە ، بەڵکو ئەوە ڕازیکردنی دەسەڵات و تەسلیم بوونە بە فشارەکانی، کە پێدەچێت لە ئایندەدا درووستببن .

دەسەڵات بەئەوە دەتەکایەوە کە خزمەت بکات و ئەو بەڵێنانەی بەخەڵکی داون جیبەجێیان بکات ، جا گەر لەم میانەدا کارێکی باشی کرد ،[کە لەوبڕوایەدا نیم بیکات]، واتە بەشێک لە بەڵێنەکانی خۆی جێبەجێ کردوە ،کە لە بەرنامەکەیدا هاتووە، بۆیە ئەوە کاری ئۆپۆزشیۆن نیە دەستخۆشی لێبکات ،یا بە دەسکەوتێکی مەزن هەژماری بکات، چونکە ئەوە ئەرکی ئەو نیە .
لە بەرامبەردا ئۆپۆزشین ئەرکی ئاگادارکردنەوەی دەسەڵاتە لەو کارانەی کە پێوستە ئەنجامیان بدات و ،ئەنجامی نەداون . یاخود وەستانەوەیە بەڕووی ئەو یاساو پێشنیارانەی لە پەرلەمان لەدژی بەرژەوەندی خەڵک دەردەکرێن..
گەرەکە ئۆپۆزشیۆن شلگیرانە لەتەک خەڵکی مافخوارو بەشمەینەتدا بێت و هەست بە ئازارەکانیان بکات و سەرسەختانە داکۆکی لە داخوزیەکانیان بکات . تەنها ئەم جۆرە ئۆپۆزشیۆن بوونە دەتوانێت حیزب بخاتە ئاستێکی باڵاوە و پێگەی خۆی بەهێزبکات و لەکن خەڵکی چەوساوە خۆشەویست و مەقبول بێت .

دیارە بە بەجێگەیاندنی ئەم ئەرکە گرنگە، لەسەر حیزبمان پێوستە هەموو ئەرگانەکانی بخاتە کارو وەک یەکێیکی چالاک کاربکەن ،زۆر گرنگە لە هەموو ڕێکخراوەکانی حیزبدا لیژنەی کاری سیاسی وجەماوەری دابمەزرێن و هاوڕێ چالاکەکان ڕۆڵی تێدا بگێڕن. هاوکات ڕێکخراوە جەماوەریەکانی سەر بە حیزب ئەکتیڤ بکرێن و هەر ڕێکخراوێک و ئەرگانێک لە بواری خۆیدا دەنگو ڕۆڵی بەرچاوی هەبێت .
فاکتەرێکی دیکەی گەرنگ کە پێوستە حیزب ڕەچاوی بکات و کاری بۆ بکات ، هاودەنگی و هاوهەڵوەستی و کاری هاوبەشە لەگەڵ حیزب و لایەن و کەسایەتیە چەپەکان ،ئازادیخواز و دیموکرات خوزەکاندا ،لەسەر بەرنامەیەکی هاوبەش . ڕێپێوانەکانی سلیمانی و هەولێر بەبۆنەی [1] ی ئایارەوە دەریانخست کە کاری هاوبەش چەند گرنگی هەیە.
بۆ بەرجەستەکردنی ئۆپۆزشیۆن بوون ، حیزب پێویستی بە بڕیاری شۆڕشگێڕانەو بوێرانە هەیە ،هەروەها بە جێبەجێکردنی ئەو بڕیارانەش

حیزبمان پوستی ب کسی بورو بتوانا و شارزا هی . بداخو هاو دکتر محدین ئو کس نی ک بتوانت ل پرلماندا ئو بگت ک لی چاوان دکرت . ل کبوونوی پرلماندا{5.8} ب دنگدان لسر یاساکانی پیوست ب سرکی هریم ،چاوی ئودکرا ک لدز دنگ بدات ،ک ئو سیاستی حیزب ، ل مخابن هیچ مناقشیکی نبوو لسر بگکان، وک ئندامانی پارتی و یکتی و گان تنهادستی برزدکردو دنگی ب پشنیاریک ددا ک دژ ب سیاستی حیزب و بچوونی زرینی قواعدی حیزب بوو.

بگومانم ک زرک ل هاویانی سرکردایتی حیزب هاوانین لگ ئم دنگداندا، جا بی گرنگ سرکردایتی لکینو لو بکات ک ب هاو محدین دنگی بو یاسایان داو.
گر ئو هاویی بم جر نونرایتی {ئپزشین بوونی} حیزب بکات ،دب ل ئستاو گومان ل سر ئو ئپزشین بوون بکین ودستی ل بشین.
ل دوری ابردوودا ک حیزب ئپزشینیش نبوو هوستکانی ل چاو ئستادا زر ادیکالانترو بورتر بوو ،ب تایبتی هوست و چالاکیکانی ئبو کاروان.
گر حیزب ،بتایبتی سرکردایتی بیاردر ،دخوازت بجددی معارز بت ، دبت ئندام پرلمانکمان و هموو ئرگان و هاویانی حیزب، جرکی تر کار بکن .

نابت هرگیز مجاملی دسات بکرت تا لمان ننجت. هاوکات ناکرت حیزب هوی ازیکردنی دسات بدات و لولاشو درووشمی داککی ل خک برزبکاتو. ئم دووشتی دژ بیکن ، لسر حیزب پوست یککیان هبژرت. جا ب ئوی حیزب بوونی خی وک معارزیکی کاراو دسز وازی بکات ،گرک برری خکی هژار هبژرت.ناب حیزب گو بو پرچکردارانی دسات بدات، مادام پگی معارزبوونی هبژاردوو .

بەڵێ بۆ لەسێدارەدانی ژنکوژان .... گەڕان هەڵەبجەیی

دەربارەی ژنکوشتن یا بەکارهێنانی زەبروزەنگ و سوکایەتی بەرامبەر بە ڕەگەزی مێینە، [نوال سعداوی] هۆکارەکان دەگەڕێنێتەوە بۆ سێ هۆکاری سەرەکی کە بریتین لە [ئاین واتە ئاینی ئیسلام، ، دابوونەریتی داواکەوتوو ،دەسەڵات وەک دەزگایەکی کەمتەرخەم و ڕێگە خۆشکەرە بۆ تووندووتیژی].
ئەم فاکتەرانە پێکەوە بە ماوی نزیکەی {30} ساڵە بوونەتە هۆکار و پاڵپێنەر بۆ کووشتنی هەزارەها ژنی بێتاوان لە کوردستاندا. کەم هەفتە هەیە گوێبیستی کوشتنی ژنێک نەبین ،ئیدی بە خۆسووتاندن ،کووشتن بە فیشەک، خنکاندن و شێوازی دیکە. لەبەر ئەوەی مێینە کووشتن بوەتە دیاردە هەر بۆیەش زۆر بە ئاسانی قەبوڵ کراوە وەک کارێکی ڕۆتین سەیرکراوە ، پاش یەکدووڕۆژ لە باسکردنی تراژیدیایەکی ژن کووشتن لە میدیاکان و دەربڕینی ناڕەزایی و پرۆتێستی هەندیک لە ڕێکخراوەکانی ژنان و چالاکوانانی ئافرەت ،ئیدی تا ڕوودانی تراژیدیایەکی دیکە دیتە گۆڕێ هێدی هێدی لە یاد دەکرێت.
هۆکاری تەشەنکردنی ئەم دیاردە ترسناکە وەک لەسەرەوە ئاماژەم پێدا ئەو سێ خاڵەن کە دکتۆرە [نوال سعداوی] بەجوانی دەستی خستوەتە سەریان.
یەکەم فاکتەر کە ئاینە بە تایبەتیش ئاینی ئیسلام ،لە تێکستەکانی قورئانەوە بگرە تا فەرموودەکان و قسەو هەڵوێستی ئەمڕۆی دونیای فوقەهاکانی ئیسلام ، هەموویان بە تووندترین شێوە، ناشیرینترین شیوە، بێبەزەیترین و نا ئینسانیترین شێوە دەربارەی ڕەگەزی مێینە ڕەفتار دەکەن و ئامۆژگاری بە پیاوان دەدەن کە بەپێی بنەماکانی ئیسلام لەگەڵ هاوسەرەکانیاندا بجوڵێنەوە ، لە کەتایدا ئەم ئامۆژگاریە ژەهراویانە زۆر جار دەبنە هاندەر و پاڵنەر بۆ پیاوان کە بەخواستی مەلاکان و بە پێی فەرمان و عەقیدەی ئیسلامی مامەڵە لەتەک هاوسەر ،خوشک، کچی خۆیاندا بکەن.

مەسەلەی لێدان لە هاوسەر لە ئیسلامدا قەدەغە نیەو تەنانەت پێیامبەر خودی خۆی ئەم کارەی زۆر جار بەرامبەر بە ژنەکانی و بە تایبەت بەرامبەر بە عائیشە کردوە. تەنها مەرج ئەوەبووە کە ئاسەواری لیدانەکە بەجەستەیەوە دیار نەبێت. ئێستاشی لەگەڵدا بەت

لە کەسایەتییەکی ئیسلامیم نەبیستوە کە دژی لێدانی هاوسەر بێت ، بەڵکو بە ئامانەتەوە پێیەوەی دەکەن . ئەوەتا یەکێک لە بانگخوازە ئیسلامییەکانی عەرەب بە ناوی [دکتۆر محمد شحرور] لە بەرنامەیەکی تەلەفزیۆنیدا جەخت لەسەر لێدانی ژن دەکاتەوە دەڵێت : {ان الله كرّم المرأه بعقوبه الضرب} ،
واتە خوا پاداشتی ژنانی بە سزای لێدان داوەتەوە .پیاوانی ئاینی و بانگخوازەکانی کوردیش بەردەوام لە مینبەری مزگەوتەکانەوە لە شاشەی تەڤەکانەوە لە کۆبوونەوە و بۆنە ئاینییەکاندا ، پیاوان هاندەدەن ئاگایان لە ژن وکچ وخوشکی خۆیان بێت و کۆنترۆڵیان بکەن و ڕێگەیان نەدەن بۆ نمونە :

* بە تەنها بچنە دەرەوە.
* جلی جوان و ڕەنگاو ڕەنگ لەبەر نەکەن .
* دوور کەونەوە لە میکیاج و بۆن لە خۆدان .
*گوێ نەگرن لە موزیک .
* لە گەڵ کوڕاندا لە قوتابخانە تێکەڵاو نەبن.
*سەیران و گەشت نەکەن.

بێگومان سەرپێچکەرانی ئەم یاسایانە زۆربەی کات دووچاری تووندووتیژی دەبنەوە ، کە زۆر جار ئەم تووندووتیژیە تەشەنە دەکات بۆ کووشتن یا بە ناچارکردنی ژن بە خۆ کووشتن.
فاکتەری دووەم کە دابو نەریتی دواکەوتووی زۆربەی پیاوەکان بە تووندی پابەندن پێیانەوە ،ناتوانن یا ناخوازن فەرامۆشیان بکەن ،جا دەبینین کە دابو نەریت بەهیچ جۆریک لە بەرژەوەندی ڕەگەزی مێینە نییەو ئازادییەکانی زەوت دەکات ، زۆر جار دابونەریت و ئاین ئامێتەی یەکتر دەبن و پێکەوە هارمۆنیایەکی نەشاز پێکدەهێنن و کاری خۆیان لەسەر هێشتنەوەی ژن بۆ دواکەوتیی دەکەن ،لە ئەنجامدا مێینە هیچ فەزایەکی ئازادی بۆ نامێنێتەوە ، جا دەمێک هەوڵی دەربازبوون لەو دۆخە سەپێنراوە دەدات و دەخوازێت ئەو کۆت و بەندە بشکێنێت ، بە ناوی پیرۆزییەکانی دابونەریتەوە لەمپەری بۆ دروست دەبیت.
فاکتەری سێیەم دەسەڵاتە ، یەکێک لە ئەرکەکانی دەسەڵات لە هەر وڵاتێکدا دابینکردنی سەلامەتی ژیانی خەڵکە ،تەنانەت بەرپرسە لە ژیانی ئاژەڵەکانیش. حبیب بورقەبە سەرۆک کۆماری کۆچکردووی تونس لەسەرتای دەسەڵاتیدا {1957} هەستا بە دەرکردنی کۆمەڵێک یاسای باری شارستانی لە بەرژەوەندی ڕەگەزی مێ ، بۆ نموونە[قەدەغکردنی فرەژنی، بەرزکردنەوەی تەمەنی هاوسەرگیری بۆ 20 سال قەدەغەکردنی

توونــدووتیژی بەرامبەر بە ڕەگەزی مێینە ، قەدەغەکردنـی سـەرپۆش و کۆمەڵێک یاسای شارستانی دیکە]. بەهۆی ئەم یاسایانەوە لە ماوەی دەسەڵاتیدا کەمترین توندووتیژی دەرهەق بە ژنان تۆمارکران ،تا ئیستاش کاریگەری ئەو یاسایانە بەسەر کۆمەڵگای تونسیەوە ماونەتەوە و خەڵکی تونس بە شارستانیترین خەڵک ناسروان لە دەڤەرەکەدا.

ئەو کۆمەڵێ یاسایانە بە دوو ئاکار کاریگەریان هەبوو ، یەکەم بوونە هۆی هۆشیارکردنەوەی خەڵک و تێگەشتن لە گرنگی ڕێزگرتن لە ڕەگەزی مێ ، دووەم تـرس لـە سـزا قورسـەکانی هەر توونـدووتیژیەک بەرامبەر بە ژنان.
دەسەڵاتی هەرەم تا سەر ئەسقان بەرپرسە لە کوشتنی هەر ژنێک کە لە هەرێم ڕوودەدات. دەسەڵاتداران زۆر زۆر کەمتەرخەم و خەمساردن بەرامبەر بە تاوانباران. بەنمونە پیاوێک لەسەر دەمەقاڵێیەک یا گومانێک یا لەسەر هێنانی ژنی دووەم هاوسەرەکەی خۆی دەکوژێت ، بە پێی پێوست و ئیستحقاقاتی یاسا مامەڵەی لەگەڵ تاوانبارەکەدا ناکرێت. یاخود ڕوویداوە هەندێک جار تاوانبارێک پاش بەسەر بردنی ماوەیەکی کەم لە زینداندا بەهانەیەکی بە دەدەزنەوە ئـازادی دەکەن، یا بەرپرسێکی حیزبی بە فشار بەسەر حاکم ناچاری دەکات بکوژ ئازاد بکات، یاخود زۆر جار تاوانبار دەستگیر ناکرێت وئازادانە دەسوڕێتەوە ،ئەوەش بە پشتیوانی کەسێکی پلەداری یەکیتی یا پارتی . یاخود پاش بەسەربردنی یەکدووساڵ تاوانباران بەر لێبووردنی مەسعود بارزانی دەکەون.

دەرکەوتـووە ئەوانەی بەدەوام تـاوان دەکەن ئەوانەن کە پێشتـر کەیسیان لە دادگا هەبووەو تاوانیان کردەوە پاشان ئازاد کراون.
زۆربەمان لە یادمانە ساڵی [2010] کەسێکی چەکدار و پشتقایم بە یەکێتی ،بە ناوی [ساڵە مزەلی] دووخوشکی بە ناوەکانی میدیاو جوانە پاش ئەوەی دەستدریژی کردبوویە سـەریان کـووشتنی . ئەم کـابرا دەندیە دەبوو دەموودەست لە سێدارە بدرایە ،چونکە مام جەلال هاتبوویە سەرخەت و ئەو بڕیارەی دەرکردبوو.
مەخابن نەک هەر لە سێدارە نەدرا بەڵکە ئەوشوینەی کە تێیدا بەندکرا بـوو وەک هۆتێل وابـوو، هەمـوو جۆرە پێداویستـیەکانی تیـدابوو ، بەردەوام چەندکەسێک لەسەرانی یەکێتی [کە پێدەچێت لەو ڕووەوە خزمەتی ئەوانیشی کردبێت] سەردانیان دەکردو بەڵێنی ئازاد کردنیان پێدەدا.
هەرواش دەرچوو ،نە مامە بەڵێنەکەی خۆی بردەسەرو نە دادگاش سوربوو لەسەر بڕیارەکەی. لە ئاکامدا باوکی دووکچەکەیان ناچار کرد بە بڕێک پارەو بە سوڵحی عەشایەری دەمکووت بکەن.

جا لەدوای ئەو سکەنداڵەوە مەترسی مەزن ڕووی کردە میینەو کوردستان بووە دۆزەخی ژنان و بکوژەکانیش دەستیان کراوەتر بوو ،چونکە دڵنیابوون لەوەی هیچ سزایەکی ئەوتۆ نایانگرێتەوە.
جا گەر کاتی خۆی سالە مزەلی لەسێدارە بدرایە ئەوە دەبوو پەندو وانەو ژنکوشتنیش زۆر زۆر کەم دەبوویەوە ،چونکە ئەو سزا قورسە ترسی دەخستە دڵی هەر پیاویکەوە بەر لەوەی تاوانەکە ئەنجاوم بدات بیر لە سزاکەی بکاتەوە.
ویـــرای ئەم خاڵـــانە ،بەداخەوە بڕێـــک لە دادوەرەکـــانیش بە هۆی بیرکردنەوە وتێروانینی ئاینیانەوە بە پێی یاسا سزای تاوانباران نادەن و زۆر جار پشتگیری لە پیاوەکان دەکەن ،ئەمەش نائومێدی لای ڕەگەزی مێینە درووست کردووەو و پاڵنەر بووە بۆ بڕیاری خۆ کووشتن یا هەر کارێکی نەخوازراو.
سەبارەت بە تاوانبار ،مێردی کۆچکردوو سێوە ، هەموو ئاماژەو بەڵگەکان دەیسەلمێنن کە ئەو هەستاوە بەو کارە قێزەوەنە ،چیتر پێوست بەکنەو پشکنین و گەڕان بەدووی بەڵگەدا ناکات ،مەزنترین و گرنگترین بەڵگە قسەکانی سێوە خانە بەر لە مردنی ،کە با ئاشکرا گووتی[مێردەکەم ئەو کارەی کردووە و لێی خۆشنابم] ،ئەمەش وامان لێدەکات ئەو دڕندەیە بە [تاوانبار]بناسێنین نەک تۆمەتبار.

لە ئێستادا لە تۆڕی کۆمەڵـــایەتی فەیســبووک شەپۆلێـــک نـــاڕەزایی لەوبارەوە لە ئارادایە ،هاوکات کەمپینێک پەیدا بووە بۆ داواکاری لەسێدارەدانی تاوانبار.
من بەش بەحاڵی خۆم لەگەڵ کوشتنی کەسدا نیم ،بەڵام ئەم حاڵەتە ئەم تاوانە هێندە گەورەیە هێندە بەئازارە هێندە پڕ ترازیدیایە، مرۆڤی خاوەن ویژدان ناتوانێت لە ئاستیدا بێ هەڵوێست بێت. بەڕای من گونجاوترین هەڵوێستیش داواکاری لەسێدارەدانە . ئەمەش بۆ ئەوەی چیتر ئەم ترازیدیای ژن کوشتنە بەردەوام نەبێت ،بۆ ئەوەی چیتر کەس پەنا بۆ کوشتن نەبات، بۆ ئەوەی لەوەزیاتر ناوبانگی هەرێم بە هەرێمی ژنکوژ ناشیرینتر نەکرێت ، بۆ ئەوەی کەرامەت و ژیانی ژن پارێزراوبێت و لە ترس و دۆزەخی بەردەوامدا نەژی .
هاوکات لەسێدارەدانی ئەم کەسە هەنگاوێکە بۆ بۆ ئەوەی ببێتە پەندو عیبرەت و چاو ترسێن بۆ ئەو پیاوە دڕندانەی کە ڕەفتاریان لەگەڵ هاوژینەکانیاندا ، لەگەڵ خوشک و کچەکانیاندا خراپە ، تا هەرگیز بیر لە کووشتنی ئەو کەسانە نەکەنەوە .منیش داوای خۆم دەخەمە پاڵ دواکـاری ئەو کەمپینەی فەیسـبووک و هەر کەسـێک کە بەتەنـگ ژیـانی ئینسانەکانەوەیە ،با ئەو دڕندەیە بە لە سێدارەدان سزا بدرێت و سزاکەشی ل□ بەرچاوی خەڵکی باژێڕی چەمچەماڵ جێ بەجێ بکرێت.

بەڵێ بۆ لە سێدارەدانی تاوانباری بکوژی سێوەخان و سێ منداڵەکەی.

سارا عومەر، لە دیبەیتێکی سەرکەوتوودا … گۆران هەڵەبجەیی

ڕۆژی 5شەممە ڕێکەوتی 09.20،2018 لە هۆڵێکی مەزن لە کۆمۆنی Taastrup کە [400] کەس لەخۆدەگرێت ، خانمی کورد سارا عومەر ،شاعرو ڕۆمانووس ،دیبەیتێکی ساز کرد. دیبەیتەکە سەبارەت بە ڕۆمانی [مردوو شۆر]بوو کە خودی سارا خان بەر لە کەمتر لە ساڵێک نووسیویەتی.

ئەم دیبەیتە کتێبخانەی کۆمۆنی Taastrupبەهاوکاری ناوەندەکەمان ، {ناوەندی سیکولاری کوردی لەدانمارک} سازی کردبوو. لە ڕاستیدا ئەم چالاکیە لەسەر پێشنیاری ئیمە بوو ، ئیدی پاش ڕێکەوتن لەسەر لایەنەکانی چالاکیەکە هەنگاو بۆ ئامادەکاری نرا.

هۆڵەکە تەوا پڕبوو لە خەڵک کە زۆربەیان دانمارکی بوون و لە ناوەندەکەشمانەوە ژمارەیەکی بەرچاو ئامادەبووبوون.

نگین خان کە پزیشکی نەخۆشی ژنانە، دیبەیتەکەی زۆر بەجوانی و ژیرانە بەڕێوە برد . ئەو پرسیارانەی ئاراستەی سارای دەکردن زۆر بایەخدارو گرنگ بوون .سارا خان لە وەڵامی پرسیارەکانی نگین خاندا، دوو کاتژمیر قسەی کرد .ئاخافتنەکانی سارا هێندە کاریگەرو بەئازار بوون ئامادەبووان تامەزرۆبوون پتر گوێی بۆ ڕادێرن ،ب□□□ام کاتەکە بەرەو کۆتایی دەچوو، بۆیە پاشان بوار درا بە ئامادەبووان پرسیار و سەرنجی خۆیان بخەنە ڕوو .ئەویش بەمتمانە بەخۆبوون و بە سەلیقە و لێهاتوویی، وەک دەڵێن [پڕبەپێستی خۆی}وەڵامی پرسیارەکانی دایەوە ،بۆنمونە لە وەڵامی بەڕێزێکدا گووتی [من شتێکم نەنووسیوە کە ڕووی نەدابێت] ،یاخود لە وەڵامی خوشکێکی موسوڵماندا ،کە گووتی ناتوانم بڕوا بەهەموو ئەو شتانە بهه□نم کە لە ڕۆمانەکەتدا هاتوون. لە وەڵآمدا سارا گووتی[گەر لەو وڵاتەی کە بەڕێزت تێیدا لەدایکبوویت، یا وەک هەواڵ نەتخوێندبێتەوەو نەتبیستبێت کە کاری وا قێزەوەن دەرهەق بە مێینە کرابێت ،ئیدی مانای ئەوە نیە کە لە شوێنێکی تر ڕووینەدابێت].

ئەوەی جێگەی سەرنج بوو نیگین خانی بەڕێوەبەری دیبەیتەکە بوو کە هەمووانی سەرسام کرد بە لێهاتووی و بە قسە خۆشەکانی کە جاروبار لە دووتوێی دیبەیتەکەدا دەیخستنە ڕوو .
لە کۆتایدا ئامادەبووان بە چەپڵە و هەستانە سەرپێ خۆشحاڵی خۆیان دەربڕی و سوپاسی هەردوو خانمیان کرد. جێگەی ئاماژەیە لەکۆتایی دیبەیتەکەدا سارا خان واژۆی لەسەر ڕۆمانەکەی خۆی بۆ ئەو کەسانەکرد کە لەوێ کڕیبوویان.
پاش کۆتایی دیبەیتەکە ، بەرپرسی بەشی کولتووری لە کتێبخانەی تاستروپ کە هاوکات بەرپرسی ئەو ئەو چالاکییە بوو [Christence Stubbe] هات بەلام وسوپاس و خۆشحاڵی خۆی بۆ ئەم کارە سەرکەوتووە دەربڕی، هاوکات ستایشی کردین بەوەی کە دوو خانمی بەتوانامان بۆ ئەو دیبەیتە دەستنیشان کرد . گووتی هەردووکیان [فەنتاستیسک] بوون واتە بلیمەت بوون . وە زۆر خۆشحاڵ بوو بە سەرجەم چالاکییەکە ،هەربۆیە پێشنیاری کرد لە ئایندەدا چالاکی هاوبەشی دیکە ئەنجام بدەین.

ڕۆمانی [مردوو شۆر] بە کوورتی

*ئەم ڕۆمانە ئاوێنەی بەشێکە لە کولتووری دواکەوتوی ڕۆژهەڵاتی نێوین کە ئاینی ئیسلام فاکتەرێکی بەهێزی ئەو کولتوورە پیاوسالارییە .ڕۆمانەکە ڕاچڵەکینەک ، هاوکات گوزەرێکە بە نێو دونیای پڕ نەهامەتی ژیانی مێینەدا ،کە چەوساندنەوە بە هەموو شێوەکانییەوە خۆی تێدا نمایش دەکات .سارا زۆر بە وردی تیشکی خستووەتە سەر هەژان و ئازارەکانی ژن لە کوردستاندا، کە جوخزێکە لە کولتووری ڕۆژهەڵاتی نێوین. سارا عومەر بۆمان دەگێڕێتەوە کە چۆن مێینە تائێستاش وەک کاڵایەکی بێنرخ مامەڵەی پێوەدەکرێت دەکوژرێت ، دەچەوسێنرێتەوە ،خەتەنە دەکرێت،بەکەم تەماشادەکرێت، .لێدەدرێت ،سوکایەتی پێدەکرێت.
زۆربەی کاراکتەرەکان کوردن و ژینگەی ڕوداوکانیش کوردستانی باشوورە ، بەتایبەتیش سلیمانی کە سارا خان بە [زاموا] پێناسەی کردووە .هەروەها بەشێکی گچکەی ڕۆمانەکەی لە وڵاتی دانمارکدا بەرجەستە کردوە.
*ئەم ڕۆمانە لەیەکەم چاپیدا لە ماوەی هەفتەیەکدا [55]هەزار دانەی لێ فرۆشرا.
*تا ئێستا پڕ فرۆشترین کتێبە لەدانمارک.
*چەندین خەڵاتی بەدەست هێناوە.
*وەرگێڕدراوەتە سەر سویدی و نەرویجی ،لەو دوو وڵاتەش ژمارەیەکی

زۆری لێ فرۆشراوە.
*لە زۆربەی شارو شارۆچکەو کۆمۆنەکانی دانیمارکدا سەبارەت بە ڕۆمانەکەی دیبەتی بۆ سازکراوە .
*میدیای دانمارکی گرنگیەکی زۆری پێداوە و تا ئێستاش ئەو گرنگیە بەردەوامە.

گۆران هەڵەبجەیی

لە نێوان ناپاکانی جەزائیر و کوردستاندا … گۆران هەڵەبجەیی

{لەنێوبردنی ناپاکان لە پێشترە وەک لە دوژمنان – جیڤارا}

دەمێ شۆڕشی جەزائیر دژ بە داگیرکەری فەرنسی بەرپابوو[54-62] ، بەشێک لە جەزائیریەکان بەرەی داگیرکەریان هەڵبژارد و بوونە جاش و دژ بە خواست و خەباتی گەلەکەیان چەکی ناپاکیان هەڵگرت. ئەم جاشانە کە لە بە [الحرکی] ناسروبوون ، ژمارەیان بە [90000] کەس مەزەندە دەکران. ئەمانە هەموو چەکدار نەبوون بەڵکو تێیاندا بوو کە لە بنکە سەربازیەکاندا خزمەتی جۆراوجۆریان دەکرد. بەڵام ئەمە هیچ شەفاعەتی بۆ نەکردن و شۆڕشگێڕان هەمان حسابی جاشە چەکدارەکانیان کرد بۆیان .

سەیر لەوەدا بوو داگیرکەرە فەرەنسیەکانیش زۆر جار متمانەیان بەم جاشانە نەبوو ، هەر بۆیە لەژێر فشارێکی دەروونی و هاوکات چاودێری توندی فەرەنسیەکاندا دەژیان. یا هەندێک جار فەرەنسیەکان ئەم جاشانەیان بۆ ئەشکەنجەو کوشتنی هاوڵاتیان بەکار دەهێنا ، ئەمەش هەم بۆ تاقیکردنەوەی دڵسۆزیان و هەم بۆ پتر ناشیرین کردنیان لەکن هاوڵاتیان .
دەمێک ساڵی 1962شۆڕشی جەزائیری سەرکەوت کە بە شۆڕشی [یەک ملیۆن شەهید ناسراوە} ، ئەم جاشانە بوونە کێشەیەکی گەورە بۆ کۆلۆنیالزمی فەرەنسی. حکومەتی فەرەنسی دەیوست بینداتە دەست چارەنووسی نادیار و لە جەزائیر جێیانبهێڵێت ،کە لە هەموو

حاڵەتێکدا چارەنووسێکی دژوار دەبوو ، سەرانی سوپای فەرەنسیش لە جەزائیر دەیانزانی چ کارەساتێک چاوەڕێی ئەم جاشانەدەکات، بۆیە نەیاندەویست ئەو کارەساتە ڕووبدات. ئەوەبوو بەر لە کشانەوەی سوپای داگیرکەر، بڕیاری ناردنی ئەو جاشانەو خێزانەکانیان بۆ فەرەنسا درا.
ئەم جاشانە لە فەرنسا ژیانێکی کولەمەرگیان بەسەر برد ،کۆمەڵگای فەرنسی هیچ گرنگەیکی بەو جاشانە نەدا ، بەتایبەتی ئەو هیزو لایەنانەی دژی ئەو جەنگەبوون. بواری کاردۆزینەوە و خۆ گونجاندن بۆ خۆیان و نەوەکانیان لەبار نەبوو.
منда□□کانیان لە نیو کۆمەڵگای ئاوارە عەرەبەکاندا بەتایبەتی و□لاتانی مەغریبی عەرەبی بێزراو بوون . ئەمەش تووشی حاڵەتێکی گۆشەگیری و دەروونی زۆر خراپی کردبوون.
پاش ئەوەی بە درێژایی [56] ساڵ ئەم جاشانە لە فەرنسا لە زۆر ماف بێبەش کرابوون [بەتایبەتی مافی ئیمتیازات ، خانەنشینی وەک جەنگاوەری کۆن] .

بەڵام ماوەیەک لەمەوبەر [ماکرۆن] سەرۆکی فەرنسا مەرسومێکی لە بەرژەوەندی ئەو جاشانەو نەوەکانیان دەرکرد، ئەویش گەڕانەوەی ئیعتبارە بۆیان. بەمەش هەندیک ئیمتیازاتیان پێ دەدرێت کە پێشتر نەیانبووە ،لێ دیار نیە ئەو ئیمتیازاتانە چین و چۆنن .
هاوکات ماکرۆن دوای لە دەسەڵاتدارانی جەزائیر کرد کە ڕێگەیان پێبدەن بگەڕێنەو□ و□لاتەکیان و وەک هاوڵاتی جەزائیری مامەڵەیان لەگەڵ بکرێت ،هەروەها داوای کرد کار ئاسانیان بۆ بکەن ، گەر ویستیان لەوێ بژین و دوا ساتەکانی ژیانیان ل□ و□□اتی خۆیان بەسەربەرن.[تائەم کاتەش سەفەری ئەو {حەرەکیانە} بۆ جەزائیر تەنانەت بۆ سەردانیش قەدەغە بوو].

کرۆک و مەبەستی ئەم بابەتەم ئەو بەشەیە کە پەیوەستە بە هەڵوێستی دەسەڵاتدارانی جەزائیرەوە بەرامبەر بە داواکەی {ماکرۆن} . ماکرۆن زۆر بە خێرایی وەڵامی وەرگرتەوە .وەڵامێک هەر دەبوو بەو جۆرە بوایە. هەر دەسەڵات و کیان و حکومەتیک گ□ر □□□ز لە خەباتی گەلەکەی، خوێنی شەهیدانی ،میژووی نەتەوەکەی ،خانەوادەی شەهیدانی بگرێت ، گەرەکەو گرنگیشە کە بەو جۆرەی حکومەتی جەزائیر ڕەفتار بکات.
وەڵامەکە بریتی بوو لەم ڕستە پڕ مانایە: { ئەوانە شوێنیان لە خاکێکدا نابیتەوە کە ناپاکیان کردوە بەرامبەری}.

ئەم هەڵویستەی دەسەڵاتدارانی جەزائیری لەشوین خۆیدا بوو ، هەر

دەبوو وابێت . ناکریت دەوڵەتێک، میللەتیک ڕێز لە کەسانێک بگرێت و باوەشیان بۆ بکاتەوە ،کە ڕۆژانێک دژی خەباتی سەربەخۆ یی و تەزحیاتی گەلەکەیان وەستاونەتەوە و هاوکاری داگیرکەریان کردوە. ئەو جۆرە مرۆڤانە هەر دەبێ بەجۆرە ڕەفتاریان لەگەڵدا بکرێت .لە کوبا ،ڤێتنام و جێگەی دیکە کە شۆڕش تێیاندا سەرکەوت ،بەهەمان شێوە مامەڵە لەگەڵ ناپاک و وڵا تفرۆشاندا کراوە.

تەنها دەسەڵاتێک کە لەم قاعیدەیە دەرچوو دەسەڵاتی هەرێمی کوردستان بوو .

هەر لەدوای نەمانی دەسەڵاتی بەعس لە کوردستان ،بەرەی کوردستان بڕیاری لێبووردنی بۆ ئەو جاشانە دەرکرد کە بە [160] هەزار مەزەندە دەکران.

ئەمە کۆتایی چیرۆکەکە نەبوو ،بەڵکو پاش جێگیربوونی دەسەڵاتی ڕەهای یەکێتی و پارتی ، خێر بەسەر ئەم ناپاکانە داباری ،مووچەیەکی بەرز ،بەرزتر لە مووچەی شەهیدانی پێشمەرگەو خانەوادەی ئەنفالکراونی دەستیان، بۆ زۆرێک لەو سەرۆک جاش و مووستەشارانە بڕدرایەوە، بە لێشاو خزێنرانە نیو هەردوو حیزبەوە ، ئیمتیازاتی وەک مووچەی بندیوار ،سەیارە ،ئەرزەو چەک و حیمایەیان بۆ دەستەبەرکرا . کار هەر بەمەوە نەوەستا بەڵکو بڕێک لەوانەش کە بەجاشێتی کوژرابوون یا بە ئاسایی یا نەخۆشی مردبوون ،ناویان خرایە نیو لیستی شەهیدانی وەزارەتی شەهیدانەوە ،بەمەش ناوی ئەو شەهیدانە پۆخڵکران.[لە ڕابردوودا بەفشاری ڕیکخراوی {چاک} هەندیک ناوی ئەو جاشانە لەو لیستە دەرهێنران].

پاش کۆتایی جەلەسەکانی تایبەت بە تاوانبارانی کەیسی ئەنفال، لە دادگای باڵای تاوانەکان لە بەغدا ،بە لیستێک ناوی زۆرێک لەو سەرۆک جاش و موستەشارانە کە بەشدار بوون لەو پرۆسەیەدا، وەک تاوانبار دەرچوو کە [250] ناویک زیاتر دەبوون.

داواکرابوو لە دەسەڵاتی هەرێم فەرمانی دەستگیرکردنیان بۆ دەربکات و بدرێن بە دادگا.

بەهۆی فشاری هەردوو حیزبی دەسەڵاتدارەوە یەک دانەشیان لێ دەستگیرنەگیرا ،بەڵکو زیاتر ڕێزیان لێگیرا.

حاکم هاوژین سەرۆکی دادگای کفری ،ساڵی 2013 فەرمانی دەستگیرکردنی بۆ[3]لەو سەرۆک جاش و مووستەشارانە دەرکرد کە دەستیان لە تاوانەکانی ئەنفالدا هەبووە و نیشتەجێی کەلار و چەمچەماڵ بوون. بەڵام یەکێتی و پارتی زۆر بە خیرایی مداخەلەیان کردو فەرمانەکەیان هەڵوەشاندەوە. چونکە لایان ڕوون بوو گەر ئەمە سەربگرێت ،فەرمانی دەستگیرکردنی دیکەی بەدوادێت کە ئەمەش

نەخوازراوبوو بە هەردوو حیزب .
لە پای ئەم کارەیدا بەیاری گواستنەوەی دادوەر هاوژین درا بە دەڤەری دهۆک، واتە بۆ ژیر دەسەڵاتی پارتی .{ ئەمە یەکەم جارە فەرمانبەرێک بگوێزرێتەوە بۆ دەرەوەی زۆنی دەسەڵاتی یەکێتی یا بەپێچەوانەوە }ئەمەش نیشانەی پەرەشی یەکێتتی و پارتیدا لەم کەیسەدا .
دادوەر هاوژین ڕەتی کردوە بەیاری گواستنەوەکەی جێبەجێ بکات ،هاوکات بە میدیاکانی ڕاگەیاند هۆکاری بریاری گواستنەوەی پەیوەستە بەو فەرمانەی کە دژ بەو سێ تاوانبارە دەری کردوە .
ئەوەی لەم کەیسەدا ڕوویدا ئەو هەڵوێستەی ئەنجومەنی دادوەری کوردستان بوو کە هەڵوێستیکی پڕ شەرمەزاریی بوو، تەواو کەری هەڵوێستی دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی بوو. ئەم ئەنجومەنە کە بووەتە گەمەی دەستی دوو حیزبەکە ، لەبری پشتگیری لە هاوپیشەکەیان و دەستخۆشی لێی کە بەئەرکی پیشەیی خۆی هەستاوە ، کەچی بە فشاری حیزب بریاری دەستگرکردنیان بە دادوەر هاوژین دەرکرد . ئەویش لە ئاکامدا خۆی بزر کرد .
لەوانەیە بە پاراستنی ژیانی خۆی پەنای بە هەندەران بردبێت، چونکە گەر خۆی ون نەکردایە ،ژیانی دەکەوتە مەترسیەوە .

ئەو تاوانبارو ناپاکانە هەندە رووقایمن،وا ڕەفتار دەکەن کە هیچ کارێکی نەشیاویان ئەنجام نەداوە،. تەنانەت ئامادەنین لەژێر لێویشەوە داوی لێبووردن بکەن. بۆ نمونە تاوانبار قاسم ئاغای کۆیە ناسراو بە [قاسمە کوێر] دەمێک ڤیدیۆیەکی کۆنی بڵاوکرایەوە کە لە چیای کەسرەت چەند پێشمەرگەیەکی حیزبی شیوعی کووشتووەو بریندارێکیشی تەسلیمی دەسەڵاتی بەعس دەکات، ئەم کارە قێزەوەنەی لە میدیاکاندا دەنگی دایەوە لە ئاکامدا لە دادگای کۆیە فەرمانی دەستگیرکردنی بۆ درچووە ،لە پارتی نەک ڕادەستی دادگای نەکرد بەڵکو پاریزگاری لێکرد و لەبەرچاو ونیکرد. هەروەها جاروباریش بە سوکایەتی بە کەسوکاری شەهیدانی دەستی قاسمە کوێر ،پارتی بەجلی کوردی و چەکی جوانەوە ئەم تاوانبارەو کوڕەکەی لەو شوێنانەی پێشمەرگەی کووشتوە نمایشیان دەکات.
جا گەر دەسەڵاتیک ئەمە ڕەفتاری بێت لەگەڵ ناپاکاندا ،ئیدی چ دڵەکمان بەم دەسەڵاتە خۆش بێت؟ دەکرێ تەنیشتمان پێ بێت لە خۆفرۆش و ناپاک وهاوکات ئیدعای سەربەخۆیی بکەین ؟

گەران هەڵەبجەیی

پێگەی ئیسلام لە زانستدا ... گۆران هەڵەبجەیی

پێناسەی زانست .

زۆر سەرچاوە هەن کە بەشێوەی جیاواز پێناسەی زانست دەکەن ، وەک ئەم نمونانە:
*زانست پێدانی وێنەیەکە لە زهندا لە بارەی بۆچوونەکەوە کە پاشان ، لە گەڵ واقیعدا یەکدەگرێتەوە.
*زانست مەبدەئی مەعریفەیە.وە پێچەوانەی جەهلە.

*زانست بەو کۆمەڵە هەوڵ و کارانە دەوتریت کە لە ئەنجامی بیرکردنەوەو کنەو گەڕان و لێکۆڵینەوەدا دەگەنە پلەیەکی باش لە گشتگیری و سەلماندن.
*زانست ئەو دراسە بە مەنهەجیە کە لەسەر یەک کۆڵەکەی ڕوون دەوەستێت پشت بە مەوزوعیەت دەبەستێت.
*زانست ئەو کارەیە کە کەسێک یا کۆمەڵێ کەسێک بە پراکتیک یا تەئۆری لە بوارێکی دیاریکراودا کار دەکات یا دەکەن کە پێشتر لە مێشکدا جێگیر بووە ، بە هێنانەدی داهێنانێکی نوێ یا سەلماندنی دیاردیەک لە ژیانی مرۆڤدا کە لەوەو بەر نەبووە یا کەم و لاواز بووە .
ئەو کەسانەی بەم کارە هەڵدەستن پێیان دەگووترێت زانا یا بەهرەمەند.
زانست زۆر بوار دەگرێتەوە وەک ، تەندروستی پزیشکی. فەلەک، سروشت ،زیندەوەر ، کۆمەڵایەتی ، شوێنەوار، ،بیردۆزی ،بایۆلۆجی توخوم، زمان.مێژوو ئابووری ، ژینگە ،موزیک و بواری دیکەش.

زانست بنەمایەکی سەرەکیە لە ژیانی ئینساندا. گەر زانست نەبوایە ژیانی مرۆڤایەتی پێش نەدەکەوت و زانیاریمان دەربارەی دەوربەر نەدەبوو.
زانست ئامرازێکی سەرەکیە بۆ گەشەکردن و پێشکەوتنی ژیان لەسەر گۆی زەوی.

زۆربەی زاناکان ئامانجیان لە داهێنانەکانیان خزمەتکردنی

مرۆڤایەتیە ، بەڵام هەندێک جار ئەو داهێنانانە لە لایەن دەسەڵاتداران و سیاسیەکانەوە بە خراپ بەکار دەهێنرێن و بە زیان بۆ مرۆقایەتی دەگەڕێنەوە .
نمونە/ دیانەمیت ،بارود ،تی ئێن تی ،ئەتۆم، کیمیا ،دەرمانی پزیشکی. کە لە جەنگەکاندا بەکار هێنران ،وەک جەنگی جیهانی یەکەم و دوەم جەنگی عیراق ئیران و کیمابارانی شاری هەڵەبجە. هەندێک جەنگی دیکە .
زۆرێک لە زاناکانی ئەڵمان لە سەروەختی جەنگی جیهانی دووەمدا دژ بە ئامانجی ئینسانیانەی پیشەکانیان کاریان کرد و بە داهێنانە مەترسیدارەکانیان خزمەتی هیتلەریان کرد. بەتایبەت لە درووستکردنی فەنی سوتاندنی مرۆق و تاقیکردنەوەی جۆرەها دەرمان لەسەر جولەکەکان و بەندکراوانی سیاسی .
ئاشکرایە شارستانیەت کانیاوی زانست و داهێنانە ، بە پێچەوانەشەوە داهێنان و زانست ،شارستانیەت دەخولقێنێت و پێشی دەخات.

سەبارەت بە رۆڵ و پێگەی زانست لە نێو ئیسلامدا ، جێگەی خۆیەتی بەم پرسیارە دەستپێ بکەم :
ئایا لەسەردەمی جاهیلیدا، لە نیوەدوورگەی عەرەبی ،شتێک هەبووە بە ناوی شارستانی عەرەبی؟
بە وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە گەرەکە بگەڕێینەوە بۆ ئەو سەردەمەو بەلای کەمەوە لایەنە کۆمەڵایەتی و ئابووری و کەلتووریەکانی شرۆڤە بکەین.
لەو سەردەمەدا لە نیوە دوورگەی عەرەبی ژیان زۆر سەخت و دژوار بووە ، لەڕووی کۆمەڵایەتیەوە دواکەوتوویی و کەللە ڕەقی و پەیوەندیە خێڵاتیەکان ، سیمای هەرە دیاری ئەو سەردەمە بوون.
لە رووی ئابووریشەوە ، هەژاری باڵی بەسەر دەڤەرەکەدا کێشابوو . بە دابینکردنی بژێوی ،خەڵک پشتی بە لایەنێکی سەرەکی بە ستووە ،ئەوەیش بازرگانی بووە کە ئەمەش لەو قافڵە مەزنانەدا خۆی دەدیەوە کە لە دەڤەرەکانی دیکەوە شمەکیان هێناوەو پاشان لە مەکەو مەدینەو بازاڕەکانی دیکە فرۆشتویانەتەوە بە بازرگانە گچکەکان، کە ئەوانیش لە دوکانەکانیاندا فرۆشتویانەتەوە. نمونەش بازاری عەکاز بووە لە مەککە کە لەو ڕۆژەدا وەک ناوەندێکی بازرگانی پێ بایەخ سەیر کراوە.

لەپاڵ بازرگانیدا بەیەک لە خەڵکەکە ئاژەڵداریان کردووە وەک بەخیوکردنی حوشترو مەڕ. جگە لەم دووکارە هەندێکیش بە تاڵانی و جەردەیی ژیاون ،بەتایبەتی تاڵانکردنی قافڵە بازرگانیەکان . ئەمە

پێمان دەڵیت لەو دەمەدا شتێک نەبووە بە ناوی شارستانی کە بەرهەم هێنەری زانست و مەعریفەو پیشەسازی بێت ، کە بە هۆیەوە ژیانی خەڵک گەشە بکات..

دەتوانین بڵێن تاکە پیشە سازی لەو دەمەدا درووستکردنی شمشیر بووە، ئەوەیش پێوستی ناچاری کردوون کە ڕووبکەنە ئەو جۆرە پیشە سازیە ،چونکە بۆ بەرگریکردن لە قافڵەکانیان و هاوکات بۆ شەڕی نێوان خێڵەکان بەکاریان هێناوە.

پاش ئەوەی محەمەد پەیامەکەی خۆی ڕاگەیاند و هێدی هێدی خەڵکان هاتنە سەر ڕێبازەکەی ، دۆخەکە هەر وەک خۆی ما یەوە ، تەنها شتێک کە زیادی کرد داگیرکردنی وڵاتان بوو لە ژێر ناوی غەزەوان و فتوحاتدا ،کە ئەمەش گەورەترین دەسکەوتی ئابووری بوو بۆ باوەڕە نوێکە . چونکە ئەو شوێنانە لە ئاستی بژیویدا لە دوورگەی عەرەبی زۆرپێشکەوتوتر بوون، بەمەش ئیسلامەکان بوونە خاوەنی سەرمایەیەکی باش ،کە لەڕێگەی بەتاڵان بردنی سامانی ئەو دەڤەرانەی کە داگیر دەکران دەستیان دەکەوت .
بۆیە محەمەد و پاشانیش خولەفاکانی ڕاشدین بیریان لە هیچ جۆرە پشەسازیەک یا زانستێک نەکردوەتەوە .چونکە بە حازری بێ ماندو بوون و بە خۆرایی هاتوەتە بەردەستیان.
لەو دەمەدا کیشوەر□ک□ـــانی دیکە و شارســـتانیەکانی دیکە وەک میسریەکان، فارسەکان ڕۆمەکان، یۆنانیەکان،چینیەکان ئەمانە خاوەن زانست و شارساتنیەکی پێشکەوتووبوون .هەر یەکێک لەم ئیمراتۆرانە خاوەنی چەندین زاناو فەیلەسوف بوون کە کاریگەری و جیدەستیان لە بوارە جیاجیاکاندا دیار بووە.

بۆ ئەوەی بیســەلمێنم کە نە محەمەد و نە خەلیفەکـــانی دوای خۆی، گرنگیـــان بە زانســـت یـــا بە ئەســـتاتیکا نەداوە چەنـــد نمـــونەیەک دەهێنمەوە.
– ڕۆژێک محەمەد بە یاوەری[ئەنس بن مالک] بە مەکەدا دەگەرێت ،لە پڕ چاوی بە خانویەکی جوان دەکەوێت کە بە گومەزێک ڕازێنراوەتەوە . بە توورەییەوە دەپرسێت ئەو گومەزە هێ کێیە ئەنس دەڵیت هی فڵان کەسە .ئەنس مەسیجەکە تێدەگات و پاشان بەخاوەن خانوو دەڵێت ئەوەیش ناچار دەبێت بیڕوخێنیت . دوایی کە پەیامبەر دەزانێت گومەزەکە ڕوخاوە دەڵێت [هەموو گوومەزێک بەڵایە بۆ خاوەنەکەی].
هەروەها جارێک علی کوری ئەبی تالب بۆ نانخوردن پەیامبەر داوەت دەکـــات .دەمێـــک پەیـــامبەر دەیەوێـــت بچێتە ژوورەوە ،بەدیـــواری ژورک□یـــانەوە پـــارچە چەرمێکـــی ئـــاژەڵ دەەبینێـــت کە وێنەی

ل□س□ر□.د□گ□□ت□وە دواوە و دەڕوات .علی بەداویدا دەچێت و دەپرسێت
بۆ نەهاتیتە ژوورەوە .ل□و□امدا دەڵیت[نامەوێت بچمە ماڵێکەوە کە
زەوقی تێدا بێت].ئەوانیش ناجار دەبن تا بلۆکە لایدەن.

چەند نمونیەکی دیکە لەم بارەوە .

لەسەردەمی خەلیفە عومەر کوڕی خەتابدا
سەرکردیەکیان بە ناوی [ئەبا دردا]کە لە حمض دانیشتوە خانوی□کی جوان بەحەوشەیەکی گورەوە درووس دەکات .ئەم هەواڵە دەگاتەوە دەمی عومەر ،ئەویش بۆی دەنووسێت و تێیدا سەرزەنشتی دەکات و دەڵێت [ئایا ئەوەی لە ڕۆمەکانەوە بۆمان جێماون بەس نین؟] هەر لە دوای ئەوە وەک سزایەک دەیگوێزیتەوە بۆ دمەشق.
هەر عومەر نامەیەک بۆ ئەبی موسا دەنووسێت ل□ د□ق□ری وڵاتی فارس و پێی دەڵیت [بینای زۆرتان بۆ بەجێ ماوە لە فارس و ڕۆمەکانەوە بۆیە پێوست ناکات هیچی دیکە درووست بکەن و ئەوانە بەسن]،

لە دەمی داگیرکردنی میسر و وڵاتی فارسدا لە لایەن سوپای ئیسلامەوە .هەریەک لە عمرو کوری عاص لە میسرەوە وە سعد بن ئەبی وەقاص لە وڵاتی فارسەوە ، لە کاتی جیا جیادا نامە بۆ خەلیفە عومەر دەنێرن. تێیدا داوادەکەن چی بکەن لەو گشت کتێب و مختوتاتە گرنگانە.
ئەوەیش لە وەڵامدا دەنووسێت[گەر هیدایەتیان تێدایە ،ئەوە پێوستمان پێی نیە چونکە خوا هیدایەتی داوین، لە قورئانەوە هەموو شت وەردەگرین ، خۆ گەر تێیاندا نیە ئەوە بێکەڵکن و بۆیە پێوستمان بەو کتێبانە نیە و لەناویان بەرن.

تا ڕۆژی ئ□م□ر□ش کارەساتی لە نێوبردنی کتێبەکانی کتێبخانەی ئەسکەندەریە لە میسر لە مێژودا بە کارەستبارترین ڕوداوی زانستی هەژماردەکرێت. مێژوو دەڵێت لەو کارەدا هەزارەها کتیبی سودمەن خرانە ئاوەوە.
هەر بۆیەش ئیبن خەلدون سەبارەت بە پەیوەندی عەرەب بە شارستانیەوە دەڵیت:
{ عەرەب لە ژینگەیەکی بەدەویدا ژیاوە و ئەو سەقافەتەی وەرگرتووە ،بۆیە هەر وڵاتێک داگیر بکەن بەخێرایی کاولکاری ڕووی تێدەکات ،هۆکارەکەش ئەوەیە کە ئەوانە ئومەیەکی وەحشین و دژی ئاوەدانین }.

لە شوێنێکی تردا ئیبن خەلدون دەڵێت ئیسلام بەرهم□می { سریان،کلدان،ئاشوری،فارس، وەرگرتوەو بەناوی شارستانیەتی ئیسلامەوە بڵاویان کردوەتەوەە}

هەروەها دەوڵەت بەهۆی ئەوەی خۆیان زانست و پیشەیان نەبووە هەر بۆیەش نرخیان بەئەم کارانە دانەناوە.
پاش داگیرکردنی هەر شوێنێک ئەوجا بۆیان دەردەکەوتوە کە ئەوان چەند لەدواوەن.
لە بەرامبەردا دەبینین نەتەوەکانی چین ،هند، نەسرانیەکان،عەجەم و ئەهلی ڕۆژهەڵات لای ئەمانە پیشەسازی بە شێوەیەکی بەرچاو گەشەی کردوە، چونکە خاوەنی شارستانین.
سەیر لەوەدایە ئیبن خەلدون لەو کاتدا ئەو بۆچوونەی هەبووە کەچی تا ئیستا حاڵەتەکە گۆڕانکاریەکی ئەوتۆی بەسەردا نەهاتووە.
* هەروەها ساعد کوڕی ئەحمەد ئەندەلوسی لەو بارەوە دەڵێت[ئیسلام بە هیچ جۆرێک گرنگی بە زانست نەداوە،گرنگیان تەنها بە ئەحکامی شەریعەو زمانەکەیان داوە]

ئەم حاڵەتە واتە نامۆبوون بە شارستانی و مەعریفە بەردەوام بوو تا سەرتای دەسەڵاتی خەلیفە ئەبو جەعفەری مەنسوور[754-775م] کە بە دامەزرێنەری خەلافەتی عەباسی هەژمار دەکرێت . پاش ئەوەی بەغدای بینا کرد، ئیدی لەوێوە حوکمی کرد.
لەو دەمەدا بواری مەعریفی سوکە تەکانێکی بە پێشەوە دا. ئەبو جەعفەر نامەیەک دەنێرێت بۆ پادشای ڕۆم کە هەندێک لە کتێبە وەرگێڕدراوەکانی [ئاوکلیدس] ی بۆ بنێرێت. بەتایبەت دەربارەی سروشتناسی . ئەویش هەندێک کتێبی بۆ نارد کە ڕۆمەکان خۆیان وەریان گێڕابویە سەرزمانی عەرەبی.
بەڵام ئەو تەکانە مەزنە یا ئەو پێشقەچوونە مەزنەی لەو بوارەدا ڕوویدا لە ژێر دەسەڵاتی هاورن ڕەشید و کوڕەکانی ئەمین مەئمون بوو.
سەردەمی هارون کە بەسەردەمی زێڕینی هەژمار دەکرێت و پاشان کوڕەکانی بەتیابەتی مەئمون ، سەدەها کاری تەرجەمە ئەنجام دران لە زمانەکانی فارسی و یۆنانی و لاتینی بۆ سەر زمانی عەرەبی.
ئەو کتێبانەی کە وەرگێڕدرانە سەر زمانی عەرەبی زۆربەیان بەرهەمەکانی فەیلەسوفە یۆنانەیاک بوون ،وەک ئەرستۆ، سوکرات، بەتلیمۆس ئەفلاتون و ئەوانی دیکە.
عەرەبەکان بەم جۆرە زانستە نوێیەیان دەگووت [زانستی ئەقڵ] یاحکمە.

گرنگە بزانین ئەم کارانەی وەرگێران چۆن کراون وە کی کردوونی؟
لە سەردەمی جەنگی فارسەکان{ساسانیەکان} و ڕۆمەکاندا [241-271 ،]م ژمارەیەک ئەفسەرو سەرباز و سقیل لە لایەن فارسەکانەوە بەدیل

دەگیرێن.
ئەمانە تێکەڵەیەک بوون لە جۆرەها نەتەوە ئەتنیک و ئاین و کەلتووری جیاواز. بەمەش سودێکی مەزنیان گەیاند بە ساسانیەکان.
بەم کەسانە یا ئەم یەخسیرانە پادشا شاپوری زەردەشتی شارێکی پی درووستکردن بە نێوی [گوندی شاپور] یا گوند سابور 271
ئەو یەخسیرانە کۆمەڵێک زاناو کەسانی بەهرەمەندیان تێدا بوە بە تایبەتی لە بواری پزیشکی و دەرمان سازی و بینا سازیدا .لەوە ئەکادیمیا یەک دروستکرا ، ئەوانە لەو ئەکادیمیا یەدا توانیان گەشەیەکی مەزن بە بواری مەعریفە لە زۆر بواردا بدەن ،وە کتیبە بەناوبەنگەکانی فەیلەسوفە یۆنانیەکانیان وەرگێرا بە سەر زمانی فارسی. ئەم بنکە زانستیە گەشەی باشی کردو بەردەوامی وەرگرت و بووە بنکەیەکی ڕوناکبیری و زانستی لە وڵاتەکەدا.
پردەکەی سەر دەریای قارون کە تائێستاش ئاسەواری ماوە ،یەکێکە لە کارە جوانن و نایابەکانی ئەندازیارەکانی ئەو سەردەمە.
ئەکادیمیای گۆند ساپوور لە زۆر بواری زانستیدا چەدەستیان دیار بووە ،بەتایبەتیش بواری پزیشکی ،کە تاڕۆژی ئەمڕۆش کۆلیژە پزیشکیەکەی باشترین و نیوبانگترین کۆلیژە لەسەر ئاستی ئیران.

هاورنە ڕەشید ناوبانگی ئەو ئەکادیمیەی بیستبوو ،بۆیە کۆمەڵێک خەڵکی نارد کە هەندێک لەو کتێبانە وەربگێڕن بە سەر زمانی عەربی بەتایبەت لە بواری پزیشکیدا.
ئەوانەی کە توانای وەرگێرانیان هەبوو تەنها وەرگێڕە سریانیەکان بوون واتە کریستیانەکان.

لە بەغداد شوێنێک هەبوو بەنیوی [دار الحلکمە یا بیت الحکمە] ئەم بینایە تەنها وەک مەخزەن یا عەمبارێکی کتێب بەکار دەهێنرا.
هاورنە ڕەشید ویستی شوێنێک لە هاوشیوەی گوند شاپور یا کتیبخانەی ئەسکەندەڕیەی میسر بنیات بنیت.
بۆیە ئەو شوێنەی کردە ئەکادیمیا یەک و کۆمەڵیک خەڵکی شارەزاو وەرگێڕی لە ئەکادیمای گوندی شاپورەوە بە هێنا کە هەموویان کریستیان بوون. هەر ئەوانیش پێشتر زۆرێک لە کتێبەکانی ئەو ئەکادیمیا یەیان وەرگێرابوە سەر زمانی عەرەبی.
ئەکادیمیای گوندی شاپور کلیلی کردنەوەی دەرگای بواری تەرجەمەو زانست بوو بۆ دەوڵەتی عەباسی.
ئەم گرنگیدانەش بە هۆی کاریگەریانەوە بوو بە کەلتووری فارسی . نەک بەهۆی ئیسلام بوونیانەوە. بەنمونە هارونە ڕەشید لەسەر دەستی بنەماڵەیەکی فارسی ناوداردا پەروەردە کرابوو بە نیوی[

بەرمەکیەکان]. هەروەها زانای بەرمەکی یەحیا بن خالد بەرمەکی فێری خوێندنی کردبوو.
مەئمونی کوری، لەسەردەمی خەلافەتی باوکیدا والی خۆراسان بووە. وە دایکی فارس بووە و زانایەکی بەرمەکی بە نیوی جەعفەر بەرمەکی پەروەردەی کردوە.

با بگەڕێینەوە بۆ ئەکادیمیای گوندساپور. لەو سەروبەندەدا سەقافەتی یۆنانی تاڕادەیەک زاڵ بوو بەسەر ئەکادیمیای گوند ساپوردا ، بەتایبەت بەرھەمەکانی ئەفلاتۆن ، ئەرستۆ ، پیتاگۆرسی. وە بە تایبەتیتر لە بواری پزیشک وفەلسەفەو مەنتیقدا.
لە دوایدا بەشەکانی بیرکاری، فەلەک، موزیک، کیمیا ، زمانەوانی بەشی تری تێدا کرایەوە.
ئەم گەشەکردنە لەسەردەمی دەسەڵاتی خەسرەوی یەکەمدا رووی دا[579-531]م.
وەک پێشتر ئاماژەم پیدا زۆربەی وەرگێرەکان کریستیان بوون . لەم بارەوە [دەی پاول] ی ڕۆژهەڵات ناسی هۆڵەندی دەڵێت[ئەوانەی لە بواری وەرگێران لە نێوان سەدەکانی10-8 کاریان کردوە دەتوانم بڵێم هەر هەموویان سریان بوون .]
کەواتە لەم حاڵەتەدا تەنها شتێک پەیوەندی بە ئیسلامەوە هەبووبێت پارە بووە ئەوەیش هی زەکات و جزیەو تاڵانی وڵاتان بووە. چونکە کتێبەکان یۆنانی یا فارسی بوون وەرگێرەکان کریستیان بوون .

کریستیانەکان لەو دەمەدا جگە لە کارکردن لە بواری وەرگێراندا خۆشیان چەندین خوێندنگایان بردوە بەڕیوە وەک خوێندنگای ڕوحا، مار یعقوب، نسیبین ئەمانە جۆرە ها زانستیان تێدا دەخوێنرا { 4-2 میلادی}
یەکێک لە خوێندکارەکانی ئەکادیمیای گوندی شاپور [یوحەننا بن ماسویە]بوو کە پاشان بووە دکتۆری تایبەتی هارونە ڕەشید.
یۆح□ننا مەسیحی سریانی بوو ،هارونە ڕەشید ڕایسپارد بۆ تەرجەمەکردنی بواری پزیشکی
پاشان هارونە ڕەشید یۆحەنای کردە سەرۆکی وەرگێرەکان، ئەم مرۆڤە خۆی و کوڕەکانی خزمەتی هارون و کوڕەکانیان کرد تا دەگاتە متەوەکل ب□للا.
دەڵێن هەر ئەم کەسە بوو کە بۆیەکەم جار جەستەی مەیمونی [تەشریح]کرد.
جگە لەمە زیاتر لە 28 کتێبی نووسیوە، بە سریانی و عەرەبی و یۆنانی قسەی کردوە

یەکێکی دیکە لەو وەرگێڕانەی گوند شاپور {حنین بن ئیسحاق} بووە، 809-873کە بە شێخی وەرگێڕەکان ناسراوە

حنین ماوەیەک بەڕێوەبەری [داری حکمە] بووە لە بەغدا، ئەمیش چەندین زمانی زانیوە وەک سریانی فارسی یۆنانی عەرەبی. وەک دەڵێن پتر لە 100 کتێبی وەرگێڕاوە تە سەر زمانی عەرەبی.

یەکەم وەرگێڕ بوو کە لەبری وەرگێڕانی حەرفی ناوەڕۆکی وەردەگێڕاوە.

حونین دوو کووڕی هەبوو بە ناوەکانی ئیسحاق و داود کە یەکێکیان فەیلەسوفێکی جێڕە بەهرە بووە و ئەوەی دیکەیان وەرای کاری پزیشکی شارەزایی لە زانستەکانی دیکەیشدا بووە.

ئیسحاق بەرهەمەکانی ئەرستۆ سوکرات و چەند فەیلەسوفێکی دیکەی یۆنانی وەرگێڕاوە. بەهەمووی 25 کتێبی وەرگێڕاوە.

ناوی هەندێک لە وەرگێڕە کانی تر:

**قوستا بن لوکا ، لە بەعلەبەگ لەداک بووە. هەروەها لە بواری فەلەک، بیرکاری کاری ،نووسیندا کاری کردوە.پتر لە 60 بابەتی نووسیوە..

**ثابت بن قرە-801 ، کەسێکی سابئی بووە لە بەغدا ژیاوە لە فەلسەفەو بیرکاری وفەلەکدا شارەزای هەبووە.

** یەحیا نەحوی کە زیاتر کاری وەرگێڕانی کردوە .غەزالی دەڵێت زۆربەی زانیاریەکانم لە کتێبە وەرگێڕاوەکانی یەحیا وەرگرتووە.

**سهل بن بوشرە 786-845 جولەکە بووە کتێبەکانی بەتلیمۆسی کردوە تە عەرەبی. لە طەبەرستان لە ئێران ژیاوە.

** بنەماڵەی بەخت یەشوع{بختیسوع}

لە ماوەی 250 ساڵدا خێزانێکی کریستیانی سریانی بەنیوی [بەخت یەشوع] 6 نەوەی دکتۆریان پێگەیاندوە.

یەکێک لەوانە ، جرجیس جوبرائیل بن یشوع بووە کە چارەسەری ئەبو جەعفەری مەنسوری کردوە، دەمێک نەخۆشی گەدەی بووە.

سەردەمانێک جرجیس سەرۆکی بیمارستانی گوندی شاپور بووە.

یەکێک لە کتێبەکانی دەربارەی نەخۆشی شەکرە بووە. کە ئیبن سینا و ڕازی سودیان لەم کتێبە وەرگرتوە . 980- 1037

**یخشوع بن جرجیس ، دکتۆری تایبەتی هارونە ڕەشید بووە هاوکات

سەرەکی دەستەی
پزیشکەکانی بووە.

**جبرائیل بن یخشوع پزیشکی تایبەتی ئەمینی کوڕی هارونە رەشید بووە. ،هاوکات سەرەکی بیمارستانی بەغد بووە.
ئەوەی سەیرە دەگێڕنەوە کە چ هارونە ڕەشید و چ کوڕەکانی هەندە متمانەیان پێیان بووە. بەبێ ئامادەبوونی یەکێک لە پزیشکەکانی یەخشوعیەکان نانیان نەدەخوارد ،
ئیبن خەلەکان دەیگێڕێتەوە دەڵێت[ئەمین داوای لە حنین بن ئیسحاق کردوە کە ئەوەیش پزیشک بووە و لە هەمان بنەماڵەی یەخشوعیەکان بووە، داوای لێدەکات کە ژەهرێکی بۆ دروست بکات تا یەکێک لە نەیارەکانی پێ بکوژێت، ئەوەیش ڕەتی دەکاتەوە ، بۆیە ساڵێک دەیخاتە بەندیخانەوە . پاشان ئازادی دەکات و دیسان هەمان داوای لێدەکاتەوە ،ئەوەیش بۆ جاری دووەم ڕەتی دەکاتەوە . ئەمین پێ دەڵێت گەر فەرمانەکەم جێ بەجێ نەکەیت ملت دەپەڕێنم. دیسان ڕەتی دەکاتەوە .
ئەمین لێی دەپرسێت بۆ ژیانی خۆت دەخەیتە مەترسیەوە ؟ لەوەڵامدا حنین دەڵێت پیشەکەم بۆئەوەیە خزمەتی خەڵکی پێ بکەم نەک خەڵکی پێ بکوژم، دووەم من کرستیانم و ئاینەکەم ڕێگەم پێ نادات کاری وا بکەم ، چونکە ئاینەکەم پێم دەڵیت دوژمنەکانی خۆتت خۆش بوێت.
ئەمینیش لە کۆتایدا قەناعەت بە قسەکانی دەکات و ئازادی دەکات .

گەر ئەو وەرگێڕە کریستیانانە نەبوونایە ئیسلام هیچی دەربارەی فەلسفەو زانستی یەنانیەکان نەدەزانی. کەچی سەیر لەوەدایە هیچ سەرچاوەیەکی ئیسلامی باسی ئەم وەرگیڕەرە کریستیانانە ناکات .

ئەفسانەی [ئەلف لیلەو لیلە] کە بەکوردی دەکاتە هەزارو یەک شەو.
ئەم ئەفسانیە لە بنەڕەتدا فارسیەو لە فارسەکانەوە وەریان گێڕاوە، بەڵام عەرەب هەرگیز باسی سەرچاوەکەی ناکات.
بە سەلماندی ئەم بەچوونەش ناوەکانن .لە زمانی عەرەبیدا هیچ ناوێک نیە بە ناوی شهرزاد یا شهریار. ئەم دووناوە کە پاڵەوانی ئەفسانەکەن هەردووکیان ناوی فارسین.
وەرگێڕەی ئەم ئەفسانەیەش کەسەکە بە ناوی مروج الزهب المسعودی.

یاخود[کلیلەو دمنە] کە وا ناسراوە ئەفسانەیەکی عەرەبیە ، بەڵام لە ڕاستیدا هەندیە و لە هەندیەوە کراوەتە سریانی ،پاشان لە سریانیەوە وەرگێڕدراوە بە فارسی ،وە عەبدوڵا کوڕی مقفع لە فارسیەوە کردویەتیە عەرەبی. کە فارسەکی زەڕادەشتی بووە ،پاشان بووەتە ئیسلام.

گەر چاوێک بە ناوی ئەو زانایانەدا بخشێنین کە خزمەتی ئیسلامیان کردوە لە زانستە جیاجیاکاندا، دەبینن زۆربەیان عەرەب نەبوون و سەر بە نەتەوەکانی دیکە بوون.

بوخاری خەڵکی بوخارەی ئەزبەکستان بووە
مسلم بن حجاج خەڵکی نیشاپور بووە لە ئیران
ئەسالە، تورکمانستان
تەرمەزی ، ئەزبەکستان
ئیبن ماجە ، ئێران
محمد بن خریر الطبری، طەبەرستان
سیبەوەی شیراز ئیران/ نەحوی عەرەبی درووست کرد
ئیبن خەلەکان،خەلەکانی کوردستان
عباس بن فرناس / ئەمازیخی
ئیسماعیل جەزیری .جەزیرەی باکووری کوردستان

با بێینە سەر ڕاوبۆچوونی زانا و فوقەهاکانی موسلمان دەربارەی زانستی عەقڵی.

**** ئیبن تەیمیە /**

ئیبن تەیمیە بە یەکێک لە تووندرەوترین فوقەهاکانی ئیسلام هەژمار دەکرێت .زۆر بە تووندی دژی هەموو جۆرە زاستێک بووەو ئەو زانیانەش لەو بوارەدا کاریان کردبێت بە زەندەقەو مولحید ناوی بردوون .
ئەمەش هەندێک لە بۆچوونەکانیەتی دەربارەی زانست و زاناکانی ئەو سەردەمە:

*تەنها شتێک کە بتوانین ناوی بنێن زانست ئەوەیە کە لە محمەدەوە بۆ مان ماوەتەوە.
جگە لەوە یا زانست نیە یا خود بێ کەڵکە.
*ئەوانەی لە فەلسەفەدا کار دەکەن،کەسانی سەرلێشێواون و خەڵکانی دیکە بەلاڕێدا دەبەن، خەیاڵ درۆ هەڵدەبەستن و ئەو شتانەشی دەیگوێزنەوە نەزانینە لە لۆژیکدا.
هەروەها ئیبن تەیمیە دەربارەی ئیبن سینا پرسیاری لێدەکەن کە پێت فەیلەسوفە؟
لە وەڵامدا دەڵێت لە نێو ئیسلامدا فەیلەسوف نیە.
ئیبن تەیمیە لە شوێنێکی دیکەدا دەربارەی زانستی کیمیا دەڵێت/
هیچ کەسێک لە ئەنبیاکان ئەهلی کیمیا نەبوون ،نە زاناکانی ئاین نە مەشایخە موسوڵمانەکان نە ئەسحابەکان و نە شوێنکەوتوانی، ئەهلی

کیمیا نەبوون.
دیسان ئیبن تەیمیە دەربارەی فەلسەفەی ئیبن سینا [980-1037] کە فارس بووە ،دەڵیت/
ئیبن سینا شتێکی نەهێناوە کە ئیلاهیات و لە شەریعتدا هەبیت. هەموو بیروبۆچوونەکانی لە مولحیدەکانەوە وەرگرتووە. ئیبن سیناو شوێن کەوتوانی لای موسوڵمانەکان بە مولحید ناسراون و کتێبەکانی هەمووی کوفرن. بۆیە لە فەلسەفەدا کاری کردوە چونکە بە خۆزان کافر بوون.

هەروەها دەربارەی ڕازی دەڵێت 864- 923
هەرچی خراپی نەو ئاینەکان هەیە ئەم وەریگرتووە، بە تایبەت لە سابئەو دەهریەو فەلسەفەکانیان. بۆیە دەبینین کەمێک لە زەندەقەکانی جیهان سواری مەزهەبەکەی بوون
دەربارەی کیمیاش دەڵێت/
کیمیا زۆر لە ڕیبا حەرامترە، کەسانێک لە کیمیادا کار ناکەن گەر زمانی ڕاستگۆییان هەبێت. یا شێخێکی خەڵک شوێن کەوتووبێت، یا پادشایەکی عادل بێت، یا وەزیرێکی پاک بێت. ئەوانەی لەم بوارەدا کار دەکەن شێخانێکی سەرلێشێواون بە نموونەی ئیبن سیناو هاوشیوەکانی.

*** با بزانین شافعی لەو بارەوە چی دەڵێت/**

هەر زانستێک لەدەرەوەی زانستی ئیسلام بێت، تەنها کات بە فیڕۆدانە.
یاخود دەڵێت جگە لە زانستی فقی ئیسلام ئەوانی دیکە هەمووی ڕاڕایی و کاری شەیتانە.

*ئەوزاعی/ هەر زانستێک لە پێیامبەرو ئەسحابەکانەوە نەهاتبێ ئەوە زانست نیە

* جەلالەدین السیوطی/
هونەری منطق [لۆژیک] هونەرێکی پیسە ، چونکە ڕامان دەکێشێت بە فەلسفەو زەندەقە ،وە هیچ سودێکی ئاینی ودنیایشی تێدا نیە. بۆیە پێوستە حەرام بکرێت.

*ابن سلاح/
فەلسەفە بۆتە مایەی سەرلێشێواندن و زەندەقە، هەر کەس فەلسەفە لێبدات چاوی کوێرە لە ئاست باشیەکانی شەریعەت کە بە بورهان پشت ڕاست کراونەتەوە.
ئەوانە شەیتان دەیانبزوێنیت و دەیان تاریکە بەرامبەر پەیامەکەی

محمد.
پێوستە لەسەر ئیمانداران و دەسەڵاتدارانی موسوڵمان لە شەڕی ئەمانە بمانپارێزن و لە خوێندنگاکان دوریان بخەنەوە.

* غەزالیش دەربارەی ئیبن سینا دەڵیت/
ئیبن سینا زانای ئیسلام نەبووە بەڵکو یەکێک بووە لە شەیتانەکان..
هەروەها دەربارەی فارابی و ئیبن سینا دەڵیت / گومانم لە کافربوونیان نیە.
فارابی کە زانایەکی فرەلایەن بووە [950-872] لەژێر دەستی]ابو بشر متتی یونس دا دەرسی خوێندوە کە ڕۆژانە سەداها خوێندکار گوێیان بە وانەکانی گرتووە. فارابی کە هاتە بەغدا ئەم فەیلەسوفە مەسیحیەی دی و لای ئەو وانەی خوێند کە لەو دەمەدا زیاتر باسی لە فەلسەفەکانی ئەرستۆ دەکرد.

* ئیبن قیوم / بە ئیبن سینا دەڵێت شێخی ملحیدین یا ئیمامی مولحیدین، چونکە باسی لە فەلسەفەکانی ئەرستۆ کردوە.
یا بە ئیبن سیانیان گووتوە کافرێکی زیرەک.
زۆرێکی تریش ڕای دژ و خراپیان بەرامبەر بە ئەبن سینا هەبووە. بۆ نمونە غەزالی لە کتێبی [الشیفاء]دا ئیبن سینا و فارابی تەکفیر کردوە.
بەگشتی نزیکەی 45 زانای ئیسلامی لە هەموو مەزاهبەکان ،کارکردنیان لە مەنتقدا حەرام کردوە. لە نیویاندا شافعی ،ئیمام حرمین، غزالی وەک شتر ئاماژەم پێدا.

بەم جۆرە دەبینین بەتواناترین فەیلەسوفەکانی ئەو دەمە وەک فارابی ڕازی ئیبن سینا لەبەر دیدی زاناکانی ئیسلام کافرو زەندەق بوون .

عەبدول رحمان بدوی لەکتێبی [مێژووی ئیلحاد لە ئیسلامدا لاپەڕە 233] دەڵیت:
لایەنی بێباوەڕی لە فەلسەفەی ڕازیدا ڕون و ئاشکرایە. بە تایبەتی لە کتێبەکەی دا بە نێوی {العلم الالهی} و مخاریف الانبیاء.

پاش ئەوەی دیدو تێڕوانینی زاناکانی ئیسلاممان لە سەردەمی کۆندا دەربارەی زانست زانی ، با بزانین زاناکانی ئەم سەردەمە لەو بارەوە چی دەڵین؟

** ئەبو باز سعودی
هەرکەس گووتی زەوی بە دەوری خۆردا دەسوڕێتەوە، ئەوە کافرەو دەبێت بکوژرێت.

** ابن عثیمین
تا ئێستا زانست خولانەوەی زەوی بەدەوری خۆردا نەسەلماندوە.

** ساڵح فەوزان
قسەکردن دەربارەی خولانەوەی زەوی بە دەوری خۆردا مەزهەبی مرۆڤە عەلمانیەکانە کە مەزهەبێکی کفرو ڕێگە وونکەرە.

** نجیب بندەر الخبیری
گەر زەوی دەسووڕێتەوە ، بۆچی هەست بە گێژبوون و سەرئێشە ناکەین؟

** محمد عریفی
گەر زەوی دەسووڕێتەوە کەواتە دەمێک سواری فڕۆکە دەبین دەبێ لە وڵاتێکی کە بنیشینەوە نەک لەو وڵاتەی بۆی دەفڕین.

هەر لەو بارەوە بانگخوازێکی قەتەری گەنج دەڵێت ، بڕوا بە بیردۆزەکان مەکەن هەمووی درۆیە ،خۆ گەر وابێت گەر ئیمە لە فڕۆکەخانەی شارقەو لە قەتەر ، بفڕین بۆ فڕۆکەخانەی شەنگەهای لە چین ،وە لە ڕێگا فڕۆکەکە لە ئاسمان [بوەستێت] ، ئەو دەمە فڕۆکەخانەی شەنگەهای دەبێ بێتە ژێر فڕۆکەکەمانەوە.
پێدەچێت ئەو بانگخوازە وابزانێت فڕۆکەش وەک سەیارە و شەمەندەفەرو و کەشتی دەتوانێت بوەستێت.
هەروەها کەسێک هەیە بە ناوی دکتۆر عەدنان ئیبراهیم . ئەم کەسە بانخوازێکی مۆدێرنە و لە نەمسا دەژی . جیاوازی ئەم لەگەڵ ئەوانی دیکەدا ئەوەیە ،ئەم بڕوای بە زانست هەیە وە دەڵێ ئیسلام لە ڕابردوودا گرنگی زۆری بە زانست داوە. لەو بارەوە دەڵێت :
ئیمە لە ڕابردودا زانستمان هەبووە، داهێنەر بووین بەڵام ئەوروپا لەمانی دزیوە . لەو شوێنەی ئێمە وەستاین ئەوان دەستیان پێکرد.
ئەو ڕۆژە دێت کە دەستی پێ بکەینەوە لە ڕووی زانستەوە ڕیادەی جیهان بکەین .

ئەمانەی ئاماژەم پێکردن تەنها نمونەیەکن لە خەروارێک .زۆری دیکە هەن هەمان بۆچوون یا نەگەتیڤتریان هەیە دەربارەی زانست . بانگخوازانی کوردیش هەمان شیوەی بانگخوازانی عەرەب، لەم ڕووەوە ڕۆڵی خراپیان هەیە . بۆ نمونە دکتۆر عەبدولواحد ،خۆی پزیشکە بەڵام باوەری بە زانست نیەو زیاتر باوەری بە خورافیات یا بە پزیشکی نەبەوی و بە قورئان خوێندن هەیە بۆ چارەسەری نەخۆش .ڤیدیۆکانی لە یوتیوب گەواهی ئەوە دەدەن.
یا خود کەسێکی دیکەی کوردیش کە لە ئەوروپا دەژی لە ڤیدیۆکدا دەڵێ

ئیمە ڕیادەو سیادەو قیادەی جیهانما کردوە لە ڕووی زانستەوە ، بەڵام کافرەکان لێیان وەرگرتین و خۆمان بەدەست بەتاڵ ماینەوە.

لە قوتابخانە ئیسلامیەکەی لەندەن چی دەخوێنن؟

لە زۆر بەی وڵاتانی ئەوروپا خوێندنگای تایبەت بە موسوڵمانەکان هەن . ئەم خوێندنگایانە لەژێر کۆنترۆڵی دەوڵەت یا وەزارەتی خوێندنی ئەو وڵاتانەدا نین، بەڵکو لەلایەن دەستەیەک پیاوی ئاینی ئیسلامیەوە سەرپەرشتی دەکرێن ،کە لە زۆر حاڵەتدا کەسانی توندڕەو و سەر بە ڕەوتە سەلەفی و ئیرهابیەکانن.
ئەوانەی لەو خوێندنگایانەدا دەخوێنن زۆربەیان منداڵ و مێردمنداڵن. مەبەست لەم خوێندنگایانە پتر ئاشناکردنی ئەو خوێندکارانەیە بە ئیسلام و ئەرکانەکانی ئاینی ئیسلام و قورئان خوێندنە . لە پاڵیشیدا هەندێک وانەی تر دەخوێنن وەک زمان ، بیرکاری ، مێژوو تاد..
ڕۆژنامەنووسێکی ئینگلیز خۆی کرد بە یەکێک لەو خوێندنگایانەدا ،وە هەندێک پرسیاری لە خوێندکارەکان کرد کە چی دەخوێنن . وەڵامیان ئەوە بوو کە ئێمە بەپێیی سیستەمی ئیسلامی دەخوێنین و هەرچی لە قورئان و حەدیسدا نەبێت بڕوامان پێیی نیە و نایخوێنین.
پاشان ئەو ڕۆژنامەنوسە یەکێک لە مامۆستاکانی دواند کە ئافرەتێک بوو ،ئەویش هەمان شتی گووت . وە جەختی لەسەر ئەوە کرد، کە ئەوان شتێک ناخوێنن دژ بە ئیسلام بێت ،واتە زانستی ئەم سەردەمە ناخوێنن .
ڕۆژنامەنووسەکە تووشی شۆک بوو .پرسی چۆن دەکرێت لە ناوەڕاستی ئەوروپا لە وڵاتێکی دیموکراتیدا وە لەسەر نەفەقەی دەوڵەت منداڵەکانتان فێری جۆرە زانستێک بکەن کە زەمەن تەجاوزی کردوە و بۆ ئەم سەردەمە ناشیت ؟ لە وەڵامدا مامۆستاکە گووتی ئەوە بەدست من نیە بەڵکو بڕیاری سەرپەرشتیارانی خوێندنگاکەیە.

وەک پێشتر ئاماژەم پیدا لە سەردەمی خەلافەتی ئیسلامیدا ،وە بە تایبەت لەسەردەمی خەلافەتی عەباسیدا بزافەکی ڕوناکبیر ،فەلسەفی زانستی لە ئارادا بوو.
ئەوانەی ئەو بزافەیان دەبرد بەڕێوە زۆربەی هەرە زۆریان لە نەتەوەکانی دیکە بوون، جگە لەوە ئەوانە یا بێ باوەڕ بوون یا ئیمانیان بە ئاین زۆر لاواز بووە . هەر بۆیەش پاشان زۆربەیان بە دڕندانە ترین شیوە کوژران یا ئەشکەنجە دران ،یا دەربەدەرو نان بڕاو کران نمونەکان ئەمانەن
حەلاج ،ابن ڕشد ،ابی بکر ڕازی،فارابی، ابن هیثم، بشار بن برد، ابن

مقفع
ابن خطیب،کندی. عباس بن فرناس و چەند زانایەکی دیکە.
کوشتنی ابن ختیب کە زۆر بە وەحشیانە کووشتیان ، بە هۆی دۆزینەوەی نەخۆشی تاعونەوە بوو کە گووتبووی لە کەسەکەوە دەگوێزرێتەوە بۆ کەسەکی تر.واتە نەخۆشیەکی {ساریە} ،ئەمەش بەلای ئەوانەوە دژ بە حەدیثی نەبەویە . بەیە کووشتیان .خستیانە گۆڕ ،دوایی دەریان هێنایەو سوتانیان و جارێکی تر خستیانەوە گۆڕەوە .بەمەرجێک بە گوناهیشی سەلمێنراوبوو . ئەمە لە ئەندەلوس ڕووی دا .

یاخود کندی کە زانای فەلەک، پزیشک، موزیک، دەروونناس،لۆژیک، کیمیا ،فیزیا بوو.
مەلیک متەوەکل بە وە ناسرابوو دژی زانایان بوو ئیدی موسوڵمان بوایە یا نا. فەرمانی کوشتنی کندی دەرکرد. کندی پشتگیری لە خۆی کرد ،وتی [دوژمنانی فەلسەفە جاهلن بە مێشکن غەبین، بازرگانی بە ئاینەوە دەکەن..]

پێگەی موسوڵمانان لە خەڵاتی نۆبڵدا

خەڵاتی نۆبڵ باشترین پێگەیە بۆ ناسین و بەرجەستەکردنی تواناو بەهرەی هەر وڵاتێک یا نەتەوەیەک لە بواری زانستدا.

ئەلفرید نۆبڵ 1833-1896 ئەندازیاری کیمیاوی بوو لە سوید.
لە ژیانیدا 350 داهێنانی کردوە ،گرنگەکەیان دۆزینەوەی دینامیت بوو بە تەقاندنەوە.
خۆی دامەزرێنەری خەڵاتی نۆبل بوو ،وە لەسەر پێشنیاری خۆی ئەم خەڵاتە بەخشرا بەو کەسانەی لە بوارێکی زانستیدا خزمەتیان کردوە.
سەرتا تەنها لە چەند بوارێکی دیاریکراودا دەبەخشرا ،بەڵام پاشان بوارەکان فراون بوون، لە ئیستادا لەم بوارانەدا خەڵات دەبەخشرێت:
فیزیا،کیمیا،ئابووری ،ئەدەب ،پزیشکی ،ئاشتی.. زانستی هەمجەر و بواری دیکەش
یەکەم خەڵات ساڵی 1901 بەخشرا.
*جولەکەکـان کە ژمارەیـان لە جیهانـدا بە [12] ملیۆن مەزەنە دەکرێت184 خەڵاتی نۆبڵیان وەرگرتوە .
*بەڵام بە [59] وڵاتی ئیسلامی کە ژمارەیان ملیاردێک و 600 ملیۆنە تەنها 9 خەڵاتیان وەرگرتوە.
جا گەر ژمارەی دانیشتوان بە وەرگرتنی خەڵاتی نۆبڵ حساب بکەین دەبوو نزیکەی هەر 25000 موسوڵمان خەڵاتێک وەربگرن.
لەبواری کیمیادا تا ئێستا [111] خەڵات بە خشراوە. تەنها یەک

عەرەب لەو بوارەدا وەریگرت ئەویش [ئەحمەد حسن زەوایل] ساڵی 1999 وەری گرت کە لە کالیفۆرنیا وانەی دەگووتەوە. بەوانامەکەشی لە زانکۆی بەنسلڤانیا وەرگرتوە.
لەبواری ئابوریدا 76 کەس وەری گرتوە. یەک موسوڵمان یا عەرەبی تێدا نیە.
لە بواری دەرمانسازیدا[107] خەڵات بەخشراوە بەهەمان شێوە موسوڵمانان لێی بێبەشن.
یابانیەکان کە ژمارەی دانیشتوانیان 128 ملیۆنە تا ئێستا[9] خەڵاتی نۆبڵیان لە بوارە جیاجیا کاندا وەرگرتوە کە زۆربەیان داهێنانی تەکنەلۆجین .

لەبواری ئەدەبدا [109] خەڵات بەخشراوە ،لە نیو عەرەب و موسوڵماناندا تەنها نەجیب محفوز ساڵی 1988 وەریگرتوە ، کە ئەوەیش بە بیروبەچوون و مومارەسە کە سەکی عەلمانی بووە.
لە بواری ئاشتیشدا ڕالف بونچە لە 1950 لە فەلەستین وەری گرتووە.
1978 سادات لە میسر [لەبواری ئاشتیدا]
1994 یاسر عەرەفات فەلەستین [لە بواری ئاشتیدا]
2003 شیرین عەبدای ئیرانی لە بواری داکۆکی لە دیموکراتی و مافی مرۆڤ وەری گرت .
2005 محمد بەرادعی میسری لە بواری وزەی ناوەکیدا وەری گرت؟
2014 مەلالە یوسفزاد پاکستانی لە بواری داکۆکی لە خوێندنی منداڵانی کچ وەریگرت.

بەراوردێکی گرنگ

تۆماس ئەدیسۆن خۆی بە تەنها 1093 داهێنانی پێشکەش بە مرۆڤایەتی کردوە ، بەتایبەتی لە بورای پێشەسازی و تەکنەلۆجیادا کە تا ڕۆژی ئەمڕۆش مرۆڤایەتی قەرزداری کارەکانیەتی . گەر ئەدیسۆن نەبوایە دەبوو تا ئیستا بە تاریکی دابنیشتینایە .
بەڵام لەولاوە لە بەرەی ئیسلام و دژ بە زانستدا [ئیبن تەیمیە] مان هەیە کە نقڵە پێش ئەقڵ دەخات. واتە ئاین پێش زانست و بەرهەمی ئەقڵی دەخات . فیزیا، کیمیا ،مەنتق ،فەلسەفە تەحریم دەکات و بەمەش هەزارەها جیلی تووندرەو و تەرۆریستی بەرهەم هێناوە کە کاریگەر بوون بە بەچوونە مەترسیدارو دژە ئینسانیەکانی .هەر وتەکانی ئیبن تەیمیەیە ،ئیمڕۆ ژیان وێران دەکەن و دژ بە هەموو زانستێک دەوەستنەوە.
جا ئاینێک گەر ئیبن تەیمیەو هاوشیوەکانی بەرهەم هێنا بێت، بێگومان ناکرێ و ناتوانین بڵێن ئەو ئاینە زانست دۆستە.

-

سەرچاوەکان :

تاریخ دمشق لابن عساکر لاپەرە 138
فیض القدیر بەرگی 5 لاپەڕەی 19
ابن طبری تاریخ مختصر للدول ،دولة التاسعة
مێژوی ئیبن خەلدون بەشی یەک لاپەڕە 156
هەمان سەرچاوەی پێشوو لاپەڕە 430
مێژوی فەلسەفە لە ئیسلامدا {دی پاوە }لاپەڕە 28
عیون الانباء فی طبقات الاطباء -ابن ابی صبیعة بەشی 72 لاپەرەی 124.
فهرست لابن الندیم لاپەڕە 425
[عیون الانباء فی طبقات الاطباء.]لاپەڕە 256
البدایة و النهایة لابن کثیر بەرگی 10 لاپەڕەی 251
صحیح بخاری بەرگی 15 لاپەڕە 223
ئیبن تیمیة بەرگی 10 لاپەڕە 613
فەتاوی ئیبن تەیمیة بەرگی 9لاپەڕەی 142
هەمان سەرچاوە لاپەڕە
الحاوی للفتاوی لاپەڕە 393
فەتاوی ئیبن تەیمیة بەرگی 29 لاپەڕەی 378
سیر الاعلام النبلاء 407
[اغاثة اللهفان بەشی 2 لاپەڕە 443]
سیر الاعلام النبلاء لاپەڕە 344
پرسیاری بوێر ژمارە 124 .{رشید مغربی}
مصیر بعض العقول التی انارت التاریخ
جدلیة الاسلام و الاسئلة المحرجة .
محاضرة د.نضال قسوم.
موقف العلامة البواحی من تقنیة الانترنیت.

کاریگەریەکانی شۆڕشی ئۆکتۆبەر

لەسەر ڕۆژهەڵاتی نێوین ....
گۆران هەڵەبجەیی

هەر ڕووداوێکی مەزن لە هەر کوێی گۆی زەوی ڕووبدات ، بێگومان لە کایە جۆرواجۆرەکاندا گۆڕانکاری بەدووی خۆیدا دەهێنیت ،ئیدی چ لە خودی ژینگەی ڕوداوەکە یا لە دەرەوی ئەو ژینگەیەبێت . زۆر جار ئەم کاریگەریە پەلی هاوێشتوە بۆ نیو نەتەوەو خەڵک و دەڤەرەکانی جیهان .

شۆڕشی ئۆکتۆبەری مەزنی ڕوسی کە بەلشەفیەکان هەڵیانگیرسان و لینین داینەمۆ و سەرکردەی بوو، حکومەتی کاتی و ڕژێمی قەیسەری بنەماڵەی ڕۆمانۆفی لەبن هەڵتەکاند و بۆ هەتاهەتایە لەسەر شانۆی دەسەڵات دووری خستنەوە ،وە حیزبی بەلشەفی دەسەڵاتی گرتە دەست و حکومەتی شوراکان دەستبەکار بوو .

وەک چۆن [جۆن ڕید] نووسەری ئەمریکی لە کتێبە بەناوبانگەکەیدا بە نێوی {10 ڕۆژ جیهان لەرزی} ،لە ڕاستیشدا هەروابوو ،ئەو شۆڕشە جیهانی هەژاند و سەرمایەداری جیهانی خستە ترس و لەرزەوە ،هاوکات نەتەوە و چینە ژێردەستەکانی هۆشیار کردوەو بووە داینەمۆی تێکۆشان و ئاراستەی کردنیان، بەتایبەتی چینی کرێکارو جوتیاران.
ئەوەی گرنگە ئاماژەی پێبکەم ،ئەوەیە کە لە ماوەیەکی کەمدا هەواڵ و کاریگەری ئەم ڕوداوە مەزنە گەشتە زۆربەی دەڤەرەکانی جیهان.

هەر بۆیەش زۆری نەخایاند لە ژێر کاریگەری ئەو شۆڕشەدا لە کیشوەرەکانی جیهاندا ئەحزاب و بزافی مارکسی وچەپ درووست بوون.

بێگومان نزیکترین دەڤەر کە کاریگەری ڕاستەو خۆی ئەو شۆڕشەی لەسەر بوو کیشوەری ئەوروپا بوو ، کە بە هۆیەوە لەزۆربەی وڵاتاندا حیزبی کۆمۆنیستی هاتنە دامەزراندن، یا خود ئەوانەی کە هەبوون لە ژێر ئەو کاریگەریەدا گەشەیان کرد و ڕۆڵیان لەسەر شانۆی سیاسی زیادی کرد .

گەرەکمە لێرەدا زیاتر تیشک بخەمە سەر کاریگەریەکانی شۆرشی ئۆکتۆبەر لەسەر گەلانی ڕۆژهەڵاتی نێوین ،کە بێگومان بەدەر نەبووە لە گەشتنی پریشکی ئەو ڕووداوە مەزنە پێی..

دەمێک ئەو شۆرشە ڕوویدا زۆربەی جیهانی ڕۆژهەڵاتی نێوین لە ژێر

دەسەڵاتی دەوڵەتی عوسمانیدا بوو . بەهۆی جەنگی جیهانی یەکەم و قەیرانە هەمەلایەنەکانی خودی دەوڵەتی عوسمانی ، ئەو دەوڵەتە لە دوا ساتەکانی تەمەنیدا دەژیا .

لەولاشەوە ئێران و بەشێکی بەرفراوانی خاکی دیکەی دەوروبەری ئێران لەژیر دەسەڵاتی دەوڵەتی قاجاریەکاندا بوو.

نابی ئەوە لە یاد بکەین کە لە سەرتای سەدەی ڕابردووەوە ،ئەفکاری تەنویری لەرەحمی دەسەڵاتی دەوڵەتی عوسمانی ئاینی و گەندەڵەوە لە هەندێک شوێن چەکەرەی کردبوو ،ئەوەیش بە هۆی چەوساندەوە و جۆرەها قەیرانەوە.
بەڵام ئەمانە زیاتر لە هەوڵدانی تاکەکەسی و گرووپی بچوکدابوون و نەبوونە بزافی ڕێکخراوەیی کاریگەر .

ئەمانەش چەند نمونەیەکن لەو هەوڵە و شۆڕش و سەرهەڵدانانە:
* شۆڕشی مەشروتیە لە تورکیا دژی سوڵتان عەبدولحمید 1909
* شۆڕشی دەستوری ئیران کە ساڵی 1912 دژی دەسەڵاتی قاجەریەکان
* پەیدابوونی حیزبی[ئیتحاد و تەرەقی]لە تورکیا 1912کە هەر هەمان حیزب پێشتر بە ناوی مەشروتیەکانەوە هەوڵی لادانی سوڵتان عەبدولحمیدیان دا.
پاشان ئەم حیزبە لە دوای کۆتایی هاتنی جەنگی جیهانی یەکەم ، بە تەواوەتی دەسەلاتی عوسمانی لاداو لە جیگەی دەسەڵاتێکی مەدەنی لە خاکی تورکیادا دامەزراند ،کەمال ئەتاتورکیش وەک سەرکردیەکی دیاری ئەو حیزبە دەسەڵاتی گرتە دەست.

دیارە ئەم بزافە مەدەنیەی تورکیا تا ڕادەیەک لای لینینیش قەبوڵکراو بوو، بەوەی کە دەسەڵاتێکی ئاینی دواکەوتووی وەک دەسەڵاتی عوسمانی لەناوبردو لە جیگەی دەسەلاتیکی مەدەنی دامەزراند . بەڵام لە ئاکامدا خودی ئەم دەسەڵاتەش بووە دەسەڵاتێکی سەرکووتکەرو دیکتاتۆر و چەوسێنەر.

* شۆڕشی عبدلرحمان کەواکبی 1902 مسر
* شۆڕش یا بزافی محمەد عەبدە 1905 مسر

*سعد زغلول مسر 1918-1919 سەرتا دژی عوسمانیەکان وپاشان دژی ئینگلیزەکان خەباتی کرد.
سەعد زەغلول جگە لەوەی بەشداری لە شۆڕشی عرابی کرد ،هەروەها جەمعیەی [ت□□□□ی] یشی دامەزراند و پاشان حیزبی وەفد .

شۆڕش و ڕاپەڕینەکانی دژبە ئینگلیزو فەڕەنسیەکان

* شۆڕشی شێخ مەحمود لە کوردستان و نامەکەی شێخ محمود بۆ لینین لە ڕێگەی کونسەی ڕوسیەوە لە تەبرێز ساڵی 1922.
*شۆڕشی 20 لە عێراق[ثورة العشرين] و هەوڵدانی بەشێک لە ڕووناکبیرەکانیان بۆ پەیوەندیکردن بە شۆڕشی ئۆکتۆبەرەوە. لە ڕێگەی بەسرەوە.
* شۆڕشی پاشای ئەترەش لە سوریاو لبنان دژ بە فەڕەنسیەکان1925 .
دیارە ئەم شۆڕش و ڕاپەڕینانە بە ئیلهام و کاریگەری شۆڕشی ئۆکتۆبەر سەریانهەڵنەدا ، بەڵام نکولی لەوە ناکرێت کە شۆڕشی ئۆکتۆبەر هاندەریان بووە لە بەردەوام بوون لەسەر شۆڕشەکانیان.

کاریگەری تاک و گروپە ڕووناکبیرەکانی دەڤەرەکە بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر

دەتوانین کاریگەری ڕاستەوخۆی شۆڕشی ئۆکتۆبەر لە پەیدابوون و و بەرجەستە بوونی چەندین بزاف و گروپ و حیزبی چەپ و مارکسیدا هەست پێبکەین ،کە لە دوای شۆڕشەکەوە بە چەند ساڵێک لە دەڤەرە جیا جیاکانی ڕۆژهەڵاتی نیویندا سەریان هەڵدا.

*ئەم کەسە ڕوناکبیرانە کە پاشان بوونە نەواتی زۆرێک لە حیزبە شوعیەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، ئەمانە متابعەکی بەردەوامی ئەو شۆڕشە بوون ، بەوەی ئەدەبیاتی شۆڕشەکەیان وەردەگێرایە سەر زمانەکانی خۆیان،هاوکات خۆیان بەو ئەدەبیاتانە ڕۆشنبیر دەکرد.
دەمێک هەنگاوی یەکەمیان بەرو ڕێکخراوبوون لە حەزبێکی مارکسیدا نا، تا ڕادەیەکی لە ڕووی هزرو ڕیکخستنەوە ئەزموونیان پەیدا کردبوو.
چەند نمونەیەک

1. عێراق

چۆنیەتی درووست بوونی شانە مارکسیەکان لە عێراق بە کاریگەری شۆڕشی ئۆکتۆبەرەوە
* سەرەتا لە بەسرە چەند ڕووناکبیرێک لەژێر کاریگەری شۆڕشی ئۆکتۆبەردا شانەیەکی مارکسیان پێک هێنا ، لەوانە{عەبدولوەهاب محمود، سامی نادر، زکریا الیاس}

* هەر لەو دەمەدا لە بەغداش چەند ڕووناکبیرێک هەمان هەنگاویان نا ، کەسە ناودارەکانیان بریتی بوون لە حسین رحال، مستەفا علی، محەمەد ئەحمەد مدرس،

* لە ناسریەش چەند گەنجێک پەیدابوون کە بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر سەرسام بوون، وەک [یوسف سلمان یوسف-فهد، ئەحمەد جمالدین، و زوبید ناوەک] ئەم گرووپە دەستنووسەکیان دەردەکرد بە نیوی [الصحیفە] کە ناو بە ناو بڵاویان دەکردەوە .زیاتر هاوڕێ فهد سەرپەرشتی ئەم دەستنووسەی دەکرد .بۆ یەکەم جار درووشمی {ئەی کریکارانی جیهان یەکگرن} یان لەسەر ئەم بڵاوکراوەیە نووسی.

* ئەم حەلەقاتانە توانیان جۆرەها بلاو کراوە و کتێب و ڕۆژنامەی تایبەت بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر بەدەست بهێنن ،بەتایبەتی بە زمانی فەرنسی و ئینگلیزی
.سەرچاوەی ئەم ئەدەبیاتە شوعیانە بەندەری بەسرە بوو کە بەردەوام کەشتیوەکانی ئەوروپی و وڵاتانی دیکە لەوێ لەنگەریان دەگرت و هەندیک لەو کەشتیەوانەنەش هەواڵی شۆرش و ئەدەبیاتەکانیان بۆ ڕووناکبیرە عیراقیانە دەدا ، بەتیابەتی بەسراویەکان .

* هەروەها سەربازە هیندیەکانیش ئەوانەی کە لە نێو سوپای ئینگلیزدا بوون،
سەرچاوەیەکی باش بوون بۆ پیدانی زانیاری دەربارەی شۆرشی ئۆکتۆبەر .

* هاوکات لە سوریاشەوە بەقاچاخ ئەدەبیاتی مارکسیان پیدەگەشت،کە پێشتر لەلایەن مارکسیە سوریەکانەوە لە فەرنسیەوە کرابوونە عەرەبی.

* ئەو خەلیانەی ،بەغداد بەسرە ناسریە لە31.03.1934 دا لە قەوارەیەکی سیاسیدا بە نەوی[لیژنەی لە ناو بردنی ئیستعمارو ئیستثمار] یەکیان گرت. کە عاسم فلیح بووە سکرتەری ئەو قەوارە سیاسیە. ئەوە بوو پاش ساڵێک ناوەکەی گۆڕدار بە [حیزبی شیوعی عێراق].

2. سوریاو لبنان

سەبارەت بە پەیدابوونی حیزبی شیوعی سوری و لبنانی، ناسر الحدەی مێژوونووس دەڵێت: [بەهۆی کاریگەری شۆڕشی ئۆکتۆبەری پرۆلیتاریای ڕووسیەوە ،بیرۆکەیەک لە ناو ڕووناکبیرانی لوبنانیدا پەیدا بوو کە قەوارەیەکی مارکسی درووست بکەن . ئەوە بو ئەو قەوارەیان درووست کردو ناویان نا {دیموکراتە شۆڕشگێرەکان} کە نمونەکەیان فرح انطوان، شبلی شمیل بوون.

* هەر لە لوبنان ساڵی ١٩١٩ ئەرمەنیەکانی ئەوە بەتایبەتی ئەوانەی لە بەیروت دەژیان ،هاوبەندیەکیان پێک هێنا بە نیوی [عصبەسپارتاک] . هەڵبژاردنی ئەم ناوە بەڕێزو خۆشەویستیان بوو بۆشۆرشی کۆیلەکان لەسەردەمی ئیمپراتۆریەتی ڕۆمدا ، بەسەرۆکایەتی سپارتاکۆس ، ئەمانە شوعی بوون و ئیلهامیان لە شۆڕشی ئۆکتۆبەرەوە وەرگرتبوو . پاشان کە حیزبی شیوعی سوریاو لبنان درووست بوو ئەم عەسبەیەش بوو بە بەشێک لەو حیزبە.

* لە هەمان سەردەمدا بەشێک لە شۆڕشگێرانی عەرەب لە دمشق کە خۆیان بەچەپ دەناسان،گۆڤارێکیان دەردەکرد بە نیوی[الاشتراکیە} ساڵی 1912 .حلمی فتیانی سەرنووسەرو خاوەن ئیمتیازی بوو.

*هەر لەو دەمەدا هەندێک خوینکاری سوری و لبنانی لە فەرنسا دەیانخوێند ئەمانە لەڕێگەی حیزبی شوعیی فەرنسیەوە کە ئەویش بەدەوری خۆی پەیوندی بە شۆڕشی ئۆکتۆبەرەوە هەبوو ، ئەو خوێندکارانە بەفکری مارکسی و بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر ئاشان بوون و ئەم فکرەیان هێنایەوە بۆ لبنان و سوریاو لە کۆتادا ئەم گەنجانەش بوونە بەشیک لە حیزبی شیوعی سوریاو لبنان.

* بەر لە دامەزراندنی حیزبی شیوعی لبنانی و سوری، سالی 1919 سەندیکایەکی کرێکاران لە لبنان درووست بوو ، بە نەوی[یەکیتی گشتی کرێکاران] ڕۆژنامەیەکیان دەردەکرد بە نیوی [ڕۆژنامەی کرێکار] .هەر ئەم پێکهاتە کرێکاریە لە پاشاندا بووە بناغەی حیزبی شیوعی لبنانی و سوری کە لەگەڵ بزافە مارکسیەکانی دیکەدا یەکیان گرت .

* لە سوریاش سلیم خەیاط وەک مفکرێکی مارکسی، لەو کاتەدا چەندین بابەت و لیکۆڵینەوەی سەبارەت بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر و مارکسیەت نووسیوە.

* بەر لەوەی حیزبی شیوعی سوری و لبنانی دابمەزرێت.
بەر لەوەی حیزبی شیوعی سوری و لبنانی دابمەزرێت، خالید بەگداش یەکەم مارکسی بوو لە ڕۆژهەڵاتی نوەن کە [بەیانی شیوعی} لە فەرنسیەوە وەرگێرایە سەر عەرەبی .

*ئەوە بوو لە ئاکامی یەکگرتنی ئەو گروپ و سەندیکاو کۆسایتیە مارکسیانەدا حیزبی شوعی سوری و لبنانی سالی 1924 دامەزرا .
کەسە ناودارەکانی ئەم حیزبە بریتی بوون لە {چالاکوانی سەندیکا ،فوئاد شمالی،ڕووناکبیر یوسف ئیبراهیم، ، وە لەسوریاش ناسر حدە ،فوزی زعیم،سلیم خیاط،خالد بەگداش، }

* لە کۆنگرەی 6 ی کۆمنترندا [الاممیة الشوعیة] ساڵی 1928 فوئاد شمالی کە ئەمین عامی حیزبی شیوعی لبنانی بوو، وەک یەکەم شیوعی لە ولاتانی عەرەبیەوە بەشداری کرد .

3. مسر

* شاری ئەسکەندەریەی میسر کە هاوکات بەندەریکی بازرگانی جیهانیەو تاڕۆژی ئەمڕۆش هەر وا ماوەتەوە . کۆمەڵێک گەنجی ڕووناکبیر تامەزرۆی زانیاری بوون دەربارەی شۆڕشی ئۆلتۆبەر ، بۆیە زۆر جار دەچوونە بەندەرەکەو قسەیان لەگەڵ ئەو کەشتیەوانەن دەکرد کە لە روسیا یافەرنسا یا بەریتانیەوە دەهاتن ئەوانیش هەرچی زانیاری یا کتێب و ڕۆژنامەرو نامیلکە هەبوو بەزمانە جیاجیاکان نووسرابوون، دەیانبەخشیە ئەو گەنجانە .

*ئەوە بوو لە ساڵی 1922 حیزبی شیوعی مسری لە ئەسکەندەریە لەو گەنجانە درووست بوو کە کەسە دیارەکانی لەوسەردەمەدا بریتی بوون لە {جوزیف روزنتاڵ،حسنی الاعرابی،انطوان مارون، پاشان تەنزیماتەکانی قاهرە وباژێڕەکانی دیکەی میسری گرتەوە.

4. تورکیا
دامەزراندنی حیزبی شیوعی لە تورکیا 1921

* مستەفا سوبحی بە دامەزرێنەر و سەرکردەو شۆڕشگێڕی حیزبی شیوعی تورکی هەژماردەکرێت.
ئەم کەسە سەرەتا کاری ڕۆژنامەگەری کردوە ، پەیامنێری چەندین ڕۆژنامەی تورکی بووە بەتایبەت دەمیک لە پایس بووە ،کەسێکی ڕوناکبیر و ئابوریناس بووە .

*ساڵی 1913 بەوە تاوانبار دەکرێت کە ئەو محمود شفیق پاشای کووشتوە .
بۆیە بە 15 ساڵ زیندانی حکوم دەرێت .
لە زیندان ڕادەکات بەرەو ڕوسیا هەڵدێت .
* لەوێ سالی 1915 دەبێتە ئەندامی حیزبی بەلشەفیک .
*هەر لەوێ پەیوەندی لەگەڵ سەربازە تورکە یەخسیرەکاندا پەیدا دەکات بۆیەکیان بە فکری مارکسیەت ئاشانا دەکات .
* دامەزرێنەری ڕێکخراوی سۆشیالستی چەپی تورک بوو ساڵی 1918

* ساڵی 1919 بەیانی شیوعی لە ڕوسیەوە وەرگێڕاوەتە سەر تورکی

* ساڵی 1919 بەشداری لە یەکەم کۆنگرەی کۆمنترن کرد لە مۆسکۆ.

* ساڵی 1920 لە باکۆ لەگەڵ کۆمەڵێک تورکی نیشتەجێیی ڕوسیا و ئازربایجان حیزبی شیوعی تورکی دادەمەزرێنن ،کە جگە لە مستەفا سوبحی کە دەبێتە سکرتێری حیزبەکە ،کەسە دیارەکانیان بریتی بوون لە [ئەتهەم نەجات و ئیسماعیل هاکی]

* هەر دوای ئەوە لە باکۆوە 15 شیوعی تورک دەگەڕێنەوە بۆ تورکیا بۆ بەشداری لە جەنگی ڕزگاریدا کە ئەودەمە کەمال ئەتاتورک دەستی پێکردبوو.
* بەڵام لەوێ لە لایەن ئەتاتورکەوە محاربە دەکرێن و ژیانیان دەکەوێتە مەترسیەوە ، بۆیە ناچار دەبن بەرەو باکۆ بۆ باخرە بگەڕێنەوە ،لە ڕێگا بە پلانی ئەتاتورک هەر هەموو 15 کەسەکە کە لە کەشتیەکدا بوون نغرۆ دەکرێن کە سەرکردە دیارکانی ئەو حیزبە بوون.
*ئەتاتورک بۆ ئەو مەسەلەیە وتبووی ئیمە پێوستمان بە حیزبی کۆمۆنیست نیە ،گەر پیوستمان بێت خۆمان درووستی دەکەین . جا هەر واشی کرد ،حیزبێکی شیوعی ئەتاتورکی دروست کرد.

5. ئیران
دامەزراندنی حیزبی تودەی ئێران

حیزبی توودەی ئێران ڕێکخراوەی سەرەکیی چەپ بوو لە مێژووی هاوچەرخی ئێراندا. ئەم حیزبە لە ساڵی1920 لە تاران دامەزرا. بناغەدانەرانی بریتی بوون لە کۆمەڵێکی 53 کەسی لە چالاکوانانی چەپخواز و ناسیونالیستی ئێرانی وەکوو: سلێمان میرزا ئەسکەندەری، ئیرەج ئەسکەندەری، بۆزۆرگ عەلەوی، ئەحسان تەبەری، خەلیل مەلەکی، فەرەیدوون کەشاوەرز، عەبدولحوسەین نووشین و ڕەزا ڕادمەنەش. ئەمانه زۆربەیان له سەردەمی دەسەڵاتی قاجارییەکان و پاشانیش ڕژێمی شاهەنشاهی ئێرانیەوه ، له زیندان بوون یا لەژێر چاودێریدا بوون. هاوکات نووسەر و وەرگێڕی کوردیش محەمەد قازی یەکێک له ئەندامانی حیزبی تووده بوو.
پەیدابوونی ئەم حیزبەش دیسان پەیوەستە بەو هەوڵومەرجەی کە شۆڕشی ئۆکتۆبەری تێدا ڕوویدا.
لەو دەمەدا و بە یەک دووساڵ هەواڵی ئەو شۆڕشە بە چەند جۆرێک گەشتە نێو بەشێک لە ڕووناکبیرانی ئیران ، بەتایبەتی خوێنەوارەکانی زانگەی تاران. هەواڵەکان لە ڕێگەی ئازربایجانەوە دزەیان دەکرد بۆ تاران ، ئەو هەواڵانە زیاتر دەمی یا نامیلکەی بچوک بوون کە پێشتر وەرگێڕابوونە سەر زمانی ئازەری و پاشان دەکران بە فارسی .

*س□ربازی□ □ووسەکانیش کە لە بەشێک لە خاکی ئێراندا بوون ، ئەمانە بەر لەوەی بەفەرمانی لینین لە ئێران بکشێنەوە، هەوالی شۆرشی ئۆکتۆبەریان پیدەگەشت . ئەوانیش لە ڕێگەی خۆیانەوە دەیانگەیاندە ئەو ئیرانیانەی کە تامەزرۆی ئەو جۆرە هەواڵانە بوون.

کاریگەری شۆڕشی ئۆکتۆبەر لەسەر کورد ، بەتایبەت کوردانی باشوور

دکتۆر کمال مەزهەر لە کتێبێکیدا بە نێوی[کوردستان پاش جەنگی جیهانی یەکەم] لە بڕگەیەکدا ئاماژە بە نامەیەکی {مێجەر سۆن} دەکات کە حاکمی سەربازی ئینگلیز بووە لە سلیمانی .نامەکە ساڵی 1919 نووسراوە ،بۆ مندوبی سامی بەریتانی ناردوە لە بەغدا کە تێدا دەڵێت[لێرە لە سلیمانی زۆرێک لە گەنجەکان بە ئاشکرا پرەپاگەندە بۆ شۆڕشی ئۆکتۆبەر دەکەن] .

هەروەها ئەحمەد خۆجە لە کتێبەکەیدا بە نیوی {چیم دی} ،دەڵێت. چەند منەوەرێک لە سلیمانی پەیدا بوون کە کاریگەرن بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر ،و□ ب□□اوکراوەیە دەردەکەن بە نێوی[پریسک یا پروشک] کە وەرگ□□راوی وشە ڕوسیەکەیە بە نێوی { ئیسکرا}.
ئەم قسانەی ئەحمەد خۆجە تا ئێستا لە هیچ سەرچاوەیەکەوە ڕاستی و دروستی نەسەلمینراوە .بەڵام ئەوەی دکتۆر کەمال مەزهەر کە ئاماژەی بە نامەکەی میجەر سۆن کردوە ، ئەو نامەیە لە ئەرشیفی بەریتانیدا بوونی هەیە.
لەمەدا بۆمان دەردەکەوێت کە کوردیش کاریگەر بووە بە شۆڕشی ئۆکتۆبەر ، بەڵام ئەو کاریگەریە نەبووەتە بناغە بۆپەیدابوونی بزافێکی مارکسی ،وەک ئەوەی لە بڕێک لە وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی نێویندا □ویدا.

درۆ لە ئیسلامـــــــــدا گۆران … هەڵ□ بجەیی

درۆ کردارێکە یا وتەیەکە پێچەوانە یا دژی ڕاستیە .

درۆ خەسڵەتێکە لە ناخی هەموو مرۆڤێکدا هەیە . مرۆڤ لەو ڕۆژەی ئاوەز دەکاتەوە و دەوروبەری خۆی دەناسێت تا ئەو ڕۆژەی دەمرێت ، ئامادەیی تێدایە بۆ درۆکردن .کەم کەس هەیە لە ژیانیدا درۆی نەکرد بێت.ئیدی لە هەر قۆناغێکدا بێت.
مەبەست لەدرۆکردن ، خۆ دەربازکردنە لە حاڵەتێک یا دۆخێک، یا بۆ دوورکەوتنەوەیە لە سزاو ئەشکەنجە ،یاخود بۆ خۆبردنە پێشەوە و خۆ خۆشەویستکردنە لە مەسەلەیەکدا یا بۆ فریودانی کەسێک یا کۆمەڵەکەسێک ،نەتەوەیەک ، پێیڕەوکەرانی ئایدۆلجیاو ئاینێکە.
ئەوەی ئێمە بیستوومانەو خوێندوومانەتەوە ئاینی ئیسلام خۆی وا نمایش کردوە کە پێی لە ڕاستگۆیی ، دەستپاکی .وەک خۆیان جەختی لە دەکەنەوە ڕاستگۆیی یەکێکە لە بنەماکانی ئیمانداریەتی.
واتە مادام خودا پارێزەری ئەم ئاینەیە و پەیامەکەی بە پێغەمبەر و موسوڵمانان با ئاسانی و بێ کێشە دەگاتە شوێنی خۆی ، ئیتر پێوست بە درۆ و پێچ و پەنا ناکات.
هەر بۆیەش دەبینین پتر لە 200 ئایەت هەن کە دژی درۆن.

بۆ ئەم مەبەستە یەک دوو دانە لە دەقی قورئان وحەدیس دەکەمە نمونە:

. يقول القرآن فى سورة غافر "إن الله لا يهدى من هو مسرف كذاب".
مەبەستی ئەم سورەتە ئەوەیە کە [خودا هیدایەتی درۆزن نادات]

الكذب سبب للطرد من رحمة الله تعالى:
…
قال تعالى فى سورة ال عمران 61:

ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

درۆ هۆکارێکە بۆ دەرکردن لە بەزەیی خودای گەورە.

هەروەها پێغەمبەر دەڵێت:

"كن صادقاً فالصدق يؤدى إلى الصلاح والصلاح يؤدى إلى الجنة. احذر الكذب فالكذب يؤدى إلى الضلال والضلال يؤدى إلى النار".
واتە [راستگۆبه، راستگۆیی رێگایه بۆ چاکەو دەستپاکی و، ئەمەش رێگایەکە بەرەو بەهەشت. لە درۆ دوور بکەوە و، درۆ بەرەو تاریکی دەتبات و لە رێی خودا دوورت ئەخاتەوەو بەرەو دۆزەخ دەتبات.]

لە حەدیسێکی تردا دەڵی

هەرکەسێک بە ناوی منەوە درۆی کرد ئەوە ئەبێ پێشبینی بکات شوێنێکی لە دۆزەخ بۆ گیراوە..

هەروەهــا محمەد دەربــارەی ئەوانەی بە درۆوە خەو دەگێــرنەوە بۆ خۆبردنە پێشەوە دەلیت : سزاگەی گرانە ،وەک ئەوە وایە پێی بڵێیت دوو دەنکە جۆ پێکەوە ببەستەوە، کە ئەمەش مەحالە.

هەر وەها لە سەحیح موسلمدا هاتووە دەڵێت:

سێ جۆر دووڕوو یا منافق هەن :

کەســێکی ڕۆژو گــر و نــوێژکەری بێ ئەرزش ، هاوکــات ئیــدیعای موسوڵمانیەتی بکات،یاخود بەدرۆ قسە بکات، یا بەڵێن نەباتە سەر.

سزاکانی درۆ

وەک لە [ئالووکە نێتدا]هاتووە کەسێک درۆ بکات لەلایەن خوداوە ئەم سزایانە دەدرێت:

1.لەدەستدانی ئارامی وئاسایش و هەستنەکردن بە دڵنیایی.

2. نەخۆشخستنی دڵ.

3. کەمکردنەوەی ڕزق و نەمانی خێرو بەرەکەت.

4.دوور کەوتنەوەی مەلائکە لێی.

5.دوورکەوتنەوەی خەڵک و دەوروبەر لێی.

6. بێبەشی لە دیاری خودا.

7. بێبەشکردن لە نعمەتی خوای گەورە.

8. نزیکبوونەوە یا مسۆگەر کردنی دۆزەخ.

چەند نمونەیەک لە ڕای بانگخوازو شیخە ئیسلامیەکانی عەرەب د□رbارەی درۆ کە لە یوتوب وەرم گرتوون:

+ محمەد راتب نابلسی

100 محازەرەلە بارەی زیانی درۆوە بدەیت ، بەڵام بەیەک درۆی خۆت هەمووی دەسڕێتەوە.

+محمد عریفی

درۆ کردن خراپەی بەدوودا دێت ،یاخود دەبێتە هۆی کاری نەخوازراو.

درۆ پەیوەندیەکان تێک دەدات.

+ شێخ محمد حسان

درۆکردن مر□ق ل□ دنیاو ئاخرەتدا بە هیلاکەت دەبات.

ئەوەی موسوڵمان لە دنیاو ئاخرەت ڕزگار دەکات ڕاستگۆییە.

+ محمد یعقوب
درۆ کردن بەزمان دەمانگەیەنێتە درۆی ئیرادەو پاشانیش بە درۆی دڵ کۆتایی دێت .

ئایا لە ئیسلامدا درۆ ڕێگەپێدراوە؟

وەک پێشتر ئاماژەم پێدا پتر لە 200 ئایەت هەن دژی درۆکردنن و تێیاندا درۆزن بە نەفرەت دەکەن . کەچی سەیر لەوەدایە لە حاڵەتی دیکەدا درۆ ڕێگە پێدراوە .نەک هەر ڕێگەی پێدراوە بەڵکو هانی درۆش دەدەن.

1. سورة العمران ئایەتی [28]
کاتێک تۆ لەژێر ترس و زەبروزەنگدا بوویت بۆ خۆ دەربازکردن لەو دۆخە درۆ بکە، بەڵام لە ڕواڵەتدا بروات پیی نەبێت.
لە کتێبی [روح الاسلام] لە نووسینی { عفیف طیارە} لە لاپەڕەی 247 دا دەڵێت{ هەموو جار درۆ خراپ نیە، بێگومان هەندێک حاڵەت هەن درۆکردن زیاتر سودیان هەیە لە ڕاستگۆیی ، ئەویش بە مەبەستی بەرژەوەندی گشتی}

هەروەها پێغەمبەر دەڵێت { ئەوەی لە ڕێگەی درۆوە ئاشتەوایی لە نیوان خەڵکەکاندا درووست دەکات گومڕا نیە}
هەر محەممەد خۆی چەندین جار باوەڕپێکراوانی هانداوە کە لە پێناو ئیسلامدا زۆر گوێ بە ڕاستگۆیی نەدەن.
نمونەی کوشتنی [کعب بن اشرەف] لە قەبیلەی بنی نضیری جولەکە.
هەواڵ واگەشتە محمد کە کەعب دژی محەمەد هاوسۆزی لەگەڵ قورەیشیەکاندا هەیە هاوکات هۆنراوەی غەزەلی بە باڵای ئافرەتە موسوڵمانەکاندا وتووە. محمد ویستی بیکوژێت بەڵام کوشتنی ئاسان نەبوو چونکە خاوەن خەڵکی بە هیز بوو ، بۆ یە کەسێک بە ناوی محەمەد کوری مسلمە بۆ ئەم ئەرکە ئامادەیی خۆی نیشان دەدات .بەمەرجێک پێغەمبەر ڕێگەی بدات درۆ بکات ،ئەوەیش ڕێگەی پێ دەدات پاشان محەمەد کوڕی مسلمە دەچێتە لای کەعب و زەمی پێغەمبەر دەکات، یانی دژی قسەدەکات کەعبیش بڕوای پێدەکات و شەو بەناوی پیاسەوە کەعب دەهینیتە دەرەوە و لە تاریکیدا دەیکوژێت.

کووشتنی [شعبان بن خالد الهذلی]
شەعبان یەکێک بوو لە نەیارەکانی محەمەد ،وە بە جەنگردن دژی، خۆی کۆدەکردوەوە. بەر لەوەی ئەو جەنگە بقەومێت عەبدوڵای کوڕی ئەنیسی ڕاسپارد بە کووشتنی.

بۆ كــووشتنى شعبـــان ،عەبــدوڵا بەڵێنــى لە مێغمبەر وەرگــرت كە بە
ناويەوە درۆبكات ،ئەويش ڕازى بوو .
پاشان عەبدوڵا چوە كن شەعبان لە خێو□ تەكەيدا ،دەستيان بەقسەكردن
كــرد ، عەبــدوڵا خۆى وا ناسانــد كە لە خێڵــى [خەزاعە]يە و هــاتوو
لەگەڵيدا پێكەوە دژ محەمەد بجەنگن.
پـــاش ئەوەى پياوەكـــانى شەعبـــان هەمـــوو دەخەون ،عەبـــدوڵا فرســەتى
لێد□ن□□ت و سەرى لە لاشەى دەكاتەوە. سەرە بڕاوەكەى ل□ تەك خۆيدا
دەبـــات بۆ محەمەد ئەويـــش بە ديتنـــى ئەو ديمەنە لە دوورەوە لە
خۆشياندا هاوار دەكات:
[ســيمايەكى ســەركەوتووو] عەبــدولاش وەڵــامى دەداتەوە و دەڵێــت [ڕوت
سەركەوتووبێت يا پەيامبەر] . يانى ڕووى سەركەوتوو يا براوە. يا
كەسێك كارێك بە باشى ئەنجام بدات.

وقتله وأخذ رأسه إلى محمد. فلما وصل عبدالله إلى المدينة ورآه
محمد من بعيد، صاح محمد فرحاً "أفلح الوجه". فرد عبدالله التحية
بقوله "أفلح وجهك يا رسول الله"

علامە ئيسلامى شێخ طبرى دەڵێت[مح□م□د خۆى ڕيگەى بە عمار بن ياس
داوە كە درۆ بكات ،دەمێك [بنى مغيرە]ناچاريان كردوە قسە بە
مح□م□د بڵێت ،. محمد پيى گووتووە گەر جارێكى تريش گرتيتيان و
ناچاريان كرديت ،ديسان درۆ بكە .[ماڵپەڕى مراجعە فى الاسلام]

ئەو كاتانەى درۆ ڕێگە پێدراوە:

– جەنگى چاوەشەكارى
-گەر دوو زيان هەبوو ،دووحالەت هەبوو كە بۆهەردووكيان دەبێ درۆ
بكەيت جا ئەوەيان هەڵدەبژێردرێت كە زيانى كەمترە.
– ئەو پێوستيانەى محەرەمات حەلال دەدات ، يانى رێگەيان پێ دەدات.

يـــاخود لەژێـــر بەنـــدەكانى مەبـــدەئى [تقييە]دا لەوێشـــدا لە چەنـــد
حاڵ□ تێكدا درۆ ڕێگە پێدراوە

مبدأ "التقية"
وشەى تقيە لە وقايەوە هاتووە ،واتە خۆپاراستن.
مەبەست لەم وشيەيە ،ئەوەيە كە وەك پێشتر ئاماژەم پێدا موسڵمان
بۆى هەيە درۆبكات ئەويش بۆ پاراستنى گيانى خۆى ، يا موس□مانانى
ديكە لە زيان دوور بخاتەوە.
+بۆ نمونە موسوڵمان بۆى هەيە دژى ئيمانەكەى خۆى قسەبكات بەمەرجێك

لە دەوە بڕوای پێ نەبێت .وەک پێشتر ڕوونم کردەوە.
+ بەدرۆ سوێند بخوات
+ قسە بە خوا بڵێت
+ سوجدە بۆ غەیری خودا ببات
+ مەشروب بخواتەوە ،واز لە نوێژو ڕۆژو بهێنیت

جۆرێکی دیکەی درۆ ئەو جۆرەیە کە موسوڵمانەکان لە ئەوروپا بە غیرە موسوڵمانی دەکەن . ئەوانە بەردەوام باسی ئایەتەکانی [مکی]یان بۆدەکەن ،کە داوی ئاشتی و پێکەوە ژیان و یەک قەبوڵکردن وتۆلەرانس دەکات . بەڵام خۆیان باش دەزانن ئەو ئایەتانە منسوخ کراون یانی گۆڕدراون بە ئایەتە [مەدینەیەکان] کە بانگەوازی کووشتن و تووندوو تیژی دەکات.

لەکن ئیسلام گرنگ ئەوەیە درۆکەر لە دەوە بڕوای بەدرۆکە نەبێت و تەنها بە زمان درۆ بکات.

ئەم قسەیە زۆر سەیرە ،بێگومان هیچ درۆکەرێک بڕوای بەدرۆ نیە چونکە پێچەوانەی واقیعە و دژی ڕاستیە ،کێ هەیە بڕوای بەدرۆ هەبێت؟ ئیتر بۆ داوای لێدەکرێت بڕوای پێ نەبێت؟
هاوکات گرنگە تێبگەین ئەوەی بانگخوازانی ئیسلام بە بڵاوکردنەوەی دینەکەیان دەیڵێن چ لە مینبەری مزگەوتەکانەوە بێت یا لە میدیاکانەوە ،هەموو کات ڕاست نین و تژین لە درۆ..

ئێستا دەپرسین کام لەو جۆرە ئایەت و حەدیسانە لە پێشەوەن و ئەولەویەت و ئیعتباریان هەیە ؟ ئەوانەی کە تووندترین سزایان تێدایە بۆ درۆزنان و جێگەیان لە دۆزەخدا بە دیاری کراوە ، یا ئەوانەی ڕێگە بە موسوڵمانان دەدەن و فێری درۆیان دەکەن و پاساویان بۆ دەهێننەوە؟
کامیان لەسەرحەقن کامیان موسوڵمانی ڕاستەقینەن ،ئەوانەی درۆدەکەن یا ئەوانەی نایکەن؟

درۆ هەر درۆیە بچوک یا گەورە ، باش یا خراپ ، ڕەش یا سپی. یادەبێ بەهیچ جۆرێک ڕێگەی پی نەدرێت یا کە پێی درا نابێت سزای هەبێت . نابێ هەردووکیان هاوتەریبن .
کەواتە دەبێ یەکێکیان نەفی ئەوەی تریان بکات .
نەهی درۆ و ڕێگە پێدانی لە هەندێک حاڵەتدا وەک ئەوە وایە مامۆستایەک خوێندکارانی قۆناغی بنەڕەتی فێری ڕاستگۆیی بکات، بەردەوام لە مێشکیاندا بیچەسپێنێت کە درۆ کارێکی خراپ و

زیانبەخشە ،بەڵام هاوکات پێیان بڵێیت جارو بار بۆتان هەیە درۆ بکەن.
ئایا ئەمە نابێتە دووڕووی و سەرلێشێواندن لەو خوێندکارانە ، کە لە ئەنجامدا نەتوانن جیاوازی لە نیوان سود و زیانی درۆدا بکەن؟
جێگەی خۆیەتی ئێستا چەند نمونەیەکی درۆتان بۆ بهێنمەوە کە زۆر کۆن نیـــن و لەلایەن بڕێـــک لە شیـــخ و بـــانگخوازە ئیسلامیە بە ناوبانگەکانەوە کراون.

یەکەم درۆ بە زنمانی هیتلەرەوە کراوە

دووبانگخوازی ئیسلامی یەکێک سونە ئەوەی تریان شیعە، هەردووکیان بە زمـانی هتلەرەوە قسـەدەکەن . بە قسـەی بـانگخوازە سـونیەکە عمـر عبدولکافی دەڵێت هیـتلەر بەهاندانی گەل و سوپاکەی بەجەنگ ، لە سەرتای وتارەکانیدا پەنای بە ئایەتێکی قورئانی بردوەکە گوایە وتارەکانی بەم دەستەواژە ئیسلامیە دەستپێکردوە [اقتربت الساعة و انشقـت القمـر] . وەک لە ڤیـدیۆکەدا هـاتوە ،گـوایە ئەمە لەسـەر ئامۆژگاری کەسێکی مسوڵمانی نزیک هیتلەر بووە.
کابرای شیعەش کە خەڵکی عێراقە لە حوسەینیەیەکدا قسە بە خەڵک دەکات و دەڵێت{سوپایەکی مەزنی هیـتلەر لە کاتی جەنگدا لە شۆڤیەت دەکەونە گەمارۆوە ،سەرکردەکەیان بروسکەیەک بۆ هیـتلەر دەنیرێت و داوی هاوکاری سەربازی و ئازوقەی لێدەکات و دەڵێت گەر بە فریامان نەکەون ئەوە هەموومان تەسلیم دەبین}
بەقسەی کابرای شیعە ،هیـتلەر وەڵامی دەداتەوە دەڵێت.[دەست بە دامێنی حوسەینەوە بگرن و هاواری بۆ بکەن ڕزگارتان دەبێت]
ئەوجا دەڵێت ،ئەوانیش هاوار وهانا بەحوسەین دەبەن و لەو گەمارۆیە ڕزگاریان دەبێت.
بۆ درۆی یەکەمیان وەک بەدواچوونم کرد هیتلەر لەو ڕۆژەی دەسەڵاتی گرتە دەست[1945-1933] تا خۆی کووشت تەنها کەسی عەرەب کەدیبێتی حاج ئەمین حسینی موفتی قودس بوو کە لە ساڵی 1941 لە بەرلین بینی.
[تقی الدین هلالی] ئەم کەسەش لە بۆن [1940] وانەی ئەدەبی عەرەبی دەگووتەوە. پاشان دکتۆرای لە بەرلین لە ئەدەبی عەربیدا بەدەست هینـاوە خەڵکـی مەغریـب بـووە. ئەم کەسـە بەهیـچ جۆرێـک هیتلەری نە بینوە.
سەیر لەوەدایە نەسونەکەو نەشیعەکە ڕوونی ناکەنەوە کە هیتلەر ئەو قسانەی بەعەربی کردوە یا بە ئەڵمانی .جگە لەمە هیتلەر بەوە ناسراو بووە کە تونایەکی لەڕادەبەدەری هەبووە لە وتارداندا، دەچێتە ئەقڵەوە لە سەر پێشەکی وتارێک پێکی کەوتبێت و هانای بۆ عەرەبێک برد بێت تا لەو تەنگەژەیە ڕزگاری بکات؟

بۆ درۆی پیاوە ئاینیە شیعەکەش ،میژوی ئەو جەنگە پێمان دەڵیت، نزاو پاڕانەوە لە حسین ڕزگاری نەکردن ، هیچ سوپایەکی هیتلەر لە گەمارۆی سوپای سور ڕزگاریان نەبووە ،هەر هەموویان لە ئاکامدا خۆیان دا بە دەستەوە .

نمونەی دووم

سەبارەت بە بەرنارد شۆ ی ئیرلەندی، نووسەری شانۆیە.
سێ کەس باسی جۆرج بەرنارد شۆیان کردوە کە گوایە بە کەسایەتی محمەد سەرسام بووە . یەکێک لەوانە عەدنان ئیبراهیمە.
وەک ئەم سێ کەسە باسی دەکەن ،کە هەرسێکیان هەمان قسە دووبارە دەکەنەوە ،دەڵێن: بەرنارد شۆ گووت□ویەتی {لەم کاتەدا زۆر پێوستمان بە عەبقەریەتی محەمەد هەیە تا بەدەم قاوە خواردنەوە لە ماوی چەند چرکەیدا سەرجەم کێشەکانی جیهانمان بۆ چارەسەر بکات}
سەرەتا گرنگە ئاماژە بەوە بکەم کە بەرنارد شۆ بڕوای بەهیچ ئاینێک نەبووە . جگە لەمە پاش بەدواچوونێکی ڕشید مەغربی پێشکەشکەری بەرنامەی { پرسیاری بوێر} بۆی دەرکەوت ئەو قسەیە ئەسڵ و ئەساسی نیە ،ئەمە ل□ گ□قارێکی ئیسلامی وەرگیراوە بە ناوی [پڕوپاگەندەی ئیسلام] کە لە ناوەڕاستی سیەکاندا لە سەنغاپورە چەند دانەیەکی لێدەرچووە . لەوێشدا هیچ ئاماژەیەک بۆ کات، شوێن، ساڵ .کتێب ،گ□اقار، ڕادیۆی هیچکام لەمانە نەکراوە کە بەرناردشۆ ئەو قسەیەی تێدا کرد بێت.

چەند درۆیەکی ناشیرین

یەکێک لە بانگخوازەکانی سعودیە لە بەرنامەیەکی کەناڵی حکمەی ئیسلامیدا وتی:
+ کە منداڵ بووم باپیرم بۆی گێڕامەوە. باپیری لە دونیادا نەماوە دەمێک بە سواری کەرەکەی دەچێت بۆ بازاڕ ،کەرەکەی دێتە زمان و پیی دەڵیت تۆ زۆر بەختەورەیت کە بەسواری پشتی من سەفەر دەکەیت ،با پیریشی لە کەرەکە دەپرسێت بۆچی ؟کەرەکە دەلێت چونکە ڕەچەڵەکی من دەگەڕێتەوە بۆ سەر ئەو کەرەانەی کە محمەد بۆ گەڕان بەکاری هێناون. ئیدی کابراش لە خۆشیدا دەستی کردوە بە گریان.
وەک ئەو درۆیەی بەدەم هیتلەرەوە بە دوو سیناریۆ کراوە ، ئەم درۆیەش بە سیناریۆی دیکەش کراوە.

+ کەسێکی سعودی ڕۆژێکی ڕەمەزان دەیەوێت بە سەیارەکەی بچێت بۆ مزگەوت . دەبینێت سەیارەکەی بانزینی تێدا نیە بۆیە هاوار دەکات دەڵی {دیسان بانزینی تێدا نەماوە }. سەیارەکەش بە هێمنی پێی دەڵێت نیگەران مەبە ،بانزینم ناوێت چونکە بەڕۆژوم.

هەندێک درۆی کوردی ،واتە مەلاو بانگخوازە کوردەکان

+مامۆستا علی با پیر لە بەرنامەیەکی تەلەفزیۆنیدا ساڵی پار گووتی لە خەومدا میوەم لەگەڵ محمەد خواردوە . دیارە ئەمەش بۆ خۆ پیرۆزکردن بووە.

+مامۆستا هاوڕێ بانگخوازی یەکگرتوو دەڵێت:
کەسێک پرسیاری لە محمەد کرد لە بارەی منداڵ بوون لە بەهشتدا.
وەڵامی محمەد:
لە چرکەیەکدا سکپڕبوون ،منداڵ بوون، دان دەرهاتن و قسەکردن ڕوودەدەن .
هەر بۆ قسەی مامۆستا هاوڕێ ، کەسێکی دیکە پرسیاری زەراعەت کردن لە بەهەشتدا لە محەمەد دەکات چونکە زۆر حەزی لە زەراعەتە.
ئەویش بە هەمان شیوەی منداڵبوونەکە وەڵامی دەداتەوە دەڵێت:
[زەویەکە دەکێڵیت و تۆوەکە دەچێنێت و سەوزدەبێت و بەردەگرێت و بەرەکەی دەخوێت . ئەمانە هەمووی لە ماوەی یەک چرکەدا ڕوودەدەن}

دیسان مامۆستا هاوڕێ بەدوو جۆر باسی خەڵکی ئەورپا دەکات ،جارێک بە خراپەو ناشیرین .جارێک بە جوانی .
جارێک دەڵێت هەموو مەشروب خۆر تلیاک کێش پڕفەساد بێ ئەخلاق ، بێ جێگەو ڕێگە وهەرشەوەی لە شوێنێک دەخەون .
دیارە لە بیری چوە کە پێشتر بە خراپە باسی کردوون ،بۆیە لە ڤیدیۆیەکی تردا [180] پلە دەگۆڕێتەوە و دەڵێت، ئەوانە خاوەن شارستانی و تەکنەلۆجیاو زانست و چی و چین.

هەر مامۆستا هاوڕێ ؟
کەسانی نیو بەهەشت هەموو یەک تەمەنیان هەیە [33] ساڵ
درێژیشیان [60] زراعە . هەمووکەس بێ مووە ،سپی و ساف و لووس ناسک و نازدارن.
شاندانیک بە پشوو [70] ساڵی پێدەچیت.

باشە پێشتر سەبارەت بە منداڵ بوون وتی ، لە یەک چرکەدا سک پربوون و لەدایک بوون ڕوودەدات ،کەواتە ئەو منداڵەش یەکسەر کە لەدایک دەبێت تەمەنی 33 ساڵە.

+ دکتۆر عەبدلواحید

جارێک لە وتارێکیدا وتی :کەنیسەکانی سوید داوا لە موسوڵمانان دەکەن لە کەنیسەکانیان خوتبەیان بەبدەن .وە کەنیسەکان دەفرۆشن و

دەیکەن بە مزگەوت . کەسێک کە پتر لە [25] ساڵە لە سوید دەژی بەدواچوونی بۆ کردو وەڵامی یەکێتی کەنیسەکانی سویدی نارد بۆ پەیچەکەی وە داوی سەرچاوەی هەواڵەکەی لێکردبوو . دکتۆر عەبدولواحیدیش بۆ کەسە کوردەکەی نووسیبوو ، سکرتێرەکانم وەڵامت دەدەنەوە ، ئێستاشی لەگەڵدا بێت وەڵامیان نەدایەوە.

+ بانگخواز حاجی کاروان

بەهۆی لافاوەوە گۆڕی ئەسحابەکانی شەڕی ئوحود ئاویان تێ چوو بوو ،دەرکەوتن دوای 1400 ساڵ لاشەکانیان هیچ تێک نەچوە،
وا دەهاتنە بەرچاو کە ئیستا مردبن .

+عەبدولتیف سەلەفی
– ئەو موسوڵمانانەی لە نێو کافراندا دەژین خوا بەرنەفرەتیان دەخات.
دەبێ هێندە لە کافرانەوە دووربیت ،نابێ ئاگری یەکتر ببینن .
بەڵام لە دیدارێکی تەلەفزیۆنیدا حاشا لەو قسەی پێشوی دەکات.

– لە خوتبەیەکی دا لە مزگەوتی بە هەست وتبووی هەرکەسێک جگە لە خۆشەویستی خودا ،خۆشەویستی تر لەدڵیدا بێت ، بە تایبەتی دەداری جێگەی ئاگرە، کەچی خۆی بەتەلەفۆن بە چاوانی مەرددار دەڵێت [هەناسەکەم بەخوا غەیری خۆشەویستی تۆ هیچم لەدڵدا نەماوە . ئەوە بوو پاشان بەو درۆیانەوە لە چاوانی لە مەردەکەی خۆی هەڵگەڕانەوەو بەر لە جیابووەی یاسایی و شەرحی لە مەردەکەی ،لە خۆی مارە بڕی.

-هەر هەمان لەتیف لە خوتبەیەکی تردا دەڵێت دەبێ موسوڵمانان سڵاو لە هەموو کەس بکەن ، ئیدی بیاناسن یا نەیاناسن ،جونکە سلاو سڵاوی خودایە. بەڵام بەدەنگی خۆ کە تۆمار کراوە ، بەتوونسی سەرزەنشتی کەسێکی سەلەفی دەکات، چونکە سلاوی لە خزمێکی خۆی کردوە کە سەر بە کۆمەڵی ئیسلامیە.

+ بانگخوازێک لە وتاری هەینیدا دەڵێت { لە ئەمریکا لەسەر تابلۆیەکی مەزن نووسراوە ،محەمەد لە ژنەکانی خۆی نەداوە}
ئاخر مرۆق تۆ درۆیەک بکە کەمێک بچێتە ئەقڵەوە، خۆ ئەمریکا کوردستانی بێ خاوەن نیە هەر کەس ئارەزووی کرد بۆ خۆی تابلۆ بچەقێنێت ، وەک لە ڕێگاو بانەکان بەدیدەکرێن .تەنانەت لە سعودیەش بۆ هەڵواسینی تابلۆ مۆڵەتی دەوێت . ئیدی چۆن لە ئەمریکا وە بەچی ئەم مۆڵەتەیان دا ؟کە پڕوپاگەندە بۆ ئاین بە هەموو جۆرەکانیەوە قەدەغەیە.

پاشان خۆ ئەمریکا گوندێکی لای خۆمان نیە . وڵاتێکی بەرفراوانە و لە 50 ولایەت پێک دێت. بە نەتگووت لە چ ولایەتێک ،لە چ شارێک ،لە چ شەقامێک ئەم تابلۆیە هەڵواسراوە؟ کە ریگەی پێداو کە هەڵیواسی؟

+مەلایەکی تر دەڵێ:
پێغەمبەر نەمردوە چونکە دەمێک سید ئەحمەد رفاعی لەگەڵ شێخ عەبدولقادری گەیلانی دەچنە سەرگۆڕەکەی، ئەو لەگۆرەکەیەوە دەستی دەردەهێنا بوو تەوقەیان لەگەڵیان کردبوو.

*خەویبینیی مامۆستا مجید، بە مەغەمبەرەوە تەواو نەکردنی خەوەکەی .
مامۆستا مجید خەوێک دەگێڕێتەوە کە گوایە لە خەویدا ،لەسەرەدا وەستاوە بۆ دیتنی محەمەد .بەڵام بەر لەوەی بگات بە ئامانج ژنەکەی خەبەری دەکاتەوە . ئەویش زۆر لە ژنەکەی تووڕە بووە، پاشان خەوتووەتەوە ، بە قودرەتی قادر تەکمیلەی خەوەکەی کردوە ،دیسان پێغەمبەر هاتووەتەوە خەوی ،بە مامۆستا مجیدی گووتووە ،ئەوە بە بەتاقەتیت ،وەر چی ماچ دەکەیت ماچی بکە .ئەویش کێری محمەدی ماچ کردوە .
ئەمە قسەیەکی ئاسایی نەبوو بە چەند کەسەکی کردبیت، بەڵکو یەکێک بوو لە وتارەکانی ڕۆژی هەینی کە هەزارەها خەڵک گوێیان لێگرتووە و لە مزگەوت بە گریانەوە دەیگێڕێتەوە.
ئەوەی سەیرە خەڵکەکەش لەبری ئەوەی شەرم بیانگرێت و تووشی شۆک بن ،هەموو توشی هەستریا دەبن و هاوار و گریان تێکەڵ بەیەک دەبەت و سەمفەنیایەکی نەشازی لێدەردەچیت.
ئاخر گەر ئەو قسەیە کەسکی بێ باوەڕ یا عەلمانی بیکردایە هەرچی تۆمەتی بێ ئەخلاقیە دەیاندایە پاڵی کەچی بەخۆیان ئاساییە باسی ئەو جۆرە بەدڕەوشتیە بکەن. بەڵام لە شەوەی درێیەکی گەورەوەدا.

+ لە هەموی پێکەناویتر قسەی مەلایەکی هەولێرە کە باسی سەپەر ماکیتی بۆ هەشت دەکات و لەوە لە مەڕەکە برادەرو ناسیاو دراوسێکانی دەبینەت و باسی ئەم دنیا بۆ یەکتر دەکەن.
وا خۆش دەیگێڕێتەوە مرۆڤ خەریکە بڕوای پێدەکات.

باشە گەر لە بەهەشدا وەک دەڵێن هەموو شت تەنها بە ئارەزووکردنی بەتە ناو دەمت ئیتر ئەم بازاڕە کردن و عەلاگە پێکردنەوەی بۆچیە ؟
یا زەرعات و ئاودەری و منداڵبوونی بۆچیە؟

درۆ زۆرن گەر باسیان بکەین پێوستی بە کتێبێکە . کورد واتەنی

{مشتێک نمونەی خەروارێکە}، بۆیە تەنها ئەوانەم هەڵبژاردون. من بۆ خۆم زۆرێکم لایە ، چ وەک ڤیدیۆ کلیپ یا وەک نووسین . جا بۆ ئەوەی خوێنەر دڵنیا بێت لەو نمونانەی ئاماژەم پێداون لێرەدا لینکی هەندێکیان دادەگرم.

سەرنج / ئەم بابەتە لە ژووری ناوەندی دانگی ئازاددا لە فەیسبووک ، بە لایف پێشکەشم کردوە.

سەرچاوەکان/

https://www.facebook.com/BtiShkaw/videos/1125875657535600/
https://www.youtube.com/watch?v=uoadberrL4k

/https://www.facebook.com/hwkmizhyan/videos/1757178201171204

/https://www.facebook.com/BtiShkaw/videos/1125875657535600

https://www.facebook.com/fateh.mahmoodahmad/videos/243024032815579/
https://www.facebook.com/yasaibyaban/videos/1357714657633965/
https://www.facebook.com/hwkmizhyan/videos/1734513760104315/
https://www.facebook.com/AzariGall/videos/717321778353266/
https://www.facebook.com/268589133164209/videos/1105432819479832/
https://www.facebook.com/Duryan.Dabran/videos/462439303962044/
https://www.facebook.com/kurdi.swed/videos/436757733182445/
https://www.facebook.com/674485679314154/videos/841366015959452/
/https://www.facebook.com/BrwaTaha1987/videos/681832218577335